

SAMMANTRÄDESHANDLINGAR
REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDEN
13 OKTOBER 2015

Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan 2016-2018

Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan

Regionfullmäktige har i sin regionplan beslutat om ett antal strategiska mål för perioden 2016-2018. Målen i planer är det övergripande uppdraget från regionfullmäktige som nämnden ska verkställa i form av åtgärder och beslut.

I Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan finns för vare strategiskt mål framgångsfaktorer i form av utvecklingsområden. Framgångsfaktorerna är en markering, formellt till förvaltningschefen, av vad nämnden bedömer vara viktiga utvecklingsområden att fokusera på i verksamhetsstyrningen det närmaste året för att verkställa det uppdrag och övergripande mål som fullmäktige har beslutat om. I nästa steg beslutar förvaltningschefen om strategiska utvecklingsområden och resultatmått i sin verksamhetsplan.

Allt planerings- och uppföljningsarbete inom Region Jämtland Härjedalen, och därmed också målen, utgår från fyra områden: Samhälle, Patient, Medarbetare och Verksamhetsresultat. För nämndens ansvarsområde gäller målen inom områdena Samhälle och Verksamhetsmål.

Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan innehåller också en uppföljningsplan som visar vilka områden nämnden ska följa upp under året. De områden som ska följas upp har en koppling till utvecklingsområdena i verksamhetsplanen.

Innehåll

Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan 2016-2018	1
Uppdrag och planeringsförutsättningar.....	4
Strategiska mål	8
Nämndens prioriteringar	9
Framgångsfaktorer i form av utvecklingsområden	9
Samhälle	12
Verksamhetsresultat.....	15
Ekonomiska ramar för regionala utvecklingsnämnden.....	16
Sammanträdesplanering 2016	24
Bilaga 1: Styrmodell.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Uppdrag och planeringsförutsättningar

Regionala utvecklingsnämnden är Region Jämtland Härjedalen politiska förvaltningsorgan för frågor inom området regional utveckling. Genom sin verksamhetsplan markerar nämnden vilka utvecklingsområden som är viktiga att fokusera på under 2016 för att verkställa det uppdrag och övergripande mål som nämnden har.

Styrning över regional utveckling

Regionala utvecklingsnämnden har i sitt arbete att utgå från de ekonomiska ramar och de övergripande mål som regionfullmäktige fastställt. "En region att längta till och växa i" är den vision som ligger till grund för de policyer och planer som skapas för regional utveckling.

Regional utvecklingsnämndens uppgifter

Nämndens uppdrag:

- Nämnden ansvarar för regional utveckling utifrån den länsgemensamma strategin "Jämtland/Härjedalen 2030 – Innovativt och Attraktivt".
- Nämnden är regional kollektivtrafikmyndighet och styrelse för folkhögskolorna Birka och Bäckedal.
- Nämnden ansvarar för att fullfölja det statliga uppdraget om regional utveckling inklusive hanteringen av s k 1:1-medel enligt lagen 2010:630.

- Nämnden administrera Strukturfonds-partnerskapet
- Nämnden ansvarar för en överenskommelse mellan regionen och kommunerna om samverkan om regional utveckling.
- Nämnden deltar i Regionens samverkansråd i frågor inom nämndens verksamhetsområde.

I reglementet för Regionala utvecklingsnämnden finns nämndens uppdrag beskrivet.

Regional utveckling

Vi går nu in i den nya Regionbildningens andra verksamhetsår, där det regionala utvecklingsarbetet har fått en del nya instrument i uppdraget från staten - men också ett antal nya tuffa utmaningar.

I den politiska ledningen antar vi utmaningarna, men också uppdraget att vara en samlande kraft för regional utveckling. Med stora händelser i omvärlden blir pressen på fungerande samhällsfunktioner allt större och våra utmaningar att tex möta nya invånare från krigshärjade områden allt viktigare att klara.

Politiskt ser vi att våra tidigare prioriteringar i sammanhanget fortfarande känns aktuella och riktiga. Det handlar om Inflyttning, Integration, Jämställdhet, Arbete / Näringsliv. Till detta tillför vi nu också området miljö.

Invånare, näringsliv, föreningar, intresseorganisationer och andra demokratiska sammanslutningar kommer att vara viktiga för att vi ska göra en bra region ännu bättre under ledning av Region Jämtland Härjedalen, som antagit utmaningen.

I sammanhanget kommer ett tydligt ledarskap i frågorna på regional nivå att vara oerhört viktigt. Det handlar om att vi på alla nivåer och med alla medel måste samverka för att få allt bättre effekt i kampen för inflyttning och ökad attraktion. Vi måste ta ansvar för att våra egna regionala utvecklingsmedel och våra EU-medel, samt verksamheter samverkar med företagens, kommunernas och ideella organisationers medel och insatser.

EU 2020 är den utmaning som Europa står inför, där regionernas uppgift blir att förverkliga en utveckling som kräver **smart tillväxt** som utvecklar en ekonomi baserad på kunskap och innovation. Utvecklingen ska styras av **hållbar tillväxt** och främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenseffektivare ekonomi.

Tillväxten ska vara för alla och stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning, som gemensamt mål för EU, där resurserna för den gemensamma välfärden står i centrum.

Vi vill finnas med på alla de arenor, internationellt, nationellt, regionalt och lokalt, som kan påverka vår framtid i regionen. Många måste bidra i det arbetet och alla goda krafter som vill utveckla regionen behövs. Under en tid har resurserna i form av skatteintäkter och statsbidrag minskat och behoven ökat i vår region. Då blir det allt viktigare att vi

med säkerhet vet att vi gör rätt prioriteringar i det regionala utvecklingsarbetet. Regionen ska vara en bra grogrund för nya och framtida yrken.

Också kommunernas framtid skall kunna förbättras av en klok politik på regional nivå, med ökade skatteintäkter för välfärden.

Vi ser invandring och nyanlända flyktingar som en stor möjlighet och hälsar alla välkomna till regionen. Regioner som har många invånare från andra länder och kulturer har en fördel i kampen om den ekonomiska tillväxten och jobben. Allas potential ska tas tillvara och alla människor kan bidra i samhällsbygget på sina villkor, men det kräver en tillgängligt region i alla dess former och bra lösningar på boende, utbildning och arbetet - därför sätter vi arbetet med förbättrat integrationsarbete högt på vår agenda.

Näringsliv

Fungerande system för innovationsutveckling är en avgörande faktor för att idéer inom både offentlig och privat verksamhet ska bli verkliga produkter. Regionen kan vidare fungera som referenskund och erbjuda testning av nya varor, produkter och tjänster som är under utveckling.

Vår region behöver gå från att vara en känd region med bra livsmiljö till ett världsledande varumärke som symboliserar modern innovationsdriven samhällsutveckling där arbetet för öppenhet, hållbarhet, jämställdhet och jämlikhet är centrala drivkrafter (genom en öppen, hållbar och attraktiv livsstil).

Insatserna för omställningen mot ett hållbart samhälle måste accelerera och samordnas smartare. Vår region ska vara ledande inom hela spektrumet. Här kan nämnas energieffektivisering, giftfria miljöer, och fossilfria bränslen, förnyelsebar energi, samt ekologisk livsmedelsproduktion och ett hållbart skogbruk.

Näringslivet ska stöttas och stimuleras mot miljödriven näringsutveckling och cirkulär ekonomi.

Utbildning och kompetensförsörjning

Vi sätter det livslånga lärandet högt. Kunskap är makt. Ökade kunskaper hos hela befolkningen minskar klassklyftorna och ökar kvinnors och mäns, pojkars och flickors möjlighet att ta aktiv del i samhällslivet och få ett rikt liv. Rätten till utbildning och fortbildning ska aldrig vara beroende av ålder eller ekonomi. Tillgången till eftergymnasial utbildning, vuxenutbildning, kompetensutveckling, folkhögskolor och yrkeshögskolor ska vara hög i regionen, inte minst genom våra lärcentra. Det måste finnas återkommande chanser till studier genom livet.

Utbildningssystemet är en viktig del i regionens utveckling och måste ständigt anpassas efter människors och företags behov.

Infrastruktur

Kollektivtrafiken måste vara ett möjligt alternativ i mindre tätbefolkade områden. Om kollektivt resande blir naturligt i ung ålder finns stora möjligheter att förändra rese-mönster så att fler busslinjer och tätare turer kan finnas.

Även bilen som färdmedel behövs och hänsyn ska tas till näringar som saknar alternativ till transport på väg. Vi vill kraftigt öka användningen av förnyelsebara bränslen och tekniker för att bryta vårt beroende av fossila bränslen. Det regionala målet om fossilbränslefri region 2030 står fast.

Snabb och säker tele- och datakommunikation är en förutsättning för företagande hälso- och sjukvård och distansutbildning i hela regionen. Vägar är i behov av upprustning. Järnvägarna, både i öst-västlig riktning och tillika inlandsbanan, behöver investeringar för att klara ökad trafik och resande. Anslagen till vår region har minskat kraftigt. Vi prioriterar den politiska uppgiften att få fler infrastrukturinvesteringar till vår region.

Attraktionskraft

Vi talar gott om vår region och är medvetna om hur viktigt det är med en jämlikt och jämställd region som attraherar till inflyttning. Värdet av att vi blir många med olika erfarenheter, bakgrunder och framtidsdrömmar ska uppskattas och tas tillvara. När offentliga, privata och ideella krafter samlas skapas nya spännande grupperingar. Tillsammans kan vi då lägga grunden för kreativitet och framgångsrik utveckling som ger fler jobb, företag, ökad inflyttning, jämställdhet och större fritidsutbud.

Vi vill se kulturen, gastronomin, och de "gröna näringarna", tillsammans med idrotten, motion och friluftsliv som en del i regionens utveckling.

De tre hållbarhetskriterierna ska vara en ledstjärna. Metoder ska tas fram för att inför beslut och vid uppföljning få en bedömning av hållbarhetskriterierna.

Kultur

De samlade kulturresurserna ska bidra till regionens utveckling och attraktivitet. Kulturen har betydelse såväl för individen som för samhällets utveckling. För den enskilde kan kultur vara en källa till inspiration, rekreation, deltagande, skapande och lärande.

Det livslånga lärandet kan stärkas också genom kulturens roll för den äldre befolkningen och öka deras delaktighet, samt tillvarata äldre som resurs i vårt region. Då måste också regionen leda byggandet av en kulturell infrastruktur i regionen. Ur ett samhällsperspektiv innebär kulturen att demokratin säkras genom ett fritt, utmanande och kreativt skapande och lärande. För samhället kan kultur dessutom leda till ökad sysselsättning och attraktionskraft och genom det attrahera besökare och inflyttare till regionen. Sammanfattningsvis innebär kulturen tillväxt för människan och tillväxt för samhället. Regionens samlade kulturresurser ska bidra till regionens utveckling och attraktivitet.

Strategiska mål

Regionfullmäktige har i regionplanen 2016-2018 beslutat om 28 strategiska mål inom områdena Samhälle, Patient, Medarbetare och Verksamhetsresultat. Det är de målen som regionstyrelsen och nämnderna har i uppgift att verkställa. För regionala utvecklingsnämnden gäller följande 12 mål inom området Samhälle

Samhälle

- Stimulera innovativa och framtidsinriktade idéer som utvecklar miljöteknik, miljödriven näringslivsutveckling och cirkulär ekonomi.
- God beredskap och snabb hantering att möta företag och ge besked om stöd.
- Infrastrukturstrategi för förnyelsebara fordonsbränslen.
- Samordna och utveckla arbetet för en bra infrastruktur kring vägar, järnvägar och flyg.
- Bidra till digital infrastruktur, som skapar förutsättning för utvecklade digitala tjänster och arbetsmetoder i hela regionen.
- En demokratisk region präglad av insyn och delaktighet
- Utveckla kulturens roll för hälsa, delaktighet, inflytande och personlig utveckling.
- Följa upp intentionerna i integrationsstrategin för länet.
- Aktivt verka för jämlikhet och jämställdhet i alla samhällssektorer.
- Förbättrad psykisk hälsa.
- Hälsofrämjande och trygghetsskapande levnadsvillkor.
- Samordna det regionala utvecklingsarbetets olika delar och aktörer för positiv påverkan av den demografiska utvecklingen i hela regionen.

Verksamhetsresultat

- Långsiktigt hållbar verksamhet utifrån socialt, miljömässigt och ekonomiskt perspektiv
- Effektiva processer

Medarbetare och Patient

Regionfullmäktige har fördelat ansvaret så att det är regionstyrelsen som ansvarar för området Medarbetare. Styrelsen är också som hälso- och sjukvårdsnämnd ansvarig för målen inom området Patient.

Regionala utvecklingsnämnden har därför inga egna mål inom dessa områden men fullföljer i sitt uppdrag de beslut som styrelsen fattar i området Medarbetare.

I fullmäktiges i reglementet för nämnden har nämnden i uppdrag att ha hand om de regionala utvecklingsfrågorna i länet vilket inkluderar allt regionalt utvecklingsarbete inklusive utbildnings- och kompetensfrågor, innovation inom alla områden, landsbygdsutveckling och hållbarhet.

Nämndens prioriteringar

Nämndens speciella prioriteringar är som för tidigare år:

- Inflyttning
- Integration
- Jämställdhet
- Arbete/Näringsliv
- Miljö och klimat

Arbetet med dessa prioriteringar genomsyrar arbetet i alla de strategiska mål som fullmäktige satt upp och det uppdrag som nämnden fått enligt reglementet.

I fullmäktiges mål inom området Samhälle lyfts det prioriterade området "Inflyttning" tydligt fram i målet "Samordna det regionala utvecklingsarbetets olika delar och aktörer för positiv påverkan av den demografiska utvecklingen i hela regionen".

Det prioriterade området "Integration" lyfts tydligt fram i målet "Följa upp intentionerna i Integrationsstrategin för länet".

Det prioriterade området "Jämställdhet" lyfts tydligt fram i målet "Aktivt verka för jämlikhet och jämställdhet i alla samhällssektorer".

Det prioriterade området "Arbete/Näringsliv" lyfts fram i målen "Stimulera innovativa och framtidsinriktade idéer som utvecklar miljöteknik, miljödriven näringslivsutveckling och cirkulär ekonomi", "God beredskap och snabb hantering att möta företag och ge besked om stöd". Allt arbete med den Regionala utvecklingsstrategin och innovationsarbetet och insatserna inom landsbygdsutveckling, projektstöd inom EU-fonderna och de statliga tillväxmedlen är en del i denna prioritering.

Det prioriterade målet "Miljö" lyfts fram i målen "Stimulera innovativa och framtidsinriktade idéer som utvecklar miljöteknik, miljödriven näringslivsutveckling och cirkulär ekonomi" och "Infrastrukturstrategi för förnyelsebara fordonsbränslen".

Framgångsfaktorer i form av utvecklingsområden

I det här avsnittet redovisas framgångsfaktorer i form av utvecklingsområde för 2016. Utvecklingsområdena utgår från de strategiska mål som regionfullmäktige har fastställt i regionplanen för 2016-2018. De markerar de områden som nämnden bedömer vara viktiga utvecklingsområden att fokusera på i styrningen för att verkställa det uppdrag och övergripande strategiska målen som fullmäktige har beslutat om.

Samhälle

Strategiska mål inom området samhälle

- Stimulera innovativa och framtidsinriktade idéer som utvecklar miljöteknik, miljödriven näringslivsutveckling och cirkulär ekonomi.
- God beredskap och snabb hantering att möta företag och ge besked om stöd.
- Infrastrukturstrategi för förnyelsebara fordonsbränslen.
- Samordna och utveckla arbetet för en bra infrastruktur kring vägar, järnvägar och flyg.
- Bidra till digital infrastruktur, som skapar förutsättning för utvecklade digitala tjänster och arbetsmetoder i hela regionen.
- En demokratisk region präglad av insyn och delaktighet
- Utveckla kulturens roll för hälsa, delaktighet, inflytande och personlig utveckling.
- Följa upp intentionerna i integrationsstrategin för länet.
- Aktivt verka för jämlikhet och jämställdhet i alla samhällssektorer.
- Förbättrad psykisk hälsa.¹
- Hälsofrämjande och trygghetsskapande levnadsvillkor.¹
- Samordna det regionala utvecklingsarbetets olika delar och aktörer för positiv påverkan av den demografiska utvecklingen i hela regionen.

¹) Ur mål för gemensam hälso- och sjukvårdspolitik 2014-2025

Ett par av ovanstående strategiska mål kommer att verkställas både av Regionstyrelsen och Regionala utvecklingsnämnden. Regionstyrelsens huvudsakliga fokus ligger på de strategiska mål som har en koppling till hälso- och sjukvård, tandvård och folkhälsa samt till det övergripande ansvaret inom styrelsens uppdrag. Nämndens fokus ligger på strategiska mål inom området Samhälle. Nedan redovisas framgångsfaktorer i form av utvecklingsområden. De anger vad nämnden ska fokusera på 2016 för att de strategiska målen inom område Samhälle ska uppnås.

Stimulera innovativa och framtidsinriktade idéer som utvecklar miljöteknik, miljödriven näringslivsutveckling och cirkulär ekonomi

- Inför beslut om projektstöd/företagsstöd görs en miljö/hållbarhetsbedömning av ansökan
- Verkar för en effektivare användning av energi i samhället enligt principen för cirkulär ekonomi
- Samarbete med ALMI gällande Innovationsstöd till företag som har innovativa idéer i form av innovationscheck till företagen

God beredskap och snabb hantering att möta företag och ge besked om stöd

- Information om stödmöjligheter och ansökningsblanketter på hemsida
- Delta på företagarföreningars möten med information kring stöd- och sökmöjligheter
- "Öppen dörr" för att ta emot företagsbesök
- Bra samarbete med kommunernas näringslivsenheter

Infrastrukturstrategi för förnyelsebara fordonsbränslen

- Verka för ett ökat kollektivt resande
- Verka för ökat antal laddstolpar i länet
- Verka för ökad produktion av förnybar fordonsbränsle av resurser från regionen

Samordna och utveckla arbetet för en bra infrastruktur kring vägar, järnvägar och flyg

- Planera, prioritera och besluta om åtgärder för regionala, statliga vägar (Länstransportplanen LTP)
- Planera och prioritera åtgärder i den nationella transportplanen som omfattar nationella vägar E14 och E45, järnvägar, bärighetsmedel m m och statliga flygplatser

Bidra till digital infrastruktur, som skapar förutsättning för utvecklade digitala tjänster och arbetsmetoder i hela regionen

- Verka för att bredbandsutbyggnaden ger 40 % av befolkningen tillgång till 100 mbit/s (fiber), och 90 % ska ha tillgång till 100 mbit/s (fiber) vid utgången av 2020
- Fler utexaminerade med IT-kompetens.

En demokratisk region präglad av insyn och delaktighet

- Öppna redovisningar och dialog runt den regionala utvecklingsstrategin
- Via primärkommunala samverkansrådet säkerställa att regionens utveckling optimeras genom samverkan mellan kommuner och regionen

Utveckla kulturens roll för hälsa, delaktighet, inflytande och personlig utveckling

- Referensgrupper inom scenkonsten för ökad delaktighet
- Genomföra Kultur i vården-program och särskilda programaktiviteter för seniorer
- Utveckla arbetet med volontärsarbete
- Utveckla det konstpedagogiska arbetet med ensamkommande barn
- Fortsätta arrangörsutvecklingsarbetet med särskild inriktning på unga arrangörer
- Öka möjligheten att arbeta med regionens konst inom hälso- och sjukvården

Följa upp intentionerna i integrationsstrategin för länet

- Utveckla samarbete med kommunerna och migrationsverket kring frågor om inflyttades möjlighet till anställning
- Leda och samordna regionprojektet "Integration Jämtland Härjedalen"
- Utveckla och förbättra metoder och processer kring etableringen på arbetsmarknaden
- Utveckla modeller och strukturer för språkinläringen

- Samverka och stötta civilsamhällets insatser för integrationen av nyanlända och inflyttade i regionen

Aktivt verka för jämlikhet och jämställdhet i alla samhällssektorer

- Påbörja ett systematiskt arbete med jämställdhetsintegrering
- Implementering av "Rutin för att bereda ett ärende med jämställdhets-, jämlikhets- och barnrättsperspektiv"

Förbättrad psykisk hälsa

- Delta i det länsövergripande arbetet med den regionala folkhälsopolicyn
- Särskilda prioriteringar i folkhälsoarbetet ska vara att främja den psykiska hälsa samt att förebygga psykisk ohälsa hos unga

Hälsofrämjande och trygghetsskapande levnadsvillkor

- Aktivt arbete utifrån regionens ANDT-strategi genom "Mobilisering mot droger"

Samordna det regionala utvecklingsarbetets olika delar och aktörer för positiv påverkan av den demografiska utvecklingen i hela regionen.

- Faktabaserad kunskapsspridning om det demografiska läget och dess största påverkansfaktorer
- Nära samverkan med kommuner och näringsliv gällande inflyttning och rekrytering

Utöver dessa av fullmäktige beslutade samhällsmål ska regionala utvecklingsnämnden också enligt reglementet arbeta med följande:

Insatser för att trygga kompetensförsörjningen i regionen

- Vidareutveckla kompetensplattformen i Jämtland Härjedalen
- Insatser för att förbättra matchningen mellan utbildningssystemet och arbetslivets behov av kompetens
- Utveckla studie- och yrkesvägledningen
- Påverka attityderna till högre utbildning
- Utveckla nya former för näringslivs- anpassade utbildningar

Landsbygdsutveckling

- Stimulera näringslivsinriktad landsbygdsutveckling inom bl a trä, skog, lantbruk och vattenbruk samt besöksnäring.

Stimulera innovativa och framtidsinriktade idéer

- Verka för genomförandet av innovationsstrategin i offentliga sektorn och näringslivet i länet

Hållbarhet

- Kunskapsspridning om att minska barns exponering av kemiska ämnen
- Riktade insatser kring hållbara evenemang ska genomföras i samverkan med besöksnäringen
- Ett aktivt ledningsarbete inom Klimatrådet

Verksamhetsresultat

Nedan redovisas vilka **framgångsfaktorer** med viktiga utvecklingsområden som regionala utvecklingsnämnden ska fokusera på 2016 för att de strategiska målen inom område verksamhetsresultat ska verkställas.

Effektiva processer

- Utveckla processerna för bidragsgivning till företag och till sökande av medfinansiering av tillväxtprojekt
- Utveckla processerna för sökande av kulturbidrag
- Utveckla processerna för uppföljning av överenskommelse med kommunerna om regional utveckling

Budget 2016

Regionfullmäktige har i finansplan 2016-2018 beslutat om finansiella mål, ekonomiska ramar för verksamheten och en budget för Region Jämtland Härjedalen. Utifrån de ekonomiska ramar som fullmäktige beslutat om har regionstyrelsen och nämnderna i uppdrag att fördela dem till sina respektive verksamhetsområden i sina verksamhetsplaner

Ekonomiska ramar för regionala utvecklingsnämnden

Regional utvecklingsnämnden har av fullmäktige fått 306,8 miljoner kronor för verksamheten 2016. Det innebär en uppräknings med 2,4 % från 2015. Uppräkningen baseras på SKLs prognos för landstingsprisindex. I ekonomidirektörens budgetanvisningar anges att personalkostnaderna ska räknas upp med 2,0 % från april 2016. Det innebär 1,5 % på årsbas och hanteras inom ovan angivna ram.

För de statliga bidragen råder osäkerhet kring nivåerna för nästa år. Länskulturen har begärt samma uppräknings som för de regionala medlen, det vill säga 2,4 %, men beslut väntas inte förrän i januari.

I Regionala utvecklingsförvaltningen finns sex organisationsenheter (Områden) som ansvara för att uppfylla nämndens mål. Områden är Attraktion och livsmiljö, Infrastruktur och kommunikationer, Kompetens och utbildning, Länskultur, Näringsliv och Stab. Nedan beskrivs dessa områdenas uppdrag under 2016 och hur budgetens fördelas mellan dem. Specifika och mätbara mål finns i förvaltningschef för regional utvecklings verksamhetsplan och respektive områdes verksamhetsplan.

Attraktion och livsmiljö

Målbilden är att Jämtlands län ska upplevas som en kreativ och tillåtande öppen plats där alla åldrar kan leva och utvecklas och dit många gärna återvänder. För att nå detta är det också viktigt att mångkultur tillåts växa sig starkt. Den utomnordiska inflyttning som för närvarande sker skapar positiva möjligheter som ska tas tillvara. Länet ska upplevas som spännande och tillåtande för unga människor och vad gäller jämställdhet ligger länet långt framme. För att öka attraktiviteten och skynda på omställningen till en hållbar region sker en koncentration av arbetet inom

- **Resurseffektivitet** gällande nyttjande av naturresurser som ska vara en ledstjärna i alla beslut och genomförda aktiviteter vilket avses leda till sänkta växthusgasutsläpp och effektivare energianvändning, arbetet kanaliseras via Klimatråd Jämtlands län.
- Det utvecklingsarbete som under senare år skett inom **social välfärdsområdet** präglas av långsiktighet vilket kommer att ske genom

kunskapscentret FoU-Jämt som samverkar med andra kunskapsmiljöer i länet.

- **Gastronomi** är ett fördjupningsområde inom arbetet med kreativa och kulturella näringar, det stärker intresset för länets kvaliteter och det breddar besöksanledningarna till länet. Den internationella potentialen inom området utvecklas vidare där deltagandet i UNESCO-nätverket UNCCN har hög angelägenhet.
- Sambanden mellan hållbar tillväxt och **regional fysisk planering** blir allt tydligare och målsättningen är att nå en integration av dessa båda delar med respekt för det kommunala planmonopolet. Genom en breddad syn inom området kan det ömsesidiga beroendet mellan stad – land bättre lyftas fram.
- Den **demografiska utmaningen** för länet är stor och arbetet för att vända negativa befolkningssiffror är ett komplext område som knyter samman de flesta av verksamheterna inom regional utveckling.

- Området är delaktigt i det nationella arbetet inom Reglab att ta fram ett **bredare mått** hur regional utveckling mäts och följs upp vilket inkluderar livskvaliteten, BRP+.

Uppdragets fullständiga genomförande kräver ett systemskifte ur många aspekter. Den belastning som vår nuvarande livsstil innebär på klimat, biologisk mångfald, människa via farliga ämnen och våra naturresurser är inte långsiktigt hållbar, det gäller såväl privat som inom näringslivet.

Omslutning 19,7 miljoner varav nettobudget / Regionbidrag: 7,4 miljoner.

Infrastruktur och kommunikationer

Regionen har två huvuduppgifter inom detta område:

- Uppdrag från staten att ansvara för den regionala infrastrukturplaneringen
- Fungera som regional kollektivtrafikmyndighet enligt lag om kollektivtrafik (SFS 2010:1065) lagen trädde i kraft 2012.

Övergripande mål

Arbetet med infrastruktur och kommunikationer utgår från de nationella transportpolitiska målen

- Funktionsmålet; Tillgänglighet för alla "Transport-systemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet, samt bidra till utvecklingskraft i hela landet.
Transportsystemet ska vara jämställt, dvs. likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov
- Hänsynsmålet; Säkerhet, miljö och hälsa. Transportsystemets utformning, funktion och användbarhet ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt samt bidra till att miljö-kvalitetsmålen uppnås och till ökad hälsa uppnås.

Nu gällande länstransportplan (LTP) innehåller regionala prioriteringar där de nationella målen och målbeskrivningarna i den regionala systemanalysen utgör styrande förutsättningar. Planen gäller 2014 – 2025. Revidering av planen påbörjas under 2016, kommande planperiod omfattar 2018-2029.

Regionen leder arbetet med en digital agenda för Jämtlands län i arbetet ingår att driva utvecklingen

och ta fram handlingsplaner för utvecklade digitala tjänster.

En strategi för länets bredbandsutbyggnad finns och förverkligas i den takt planering och ekonomi tillåter.

Ett trafikförsörjningsprogram för tiden 2016-2020 ska antas.

Omslutning 193,4 miljoner varav nettobudget / Regionbidrag: 193,4 miljoner.

Kompetens och utbildning

Integrationen av nyanlända och nyinflyttade personer till vår region är en sådan prioriterad insats liksom kompetensförsörjning och medborgarnas möjligheter till det livslånga lärandet. Antalet nyanlända och invandrade i länet har flerdubblats de senaste åren och prognosen är att antalet behöver fortsätta att öka. Under 2015 har också antalet nyanlända ensamkommande barn särskilt ökat. Då det gäller integration och mottagning av nyanlända är det flera myndigheter och aktörer som har ansvar för olika delar, Migrationsverket, arbetsförmedlingen, länsstyrelsen, kommunerna, upphandlade utförare t ex SFI, civilsamhällets organisationer. Med så många aktörer finns behov av samordning och samverkan och Region Jämtland Härjedalen har därför under senare år fått den rollen att bli en ledande och samordna arbetet med att ta fram den regionala strategin för inflyttning och integration samt att medverka i den regionala överenskommelsen, RÖK och samordna utvecklingsarbete som kommunerna uttryckt behov av. Arbete, språk och bostäder är framgångsfaktorer för en lyckad integration liksom att hela samhället tar ett gemensamt ansvar och samverkar. Region Jämtland Härjedalen leder och samordnar regionprojektet Integration Jämtland Härjedalen 2015 – 2018. Projektet ska användas för att få till stånd verkstad med operativa utvecklingsinsatser i kommunerna.

Förutom integration är kompetensförsörjning ett prioriterat område. Den demografiska bilden i regionen innebär att befolkningen blir allt äldre med påföljd att den andel som lämnar arbetsmarknaden av åldersskäl är större än andelen ungdomar som tillträder. Detta leder till ett ökande rekryteringsbehov i de allra flesta branscher och att kompetensförsörjning framstår som en av de viktigaste nyckelfrågorna för fortsatt tillväxt och social välfärd. Samtidigt finns i regionen en relativt hög arbetslöshet i synnerhet bland ungdomar liksom att länet har de i särklass högsta sjukskrivningstalen i landet. Insatser för att minska de här obalanserna är därför

av högsta vikt och regionerna har därför fått uppdraget från regeringen med de regionala kompetensplattformarna där uppgiften framför allt är att få en bättre matchning mellan efterfrågan och tillgång på kompetens och utbildad personal. Kompetensplattformen i Jämtland Härjedalen arbetar med att dels ta fram statistik och analyser för kompetensförsörjningen och dels skapa arenor för dialog mellan branscher/arbetsgivare och utbildningsanordnare i länet. Inom barn och utbildningsområdet är implementeringen av ungdomsstrategin viktig liksom frågan om ungdomsinflytande och om fortsatt ungdomsting och ungdomsråd. Ungdomsfrågorna behöver lyftas till en tvärssektoriell nivå i det regionala utvecklingsarbetet. Vidareutveckla samverkan i BUZ genom gjorda prioriteringar för skolhuvudmännens kompetensförsörjning, skolstrukturfrågor, nyanlända och skolans kvalitetsarbete.

Birka och Bäckedals folkhögskolor

De offentligägda skolornas huvudsyfte är att driva utbildningar och verksamhet som gagnar den egna regionen och dess prioriteringar. Folkhögskolorna skall erbjuda bildning, kultur, kompetensutveckling och möjligheter till personlig utveckling i ett perspektiv av livslångt lärande. Skolorna ska också vara en viktig del i Region Jämtland Härjedalen arbete med att nå målen i det regionala utvecklingsarbetet.

På Birka studerar totalt knappt 200 kursdeltagare, fördelade på allmän kurs, musikutbildningar, yrkesinriktade kurser, korta kurser och distanskurser. Birkas vision är att vara en folkhögskola i tiden med hög pedagogisk kvalitet. Bäckedals folkhögskola är regionens folkhögskola i Härjedalen.

Omslutning 57,5 miljoner varav nettobudget / Regionbidrag: 21,8 miljoner.

Länskulturen

Jämtlands läns kulturpolitiska vision är att vara en livskraftig region, där kulturen bidrar till utveckling och hållbar tillväxt och där alla har tillgång till kulturella upplevelser och möjlighet att själva skapa och uttrycka sig. Konst och kultur bidrar till ett öppet samhälle och är drivkraft för hållbar utveckling, attraktionskraft och social sammanhållning. Kultur bygger broar mellan olika intressegrupper och bidrar till social sammanhållning, identitet och integration. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska

präglade samhällets utveckling. Den regionala verksamheten ska samverka med och komplettera kommunernas utbud av kultur och stimulera kultursatsningar som driver utvecklingen framåt. Detta sker via genomförandet av Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018. I kulturplanen anges flera utvecklingsområden under programperioden utifrån tre prioriterade områden; Kultur för alla/ De professionella kulturskaparna/ Kulturdreven tillväxt. Särskilt fokus läggs på barn och unga, att utbudet når hela regionen, kvalitetshöjande insatser, internationellt och interkulturellt utbyte samt på de horisontella perspektiven och tillgänglighetsfrågorna. Särskilda insatser för 2016 sker inom områdena

- **Professionell teater, dans och musikverksamhet via Estrad Norr** som har det regionala uppdraget inom musik, teater, musikteater och dans. Prioriterat är produktion och distribution av scenkonst till hela regionen samt utbyte i samverkan med norrlandslänen.
- **Museiverksamhet** där Stiftelsen Jamtli har det regionala museiuppdraget. Prioriterat är att driva arbetet med Nationalmuseum Norr samt en världsarvsansökan gällande Döda fallet i Ragunda samt
- **Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet** via det regionala biblioteksuppdraget samt det läs- och litteraturfrämjande uppdraget. Viktigt är att utveckla verksamheten utifrån framtagna regionala biblioteksplan i samverkan med kommunerna.
- **Övriga verksamheter**, konsulenter m.fl. har främjandeuppdrag med fokus på barn och unga, att stimulera innovation och skapa goda villkor för kulturskaparna, utövarna i regionen.
- **Organisationsbidragen** och andra stöd stimulerar förenings- och organisationslivet i regionen att ta aktiv del i utvecklingen.
- Vidareutveckla **kultursamverkan** genom KulturZ för gemensamma prioriteringar och kvalitetsutveckling

Omslutning 83,7 miljoner varav nettobudget / Regionbidrag: 54,0 miljoner.

Näringsliv

Jämtlands län, som aldrig varit industrialiserat i den meningen att stora kraftfulla basindustrier utvecklats, behöver utveckla en mångfald av företag.

Tillväxtföretagen bör stärka sin marknad utanför länet. Satsningen på upplevelseföretagande/kulturska fortsätta att underbygga så att Jämtland blir ett av de större besökslänen i landet med en stark året-runt turism vilket skapar fler arbeten.

Den nya teknikspidningen och framför allt tillämpningen av distansoberoende teknik gör att många män och kvinnor i alla åldrar väljer att bosätta sig och etablera verksamheter i länet där dess höga natur-, kultur- och livsmiljövärden är viktiga parametrar. Jämtlands län ska stärka sin position bland regioner när det gäller att stimulera entreprenörskap.

Att ta tillvara miljödriven tillväxt har varit viktigt de senaste åren och blir allt viktigare inom alla områden. Nya arbetstillfällen skapas genom de möjligheter som finns inom clean tech, fossilfria bränslen och förnyelsebar energi.

För att uppnå de övergripande målen arbetar regionen med både kort- och långsiktiga insatser utifrån flera aktiviteter och projekt. En viktig del av stödet är de regionalpolitiska medlen till företagen. För att nå ökad tillväxt i näringslivet utgår arbetet från den regionala utvecklingsstrategin med fokus på

- **Bra företagsklimat** ska utvecklas så att företag skall vilja växa. Arbetet med det gemensamma etableringsfrämjande projektet som inletts med länets kommuner fortsätter liksom utvecklandet av arenor mellan företag/företagens organisationer och kommun/statliga myndigheter för dialog kring tillväxthinder och hur dessa kan undanröjas. Serviceprogrammets genomförande är ett viktigt instrument för landsbygds vitalitet.
- **Bättre samverkan mellan forskning och företagande** är angeläget och företagen skall också stärka sitt arbete med att efterfråga forskningskompetens och forskningen inom Mittuniversitetet skall ha sådan profil att den stärker länets näringsliv samt att FoU-innovationer avknoppas till kommersiella produkter.
- **Stärka företagandet inom social ekonomi** och näringslivsinriktad landsbygdsutveckling vilket kan vara en drivkraft för tillväxt då den stimulerar människor till större eget ansvar, entreprenörskap och därmed företagande.
- **Stödja företagens internationalisering** och ökad export. Turistnäringen stärker exporten genom att öka de totala intäkterna från utländska gäster.

Omslutning 29,9 miljoner (exklusive regionala utvecklingsmedel) varav nettobudget / Regionbidrag: 22,3 miljoner.

Förvaltningsövergripande

Staben ger service till förvaltningens verksamheter. Nämndsekretariatet ansvarar för ärendehantering, kallelser och protokoll till regionala utvecklingsnämnden, arbetsutskottet, kommunens samverkansråd, regionens samverkansråd samt tjänstemannaledningens möten. Sekreterarskapet i de två utskott som finns under nämnden hanteras för närvarande andra tjänstemän under förvaltningen. Ordförandeskapet och sekretariatet för strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrland ligger denna programperiod hos Region Jämtland Härjedalen. Nämnden har eget diarium som ska hanteras även fortsättningsvis.

Receptionen är en viktig knutpunkt för information och hänvisning av verksamhetens besökare. Här hanteras också post och nämndens diarium. Statistik och analysavdelningens mål under 2016 är att ta nästa steg för att samverka för att producera en årlig rapport kring "läget i länet". Förutom detta ska enheten stödja verksamheten med statistiskt materiel. I synnerhet de strategier och planer som regional utveckling producerar kräver ett gott statistiskt materiel. Ett lär-projekt planeras tillsammans i de fyra nordligaste länen under nätverket analyssamverkan Norr. Målet för det internationella arbetet under 2016 är att ge tjänstemannastöd i de internationella politiska nätverken, utveckla sekretariatet Europaforum Norra Sverige och att arbeta fram en form för strategiska internationella samordningsmöten.

Då verksamheten för Brysselkontoret Mid Sweden European Office, MSEO har omorganiserats och ny personal är på plats ska en verksamhetsinriktning sättas för 2016 och framåt. En strategi för kontorets roll i påverkansarbete ska bland annat formges.

Omslutning 21,6 miljoner varav nettobudget / Regionbidrag: 7,8 miljoner.

Uppföljningsplan

Regional utvecklingsnämndens uppföljningsplan omfattar de aktiviteter som ska genomföras under 2016 för att följa upp de verksamheter som ingår i nämndens ansvarsområde. Nämndens uppföljningsplan omfattar bland annat uppföljning utifrån att nämnden är Regional kollektivtrafikmyndighet, folkhögskolestyrelse och att nämnden har en överenskommelse med kommunerna om regional verksamhet.

Regionala utvecklingsnämndens uppföljningsplan

Regionala utvecklingsnämndens uppföljning sker i huvudsak genom delårsbokslut och årsbokslut samt genom särskilda redovisningar och informationer. Nämndens uppföljningsplan är indelad i fyra delar; Områden som följs upp utifrån nämndens verksamhetsplan, överenskommelse med kommunerna om regional verksamhet, avrapportering av verksamhet till externa bidragsgivare samt övriga informationer och avstämningar.

Uppföljning

Förutom uppföljning genom delårsbokslut och årsbokslut ska följande områden följas upp under 2016:

Målområde Samhälle

- Rapport till staten över det regionala tillväxtuppdraget
- Rapport till Kulturrådet om kulturverksamhet
- Rapport över folkhögskoleverksamheten till Folkhögskolerådet
- Rapport till länets kommuner över regional verksamhet enligt överenskommelse
- Bolag och andra organisationer som nämnden använder för sitt uppdrag
- Arbetet med prioriteringarna: demografi, integration, jämställdhet och arbete/näringsliv

Målområde verksamhetsresultat

- Process för beslut om företags- och projektstöd inom 1:1-medel
- Process för beslut om kulturella stöden
- Förvaltningschefens verksamhetsplan 2016 samt uppföljning av övergripande handlingsplaner
- Nämndens verksamhetsplan (sammanställning)

Övriga informationer och avstämningar

Utöver det som redovisas inom ramen för uppföljning informerar förvaltningschef nämnden om aktuella frågor under punkten "Förvaltningschefens rapport" vid varje sammanträde. Det kan exempelvis vara utbildningar eller informationer om pågående arbeten inom de utvecklingsområden som nämnden beslutat att genomföra. Utöver det genomförs också andra avstämningar och informationer under året utifrån vad nämnden tycker är viktigt kopplat till nämndens ansvarsområden och mål. Det kan också vara informationer som behövs inför att beslut ska tas under kommande sammanträden. De informationsärenden som är kända i samband med att verksamhetsplanen fastställs läggs in i sammanträdesplaneringen.

Rutin för redovisning

Inför att de områden som finns med i nämndens uppföljningsplan ska redovisas finns särskilt utarbetade rutiner. Rutinerna innebär bland annat att en skriftlig rapport med tillhörande förslag ska lämnas till nämnden inför redovisningen.

Uppföljning

Inför redovisning till nämnden om de områden som för 2016 ska följas upp upprättas en skriftlig rapport utifrån följande frågeställningar:

- Vad är syftet med genomfört arbete?
- Vad är resultatet av arbetet?
- Vilka åtgärder/förslag till beslut finns?

Övriga informationer och avstämningar

Övriga informationer och avstämningar redovisas till nämnden på valfritt sätt.

Sammanträdesplanering 2016

Uppföljning, Uppsiktsplikt och övriga informationer och avstämningar

Nämndsmöte	Ämnesområde	Föredragande tjänstemän	Kategori
26 januari	- Förvaltningschefens rapport - Planeringsförutsättningar 2017-2020	Förvaltningschef Planeringschef	Övriga informationer och avstämningar
	Villkor m.m. 2015- Redovisning/uppföljning av villkorsbeslut för 2015	Förvaltningschef	Uppföljning – övergripande
	Överenskommelse interna kulturverksamheter	Kulturchef	Övrigt
1 mars	- Förvaltningschefens rapport - Rapport från nämndens deltagande i internationella nätverk	Förvaltningschef Internationell strateg	Övriga informationer och avstämningar
	Årsbokslut RUN 2015, inkl bolag	Förvaltningschef	Uppföljning – verksamhetsresultat / övergripande
5 april	Medfinansiering av strukturfondsprojekt	Chef Näringsliv	Medfinansiering
	Förvaltningschefens rapport	Förvaltningschef	Övriga informationer och avstämningar
3 maj	- Förvaltningschefens rapport - Redovisning av aktuellt läge för regionala utvecklingsnämndens fattade beslut	Förvaltningschef Förvaltningschef	Övriga informationer och avstämningar
	Delårsbokslut per april	Förvaltningschef	Uppföljning – verksamhetsresultat / övergripande
	Sammanträdesdagar 2017	Nämndsekreterare	Övrigt
31 maj	- Förvaltningschefens rapport - Uppföljning av regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplan 2016 - Uppföljning nämndens internkontrollplan	Förvaltningschef Förvaltningschef Förvaltningschef	Övriga informationer och avstämningar
	Årsredovisning folkhögskolor	Områdeschef	Uppföljning – Samhälle
	Kompetens och utbildning	Områdeschef	Uppföljning – Samhälle
	Kulturpris/stipendier	Kultursamordnare	Övrigt
	- Förvaltningschefens rapport (inkl uppföljning av handlingsplaner) - Preliminärt delårsbokslut per augusti	Förvaltningschef Förvaltningschef	Övriga informationer och avstämningar Uppföljning – verksamhetsresultat / övergripande
30 augusti	Medfinansiering av strukturfondsprojekt	Chef Näringsliv	Medfinansiering
	- Attraktion och livsmiljö - Infrastruktur och kommunikationer	Områdeschef Områdeschef	Uppföljning – samhälle
	Interkommunala ersättningar folkhögskolor	Områdeschef	Övrigt
4 oktober	- Förvaltningschefens rapport - Redovisning av aktuellt läge för regionala utvecklingsnämndens fattade beslut. - Uppföljning av nämndens verksamhetsplan (särskild redovisning kring utvecklingsområden/mål med dålig måluppfyllelse enligt majuppföljning)	Förvaltningschef Förvaltningschef Förvaltningschef	Övriga informationer och avstämningar
	Regionstyrelsens uppsiktsplikt (bolagen)	Områdeschef	Uppföljning - verksamhetsresultat
	- Näringsliv - Länskulturen	Områdeschef Områdeschef	Uppföljning - samhälle

Nämndsmöte	Ämnesområde	Föredragande tjänstemän	Kategori
	- Nämndens verksamhetsplan och budget 2017 - Förvaltningschefens verksamhetsplan och budget 2017	Förvaltningschef Förvaltningschef	Övrigt
8 november	- Förvaltningschefens rapport - Uppföljning av internkontrollplan 2016	Förvaltningschef Förvaltningschef	Övriga informationer och avstämningar
	- Ansökan om statsanslag kultur 2017 inom ramen för kultursamverkansmodellen - Fördelning av regionala och statliga bidrag inom samverkansmodellen - Organisationsbidrag	Områdeschef	Övrigt
	Uppföljning av överenskommelse med länets kommuner om regional utveckling	Områdeschef	Uppföljning - samhälle
13 december	Förvaltningschefens rapport	Förvaltningschef	Övriga informationer och avstämningar
	Årsavtal Jamtli, Föreningsarkivet, Riksteatern	Områdeschef	Övrigt
	Uppföljning av prioriteringarna: demografi, integration, jämställdhet och arbete/näringsliv	Förvaltningschef	Uppföljning - samhälle

Regional utveckling

Staben för regional utveckling
Arne Nilsson, Ekonomichef
Tfn: 063-14 65 59
E-post: arne.nilsson@regionjh.se

2015-09-29

Dnr: RUN/874/2015

Inprioriteringar 2016

Inprioritering	Mkr	Finansiering
MSSP + Inkubator	1,0	Diskussion med övriga ägare om tillskott + uppväxling 1:1 medel om 1 Mkr, dvs totalt 2 Mkr.
Regionala serviceprogrammet	0,75	Uppdrag inom Torsta ABs nuvarande ram. Utförs inom förvaltningsorganisationen, vilket innebär reduktion av anslag till Torsta AB med 0,75 Mkr
Statistik och analysfunktion	0,7	Förslag om finansiering från den gemensamma utvecklingsresursen till Regionens samverkansråd .
Integration	0,7	Förslag om finansiering från den gemensamma utvecklingsresursen till Regionens samverkansråd
Demografi	0,7	Förslag om finansiering från den gemensamma utvecklingsresursen till Regionens samverkansråd
Matchning	0,150	Förslag om finansiering från den gemensamma utvecklingsresursen till Regionens samverkansråd. Avser del av 2016. Full finansiering av en tjänst krävs från 2017.
Förstärkning Infrastruktur	1,1	Finansieras genom omfördelning inom förvaltningens ram. Tjänsters innehåll anpassas till nya behov och uppdrag.
Digital agenda	0,8	Finansieras genom omfördelning inom förvaltningens ram. Tjänsters innehåll anpassas till nya behov och uppdrag

Förvaltningschef regional utveckling Verksamhetsplan 2016-2018

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Regionala utvecklingsstrategin	3
2	Organisation	4
3	Förvaltningschefens fokusområden.....	6
3.1	Näringslivsutveckling.....	7
3.2	Inflyttning / demografi	7
3.3	integration.....	8
3.4	jämställdhet.....	8
4	Verksamhet 2016-2018	9
4.1	Biträdande REGIONDIREKTÖREN / Förvaltningschefen.....	9
4.2	Näringsliv.....	10
4.3	Kompetens och Utbildning	14
4.4	Infrastruktur och kommunikationer	17
4.5	Attraktion och Livsmiljö.....	19
4.6	Länskulturen	24
4.7	Förvaltningsövergripande.....	26
4.8	Koncernbolagen	27
5	Ekonomi	32
5.1	Förutsättningar	32
5.2	Koncernbudget 2016.....	33
5.3	Ekonomisk plan 2016-2018.....	34

Bilagor:

- Budget 2016 per verksamhetsområde
- Verksamheternas aktiviteter, projekt och områdesinterna mål,

---

1 REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN

Regionförbundet Jämtlands läns styrelse fastställde en ny regional utvecklingsstrategi – Jämtland / Härjedalen 2030, innovativt och attraktivt – att gälla från 2014. Denna utgör det övergripande strategidokumentet i det regionala tillväxtarbetet i Jämtlands län och är samlingsdokument för övriga strategier, program och planer som utarbetas för att leda det regionala tillväxtarbetet för åren 2014 - 2020. Regionala utvecklingsstrategin, tillsammans med motsvarande strategi för Västernorrlands län, ligger även till grund för det nya strukturfondsprogrammet för mellersta Norrland. Den regionala utvecklingsstrategin ska genom sin långsiktighet och övergripande mål utgöra det gemensamma samlande dokumentet för de organisationer och aktörer som delar ansvar för genomförandet av det regionala tillväxtarbetet.

Flernivåstyre i praktiken

Den regionala utvecklingsstrategin binder samman politiska mål på lokal, regional, nationell och europeisk nivå så att dessa skall kunna förverkligas i vår region och så att Jämtlands län skall bidra till att skapa ett nationellt och europeiskt mervärde. Strategin utgör också underlag för dialoger och förhandlingar mellan regional, nationell och europeisk nivå.

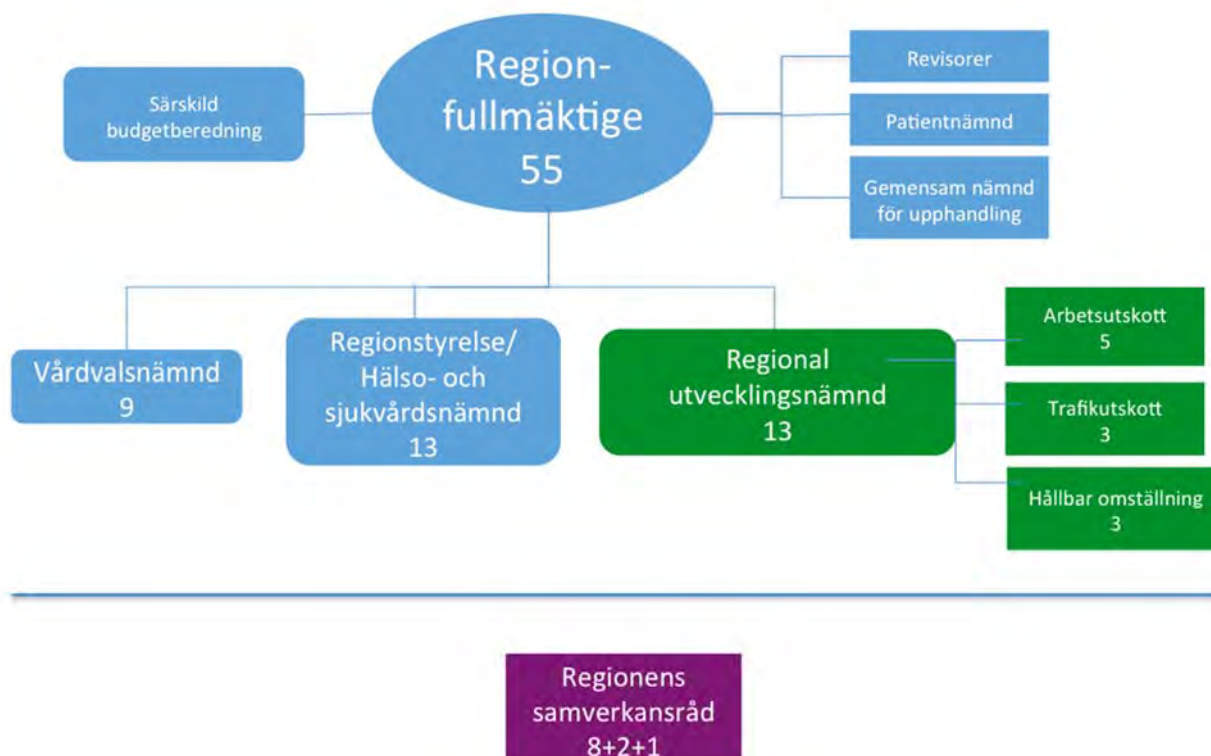
2 ORGANISATION

Politisk ledning Regionfullmäktige är det direktvalda politiska organet för regional utveckling samt hälso- och sjukvård i Jämtlands län och ska tillvarata länets möjligheter och främja länets uthålliga utveckling och tillväxt.

En av de nämnder som sorterar under regionfullmäktige är Regionala utvecklingsnämnden. Nämnden har tretton ordinarie ledamöter och lika många ersättare.

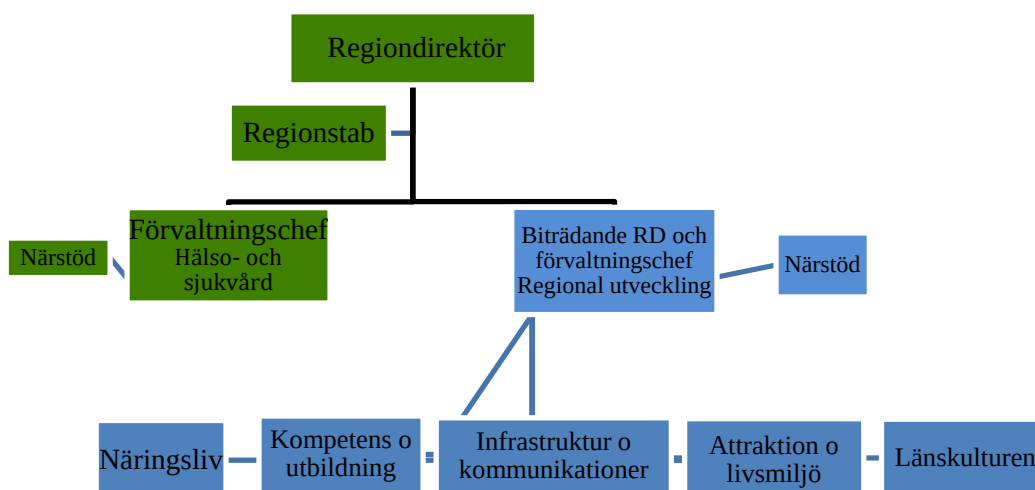
Till stöd för nämndens arbete och med egen beslutanderätt i vissa frågor inrättas tre utskott; Arbetsutskott (5 ledamöter), Trafikutskott (3 ledamöter), Hållbar omställning (3 ledamöter).

Nära knuten till nämnden, men organisatoriskt fristående finns Regionens samverkansråd, bestående av elva ledamöter med representation från samtliga kommuner och regionen. Rådet utgör ett samverkans- och intresseorgan för frågor av gemensamt intresse.

Tjänstemannaorganisation

För att verkställa Regionala utvecklingsnämndens verksamhetsplaner finns en förvaltning – regionala utvecklingsförvaltningen. Förvaltningen arbetar med att stärka samarbete och verka för utveckling och hållbar tillväxt i regionen. Arbetet i förvaltningen leds av en förvaltningschef. Till sin hjälp har denne en ledningsgrupp bestående av samtliga områdeschefer och nämndsekreterare samt närstöd. Ledningsgruppens syfte är att säkerställa organisationens möjligheter att leverera enligt politikens uppdrag och att skapa underlag och beredskap för nya uppdrag.

3 FÖRVALTNINGSCHEFENS FOKUSOMRÅDEN

Utgående från portalstrategin *Europa 2020*, förarbetena till *Nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft*, regeringens *villkorsbeslut 2014* samt en kontinuerlig omvärldsbevakning och det analysarbete som utförts i samband med framtagande av förslagen till *Regionalt strukturfondsprogram för mellersta Norrland 2014-2020*, *Interregprogram Sverige – Norge 2014-2020* samt ny regional utvecklingsstrategi *Jämtland / Härjedalen 2030 – innovativt och attraktivt* har Regionala utvecklingsnämnden pekat ut fem särskilda insatsområden av tydlig horisontell karaktär. Dessa är näringslivsutveckling, inflyttning / demografi, integration, jämställdhet och miljö.

Dessa fem insatsområden är en delmängd av regionens prioriteringar i den nya regionala utvecklingsstrategin och följs upp i samband med delårsbokslut och årsbokslut. De mål som på så sätt kommer att följas upp är ett urval från den målhierarki som regionen har uppsatta för verksamhetsintern uppföljning inom nätverk, projekt samt övriga aktiviteter. Dessa redovisas utförligare i övriga avsnitt i denna verksamhetsplan samt dess bilaga.

Genom dess särskilda karaktär av horisontella insatser berör flera av de mål som följs upp mer än ett enskilt fokusområde. Begreppet regionens attraktionskraft finns som ett samlande begrepp för fokusområdena vilket också knyter det till Region Jämtland Härjedalens vision – **En region att växa i och längta till**. Detta kan illustreras enligt följande figur:

Europa 2020	Nationell strategi för hållbar regional tillväxt; samhällsutmaningar	Villkorsbeslut (för 2015)	Regional utvecklingsstrategi	Särskilda fokusområden
Flaggskeppsinitiativ Sysselsättning, integrerad industripolitik Agenda för ny kompetens FoU och innovation Innovationsunionen Klimat och energi Resurseffektivt Europa Utbildning Unga på väg Fattigdom och social utestängning Plattform mot fattigdom	Företagande och entreprenörskap. <u>Samhällsutmaning</u> : globalisering Innovation <u>Samhällsutmaning</u> : globalisering Miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor <u>Samhällsutmaning</u> : klimat-miljö Kompetensförsörjning Internationellt samarbete, Gränsöverskridande samarbete <u>Samhällsutmaning</u> : inkludering <u>Samhällsutmaning</u> : demografi Tillgänglighet genom transportsystem Tillgänglighet genom informationsteknik Kultur och fritid Fysisk planering och boende Kommersiell och offentlig service	Regionala tillväxtmedel (1:1); jämställd regional tillväxt Strategiska miljöfrågor i regionala tillväxtarbetet Regionala kompetensplattformen Integration o. mångfald i regionalt tillväxtarbete Anläggning av kanalisation Samspel kommunernas översiktsplanering	Företagande, innovation, FoU och entreprenörskap Resurssnålare och effektivare Kompetens och kunskapsutveckling Socialt inkluderande och ett sunt liv Demografiska möjligheter Infrastruktur och samhällsservice Besöksnäring och attraktivitet inklusive kultur	Miljö Näringslivsutveckling Demografi - integration Jämställdhet

Verksamhetsplanen för förvaltningschefen tar sin utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin samt i de särskilda insatsområden som pekats ut av styrelsen. Då Region Jämtland Härjedalens verksamhet också bidrar till såväl den nationella tillväxtpolitiken samt uppfyllandet av strategin *Europa 2020* visas sambanden i ovanstående figur. I den nationella

strategin för regional tillväxt och attraktionskraft finns också fyra övergripande samhällsutmaningar som strategin avser att svara upp mot. Vilka det är framgår av figuren.

Regionala utvecklingsstrategin har ett långsiktigt perspektiv, 2014 – 2030, och kommer kontinuerligt att följas via en etablerad struktur, inkluderande en gemensam länsfunktion – *Jämtlandsbilden* – som levererar statistik och analys där det framgår i vilken grad regionen är på väg mot uppfyllelse av prioriteringarna. Den regionala utvecklingsstrategin, är obeaktat sin långa horisont, att se som ett levande dokument som kommer att aktualiseras under löptiden utifrån omvärldens förändring och den faktiska utvecklingen i regionen och dess omland.

3.1 NÄRINGS- OCH LIVSUTVECKLING

- Fler arbetstillfällen och fler personer är företagare/företagssamma än idag
- Fler personer besöker vårt län än idag
- Ökade förädlingsvärden och mer försäljning utanför länet
- Utveckla den regionala Kompetensplattformen för tryggad kompetensförsörjning och förbättrad matchning och dialog mellan näringsliv och utbildningssystem.
- Andelen ungdomar som slutar skolan i förtid ska vara betydligt under 10% samt den andel ungdomar som inom 4 år inte avslutat sina gymnasiestudier ska halveras.
- På specifikt utpekade stråk (E14, E45 och Rv 84) har åtgärder påbörjats för att nå tillgänglighets och trafiksäkerhetsmålen
- Persontrafik på tåg ökar – antal resenärer med regional tåg ökar
- Bredbandsutbyggnad ger 40% tillgång till 100 mbit/s (fiber) vid utgången av 2015
- Bidra till ett stärkt arbete i regionen för att minska de långsiktiga negativa effekterna av ett förändrat klimat vilket är av största betydelse för bland annat besöksnäringens vintersäsonger
- Utarbetande av handlingsplan för internationella frågor
- Aktualisera Innovationsstrategin

3.2 INFLYTTNING / DEMOGRAFI

- Utifrån ungdomsstrategin, med mål och åtgärder, verka för att Jämtlands län ska vara en attraktiv region för ungdomar.
- Etablera ett långsiktigt arbete för att i ett kort perspektiv stabilisera regionens befolkningstal och i ett längre perspektiv öka detsamma.
- Genom samordning och upprätthållande av regionala samverkansarenor inom området social välfärd skapa förutsättningar för ett attraktivt län för boende och inflyttning.
- Kulturutbudet kännetecknas av förnyelse, hög kvalitet och variation. Minst 8 av 10 arrangörer/samarbetspartners nöjda.

- Länets barn och unga har kunnat vara delaktiga i och fått ta del av det regionala utbudet av scenkonst. Minst hälften av utbudet har riktats till målgruppen 0 -25 år.
- Minst 50 procent av utbudet har riktats utanför Östersunds kommun.
- Etablering av statistisk plattform "Tillståndet i Jämtland"

3.3 INTEGRATION

- Ny Integrationsstrategi för ökad invandring till regionen och förbättrad integration. Fokus på arbete, språk och bostäder.
- Samordna kommunernas utvecklingsarbete kring integration och mångfald. Statistik och analyser kring integration. Dialog med nationella nivå.
- Leda och samordna projektet "§37 strukturella medel" med insatser för att utveckla kommunernas mottagning både kvalitativt och kvantitativt. Skala upp de lyckade insatserna till större initiativ med stöd från strukturfonderna.
- Medverka i den regionala överenskommelsen kring mottagande av nyanlända tillsammans med arbetsförmedlingen, försäkringskassan, migrationsverket och kommunerna.
- Undersöka om möjligheter till samverkan med migrationsverket för förbättrat asylmottagande.
- Mobilisera civilsamhället, föreningar och enskilda i arbetet med integration och ökad mångfald.

3.4 JÄMSTÄLLDHET

- Ökad jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet genom att genomföra de aktiviteter som finns i framtiden handlingsplan.

3.5 MILJÖ

Det prioriterade målet "Miljö" lyfts fram i målen "Stimulera innovativa och framtidsinriktade idéer som utvecklar miljöteknik, miljödriven näringslivsutveckling och cirkulär ekonomi" och "Infrastrukturstrategi för förnyelsebara fordonsbränslen".

---

4 VERKSAMHET 2016-2018

Varje aktivitet och projekt skall ha mål som styr mot målen i Europa 2020, Nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft, Regionala utvecklingsstrategin samt andra styrande dokument (exempelvis Folkhälsopolicy, Kulturplan, Transportplan, mm). Med utgångspunkt från dessa följer nedan verksamhetsområdenas planer.

4.1 BITRÄDANDE REGIONDIREKTÖREN / FÖRVALTNINGSCHFEN

Region Jämtland Härjedalen ska spela en avgörande roll för länets utveckling genom att samordna och effektivisera det regionala utvecklingsarbetet samt stärka de demokratiska möjligheterna att påverka.

Regionen skall vara känd som en organisation som driver på och som är viktig för länets tillväxt, genom att ta initiativ, leda, samordna och delta aktivt i det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet.

- Fullfölja alla pågående och planerade arbeten inom ramen för det regionala tillväxtarbetet.
- Effektivisera genomförandeorganisationen för den regionala utvecklingsstrategin, samt framtagande av regionalt tillväxtprogram.
- Stärka de samarbetsstrukturer som arbetats fram nationellt samt internationellt.
- Förbättra analys- och statistikområdet för underlag i strategiska beslut inom det regionala tillväxtarbetet.
- Stärka och utveckla samarbetet på nationell och internationell nivå.
- Genomföra de beslutade strategierna för länets utveckling.
- Öka organisationens utvecklingskraft och ge personalen förutsättningar att utvecklas i sina roller. Lean-modellen införs som arbetssätt, där det är lämpligt.

4.2 NÄRINGSLEV

Från och med 1 januari 2015 övergick Regionförbundet Jämtlands län till nybildade Region Jämtland Härjedalen. I samband med bildande av Region Jämtland Härjedalen övertog regionen de regionalpolitiska medel som Länsstyrelsen Jämtlands län ansvarat för och som används för företagsstöd. Övertagandet av verksamheten har fungerat bra då den personal som arbetat med företagsstödet på Länsstyrelsen valde att följa med över till den nya. Den beslutsprocess som arbetats fram mellan politiken och handläggande personal har inneburit att stödsökanden har erhållit snabba besked om stöd, vilket var en av de saker som pekades ut som särskilt viktigt i skrivandet av verksamhetsplanen inför 2015.

Efterfrågan på medfinansiering till Strukturfonderna, Interreg och regionala projekt har under början av år 2015 varit mycket stor. Totalt uppgick anspråken på medfinansiering till över 180 miljoner kronor då bland annat första utlysningssperioden för strukturfonderna genomfördes. Då beslutsutrymmet begränsades till cirka 41 miljoner kronor och efterfrågan var avsevärt mycket större beslutades att även kommande års beslutsutrymme skulle nyttjas, vilket möjliggjorde att flera projekt kunde stödjas och därigenom komman igång med sin verksamhet.

Utrymmet för medfinansiering av projekt år 2016 kommer att uppgå till cirka 10 miljoner kronor utifrån den uppdelning av de regionalpolitiska medlen som finns mellan projekt- och företagsstöd om inte det ramprojekt för företagsstödet, som ansökts om hos strukturfonderna, blir beviljat. Vid ett positivt besked för ramprojektet kommer tillgängliga medel 2016 för projekt att öka till 30 miljoner kronor.

Region Jämtland Härjedalen och de delägda bolagen och medlemsföreningen

ALMIs insatser för företagsutvecklingen i länet är viktig. Genom verksamheten kommer ALMI i direkt kontakt med företag i regionen och kan med olika insatser bidra till företagens utveckling.

ALMIs vision, affärsidé och värdegrunder för verksamhet är:

- att skapa möjligheter för alla bärkraftiga idéer och företag att utvecklas.
- att med finansiering och rådgivning erbjuda unika möjligheter under företagandets olika skeden med våra kunders framgång som mål.
- att medarbetare känner glädje i arbetet [och](#) är flexibla i tanke och handling [samt](#) affärsmässiga i utförandet.

Riktlinjer för verksamheten är bl.a. att bolagets verksamhet ska utgå från behoven hos företagen regionalt och i enlighet med uppdraget, visionen och affärsidén vara inriktad på företagsutveckling genom rådgivning och utlåning till små och medelstora företag. I arbetet med att kunna erbjuda spetskompetens inom olika områden ska ALMI använda/upphandla privata konsulter inom rådgivningsverksamheten. Detta borgar för att de medel som satsas på ALMI bidrar till dubbla effekter då såväl stödsökande företag som konsultsidan gynnas av arbetssättet och därmed skapar affärsrörelser och utveckling.

ALMIs totala portfölj med erbjudande, från konsulthjälp till lån, borgar för att regionens företag kan få den hjälp som behövs för att kunna skapa tillväxt.

Torsta ABs fortsatta verksamhet är starkt knutet till hur relevanta utvecklas vid gymnasieskolan i Ås och antalet elever måste öka. Gemensamt måste ägarna fortsätta arbetet med att skapa ett större intresse för skolans utbildningar även om inte Torsta AB är ägare av själva skolverksamheten utan endast tillhandahåller utbildningsmiljön med ett undervisningsjordbruk samt skogsmaskiner för utbildning av maskinförare. Den satsning på företagsutveckling som gjorts mot till exempel lantbruksföretagen tillsammans med banker och revisionsfirmor måste fortsätta då detta även stärker den allmänna landsbygdsutvecklingen i länet. Vidare måste inriktningen mot generell landsbygdsutveckling stärkas och tydliggöras. Dock kan denna del av verksamheten, landsbygdsutveckling, komma att behöva omstruktureras om gymnasieskolan inte når tillräckligt relevanta så att företagets ersättning för eleverna ökar.

MSSP ABs verksamhet har under år 2015 påverkats av de diskussioner som förts rörande förändring i ägarstrukturen och hur verksamheten skall finansieras i framtiden. Samling Näringsliv, som är en sammanslutning av länets företagsledare och företag, har övertagit den aktiepost (totalt 55 %) som PEAK Business & Sport och VTC ägt och kommer från och med januari 2016 överta ansvaret för verksamheten. Finansieringsfrågan är dock fortfarande inte löst.

För verksamhetsåret 2016 är det av yttersta vikt att arbetet med inkubatorsverksamheten säkerställs, det vill säga inriktning och finansiering. Vidare måste delägarna komma överens om övrig verksamhet inom MSSP AB. För närvarande (i skrivande stund) råder oklarheter rörande inriktning av verksamheten från de nya huvudägarna.

Vattenbrukscentrum i Norr AB har en viktig roll att fylla när det gäller bevarande av fiskstammar samt det utvecklingsarbete som sker inom fiskeuppfödning. Verksamheten har också utvecklats så att man numer säljer tjänster när det gäller etableringsrådgivning vid nyetableringar av matfiskproduktion. Det är fortsatt viktigt att verksamheten utvecklas inom de inriktningar som idag drivs i företaget.

Sedan tidigare, i samband med landstingets köp av aktier, finns ett beslut om att delägarskapet i bolaget skall avvecklas. Tanken var att avveckla ägandet under 2015 men efter diskussioner med de andra ägarna har det framkommit att de önskar att Region Jämtland Härjedalen kvarstår som ägare och bidrar till att balansera ägandebilden mellan privat och offentligt. Dock kvarstår grundtanken att Region Jämtland Härjedalen skall lämna ägarskapet när så är lämpligt.

Jämtlands Härjedalen Turism (JHT) är en ekonomisk förening och viktig samarbetspartner. Destinationers utveckling av turismen är en av regionens starkaste utvecklingsmöjligheter. Regionen måste få fler gäster för att utvecklas, inte minst med tanke på planerad utbyggnad av bäddkapacitet, varför insatser mot internationalisering/marknadsföring måste prioriteras.

Målbild 2030

År 2030 har Jämtlands län, som aldrig varit industrialiserat i den meningen att stora kraftfulla basindustrier utvecklats, ytterligare utvecklat en mångfald av företag. Tillväxtföretagen ingår i företagssammanslutningar i tillväxtbranscher och har sin huvudsakliga marknad utanför länet. Satsningen på upplevelseföretagande/kultur har gjort att länet blivit ett av de större besökslänen i landet med en stark året-runt turism som skapat fler arbeten.

Den nya teknikspridningen och framför allt tillämpningen av distansoberoende teknik gör att många män och kvinnor i alla åldrar valt att bosätta sig och etablera verksamheter i länet där dess höga natur-, kultur- och livsmiljövärden lockat till etablering. Jämtlands län ska vara landets främsta region när det gäller att stimulera entreprenörskap.

Att ta tillvara miljödriven tillväxt har varit viktigt de senaste åren och blir allt viktigare inom alla områden. Nya arbetstillfällen skapas genom de möjligheter som finns inom clean tech, fossila bränslen och förnyelsebar energi.

Övergripande mål

- Fler arbetstillfällen och fler personer är företagare/företagsamma än idag
- Fler personer besöker vårt län än idag
- Ökade förädlingsvärden och mer försäljning utanför länet
- Ökade investeringar och god tillgång till riskkapital
- Fler kluster och gränsöverskridande nätverk spridda över stora geografiska avstånd

Verksamhet

För att uppnå Region Jämtland Härjedalens målbild 2030 och de övergripande målen arbetar verksamhetsområdet med både kort och långsiktiga insatser utifrån flera aktiviteter och projekt.

Utifrån de förutsättningar som finns har Region Jämtland Härjedalens valt att i olika insatser stödja utvecklingen i länet genom samarbeten, medfinansiering av den näringslivsstruktur som finns i länet. En viktig del av stödet kommer de regionalpolitiska medlen till företagen att vara i detta arbete. Planerade ramprogram kommer att ge regionen extra resurser för företagens utveckling. Satsningen på en tjänst för att genomföra det serviceprogram som finns samt tillhörande stödgivning kommer att stärka servicen på landsbygden.

Ökad tillväxt i näringslivet

Regionen skall ta fram ett näringslivsinriktat närings-/tillväxtprogram med fokus att stödja företags möjligheter att växa på såväl den nationella som internationella marknaden.

Bra företagsklimat

Goda villkor för företagande skall utvecklas som en förutsättning för att företag ska komma till stånd och att företag ska vilja växa. Arbetet med det gemensamma etableringsfrämjande projektet som inlett med länets kommuner under 2015 ska utvecklas ytterligare. Projektets mål är att länet ska ha väl utvecklade former för att stödja etableringen av nya företag samt förmåga att stimulera och ge stöd till innovationer i såväl nya som befintliga företag. Goda kontakter ska främjas mellan företag och myndigheter på lokal och regional nivå med snabb och korrekt behandling av olika frågor.

Det bör även utvecklas arenor mellan företag/företagens organisationer och kommun/statliga myndigheter för dialog kring tillväxthinder och hur dessa kan undanröjas. Ett exempel på en sådan möjlig arena är vidareutvecklingen av nuvarande MSSP AB.

Bättre samverkan mellan forskning och företagande

Länet ska skapa ökad samverkan mellan forskningsvärlden och företagen. Företagen skall också stärka sitt arbete med att efterfråga forskningskompetens. Forskning inom Mittuniversitetet skall ha sådan profil att den stärker länets näringsliv, kan förse företagen med erforderlig kunskap och kompetens samt att FoU-innovationer avknoppas till kommersiella produkter.

Stärka företagandet inom Social ekonomi och näringslivsinriktat landsbygdsutveckling

Social ekonomi och landsbygdsutveckling i Jämtlands län skall vara en drivkraft för tillväxt då den stimulerar människor till större eget ansvar, entreprenörskap och därmed företagande.

Stödja företagens internationalisering

I samarbete med t.ex. ALMI har program/projekt tagits fram för att stödja företagens tillväxt, internationalisering och ökad export. Turistnäringen stärker exporten genom att öka de totala intäkterna från utländska gäster.

Viktiga samarbetspartner i stödet för regionens näringslivsutveckling är bland andra:

- ALMI Företagspartner Mitt AB
- Jämtland Härjedalen Turism/Länets turistdestinationer
- Länsstyrelsen Jämtlands län
- Mittuniversitetet
- Länets kommuner
- Företagens intresseorganisationer
- Inlandsinnovation
- Mid Sweden Science Park AB (MSSP AB)
- Torsta AB
- Coompanion – Kooperativ utveckling i Jämtlands län ek för

För att ytterligare stärka och skapa en starkare utveckling i länet har Region Jämtland Härjedalen valt att vara delägare i några strategiska företag samt medlem i ekonomiska föreningar:

- ALMI Företagspartner Mitt AB (24,5 %)
- VattenbruksCentrum Norr AB (20 %)
- Mid Sweden Science Park AB (15 %)
- Torsta AB (40 %)
- Naboer AB (11,8 %,)
- Jämtland Härjedalen Turism (ek. för.)
- Coompanion – Kooperativ utveckling i Jämtlands län (ek. för.)

4.3 KOMPETENS OCH UTBILDNING

Särskild prioritering av integration och kompetensförsörjning

EU:s och den nationella sammanhållningspolitiken är en integrerad del i den regionala tillväxtpolitiken. Konkret innebär det insatser för att minska skillnader mellan människor såväl ur social som territoriell synpunkt samt att därmed öka sammanhållningen i samhället.

Integrationen av nyanlända och nyinflyttade personer till vår region är en sådan prioriterad insats liksom kompetensförsörjning och medborgarnas möjligheter till det livslånga lärandet.

Antalet nyanlända och invandrade i länet har flerdubblats de senaste åren och prognosen är att antalet behöver fortsätta att öka. Under 2015 har också antalet nyanlända ensamkommande barn särskilt ökat. Det ökade antalet innebär att det kan öppnas boenden för asylsökande med kort framförhållning i kommunerna. Då det gäller integration och mottagning av nyanlända är det flera myndigheter och aktörer som har ansvar för olika delar, Migrationsverket, arbetsförmedlingen, länsstyrelsen, kommunerna, upphandlade utförare t ex SFI, civilsamhällets organisationer. Med så många aktörer finns behov av samordning och samverkan och Region Jämtland Härjedalen har därför under senare år fått den rollen dels genom den regionala överenskommelsen RÖK och dels genom de behov av samordning och utvecklingsarbete som kommunerna i länet har uttryckt. Arbete, språk och bostäder är framgångsfaktorer för en lyckad integration liksom att hela samhället tar ett gemensamt ansvar och samverkar. Region Jämtland Härjedalen leder och samordnar regionprojektet Integration Jämtland Härjedalen 2015 – 2018.

Projektet ska användas för att få till stånd verkstad med operativa utvecklingsinsatser i kommunerna för en lyckad integration och etablering vilket också är en del i arbetet med att möta den demografiska utmaningen i regionen.

I februari 2015 antog regionfullmäktige den för länet gemensamma integrationsstrategin som bygger på EU 2020 och den regionala utvecklingsstrategin RUS. Strategin implementeras från 2015 och framåt. Mot bakgrund av detta har också Regionala utvecklingsnämnden särskilt lyft integration som en prioriterat område med en tjänst som samordnare för integration vid regionala utvecklingsförvaltningen.

Det andra prioriterade området är kompetensförsörjning. Den demografiska bilden i regionen innebär att befolkningen blir allt äldre med påföljd att den andel som lämnar arbetsmarknaden av åldersskäl är större än andelen ungdomar som tillträder. Detta leder till ett ökande rekryteringsbehov i de allra flesta branscher och att kompetensförsörjning framstår som en av de viktigaste nyckelfrågorna för fortsatt tillväxt och social välfärd. Samtidigt finns i regionen en relativt hög arbetslöshet i synnerhet bland ungdomar liksom att länet har de i särklass högsta sjukskrivningstalen i landet. Insatser för att minska de här obalanserna är därför av högsta vikt och regionerna har därför fått uppdraget från regeringen med de regionala kompetensplattformarna där uppgiften framför allt är att få en bättre matchning mellan efterfrågan och tillgång på kompetens och utbildad personal. Kompetensplattformen i Jämtland Härjedalen arbetar med att dels ta fram statistik och analyser för kompetensförsörjningen och

dels skapa arenor för dialog mellan branscher/arbetsgivare och utbildningsanordnare i länet. Arbetet sker i samverkan med näringsliv, arbetsförmedlingen och utbildningssystemet t ex genom kompetensforum, programråd/yrkesråd, studie- och yrkesvägledning, lärlingssystem mm.

Den prioriterade insatsen stöds f n av Tillväxtverket genom projektmedel men kommer från 2017 att behöva tas upp i budget med en tjänst.

Målbild 2030:

Jämtlands län har parerat den stora utmaningen att klara generationsväxlingen och ersätta de cirka 40 % förvärvsarbetande som lämnat länets arbetsmarknad. Arbetskraftsförsörjning, invandring, kompetensutveckling och utbildning är viktiga förutsättningar för bibehållen välfärd och möjlig tillväxt.

I en allt mer globaliserad ekonomi är kunskap och kompetens länets främsta konkurrensmedel. Satsningar som har högsta prioritet är ungdomars inträde i vuxenlivet, en god integration och bra utbildningssystem som bidrar till god utbildningsnivå för båda könen. Tillgång till ett livslångt lärande för individen och med en övergångsnivå till högre utbildningar som är i samma nivå som rikets. Allas kompetens, oavsett kön, ålder och ursprung, tas tillvara.

I EU 2020 lyfts 5 övergripande mål av vilka tre har betydelse för Kompetens och utbildning.

Med den svenska ambitionsnivån är målen:

- En höjning av sysselsättningsgraden hos den yrkesaktiva befolkningen till över 80% för åldrarna 20 – 64 år.
- En höjning av utbildningsnivån som innebär att minst 40-45% av 30 – 34 åringar ska ha högre utbildning samt att andelen som slutar skolan i förtid ska minska till under 10%
- Ökad satsning på forskning och utveckling vilket innebär 4% av BNP

I den *regionala utvecklingsstrategin RUS* lyfts följande mål mot 2030:

- Länets elever genomgår utbildning med uppnådd gymnasieexamen
- Fler i högre utbildning
- Näringslivsanpassade utbildningar
- Livslångt lärande för tillväxt och personlig utveckling
- Det är attraktivt för unga vuxna att bosätta sig i länet
- Bra och utvecklat mottagande av alla nya länsinnevånare

Verksamhet

- Den andel ungdomar som slutar skolan i förtid ska vara under 10 %
- Fler personer utbildar sig på en högre nivå än idag, minst 40 % av den yngre

generationen ska ha avslutad högre utbildning.

- Utveckla vidare den regionala Kompetensplattformen för tryggad kompetensförsörjning och tillväxt i länet. Insatser för bättre matchning mellan tillgång och efterfrågan på kompetens.
- Implementering av ungdomsstrategin med syftet att vara en attraktiv region för unga.
- Implementering av Integrationsstrategin för ökad inflyttning till regionen och förbättrad integration.
- Utveckla förutsättningarna för mer näringslivsanpassade utbildningar t ex yrkeshögskolan och lärlingsutbildning.
- Vidareutveckla samverkan i BUZ genom prioriteringar på skolhuvudmännens kompetensförsörjning, skolstrukturfrågor, nyanlända och skolans kvalitetsarbete.
- Utveckla studie- och yrkesvägledning i länets kommuner.
- Utveckla lärcentra och vuxenutbildningen i regionen. Implementera det operativa programmet för livslångt lärande
- Insatser för att närma skolan till arbetslivet.
- Utveckla plattformen Zonline för länets skolor och utbildningar
- Vidareutveckla folkhögskolornas roll och verksamhet i det livslånga lärandet

Samarbetspartners

Kommunerna i regionen, Jämtlands gymnasieförbund, Lärcentra och vuxenutbildningsanordnare, Samverkan utbildning Norr (Lärcentra), Mittuniversitetet, Arbetsförmedlingen, Skolverket, Företagens intresseorganisationer och nätverk, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Folkbildningsrådet, Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, RegLab, Svenska ESF rådet och Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europakommissionen, Universitets och högskolerådet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Migrationsverket , Försäkringskassan

Birka folkhögskola

Birka Folkhögskola startade sin verksamhet år 1901, drevs i stiftelseform i 50 år och därefter i landstinget ägo i ytterligare 50 år. Skolan har nu Region Jämtland Härjedalen som huvudman och är därmed en av de 43 av totalt 150 offentligägda svenska folkhögskolor. De offentligägda skolornas huvudsyfte är att driva utbildningar och verksamhet som gagnar den egna regionen och dess prioriteringar. På skolan studerar totalt knappt 200 kursdeltagare, fördelade på allmän kurs, musikutbildningar, yrkesinriktade kurser, korta kurser och distanskurser.

Birkas vision är att vara en folkhögskola i tiden med hög pedagogisk kvalitet.

Verksamhetsmål

Att ge elever och deltagare förutsättningar till personlig utveckling, medborgarkompetens och yrkeskompetens för ökad delaktighet i samhället.

Birka folkhögskola skall erbjuda bildning, kultur, kompetensutveckling och möjligheter till personlig utveckling i ett perspektiv av livslångt lärande. Skolan ska också vara en viktig del i Region Jämtland Härjedalen arbete med att nå målen i det regionala utvecklingsarbetet.

Bäckedals folkhögskola

Bäckedals folkhögskola är regionens folkhögskola i Härjedalen. De övergripande målen och de yttre ramarna för verksamheten vid skolan bestäms av huvudbidragsgivarna, d.v.s. *staten* och regionen samt av våra *kursdeltagare* och andra *brukare*, vilkas önskemål och behov utgör en viktig utgångspunkt för planeringen av verksamheterna.

Verksamhetsmål

För att kunna möta samhällsliv och arbetsmarknad krävs att individen ges förutsättningar till personlig utveckling, medborgarkompetens och yrkeskompetens för ökad delaktighet i samhället.

Bäckedals folkhögskola skall erbjuda folkbildning, kompetensutveckling och möjligheter till personlig utveckling i ett perspektiv av livslångt lärande. Skolan ska också vara en viktig del i regionförbundets arbete med att nå målen i det regionala utvecklingsarbetet.

4.4 INFRASTRUKTUR OCH KOMMUNIKATIONER

Regionen har två huvuduppgifter inom detta område:

- Uppdrag från staten att ansvara för den regionala infrastrukturplaneringen
- Fungera som regional kollektivtrafikmyndighet enligt den nya kollektivtrafiklagen som började gälla 1 januari 2012.

Målbild 2030

År 2030 har Jämtlands län en infrastruktur som medger goda kommunikationer inom och utom länet såväl fysiskt som digitalt. Näringsliv, besökare och innevånare upplever att avstånden i länet överbryggas av möjlighet till goda kommunikationslösningar. Mittstråkets funktion som huvudstråk har stärkts på såväl väg som järnväg och både för gods- och persontransporter. Utvecklad IT-kommunikation reducerar behoven av fysisk kommunikation och ger goda möjligheter att tillgängliggöra och nyttja digitala tjänster. Det har gjort att länets attraktionskraft stärkts och näringslivets konkurrens och innovationskraft har stärkts. Kollektivtrafiken i länet erbjuder tätare turutbud i de starka stråken och anslutande trafik i de glesa delarna. Den regionala tågtrafiken erbjuder snabba, bekväma resor som i Sundsvall ansluter till tåg både norr- och söderut. Länet är på god väg att nå målet om ett en fossilbränslefri trafik 2030.

Övergripande mål

Arbetet med infrastruktur och kommunikationer utgår från de nationella transportpolitiska målen

- Funktionsmålet: Tillgänglighet för alla "Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet, samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. Transportsystemet ska vara jämställt, dvs. likvärdigt svara mot kvinnors respektive mäns transportbehov

- Hänsynsmålet; Säkerhet, miljö och hälsa ” Transportsystemets utformning, funktion och användbarhet ska anpassas till att ingen ska dödas eller skadas allvarligt samt bidra till att miljö kvalitetsmålen uppnås och till ökad hälsa uppnås.

Regionalt har en systemanalys tagits fram för de fyra nordligaste länen. Målbilden som redovisas där är följande;

- Regionen ska vidmakthålla och vidareutveckla långsiktig hållbar tillväxt med väl fungerade arbetsmarknadsregioner.
- Näringslivet ska vara fortsatt konkurrenskraftigt. Basnäringarnas bidrag till Sveriges och övriga EU:s ekonomi ska bibehållas och utvecklas. Näringslivet behöver differentieras och dess framtidsinriktning behöver stärkas genom tryggad kompetensförsörjning, forskning, utveckling och högkompetenta tjänsteföretag
- Besöksnäringen ska attrahera människor såväl inom länen, som nationellt och internationellt, samt bidra till differentierade arbetsmarknader och en i breda avseenden intressant region och god närmiljö för alla i samhället.
- Livsmiljön ska utvecklas genom bred attraktivitet, bättre hälsa och livskvalitet, samt minskad miljöpåverkan.

Nu gällande länstransportplan (LTP) innehåller regionala prioriteringar där de nationella målen och målbeskrivningarna i den regionala systemanalysen utgör styrande förutsättningar. Planen gäller 2014 – 2025. Revidering av planen påbörjas under 2016 där kommande planperiod omfattar 2018-2029.

Samarbetspartners

- Trafikverket
- Statliga organisationer och myndigheter på regional och nationell nivå
- Länets kommuner
- Företagens intresseorganisationer

Egna bolag

- Länstrafiken i Jämtlands län AB
- Transitio AB (delägt med)
- Norrtåg AB (delägt tillsammans med Västerbotten, Norrbotten och Västernorrland)

Aktiviteter

- Gällande länstransportplan verkställs av Trafikverket successivt. Region Jämtland Härjedalens roll är att aktivt delta i planeringsprocessen och ha beredskap för de frågor som uppstår löpande, samt medverka i fördelning och prioritering av bärighetsmedlen.
- Åtgärdsvalsstudier för Mittstråket dvs E14 Sundsvall – Storlien samt Mittbanan Storlien – Storlien är genomförd 2014. Ett genomförandeprojekt **Funktionella Mittstråket** startar 2016. Där ingår en rad åtgärder som ska höja trafiksäkerheten och medge en

ökad hastighet, bl a minska antalet plankorsningar och stigningsfält på E14, åtgärderna avser både Jämtland och Västernorrland. I Jämtland kan särskilt nämnas järnvägsstation i Näliden, GC-väg Åre.

- Parallellt fortsätter samarbetet med Tröndelag med utvecklingen av Meråkerbanan/Mittbanan både avseende infrastruktur och trafik.
- Regionen leder arbetet med en digital agenda för Jämtlands län i arbetet ingår att driva utvecklingen och ta fram handlingsplaner för utvecklade digitala tjänster.
- En strategi för länets bredbandsutbyggnad finns och förverkligas i den takt planering och ekonomi tillåter. Länsstyrelsen, regionen och länets kommuner har gemensamt arbetat fram denna strategi. Sedan en tjänst tillsattes för ändamålet på Länsstyrelsen i Jämtlands län har staten tilldelat regionerna/landstingen anslag för ändamålet. Avtal om bredbandssamordning och finansiering reglerar förhållandet mellan Länsstyrelsen och Region Jämtland Härjedalen.
- Ett trafikförsörjningsprogram för tiden 2016-2020 ska antas.
- Regionala kollektivtrafikmyndigheten ska tillsammans med Länstrafiken i Jämtlands län AB och Norrtåg AB arbeta för en attraktiv och användbar kollektivtrafik avseende trafikutbud, taxor med mera.
- Inför beslut om allmän trafikplikt, utreda kommande trafikutbud i de områden vars trafikavtal löper ut i december 2018. Det är hela länet utom Åre och Ragunda kommuner och Östersunds tätort.

4.5 ATTRAKTION OCH LIVSMILJÖ

Målen för området attraktion och livsmiljö utgår från de övergripande målen i den regionala utvecklingsstrategin 2014-2030, vilken i sin tur har tydlig koppling mot såväl Nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft 2015 – 2020 som Europa 2020 - en smart, hållbar tillväxt för alla. På en övergripande nivå ska resurseffektivitet gällande nyttjande av naturresurser, liksom sociala resurser, alltid beaktas i planarbete och andra styrdokument. En hållbar utveckling är för länet en självklarhet.

Området arbetar huvudsakligen inom fyra av de sju utvecklingsområden som den regionala utvecklingsstrategin har lagt fast men har aktiviteter inom flera andra områden också. Målbilden är att Jämtlands län ska upplevas som en öppen plats där alla åldrar kan leva och utvecklas och dit många gärna återvänder. Ett väl fungerande folkhälsoarbete och regionalt utvecklingsstöd för vård och omsorg är en förutsättning för annan utveckling. Länet ska upplevas som kreativt och tillåtande och locka till inflyttning. Tillgången till en ren och vacker natur, attraktiva boendemiljöer och närheten till fjällvärlden med goda kommunikationer, god offentlig och kommersiell service samt ett rikt kultur- och idrottsutbud är viktiga beståndsdelar i länets attraktionskraft. Den goda miljön och attraktiva omgivningar ger goda förutsättningar för både hälsa och välbefinnande. Området *Attraktion och Livsmiljö* delar även mål med enheterna *Näringsliv* samt *Kompetens och utbildning*.

Regional utvecklingsprioritering RESURSSNÅLARE OCH EFFEKTIVARE inom Europa 2020, område Hållbar tillväxt

Övergripande mål 2030 enligt utvecklingsstrategin

- En säker, uthållig och hållbar energitillförsel för länets företag och hushåll.
- Hög energieffektivitet inom boende/byggnad, kommunikationer och industri
- Ledande nettoexportör av förnybar energi i landet genom ökad produktion
- Transporter, industri och värme i länet oberoende av fossil energi
- Kraftfullt arbete inom alla samhällssektorer för att hantera klimatförändringar
- Värden från länets naturresurser bör återföras till bygden

Målbild 2030

Resurseffektivitet gällande nyttjande av naturresurser bör vara ledstjärnan i alla beslut och vid all näringsverksamhet i länet. Mikroproduktion av el ökar som en effekt av ökad kunskap, ökad möjlighet till nätleverans och medvetenhet hos medborgare och näringsliv. En plattform etableras som stärker kommunernas hållbarhets- och miljöarbete likväl som att goda miljöprestanda hos länets företag lyfts fram.

Region Jämtland Härjedalen driver projekt så att naturresurserna nyttjas på ett mindre belastande sätt och genomför aktiviteter som leder till sänkta växthusgasutsläpp, effektivare energianvändning, utfasning av farliga ämnen mm. Länet ligger i framkant vad gäller energiomställning och har potential att vara första regionen i världen att bli fossilbränslefri.

Ekosystemansatsen – vilket är en arbetsmetod för bevarande och hållbart nyttjande av land, vatten och levande resurser – ska vara vägledande i beslutsfattande. Ekosystemansatsen erkänner att människan är en viktig del av många ekosystem och poängterar att alla berörda i samhället bör vara med när målen för förvaltningen formuleras. Ekosystemansatsen lyfter fram att ekosystemen har en viktig funktion när det gäller att producera varor och tjänster, så kallade ekosystemtjänster, som vi människor är beroende av.

Uppdragets fullständiga genomförande kräver ett systemskifte ur många aspekter. Den belastning som vår nuvarande livsstil innebär på klimat, biologisk mångfald och våra naturresurser är inte långsiktigt hållbar, det gäller såväl privat som inom näringslivet. Området är delaktigt i det nationella arbetet inom Reglab att ta fram ett bredare mått hur regional utveckling mäts och följs upp, BRP+.

Delmål och insatser enligt utvecklingsstrategin inom vilka området har – eller avser att starta - aktivitet, projekt eller aktiva nätverk 2016.

- Strategisk samverkan inom miljöteknikområdet
- Begränsad klimatpåverkan och energiomställning
- Energiomställning för tillväxt
- Jämtlands län ett fossilbränslefritt län

- Förnybar energi

Dessa insatser är också i linje med den nationella prioriteringen inom regionala tillväxtpolitiken 2020, prioritering 1; Innovation och företagande

Regional utvecklingsprioritering BESÖKSNÄRING OCH ATTRAKTIVITET inom Europa 2020, område Hållbar tillväxt

Övergripande mål 2030 enligt utvecklingsstrategin

- Besöksnäring är en tillväxtmotor med hållbarhet som signum
- Fler personer besöker och bosätter sig i länet
- Europaledande på naturbaserade upplevelser
- Fler personer är aktiva och skapande i kulturlivet, särskilt barn och unga
- Den ideella sektorn har stärkt sin roll i kulturlivet

Områdets målbild

Arbetet inom det prioriterade området resurssnålare och effektivare bidrar till att besöksnäringen lättare kan nå uppställda mål som hållbara destinationer. Genom arbetet inom kreativa och kulturella näringar, där gastronomi är ett fördjupningsområde, stärks intresset för länets kvaliteter och det breddar besöksanledningarna till länet. Den internationella potentialen inom området utvecklas vidare där deltagandet i UNESCO-nätverket UNCCN har hög angelägenhet.

Sambanden mellan hållbar tillväxt och fysisk planering blir allt tydligare och målsättningen är att nå en integration av dessa båda delar med respekt för det kommunala planmonopolet. Genom en breddad syn inom området kan det ömsesidiga beroendet mellan stad – land bättre lyftas fram.

Delmål och insatser enligt utvecklingsstrategin inom vilka området har – eller avser att starta - aktivitet, projekt eller aktiva nätverk 2016.

- Besöksnäring som tillväxtmotor
- Internationell konkurrenskraft ger attraktionskraft
- Landsbygdens attraktion
- Biologisk mångfald som attraktion och skyldighet
- Stärkt kreativ sektor
- Attraktivt kultur- och idrottsutbud
- En attraktiv stadsmiljö
- Samordnad översiktsplanering för levande landsbygd

Dessa insatser är också i linje med den nationella prioriteringen inom regionala tillväxtpolitiken 2020, Prioritering 1 Innovation och företagande, Prioritering 2 attraktiva miljöer och

tillgänglighet, Prioritering 3 ökad inflyttning, invandring och inpendling samt Prioritering 4 internationellt samarbete

Regional utvecklingsprioritering SOCIALT INKLUDERANDE OCH ETT SUNT LIV inom Europa 2020, område Tillväxt för alla

Övergripande mål 2030 enligt utvecklingsstrategin

- Hälsa på lika villkor för hela befolkningen
- I Jämtlands län har alla lika förutsättningar oavsett funktionsförmåga
- Jämtlands län upplevs som landets tryggaste län
- En väl fungerade jämlik och jämställd social välfärd
- Hälso- och sjukvården erbjuder länsinvånarna högkvalificerad vård

Områdets målbild

Hela befolkningen i länet har samma villkor för hälsa och välbefinnande och länets ohälsotal ligger lägre än den nationella nivån. Det utvecklingsarbete som under senare år skett inom social välfärdsområdet måste präglas av långsiktighet vilket kan ske genom en förstärkning av den FoU-verksamhet som finns i samverkan med andra kunskapsmiljöer i länet. De upparbetade samverkansarenorna vidareutvecklas. Den sociala välfärden är jämlik och jämställd och oberoende av var i länet brukaren bor. Stark social sammanhållning – till det bästa för individen innebär att arbeta med allas rätt att komma till tals oavsett kön, etnicitet, funktion, ålder el. annat, individens delaktighet och inflyttande är en förutsättning för att lyckas med arbetet. Utvecklingsarbetet för en kunskapsbaserad (EBP) social välfärd som området under senare år bedrivit inom social välfärdsområdet fortsätter och katalyseras via den FoU-verksamhet – FoU-Jämt. Genom samverkansavtal med universitetssjukhus erbjuds länsinvånarna högkvalificerad vård i den mån länet själv inte har kapacitet. Den trygghet som invånarna upplever i länet är samtidigt en inflyttningsanledning för nya medborgare. Länets goda förutsättningar för en aktiv fritid tillsammans med ett aktivt arbete för goda vanor hos unga gör att Jämtland förknippas med ett sunt liv.

Delmål och insatser enligt utvecklingsstrategin inom vilka området har – eller avser att starta - aktivitet, projekt eller aktiva nätverk 2016.

- Stark social sammanhållning
- God hälsa och välbefinnande
- Väl fungerande vård och omsorg

Regional utvecklingsprioritering DEMOGRAFISKA MÖJLIGHETER inom Europa 2020, område Tillväxt för alla

Övergripande mål 2030

- Andelen utomnordiskt födda är detsamma som riksgenomsnittet

- Länet tillhör de mest attraktiva i landet för unga kvinnor
- Det är attraktivt för unga vuxna att bosätta sig i länet.
- Bra och välutvecklat mottagande av alla nya länsinnevånare
- Att åldras i Jämtlands län innebär möjligheter för individ och samhälle

Områdets målbild

För att Jämtland ska kunna bibehålla sin målbild som en plats där alla åldrar kan leva och utvecklas och dit många gärna återvänder är det viktigt att mångkultur tillåts växa sig starkt. Den utomnordiska inflyttning som för närvarande sker skapar positiva möjligheter som ska tas tillvara. Länet ska upplevas som spännande och tillåtande för unga människor och vad gäller jämställdhet ligger vi långt framme. Det gör att unga kvinnor finner länet som en attraktiv plats att verka från.

För äldre ska länet ge förutsättningar för det goda livet där erfarenhet och livskunskap uppskattas och tas tillvara för länets utveckling.

Delmål och insatser enligt utvecklingsstrategin inom vilka enheten har – eller avser att starta - aktivitet, projekt eller aktiva nätverk 2016.

- Hela länet ska vara ett attraktivt alternativ för unga människors bosättningsval
- Stanna kvar och flytta hit / hem
- Åldrandets möjligheter
- Tonårstiden – livets trampolin
- Unga kvinnor vs. unga män
- En ökad invandring berikar

Dessa insatser är också i linje med den nationella prioriteringen inom regionala tillväxtpolitiken 2020, Prioritering 2 attraktiva miljöer och tillgänglighet och Prioritering 3 kompetensförsörjning.

4.6 LÄNSKULTUREN

Målbild 2030

Jämtlands läns kulturpolitiska vision är att vara en livskraftig region, där kulturen bidrar till utveckling och hållbar tillväxt och där alla har tillgång till kulturella upplevelser och möjlighet att själva skapa och uttrycka sig. Konst och kultur bidrar till ett öppet samhälle och är drivkraft för hållbar utveckling, attraktionskraft och social sammanhållning. Kultur bygger broar mellan olika intressegrupper och bidrar till social sammanhållning, identitet och integration. Kulturen ska vara en fri obunden och dynamisk kraft med yttrandefriheten som grund. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Den regionala verksamheten ska komplettera kommunernas utbud av kultur och stimulera kultursatsningar som driver utvecklingen framåt.

Länskulturen ska arbeta för att uppfylla de nationella- och regionala kulturpolitiska målen vilket innefattar att;

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- utveckla kulturens roll för hälsa, delaktighet, inflytande och personlig utveckling
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- arbeta för jämlikhet, kvalitet och mångfald gällande kulturupplevelser, utbud, delaktighet och tillgänglighet
- främja interregionalt, internationellt- och interkulturellt utbyte och samverkan.
- särskilt uppmärksamma barn och ungdomars inflytande på och rätt till kultur
- utföra attitydfrämjande insatser för ett mångkulturellt samhälle
- arbeta för god tillgänglighet till kultur genom att åtgärda enkelt avhjälpta hinder, öka tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
- samverka med kommunerna och samråda med det professionella kulturlivet, folkbildningen, funktionsnedsattas intresseorganisationer och det ideella kulturlivet
- verka för kulturplanens prioriterade insatser och följa upp verksamheten i samverkan med kommunal och statlig nivå

Övergripande mål (RUS):

- fler personer är aktiva och skapande i kulturlivet, särskilt barn och unga
- den ideella sektorn har stärkt sin roll i kulturlivet
- fler företag inom kulturella och kreativa sektorn stärker länets attraktionskraft

Verksamhet

Länskulturen har uppdrag att i samverkan med kommunerna och civilsamhället komplettera, stödja utveckling och bidra till ett dynamiskt utbud av kultur i hela länet som en integrerad del i det regionala utvecklingsarbetet. Länskulturens egna verksamheter är Estrad Norr; scenkonst, Filmpool Jämtland, Designcentrum Jämtland, hemslöjdskonsulenter, konstkonsulent samt regional biblioteksverksamhet. Dessutom verkar området för att stärka ung kultur och hanterar bidrag och stöd till det regionala organisationslivet. Området samverkar med huvudmännen för de statsbidrags- berättigade verksamheterna; Stiftelsen Jamtli, Föreningsarkivet Jämtlands län och Riksteatern J/H. Länskulturen driver även insatser genom aktiviteter och projekt i enlighet med kulturplanens prioriteringar samt bidrar till återkommande kulturinslag Regionfullmäktige.

Sedan 2012 ingår länet i samverkansmodellen med ett samlat statligt anslag till sju utpekade områden. De nationella kulturpolitiska målen samt Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018 är styrande för verksamheten. Kulturplanen har tagits fram i samarbete med kommunerna och kulturlivets intressenter i en grundlig process och beskriver länets regionala kulturverksamheter som uppbär statligt stöd samt prioriterade utvecklings- och insatsområden. Under planperioden 2015-2018 lyfts tre prioriterade områden: Kultur för alla, de professionella kulturskaparna samt kulturdriven tillväxt.

Planen är ett rörligt och levande dokument som kan utvecklas, kompletteras och fördjupas. Kulturplanen utgör underlag för dialog mellan regional, statlig och lokal nivå och preciserar den regionala finansieringen av verksamheten för treårsperioden vilken utgör grund för statens årliga ställningstagande om statsbidrag till länet. Dialog sker löpande mellan länets regionala kulturinstitutioner, kommunerna, civilsamhället och kulturskaparna. Kultur Z med kulturpolitisk representation för länets åtta kommuner har en samrådande roll.

Samtliga verksamheter arbetar för att nå övergripande mål och prioriteringar vilka preciseras i årliga avtal eller uppdrag. Årliga uppföljningsdialoger sker med verksamheter som ingår i samverkansmodellen med avstämning gentemot de i kulturplanen prioriterade målen. Uppföljning av verksamhetens resultat och effekter sker genom årlig åiterrapport till regionen som sammanställer och rapporterar utfallet till Statens kulturråd. Myndigheten för kulturanalys följer arbetet över tid och utvärderar samverkansmodellen med nationella jämförelser. Årliga uppföljningsdialoger sker löpande med länets kommuner och inom ramen för KulturZ.

Viktiga samarbetspartners

Region Jämtland Härjedalen har rollen som samordnare och utvecklingsledare för kultursamverkan i länet. Samverkan och dialog sker löpande med kulturinstitutionerna, kommunerna, civilsamhället och kulturskaparna. Samråd sker även med folkbildningen, Länsstyrelsen och intresseorganisationer som Ideell kulturallians, Gaaltje – sydsamiskt kulturcentrum, regionalt råd med företrädare för KLYS; konstnärliga- och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd m.fl.

Området samverkar även med:

- NMD, Norrlands nätverk för Musikteater och dans, i syfte att tillgängliggöra musikteater och dans i samtliga fyra norrlandslän samt utveckla nationella och internationella kontakter.

- Norrscen, för ökat turnerande och utbyte av teater mellan länsteatrarna och den samiska teatern i de fyra norrlandslänen.
- Norrlandslänen, för interregionalt mervärde, utvecklingsinsatser kultur
- Regioner som ingår i Mittnordkommittén i enlighet med Mittnordisk Kulturplan 2015-2016
- Kommunerna och civilsamhället vid fördelning av regionalt kulturpris, stipendier och det samiska stipendiet
- Norge och Västernorrland genom interregionala projekt, film, scenkonst mm
- Unesconätverket Creative Cities Network
- Andra regioner nationellt och globalt

4.7 FÖRVALTNINGSÖVERGRIPANDE

Staben för regional utveckling har gett service till förvaltningens verksamheter, men förväntas upphöra enligt det förslag som föreligger om en gemensam regionstab för hela Region Jämtland Härjedalen från och med 2016-01-01. De flesta uppgifterna kommer att genomföras med hjälp av den föreslagna organisationen.

Nämndsekretariatet ansvarar för ärendehantering, kallelser och protokoll till regionala utvecklingsnämnden, arbetsutskottet, kommunens samverkansråd, regionens samverkansråd samt tjänstemannaledningens möten. Sekreterarskapet i de två utskott som finns under nämnden hanteras för närvarande av andra tjänstemän under förvaltningen.

Ordförandeskapet och sekretariatet för strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrland ligger denna programperiod hos Region Jämtland Härjedalen.

Nämnden har eget diarium som ska hanteras även fortsättningsvis.

Receptionen är en viktig knutpunkt för information och hänvisning av verksamhetens besökare. Här hanteras också post och nämndens diarium.

Statistik och analysavdelningens mål under 2016 är att ta nästa steg för att samverka för att producera en årlig rapport kring "läget i länet". Förutom detta ska enheten stödja verksamheten med statistiskt materiel. I synnerhet de strategier och planer som regional utveckling producerar kräver ett gott statistiskt materiel. Ett läroprojekt planeras tillsammans i de fyra nordligaste länen under nätverket analyssamverkan Norr.

Målet för det internationella arbetet under 2016 är att ge tjänstemannastöd i de internationella politiska nätverken, utveckla sekretariatet Europaforum Norra Sverige och att arbeta fram en form för strategiska internationella samordningsmöten.

Då verksamheten för Brysselkontoret Mid Sweden European Office, MSEO har omorganiserats och ny personal är på plats ska en verksamhetsinriktning sättas för 2016 och framåt. En strategi för kontorets roll i påverkansarbete ska bland annat formges.

4.8 KONCERNBOLAGEN

Torsta AB - ett kunskapscentrum för de gröna näringarna (ägd andel 40%)

Torsta AB är ett samverkansbolag mellan den offentliga sektorn i form av Region Jämtland Härjedalen och Jämtlands Gymnasieförbund, samt de gröna näringarna i Jämtland representerade av skogsnäringen genom bl.a. Norrskog och SCA, lantbruket genom LRF och träindustrin genom "Träutveckling i Jämtland AB", som i sin tur har nio delägare.

Bolaget är ett kunskapscentrum som ska tillgodose och utveckla de gröna näringarnas behov av ny kunskap, nya idéer och nya kontakter. Torsta ligger i Ås, men finns till för och är aktiva i hela länet. Verksamheten erbjuder utbildningar och kurser för både unga och vuxna som leder till jobb och arbetar med företags- och landsbygdsutveckling samt erbjuder god mat och konferensmöjligheter i lantlig miljö. Torsta AB vill bidra till ökad lönsamhet i branschen och vara de gröna näringarnas självklara källa till kunskap.

Målbild 2020

Torsta har ett stabilt elevunderlag med 45 elever per årskurs som speglar länets befolkningssammansättning (tjejer, killar, alla kommuner, nysvenskar). Dessutom går 30 vuxna i gymnasial utbildning per år. Alla kurser finns dessutom tillgängliga digitalt.

Torsta är ett nationellt centrum för utveckling av den offentliga maten.

Vi bedriver inkubatorverksamhet med egna affärsrådgivare i Ås och dessutom finns en digital mötes- och marknadsplattform för landsbygdsföretag.

Gårdsbruket är en bas för utvecklingsprojekt, som är förstärkt med en egen biogasanläggning.

Torsta AB finns fysiskt i alla kommunerna vilket medverkat till att bolaget och dess verksamhet är väl känt hos landsbygdsföretagare, regionala och kommunala politiker och hos ungdomar på högstadiet.

Delmål 2016 (utdrag)

- Avtal med Krokom kommun om att bygga biogasanläggning
- 60 mjölkkor i ombyggd ladugård
- Nytt integrationsprojekt har beviljats
- Aktivt nätverk för utveckling av den offentliga maten
- Personalen trivs (minst samma nivå som 2015)
- Fler konferensbokningar än 2015
- Minst fyra elever börjar på renskötarutbildningen hösten 2016
- Minst fyra elever från Strömsund kommun börjar hösten 2016
- Minst två elever med utländsk bakgrund börjar hösten 2016

- Strategi för hur gymnasieutbildningen skall se ut 2020 utformad
- Två grupper med sex deltagare i varje skogsmaskinkurs (gymvux/AF) och tre i preparandutbildning har genomförts
- Genomförd vuxenutbildning på smådjur med fem elever
- Avtal finns om gymnasial vux på trädgård för start 2017

Länstrafiken i Jämtland AB (ägd andel 100%)

En revidering av rambudget för 2016 är gjord med hänsyn tagen till förändringar som skett efter mars 2015.

Biljettintäkterna minskade med ca 1 mkr jämfört med rambudget 2016. Hänsyn är taget till nya taxor och produkter som bolaget räknar med att införa from juni 2016. Hänsyn är även taget till att ungdomskort numera är infört i alla kommuner utom Strömsund, vilket medför ökade elev/ungdomsintäkter samt lägre intäkter för vanliga barnbiljetter. Det är även beräknat att konsumentresandet minskar. Förhoppningsvis blir minskningen något lägre än 2015 då bolaget tror att det med ungdomskortet gör att vuxna åker mer då barnen redan har kort

Godsintäkterna är oförändrade. Budgeterat utfall 2016 -0,8 Mkr. Bolaget har fått i uppdrag att genomföra åtgärder så att man kan visa en ekonomi i balans för bussgoods från halvårsskiftet 2016. Det är ett svårt uppdrag att genomföra högre intäkter och minskade kostnader på tillsammans 2,6 Mkr på helår. Bolaget arbetar för att hitta en lösning och tror att man kommer att ha en lösning senast sommaren 2016, men att man ändå kommer att ha kostnader på helår som överstiger intäkterna.

Trafikkostnaderna för den linjelagda trafiken beräknas öka med ca 1 Mkr, vilket avser extra kostnad inom Åreavtalet, medan kostnaderna för tågtrafiken är minskar något.

Kostnaden för tätortstrafiken är minskad något utifrån det nya avtalet som börjar gälla i juni 2016 och detsamma gäller förstärkningskostnaden som är minskat med 2,3 Mkr till knappt 10 Mkr

Trafikomkostnaderna är minskade med 1,5 Mkr. Justering är gjord avseende kostnader för Bussgoods.

Intäkter och kostnader för den särskilda kollektivtrafiken är oförändrade.

Efter ovanstående förändringar uppgår det totala finansieringsbidraget till 169,5 Mkr, en minskning med 3,5 Mkr jämfört med tidigare föreslagen rambudget. Resultatet för hela bolaget är budgeterat till +0,1 Mkr.

Almi Företagspartner Mitt AB (ägd andel 24,5%)

Verksamhetsplaneringen utgår från ägardirektiv och samverkansavtal samt aktiviteter och åtaganden från koncernmodern Almi Företagspartner AB.

Almis uppdrag är bidra till tillväxt och innovation genom att förbättra möjligheterna att utveckla konkurrenskraftiga företag såväl nationellt som globalt.

Bolagets affärsidé är att med finansiering och rådgivning erbjuda unika möjligheter under företagandets olika skeden med kundernas framgång som mål.

Almis värdegrund består av att medarbetare känner glädje i arbetet, är flexibel i tanke och handling och är affärsmässiga i utförandet.

Almis vision, "Att skapa möjligheter för alla bärkraftiga idéer och företag att utvecklas", är en ledstjärna i det kontinuerliga arbetet med att förbättra, förändra och utveckla Almi

En nyhet inför 2015 är den nya målstrukturen. De senaste årens strategiarbete har förflyttat oss till en mer prodesionell, kundorienterad och effektiv organisation. Som en naturlig konsekvens sjösätts nu också ett nytt sätt att målsätta, mäta och följa upp vår verksamhet.

- Långsiktiga strategiska mål (gäller för ett antal år framåt)
- Kritiska framgångsfaktorer för att nå de strategiska målen (omformuleras löpande)
- Nyckelmått, dvs kvantitativa och mätbara mål som följs upp löpande och revideras årligen. Det nyckelmått som bolaget har att fastställa är produktivitetsmått. Det består av antalet leveranser och unika kunder inom rådgivning samt utlåningsvolym och antalet lån.

Rådgivning

Från och med 2015 inför vi en ny struktur för erbjudanden, målstyrning, processer och systemstöd inom Affärsområde Rådgivning. I korthet innebär den nya strukturen att vi implementerar:

- Nya kunderbjudanden
- Ett nytt begrepp leveransmoduler – ett kunderbjudande består av en eller flera leveransmoduler
- En enhetlig process för förmedling av bidrag/checkar
- Förbättrat systemstöd för samtliga kunderbjudanden/leveransmoduler och behovsanalysen
- Förbättrat systemstöd för att sätta mål och följa upp mål

Den nya strukturen är i första hand framtagen för att vara ett stöd till rådgivarna i det dagliga kundarbetet. Det ska vara enklare och roligare att göra rätt! Vi ska arbeta effektivt, utnyttja all kompetens i teamet oavsett roll och minimera personberoende.

Strukturen bygger på gemensamt framtagna erbjudanden, processer, metoder och verktyg som kontinuerligt utvecklas utifrån kundernas behov och ägarnas uppdrag. Strukturen är dynamisk för att leva upp till kraven från projektägare och möjliggör anpassning till särskilda målgrupper.

Allmän nyföretagarrådgivning tillhandahålls av område Nyföretagarcentrum. Almi fokuserar på IFS-rådgivning och rådgivning inför och i samband med företagsköp. IFS-rådgivningen är

nyföretagarrådgivning som riktar sig till personer med utländsk bakgrund. IFS-rådgivningen sker antingen på svenska eller på annat språk av en rådgivare med egen erfarenhet av de särskilda behov som målgruppen har. IFS-rådgivning

Almis rådgivare och processmodell ger, utifrån kundens behov, stöd i alla delar av innovation och produktutveckling. Innovationsprocessen består av fyra faser och ger kunden möjlighet att arbeta systematiskt för att idén ska ha de bästa förutsättningarna att utvecklas till en innovation som når marknaden med framgång. Erbjudandet breddas från och med 2015 till att inkludera även innovationer som är nya för företaget.

Almi erbjuder mentorprogram för blivande företag i uppstartsfas eller befintliga företag med potential som vill växa och utvecklas. Programmet ska öka möjligheterna för blivande och befintliga företagare till lönsam tillväxt både på hemmaplan och internationellt.

2015 startade en särskild satsning på tillväxtrådgivning. Denna riktar sig till företag som kan och vill växa. Större delen av tillväxtrådgivningen är finansierad av särskilda medel. Beroende på hur mycket särskilda medel som finns tillgängliga kan bolaget genomföra insatser av olika omfattning och djup. **Vattenbrukscentrum Norr AB (ägd andel 20%)**

2016 beräknas omsättningen öka beroende på ökad försäljning av överskottsfisk. Detta tillsammans med minskad kostnad för personal möjliggör ett budgeterat överskott kommande år. Avsikten är också att ta fram något fler sättfiskar för försäljning, eftersom bedömningen är den varma sommaren kan ha medfört större avgångar än normalt hos odlarna.

Samarbetet med SLU fortsätter att utvecklas.

Vattenbrukscentrum har fått förtroendet att vara operativt ansvariga för att driva den nybildade branschorganisationen Matfiskodlarna. Därmed representerar bolaget cirka 96 % av den samlande produktionen av odlad fisk i Sverige.

Avelsarbetet och avelsprogrammet på regnbåge fortsätter utvecklas. För att säkerställa långsiktig finansiering av avelsprogrammen fortsätter bearbetningen av beslutsfattare på nationell nivå. Ett annat mål är att driva utvecklingen av det svenska vattenbruket generellt men för kallvattensarterna specifikt framåt.

Arbetet med att energieffektivisera anläggningen fortsätter. Ett delmål är att avveckla förbrukningen av eldningsolja.

2016 vidareutvecklas formerna för externa aktörer att bedriva forskning och försök på anläggningen. Konsultverksamheten bör kunna omsätta minst 500 tkr.

Mid Sweden Science Park AB (ägd andel 15%)

Mid Sweden Science Park (MSSP) är en strategisk satsning från länets politiska ledning, näringar, universitet och offentlig sektor att utveckla en arena för ökad innovationskraft.

Bolaget Mid Sweden Science Park AB bildades 2007, men verksamheten operationaliserades först 2012. Bolaget befinner sig inför 2016 i ett läge där varken finansiering eller

verksamhetsinriktning är klar. I Förvaltningens förslag finns 1000 tkr avsatta av de regionalpolitiska medlen. Övriga ägares beslut kommer senare.

Naboer AB (ägd andel 11,76%)

Naboer har en basbudget som kommer från ägarna på 1100 tkr. Denna garanterar verksamheten på en miniminivå. Bolaget samarbetar ofta med andra och då i flera fall även med finansiering från EU genom Interregprojekt. Genom denna samverkan blir bolagets omsättning betydligt större än basfinansieringen och så beräknas även vara fallet under 2016.

En ansökan är inlämnat för att Interregprojekt som ska heta "Fjällkunskap – en del av vårt natur och kulturarv" Det är ett treårigt projekt där Naboer AB är projektägare och har projektledarställningen. Kort om innehållet är att det finns ett behov av att sprida kunskap om "verkligheten i gränsfjällen" ur olika aspekter, på olika pedagogiska sätt och till olika målgrupper. Det geografiska området gäller gränsfjällen kring Sylarna i synnerhet men även gränsfjällen i allmänhet.

Planerad projektstart är januari 2016. Omslutningen på tre år är budgeterad till drygt 2200 tkr varav ca 750 tkr under 2016. Antalet medfinansierare är 18 varav en är Region Jämtland Härjedalen med 60 tkr.

ETOUR har fått beviljat sina nya forskningsprojekt kring fjällen. Det innebär att ETOURs samarbetet med föreningen Gränsfjällen i Sylarna samt Naboer AB fördjupas ytterligare vilket kommer att betyda en del köpta tjänster från Naboer AB under 2016 och 2017 och därmed ökad omsättning i bolaget (budgetposten är ca 350 tkr på två år).

Markeringsåret 2018 inom karolinertemat skapar fortsatt mycket skaparglädje hos många intressenter. JTAK och Naboer AB ska tillsammans med nätverken lägga fram en plan på hur arbetet ska formera sig och finansieras. En större samling i januari och detta kan också mynna ut ett framtida samarbetsprojekt. Eventuell påverkan i bolagets omsättning under 2016 är oklart.

Naboer AB har sedan i april tillsammans med intressenter för Elbanen STS, Atlantbanesamarbetet och Mittbanan arbetet fram ett underlag för en Interregansökan angående "Hållbar tågtransport i Atlantbanestråket". Den ansökan kommer sannolikt att vara föremål för den tredje callen 2016. I dagsläget har Naboer AB endast en roll i att processa fram ansökan och troligtvis ingen större roll i genomförandet av projektet.

Även samarbetet med St Olavsloppet och dess utveckling beräknas ge en omsättning i Naboer AB under 2016 på ca 600 tkr. Detta är alltså precis som projekten utanför basbudgeten.

Det är även beslutat att avtal ska slutas med alla aktieägare för perioden 2016-2019. Detta ger utgångspunkt i en ny basbudget men där har inga större justeringar föreslagits från tidigare år.

5 EKONOMI

5.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Inför 2016 har Region Jämtland Härjedalen räknat upp regionbidrag / nettobudget med 2,4 % genom beslut i regionfullmäktige i juni 2015.

För de delar av förvaltningens verksamheter som är primärkommunala uppdrag tecknades ett särskilt avtal för 2015 och framåt. Avtalet innebär att ersättningen från och med 2016 räknas upp på samma sätt som regionbidraget, det vill säga 2,4% år 2016

Nära hälften av regionala utvecklingsförvaltningens finansiering kommer från andra källor än regionbidrag. I planen beräknas dessa inflationskompenserats med 1%. För de statliga kulturbidragen i den så kallade samverkansmodellen väntas inte beslut förrän i januari 2016.

För lönerörelsen 2016 har avsatts 2,0% löneökning från april i denna plan.

Besparingar

Ekonomi för förvaltningens verksamheter är, trots uppräkningsarna, ansträngd även 2016. Landstingets tidigare beslutade besparing om 2 700 tkr har genomförts under 2012-2013. Till denna kommer 2014 års beslutade besparing om 1 000 tkr. Bäckedals folkhögskola har genomfört omfattande omprioriteringar för att klara den kraftiga årliga hyreshöjningen om 440 tkr som belastar resultatet från mars 2013.

De omedelbara ekonomiska förändringar som bildandet av Region Jämtland Härjedalen innebar för budgeten (gemensam finansförvaltning, utebliven kommunal inflationskompensation med mera) resulterade i ett sparkrav på 1 000 tkr, som fördelades proportionellt på områdena 2015.

Inprioriteringar

I förvaltningens förslag till nämnden inför 2016 ingår ett antal inprioriteringar som bedömts viktiga för måloppfyllnad i förhållande till regionala utvecklingsstrategin (RUS) och politiska prioriteringar enligt tidigare planer. Uppdraget till förvaltningschefen blev att redovisa förslag på hur inprioriteringarna skulle kunna finansieras inom ram. Det innebär med nödvändighet att andra verksamheter eventuellt måste avvecklas eller nerprioriteras, samt att vissa tjänster får nytt innehåll.

Inprio	Mkr	Finansiering
MSSP + Inkubator	1,0	Diskussion med övriga ägare om tillskott + uppväxling 1:1 medel om 1 Mkr, dvs totalt 2 Mkr.
Regionala serviceprogrammet	0,75	Uppdrag inom Torsta ABs nuvarande ram. Utförs inom förvaltningsorganisationen, vilket innebär reduktion av anslag till Torsta AB med 0,75 Mkr

Statistik och analysfunktion	0,7	Förslag om finansiering från den gemensamma utvecklingsresursen till Regionens samverkansråd .
Integration	0,7	Förslag om finansiering från den gemensamma utvecklingsresursen till Regionens samverkansråd
Demografi	0,7	Förslag om finansiering från den gemensamma utvecklingsresursen till Regionens samverkansråd
Matchning	0,150	Förslag om finansiering från den gemensamma utvecklingsresursen till Regionens samverkansråd. Avser del av 2016. Full finansiering av en tjänst krävs från 2017.
Förstärkning Infrastruktur	1,1	Finansieras genom omdisponering inom förvaltningens ram. Tjänsters innehåll anpassas till nya behov och uppdrag.
Digital agenda	0,8	Finansieras genom omdisponering inom förvaltningens ram. Tjänsters innehåll anpassas till nya behov och uppdrag

5.2 KONCERNBUDGET 2016

I en sammanställd budget ska förvaltningsorganisationen och de aktiebolag och föreningar där regionen har ett väsentligt inflytande redovisas. Med väsentligt inflytande menas i regel de aktiebolag där regionen har minst 20 procent av aktiekapitalet eller röstetalet. Undantag kan göras för bolag vars omslutning är så liten att den endast obetydligt påverkar koncernens resultat och ställning Den sammanställda budgeten redovisas för hela Region Jämtland Härjedalen i finansplanen, vilken beslutas av Regionfullmäktige i november.

Följande aktiebolag, med koppling Regionala utvecklingsförvaltningen, ägs till minst 20%.

Företag	Budgeterat resultat totalt	Ägd andel
Länstrafiken i Jämtland AB	+ 102 tkr	100 %
Torsta AB	+ 312 tkr	40 %
Almi Företagspartner Mitt AB	+/- 0 tkr	24,5 %
Vattenbrukscentrum Norr AB	+/- 0 tkr	20 %

5.3 EKONOMISK PLAN 2016-2018

Enligt kommunallagen skall varje år upprättas en budget för nästa kalenderår och en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden. För 2017 och 2018 har regionbidraget räknats upp med 2,4% respektive 3,0% årligen, vilket är i nivå med prognosen för landstingsprisindex (LPIK). Verksamhetens intäkter har räknats upp med 1% årligen. För personalkostnaderna räknas med årliga lönerörelser på i genomsnitt 2,0%.

Balansbudgeten redovisas ej separat för Regionala utvecklingsförvaltningen. Region Jämtland Härjedalen har en gemensam balansräkning som redovisas i finansplanen.

Resultatbudget

(tkr)	2016	2017	2018
Verksamhetens intäkter	99 262	100 255	101 258
Verksamhetens kostnader	-404 934	-413 289	-423 716
Avskrivningar	-1 084	-1 084	-1 084
Verksamhetens nettokostnader	- 306 756	-314 118	- 323 542
Regionbidrag / nettobudget	306 756	314 118	323 542
Finansiella intäkter	0	0	0
Finansiella kostnader	0	0	0
Resultat efter finansiella kostnader och intäkter	0	0	0

Budget 2016 per verksamhetsområde redovisas i bilaga 1.

Bilagor:

- Budget 2016 per verksamhetsområde
- Verksamheternas aktiviteter, projekt och områdesinterna mål

Budget per verksamhetsområde 2016

Område / Enhet (tkr)	Externa intäkter	Interna intäkter	Regionbidrag/ Nettobudget	SUMMA INTÄKTER	Personal	Externa omkostnader	Interna omkostnader	Avskriv- ningar	SUMMA KOSTNADER
Verksamhets- övergripande	4 186	9 571	7 825	21 582	-9 229	-8 109	-3 979	-265	-21 582
Näringsliv	7 547		22 343	29 890	-7 441	-21 025	-1 424		-29 890
Kompetens och Utbildning	34 817	870	21 807	57 494	-32 949	-12 302	-11 851	-392	-57 494
Infrastruktur och Kommunikationer			193 397	193 397	-3 429	-189 510	-458		-193 397
Attraktion och Livsmiljö	11 312	983	7 393	19 688	-12 454	-3 562	-3 672		-19 688
Länskulturen	22 878	6 800	53 991	83 669	-20 294	-52 984	-9 964	-427	-83 669
SUMMA	80 740	18 224*	306 756	405 720	-85 796	-287 492	-31 348*	-1 084	-405 720

*Differensen mellan interna intäkter och interna omkostnader (13 124 tkr) avser kostnader där intäkten redovisas i andra förvaltningar. Största posten avser internhyror

Verksamheternas aktiviteter, projekt och interna mål

Näringsliv

Aktivitet	Delägarfinansiering av ALMI Företagspartner Mitt AB
Varför	ALMI företagspartner Mitt AB har en unik position i den befintliga infrastruktur som finns för att stödja företagsutvecklingen i länet. Genom delägarskapet påverkar Region Jämtland Härjedalen inriktningen på det arbete som ALMI gör. Viktigt för vår region är den affärsrådgivning som ALMI har för både äldre och unga företag fortsätter och vidareutvecklas samt att assistera företag ut på en internationell marknad.
Mål	1) <u>Bolagets kunders förädlingsvärde ska utvecklas bättre än hos jämförbara kunder i regionen.</u> 2) <u>Andelen kvinnor och personer med utländsk bakgrund ska, avseende antal lån samt andel kunder inom rådgivningsverksamheten, vara högre än den procentuella andel som gäller för företagsstocken och nyföretagandet bland dessa grupper i regionen.</u> 3) Bolaget ska sträva efter god mångfald bland medarbetarna. Detta uppnås bl a genom att mångfaldhetsperspektivet beaktas, som tillägg till de grundläggande kompetenskraven, vid varje nyrekrytering. Bolagets styrelse ska därför, ~~med utgångspunkt i moderbolagets underlag för bolagets verksamhetsplan för 2015,~~ fastställa långsiktiga mångfaldsmål avseende medarbetarnas ålder, etnicitet och genus. 4) Andelen kundtid (~~se definition i bilaga nr 2~~) ska uppgå till minst 80 procent.
Finansiering	Region Jämtland Härjedalen medfinansierar ALMI Företagspartner Mitt AB grundverksamhet med högst 6054 tkr (förhandling pågår).

Aktivitet	Grundfinansiering av Jämtland Härjedalen Turism (JHT)
Varför	Turismen är en av länets absolut viktigaste näringar och skapar många arbetstillfällen såväl direkt som indirekt. Stödet till JHT, som har en unik position vad gäller länsturistorganisationer i landet, bygger på att JHT skall bidra till att utveckla den turistiska produkten så att fler gäster söker sig till vårt län och fler arbetstillfällen därigenom skapas.
Mål	1) Fler gäster besöker länet. 2) Turismen omsätter mer. 3) Produktutveckling av destinationerna.
Finansiering	Region Jämtland Härjedalen bidrar med grundfinansiering om 2114 tkr

Aktivitet	Finansiering av Mid Sweden Science AB (MSSP AB)

Varför	Satsningen på MSSP är viktig för att främja utvecklingen av samarbetet mellan MIUN och regionens företag. MSSP uppdrag är bland annat att vara den brygga så att den kunskap som finns inom universitetet mer effektiv kommer företagen i vår region till nytta. MSSP arbete med inkubatorn möjliggöra för deltagande företag att snabbare utvecklas och därigenom se vilka möjligheter som finns för fortsatt utveckling och drift. MSSP är också ägare av PEAK-projektet som utgör en stor del av verksamheten i MSSP. (Det kan konstateras att verksamhet under år 2015 påverkats av de diskussioner som förts rörande förändring i ägarstrukturen och hur verksamheten skall finansieras i framtiden. Samling Näringsliv, som är en sammanslutning av länets företagsledare och företag, har övertagit den aktiepost (totalt 55 %) som PEAK Business & Sport och VTC ägt och kommer från januari 2016 överta ansvaret för verksamheten. I skrivande stund är fortfarande finansieringsfrågan inte löst).
Mål	1) stimulera uppkomsten av nya företag. 2) utveckla företag och organisationer som redan är igång. 3) få företag, kapital och människor att flytta till Jämtlands län
Finansiering	Region Jämtland Härjedalen bidrar med medfinansiering om 1000 tkr per år under åren 2016 - 2018.

Aktivitet	Upphandlad tjänst Torsta AB
Varför	Region Jämtland Härjedalen har upphandlat Torsta AB för att tillhandahålla undervisningsjordbruk samt landsbygdsutveckling. Den upphandlade verksamheten skall bidra till att göra det möjligt att utveckla de gröna näringarna i Jämtlands län genom att tillhandahålla bra utbildning för personer som kommer att arbeta inom näringarna som anställd eller starta egen verksamhet. Verksamheten skall också ta tillvara landsbygdens utvecklingsmöjligheter genom att driva utvecklingsprojekt för att stärka landsbygdsutvecklingen.
Mål	1) Stimulera näringslivsinriktad landsbygdsutveckling inom bland annat trä, skog, lantbruk och vattenbruk. 2) Bidra till att ungdomars möjlighet till praktik och lärlingsplatser inom ovanstående förbättras. 3) Bidra till att länets råvaror i högre grad förädlas i länet. 4) Arbeta för etablering av yrkeshögskoleutbildningar inom ramen för en länsgemensam struktur. 5) Verka för att handel och bruk av genmodifierade grödor och produkter i länet minskar. 6) Medverka till såväl extern medfinansiering av egna projekt inom regional utveckling som till genomförande av projekt med andra huvudmän.
Finansiering	Region Jämtland Härjedalen kostnad per år för de upphandlade tjänsterna uppgår till 10151 tkr per år under avtalsperioden.

Aktivitet	SKARP-online en webbaserad innovationsplattform för glesa miljöer
Varför	SKARP-online är ett projekt som försöker lösa ett problem för att stärka innovationsarbete i regioner med mycket utsprid befolkning och där avstånden är stora. Region Jämtland Härjedalen har tidigare fört fram att regionen skulle få vara ett försöks län för innovationsarbete i glesa miljöer och detta projekt är ett försök att lösa denna situation. Fram till år 2020 är tanken att kunna skapa en förändrad kulturell syn på innovationsarbetet och nyskapandefrågor, där individen ges möjligheter att vara medskapande via öppna plattformar och mötesplatser på ett hel nytt sätt än vad som finns idag. Vinnova har i kontakter med projektföreträdare uttryckt stort intresse till projektiden och uttryckt att projektiden är en av de intressantaste de tagit del av.
Mål	Att ta fram en ny webbaserad produkt för innovationsarbete i glesa bygder.
Finansiering	Region Jämtland Härjedalen bidrar med totalt 728 tkr för projektets genomförande.

Aktivitet	Etableringsfrämjande verksamhet i regionen Jämtland Härjedalen
Varför	I samband med att MidScand-projektet upphörde diskuterade kommunerna och Regionförbundet hur arbetet med att fortsättningsvis skapa förutsättningar för etablering av företag till regionen skulle kunna fortsätta. Efter diskussioner mellan kommunchef, näringslivschefer och representanter för Regionförbundet kom man fram till att ett samverkansprojekt mellan parterna skall genomföras. Ett sammanhållet projekt där resurserna samlas förväntas ge ett bättre resultat än om kommunerna har egna verksamheter. Arbetet med etableringsfrämjande kommer att ske utifrån tre insats-/aktivitetsområden – 1) Regional partner till Business Sweden. 2) Proaktiv sälj och marknadsföring. 3) Professionellt mottagningsarbete. Projektet pågår under 2015-05-01 – 2018-06-30.
Mål	1) Vid projektet slut skall 15 företag påbörjat etablering i länet. 2) Antalet nya tjänster genom etableringen, 100 st, påbörjade. 3) Antal företag som fått information eller stöd 100 st. 4) Efter projektet skall regionen ha ett gemensamt fungerande etableringskontor som finansieras av kommuner och Region Jämtland Härjedalen.
Finansiering	Region Jämtland Härjedalen bidrar med totalt 2 042 tkr för projektets genomförande.

Aktivitet	Företagsstöd och projektmedfinansiering - Regionalpolitiska medel
Varför	Region Jämtland Härjedalen har ansvaret för de Regionalpolitiska medlen som regionen erhåller från Näringsdepartementet. Regionen

	erhåller för närvarande årligen 113 905 tkr för att stödja företagsutveckling och medfinansiera projekt. Inför 2016 och 2017 har Region Jämtland Härjedalen fördelat dessa medel, under förutsättning att Region JH beviljas ett s.k. ramprojekt från EU-strukturfonder, enligt följande. 2500 tkr/år används för förvaltningsändamål. 50000 tkr/år på företagsstöd som växlas upp med 40000 tkr/år från strukturfonderna och 61000 tkr/år för medfinansiering av projekt. För företagsstödet skulle det totalt innebära att Region Jämtland Härjedalen skulle ha tillgång till 90000 tkr/år för företagsstöd. Stödgivningen för företagsstödet utgår från SFS 2015:210 Förordning om statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag samt SFS 2015:211 Förordning om statligt stöd till regionala investeringar. Projektmedfinansiering utgår från SFS 2003:596 Förordning om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken.
Mål	1) Att ge länets företag och organisationer, d.v.s. sökanden, en bra service och ett rättssäkert bemötande. 2) Att årligen arbeta för att hela det anslagsutrymme som Region Jämtland Härjedalen erhåller beslutas upp samt att utbetalningarna motsvarar den summa som regionen erhållit.
Finansiering	I Ramprojektsansökan avsätter Region Jämtland Härjedalen 40000 tkr/år av de tillgängliga Regionalpolitiska medlen. Totalt kommer Region Jämtland Härjedalen att ha en finansiering om 153900 tkr om ramprogram beviljas för åren 2016-2017.

Aktivitet	Framtagande av ett näringslivsinriktat närings-/tillväxtprogram
Varför	Region Jämtland Härjedalen måste tydligare ta ställning till hur näringslivet i länet kan stärkas och detta måste ske utifrån en nära dialog med näringslivet. Det är företag som gör affärerna som genererar tillväxt i en region och de medel som finns till förfogande för att stödja denna process måste användas utifrån hur näringslivet bäst anser att de kan stödja deras utveckling. Framtagandet av ett närings-/tillväxtprogram för regionen skall därför påbörjas under 2016.
Mål	1) Att ta fram ett Närings- och tillväxtprogram för länet som bygger på en nära samverkan med näringslivet.
Finansiering	---

Kompetens och Utbildning

Ledning och stab

Leder och samordnar områdets verksamhet och medverkar i förvaltningens ledningsarbete.

Aktivitet	Verksamheten vid område Kompetens och utbildning kommer under 2016 att arbeta med följande aktiviteter: • Samordna och leda de regionprojekt som tillsammans med kommunerna startat under 2015 inom integration, UVAS - ungdomars väg till arbete, syv och kompetensförsörjning. Fortsatt medverka i behovsinventeringar och projektdesign för länets aktörer. Förutom kommuner och myndigheter även mobilisera civilsamhällets organisationer. • En prioriterad och viktig del inom området är kopplingen mellan utbildning och arbetsliv. Regeringen gav 2010 alla län i uppdrag att bygga upp regionala Kompetensplattformar vilket har skett. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling är avgörande framgångsfaktorer för tillväxt. Fokus kommer under 2016 att ligga på bättre matchning, utveckla studie och yrkesvägledningen, få fler till högre utbildning. • Implementeringen av ungdomsstrategin. Ungdomsinflytande och frågan om fortsatt ungdomsting och ungdomsråd. Lyfta ungdomsfrågorna till en tvärspektoriell nivå. Dialog med kommuner, myndigheter och civilsamhällets organisationer om insatser, projektinitiativ mm. • Vidareutveckla samverkan i BUZ genom gjorda prioriteringar för skolhuvudmännens kompetensförsörjning, skolstrukturfrågor, nyanlända och skolans kvalitetsarbete. • Fortsatt arbete med att aktivt minska antalet avhopp från skolan. Fortsättning av projektet PlugIn där länets kommuner och gymnasieförbundet samverkar. Sprida erfarenheterna av projektet i länets skolor. • Fortsatt arbete med att utveckla näringslivsanpassade utbildningar och utveckling av lärlingsutbildning samt stöd för att få fler yrkeshögskoleutbildningar till regionen. Bl.a. genom inrättat yrkeshögskolenätverk och samverkan kring marknadsföring av beviljade utbildningar. Region Jämtland Härjedalen samlar också in information varje år om behoven inom de olika branscherna kopplat till yrkeshögskoleutbildningar och kommunicerar detta med myndigheten för yrkeshögskolan. • Fortsatt samverkan och utveckling av lärcentra och den kommunala vuxenutbildningen i länet. • Folkhögskolorna är en viktig resurs i regionens insatser för det livslånga lärandet liksom för tillväxt och regional utveckling. Under

	2016 fortsätter implementeringen av regionstyrelsens beslut om samordning mellan länets folkhögskolor inom områden som information, marknadsföring, IT, fortbildning mm. Skolorna har förutom det nationella uppdraget om folkbildning också det regionala uppdraget att utveckla nya utbildningar som svarar mot kompetensbehoven i regionen. • Integration är en allt viktigare fråga inte minst ur utbildnings- och kompetensförsörjningssynpunkt. Region Jämtland Härjedalens roll som samordnare i det regionala utvecklingsarbetet för nyanlända fortsätter 2016 med att leda projektet Integration Jämtland Härjedalen samt genom medverkan i den regionala överenskommelsen RÖK. • Implementering av integrationsstrategin. Strategin ska omfatta all inflyttning och dess betydelse för utveckling och tillväxt i regionen. Initiera nya utvecklingsinsatser och projekt. • Driften av den kommungemensamma plattformen Zonline/Zappa för länets skolor sker under 2016 efter ombyggnaden 2015. • Region Jämtland Härjedalen fortsätter som regionföreträdare i det europeiska nätverket för livslångt lärande EARL ALL.
Aktivitetsmål	• Den andel ungdomar som slutar skolan i förtid ska vara under 10 % • Fler personer utbildar sig på en högre nivå än idag, minst 40 % av den yngre generationen ska ha avslutad högre utbildning. • Vidareutveckla den regionala Kompetensplattformen i enlighet med upprättade projektplaner. Särskilt fokus på matchning. • Implementera ungdomsstrategin med syftet att vara en attraktiv region för ungdomar. • Upprätta handlingsplan för BUZ prioriteringar • Utveckla studie och yrkesvägledningen i regionen. • Utveckla lärlingsutbildning och samverka kring annan näringslivsanpassad utbildning t ex yrkeshögskolan. • Utveckla konceptet Lärcentra 2.0 • Implementera Integrationsstrategin för ökad inflyttning till regionen och förbättrad integration. • Fortsatt arbete för utbildningarnas mobilitet och utbyten med övriga regioner, främst inom ramen för det europeiska nätverket Earl All. • Drift av IT-plattformen Zappa för länets skolor. • Vidareutveckla folkhögskolornas roll och verksamhet i det livslånga lärandet och regional utveckling. • Fortsatt samverkan med socialfonden i regionen kring utvecklingsprojekt inom utbildning och arbetsmarknad.
Finansiering	

Kurs och konferens

Aktivitet	Kurs och konferens är sedan många år ett samarbete mellan länets kommuner och myndigheter kring fortbildning av personal. Omfattningen har de senaste åren varit ca 80-90 kurser per år med ca 2500 deltagare som med avgifter finansierar verksamheten. Inom Region Jämtland Härjedalen pågår en planering från HR avdelningen angående kompetensutvecklingen för organisationens personal vilket bl a innehåller planer på kursportal och lärplattform. Planen är att inför 2016 ska avd. Kurs och Konferens handha delar av denna verksamhet.
Aktivitetsmål	Mål: • Höjning av utbildnings- och kompetensnivån i länet • Tillgodose kommunerna och Region Jämtland Härjedalens efterfrågan på fortbildning. • Utveckla samverkan inom Region Jämtland Härjedalen vad avser kurs- och konferensverksamhet så att både kostnads- och tidsbesparingar kan ske.
Finansiering	

Lärcentra

Aktivitet	Nätverk för samordning och utvecklingsarbete mellan länets kommuner kring vuxnas lärande. Finansiering till samordningsresurs sker genom avgift från kommunerna till Region Jämtland Härjedalen med 850 tkr i enlighet med samverkansavtalet. • Åtgärder för trygga kompetensförsörjningen för tillväxt och regional utveckling: Gå vidare med utvecklingen av kompetensplattformen med analyser och dialog mellan utbildningssystem och näringsliv enligt regeringens regleringsbrev. Sker i samverkan med berörda delar inom Region Jämtland Härjedalen, kommunerna, näringslivet, Arbetsförmedlingen, Mittuniversitetet och övriga utbildningsanordnare. Fokus under 2016 kommer ligga på insatser för en förstärkt studie- och yrkesvägledning på grundskolan, påverka attityder till högre utbildning, utveckling av LärCentrum samt fortsatt arbete med strukturerna för att öka matchningen genom bland annat branschråd, kompetensforum och kunskapsunderlag. • Samverkan Lärcentrum: Regelbundna möten där Region Jämtland Härjedalen är sammankallande och ansvarig för agenda, genomförande samt uppföljning. Länssamordning mellan kommunerna vad avser frågor om den kommunala vuxenutbildningen t ex yrkesvux och lärlingsutbildning, vägledningsfrågor, validering, biblioteksservice till studerande, stödinsatser/specialpedagogik mm. • Mellan länsmötena för LärCentrum sker samverkan i olika utvecklingsgrupper.

	- Marknadsföring och kommunikation: Marknadsföring av LärCentrum samt påverkansarbete för att få fler att se möjligheterna till att studera där flexibel och distansoberoende teknik är en viktig del. - Regional studie- och yrkesvägledning: Utredda förutsättningarna för en regional studie- och yrkesvägledning inom LärCentrumverksamhet - MOOC: Undersöka rollen och möjligheterna att vara en plattform för MOOC (Massiv Online Open Courses). - Statistik och analys: Statistik och analysstöd till kommunernas LärCentrum. Utvecklande av arbetssätt kring omvärldsanalys och trendspaning. • Statistik och analys: Statistik- och utvärderingsstöd till kommunernas Lärcentra. Tillgängliggörande av statistikunderlag. Utvecklande av arbetssätt kring omvärldsanalys och trendspaning. • Fler till högre utbildningar: Representera Lärcentra i dialogen med universitet och högskolor för att tillgodose länets behov av högre utbildning med flexibel och distansoberoende teknik. • Inventera kompetensbehov och initiera nya projekt samt skriva projektansökningar.
Aktivitetsmål	• Fler personer utbildar sig på en högre nivå än idag, minst 40 % av den yngre generationen ska ha avslutad högre utbildning. • Vidareutveckla den regionala Kompetensplattformen för tryggad kompetensförsörjning och utveckling. • Implementera det operativa programmet för livslångt lärande • Utveckla lärlingsutbildning och annan näringslivsanpassad utbildning t ex yrkeshögskolan • Lärcentra ska stödja utlandsfödda, långtidsarbetslösa och långtidssjukskrivnas möjligheter till utbildning och arbete.

Projekt	Kompetensplattformen Jämtland Härjedalen
Projektmål	<u>Studie- och yrkesvägledning</u> • Regionala rekommendationer för studie- och yrkesvägledning i länets grundskolor är framtagna • Minst fem av länets kommuner har tagit fram huvudmannaplaner för studie- och yrkesvägledning i grundskolan • Minst 35 lektioner för studie- och yrkesvägledning i grundskolan finns att tillgå för länets skolor <u>Påverka attityder till högre utbildning</u> • Framtagna regionala riktlinjer hur vi ska jobba med attityder till högre utbildning är framtagna i samarbete med Mittuniversitetet

	<u>Strukturer för ökad matchning</u> • Spridning i regionen av arbetssätt hur man praktiskt jobbar med att matcha nyanlända ut på arbetsmarknaden. Ska leda till att minst 5 av länets kommuner har en metod för hur man jobbar med matchning av nyanlända • Presentation av modeller för hur man kan jobba med studie- och yrkesvägledning för nyanlända • Genomförande av minst 4 träffar med yrkeshögskolenätverket • Utveckling och deltagande i branschråd för att skapa förutsättningar för bättre matchning
Aktiviteter	<u>Förstärkt studie- och yrkesvägledning</u> • Stöd i framtagande av regionala rekommendationer och huvudmannaplaner • Stöd i spridningen av lektionsmaterial <u>Påverka attityder till högre utbildning</u> • Återuppta/nybilda referensgrupp för Högre utbildning • Jobba vidare med framtagna handlingsplan samt Trampolins förslag utifrån rapporten • Samverkan med Mittuniversitet • Jobba vidare med samarbetet "Samverkan utbildning norr" för att försöka få till lokalanpassad utbildning för ma/no-lärare. <u>Strukturer för ökad matchning</u> • Anordnande av nätverksträffar • Deltagande i branschråd • Anordnande av Kompetens- och branschforum • Stöd i anordnandet av Noliämässan i Östersund • Spridning av kommunernas arbete med matchning av nyanlända
Finansiering	Totalkostnad 5 717 tkr. Varav stöd från Tillväxtverket med 2 858 tkr
Projekttid	1 januari 2015 – 1 november 2016

Projekt	UVAS Ungdomar som varken arbetar eller studerar
Projektmål	Att minska ungdomsarbetslösheten i regionen genom att få unga som inte arbetar eller studerar att komma närmare eller etablera sig på arbetsmarknaden.
Aktiviteter	1. Uppsökande och förebyggande verksamhet Här söks och synliggörs ungdomar inom gruppen UVAS så att kontakt skapas med den unga genom kommunikation och förebyggande insatser. Detta görs i samarbete med kommunernas aktivitetsansvar, KAA. 2. Möta/Coacha/organisera/kartlägga/utreda Här möter man den unga och kartlägger dennas behov. Utifrån behovet påbörjas coachning mot deltagarens önskemål i samverkan med övriga samverkansparter. 3. Aktivera/Insatser Lämpliga insatser som utgår ifrån den ungas behov sätts in. Exempelvis: dagliga lågtröskelverksamheter eller andra professionella insatser för att stödja ungdomar med funktionsnedsättningar. Det kan även vara förberedelser eller träning inför arbetspraktik eller liknande. Studieförberedande och

	motiverande insatser genomförs där deltagarnas utveckling sker i trappsteg. 4. Matchning/arbetsgivarkontakter Här mobiliseras arbetsgivare att ta emot praktikanter, bli mentorer och anställa. Unga med intresse och uppvisad förmåga att kunna få och behålla praktikplats eller anställning matchas mot detta. Fokus ligger på "enklare arbeten". Utbildning utvecklas nära arbetslivet genom exempelvis lärlingsutbildning. Nära samverkan sker mellan kommunerna och arbetsförmedlingen. Verksamhet bedrivs i Åre kommun, Krokoms kommun, Strömsunds kommun, Östersunds kommun, Bräcke kommun, Bergs kommun, Ragunda kommun och Härjedalens kommun. Samtliga insatser planeras i samråd med arbetsförmedlingen. Kommunerna kommer vid behov att avropa arbetsförmedlingens kompetens kring att informera ungdomarna om arbetskraftsbehov och arbetsmarknad samt vid matchningen ut mot arbetsgivare. STARTPROGRAM På Navigatorcentrum i Östersund samt kommer ett fyra veckor långt Startprogram att hållas som är öppet för länets ungdomar inom gruppen UVAS, programmet innehåller gruppaktivitet på förmiddagen och individuella samtal på eftermiddagen.
Finansiering	Totalkostnad 21 174 tkr. Varav stöd från ESF rådet med 14 186 tkr
Projekttid	1 juni 2015 – 31 december 2017

Lärande IT

Aktivitet	Samordna uppbyggnad och drift av den nya kommunikationsplattformen Zappa där samtliga kommuner i länet medverkar.
Aktivitetsmål	Drift och vidareutveckling av plattformen Zappa för länets skolor.
Finansiering	Finansieras genom avgifter från skolhuvudmännen utifrån ingånget avtal.

Europa Direkt

Aktivitet	Europa Direkt är Europakommissionens informationskontor i regionerna och de lämnar också ett ekonomiskt bidrag motsvarande 25 000 EUR. Kontoret har funnits i Jämtlands län sedan EU inträdet. Regionala nämnden beslutade 2015-09-01 att avveckla verksamheten, om möjlig från 1 januari 2016.
Aktivitetsmål	
Finansiering	

Barn och utbildning

Aktivitet	Verksamheten omfattar samordning och utvecklingsarbete inom området förskola, grundskola, och gymnasieskola. BUZ finns som ett samrådsorgan för politiker och skollädares i regionen och dessutom finns också en

	särskild barn- och ungdomsarena för de barnsociala frågorna. • Samordna BUZ, Barn- och utbildning Jämtlands län, där Jämtlands gymnasieförbund och samtliga länets kommuner medverkar med skolchefer och politiker från berörda nämnder i kommunerna. Under 2015 har BUZ valt fyra prioriterade områden: ▪ Kompetensförsörjning ▪ Skolstrukturfrågor i regionen ▪ Kvalitetsarbete och måluppfyllelse ▪ Nyanlända/integration. • Samverkan med Hälso- och sjukvården, Region Jämtland Härjedalen och övriga kommuner kring de barnsociala frågorna i samverkansarenan Barnarenan. • En samverkans- och kunskapsarena L-IFO, mellan hälso-och sjukvården, kommunernas individ och familjeomsorg samt skolan. Fokus på strategiska och framtidsytande områden. L-ifo är ett beredningsorgan till SVOM och Barnarenan. • RUN, Regionalt Utvecklingsnätverk. Kommunerna i Jämtlands län, Västernorrland och Hälsingland har tillsammans med lärarutbildningen på Mittuniversitet och Specialpedagogiska skolmyndigheten detta nätverk. RUN har bland annat fokus på kompetensförsörjning, kompetensutveckling, samla upp utvecklingsarbete i regionen, erfarenhetsutbyte och skolutvecklingsfrågor. • Fortsatt arbete kring frågorna angående studieavbrott. • Fortsatt implementering av Regionens ungdomsstrategi. • Arbete kring ungas inflytande påbörjas med utgångspunkt i den kartläggning som gjorts under 2015. • Vid initiativ anordna, konferenser, utbildningar och samverkansträffar inom barn-och utbildningsområdet. • Nytt stipendium för företagsam skola i Jämtlands län inrättas.
Aktivitetsmål	• Den andel ungdomar som hoppar av och slutar skolan i förtid ska vara under 10 %, • Minst 40 % av den yngre generationen ska ha avslutad högre utbildning. • Fler personer utbildar sig på en högre nivå än idag • Ny ungdomsstrategi implementeras med syftet att vara en attraktiv region för unga. • Upprätta handlingsplan för BUZ prioriteringar • Utveckla studie och yrkesvägledningen i regionen.
Finansiering	

Projekt	PlugIn 2.0 Projektet ägs av SKL och Jämtlands län är en av sex regioner som medverkar i detta trenivå projekt. Syftet är att öka kunskapen om studieavbrott i gymnasieskolan samt att möjliggöra bestående förändringar på strukturell nivå som innebär minskade studieavbrott. Projektet har 2016

	fyra s k projektverkstäder i Östersund, Åre, Strömsund och Ragunda samt att vi medverkar i projektets nationella delar i forskningsnavet Puginnovation. Projektverkstäderna bedriver delprojekt i kommunerna i form av elevcoaching, kurser, särskilt pedagogiskt stöd i skolan, läxhjälp mm.
Projektmål	<i>Att höja kvalitén inom gymnasieskolan så att fler unga kvinnor och män erhåller gymnasieexamen och i nästa steg underlättar inträdet på arbetsmarknaden.</i> Att på regional nivå erbjuda alla ungdomar inom målgruppen rätt insats i rätt tid för att de ska få möjlighet att fullfölja gymnasieutbildning eller gå till arbete. Att ha ökat kunskaperna om vad som underlättar för elever i riskzonen att fullfölja sin utbildning. Att ha utvecklat samarbetsformer och metoder inom och mellan regioner.
Aktiviteter	Utveckla arbetsmodeller, pedagogik och organisation i berörda kommuner genom att arbeta med flexibelt lärande, öppen skola, ungdomars fritid, inackorderade elevers situation, kommunala aktivitetsansvaret mm.
Projekttid	1 augusti 2015 – 1 augusti 2016, ev. förlängning t o m 2017.
Finansiering	Totalt för hela projektet från 1 februari 2012 20 329 tkr, varav från ESF 10 021 tkr

Integration

Aktivitet	Prioriterat område, förslag i budget att avsätta medel till en samordnare. Region Jämtland Härjedalen kommer att vidareutveckla sin roll som samordnare av integrationsfrågorna i regionen vilket innebär att stödja och samordna kommunernas utvecklingsarbete för förbättrat mottagande och integration. Implementering av integrationsstrategin för all invandring/inflyttning till regionen. Samordna insatserna med regionens arbete med att möta den demografiska utmaningen. Leda och samordna projektet Integration Jämtland Härjedalen 2015 – 2018. Verka för att i samverkan med övriga aktörer, tillgodose särskilt definierade behov med att få fram fler praktik- och arbetsplatser, vidareutveckla språkutbildning- och träning samt fler bostäder till invandrare. • Implementering av integrationsstrategin och framför allt med de grupper som inte får så mycket fokus idag. Ex barn, personer som inte kommer som asylsökande eller flyktingar och personer som vistats i Sverige längre än två år. Planera för årlig uppföljning och revidering 2016 och 2018 av integrationsstrategin. • Delta i olika sammanhang/nätverk för att sprida info om integration utifrån integrationsstrategin och vilken vår roll är. Integrationsfrågan växer inom alla områden och samordnaren behöver vid tillfällen medverka och synas vid fler nätverksmöten ex via Magdalena, Lena H, Kompetensplattformen, Demografi, apt i vårt hus, etc. Även vid ex Medborgardialoger i krokom, "grundkurs" med t.ex. hälso- o sjukvården, JHIF etc. • Anordna gemensamma kompetensutvecklingsdagar och

	erfarenhetsutbyten. (ex årlig goda exempel dag om den blir lyckad) • Sammankallande och ansvara för integrationschefsmöten. • Söka fler projekt utifrån behov och vara uppdaterad på vilka fonder. • Delta i nätverksmöten när det gäller flyktingar och asylsökande. Länssamverkan på länsstyrelsen, RÖK-möten, ensamkommandenätverket. I detta finns ex bruttolistan där vi ev kan ingå i någon arbetsgrupp. • Utveckla samverkan inom Region Jämtland Härjedalen mellan Hälso- och sjukvården och regional utveckling. • Omvärldsbevakning - regionala nätverk, nationellt och EU • Utveckla samarbetet med ex Mittuniversitetet. • Starta upp andra nätverk med målet att de fortsätter utan vår hjälp för att vi vid behov ska kunna starta upp nya. Under 2015 Samhällsorientering (fortsättning 2016?, civila samhället i projektet,) Vilka nätverk vi ska starta kan t.ex prioriteras tillsammans med integrationscheferna men då kommer vi förmodligen att ha fokus på flyktingarnas första två år. • Kontaktperson för externa som vill komma i kontakt med alla kommuner, ex invandrarindex, mobilearn.
Aktivitetsmål	• Implementera Integrationsstrategin för ökad inflyttning till regionen och förbättrad integration. • Ökad invandring i länet • Förbättrad integration av invandrare i länet. Skapa ett välkomnande klimat • Samverka med civilsamhällets organisationer för att skapa positiva attityder till inflyttning och integration hos allmänhet, arbetsgivare och myndigheter.
Finansiering	Budgetförslag för samordnare integration 700 tkr

Projekt	Integration Jämtland Härjedalen
Projektmål	Underlätta för nyanlända kvinnor och män att komma närmare arbetsmarknaden eller etablera sig i arbete eller studier. Delmål: - Utveckla den regionala samverkan mellan aktörer på operativ nivå genom att utveckla arbetsmodellen "En väg in". - Genom kompetensutveckling sprida kunskap och stöd till framförallt arbetsgivare kring handledning - Undersöka Möjligheterna till ett regionalt språkcentrum - Skapa en kunskapsplattform för kompetensutveckling och attitydpåverkan samt en informationsplattform för integration och mångfald
Aktiviteter	I kommunernas projektverkstäder kommer lokala pågående arbetsmetoder och arbetsmodeller med olika inriktning att utvecklas och förstärkas kring kartläggning av kompetens, kompetenshöjande insatser och utbildningar samt matchning och nätverk på arbetsmarknaden. De olika insatserna kommer att variera mellan kommunerna men kan exempelvis utgöras av

	utvecklad validering, mentorer för nyanlända, yrkesutbildningar, främja förutsättningar för företagande bland nyanlända, introduktionskurs för nyanlända som ska ut i arbete eller praktik, förberedande kurs inför körkort eller praktikstödare. Lärande utbyten kommer att äga rum mellan kommunerna för att utbyta framgångsrika arbetsmetoder och modeller samt för att samverka kring resurser till målgruppen. Detta kommer att genomföras löpande under hela genomförandefasen. Insatser kommer att göras för att öka kontakterna med svensktalande, föreningsliv, fritidsaktiviteter och kulturella aktiviteter utgör viktiga tillfällen för att lära sig svenska och bygga upp de viktiga nätverk som krävs för att få kontakter till arbetsmarknaden. Strategisk analys kring Regionalt språkcenter.
Finansiering	Totalkostnad 35 124 tkr. Varav stöd från ESF rådet med 16 487 tkr
Projekttid	1 september 2015 – 31 mars 2018

Birka folkhögskola

Mål	- Birka folkhögskola ska under 2015 genomföra verksamhet som omfattar drygt 7041 deltagarveckor i enlighet med skolans utbildningsprogram och egen verksamhetsplan. Skolan ska vidareutveckla kursutbudet och vara en resurs i det regionala utvecklingsarbetet. - Implementera regionstyrelsens beslut om utveckling av samverkansformerna mellan folkhögskolorna i länet (Bäckedal och Åredalens folkhögskolor)
Aktiviteter	Övergripande skolan - Starta SFI-utbildning på skolan med start vt 2016 - Inrätta tjänst för specialpedagog - Implementera "Verktyg hela vägen" och genomföra minst 12 BAS-samtal. - Utveckla den nya webbplatsen att vara ett pedagogiskt verktyg i undervisningen - All personal ska ingå i "Lärande oss emellan": minst ett tillfälle få feedback och ett tillfälle ge feedback. - Beslut om långvarig plan för skolans bibliotek - 100 % av de svarande skall vilja rekommendera Birka till en vän - Befästa arbetssättet och tidsplanen kring hälsodeklarationen - Alla utbildningar ska använda Presentia - Översyn av vaktmästarfunktionen inför rekrytering ht 2015 - Översyn av komposteringen på skolan - Utveckla skolans internationella kontakter och inslag i utbildningarna tillsammans med resurser i regionen Långa helårskurser - Av alla deltagare på allmän kurs skall samtliga deltagare ta minst en gymnasiebehörighet per termin. - Att 100 % av alla AL-deltagare som fortfarande bedriver studier efter tre veckor från kursstart skall fullfölja sina studier under terminen - Musikutbildningarna förbereder för start av studiokurs - Tillsammans med avnämare utveckla och befästa

	vägledarutbildningen och Behandlingspedagogutbildningen. Eventuell övergång till YH-utbildning utreds - Utveckling av ev. alternativ till Fritidsledarutbildningen inför hösten 2016. - Marknadsföra fritidsledare distans och rekrytera 30 deltagare med start hösten 2016. Service, kurs-, uppdrags- och konferensverksamhet - Öka gästnätter externa gäster till 800 - Öka antal dagkonferensgäster till 1 100 - Öka andelen nöjda/mycket nöjda på internaten minst 75 % - Minst 1 ny uppdragsutbildning - Minst 7 sommarkurser - Minst 25 % ekologiska råvaror - Minst 6 % rättvisemärkta råvaror Kvalitet, ekonomi och administration - Göra översyn av skoladministrationen och införa Schoolsoft vt 2016 - Minst 10 % total ökning av externa intäkter i relation till 2014 års omsättning

Bäckedals Folkhögskola

Mål	För att kunna möta samhällsliv och arbetsmarknad krävs att individen ges förutsättningar till personlig utveckling, medborgarkompetens och yrkeskompetens för ökad delaktighet i samhället. Bäckedals folkhögskola skall erbjuda folkbildning, kompetensutveckling och möjligheter till personlig utveckling i ett perspektiv av livslångt lärande. Skolan ska också vara en viktig del i regionförbundets arbete med att nå målen i det regionala utvecklingsarbetet.
Aktivitet	Bäckedals folkhögskola ska: • genomföra verksamheter 2016 som omfattar minst en volym av 4 000 deltagarveckor, samt vara en garant för att folkbildningsverksamhet bedrivs och utvecklas i Härjedalen och Jämtlands län • Identifiera och utveckla kvalitetskriterier på Bäckedals folkhögskola utifrån statens fyra syften enligt propositionen 2013/14:172 "allas kunskap, allas bildning". • i sin verksamhet vara uppsökande och medverka till att även perifert liggande orter ska kunna ta del av skolans utbud och möjligheter • Implementera och genomföra regionstyrelsens beslut om samordning med Birka folkhögskola och kommuner inom vissa områden. • i samplanering med Birka folkhögskola, kommunen, arbetsförmedlingen och lokala företag förstärka de positiva effekter som skolans verksamhet kan ha på sysselsättning och befolkningsutveckling i Härjedalens kommun och Jämtlands län. • Genomföra och utvärdera en ny kurs (Hållbarkunskap) i samarbete med Kultureservatet Lillhärjåbygget och Länsstyrelsen i Jämtlands län för 10 deltagare. • bredda och fördjupa människors kulturintresse och öka delaktigheten i kulturlivet, främja kulturupplevelser och eget skapande • samverka med andra verksamheter inom kultursektorn och främja ett

---

	levande kulturliv • förmedla impulser och idéer från andra länder och kulturer, öka kunskapen om dessa samt motverka främlingsfientlighet.

Infrastruktur och kommunikationer

Delmål

- *Tillgängligheten ökar - målsatta restider uppnås*
- *Trafiksäkerheten ökar – färre skadade och dödade i trafiken*
- På specifikt utpekade stråk (E14, E45 och Rv 84) har åtgärder påbörjats för att nå tillgänglighets- och trafiksäkerhetsmålen
- *Andelen fordon med fossilfria bränslen ökar*
- Persontrafik på tåg ökar – antal resenärer med regionaltåg ökar
- *Antal möten som genomförs resfritt ökar i länet (mäts hos kommuner, regionen)*

Bredbandsutbyggnad ger 40 % tillgång till 100 mbit/s (fiber) vid utgången av år 2015, och 90 % ska ha tillgång till 100 mbit/s (fiber) senast 2020.

Inom ramen för länstransportplanen medverkar regionen i utveckling av vägnätet och Järnvägsnätet i följande projekt:

Projekt	Botniska korridoren
Projekt mål	Skapa förutsättningar för en väl fungerande och grön transportkorridor i norra Europa för såväl person- som godstransporter.
Nytta för regionen	En väl utbyggd och fungerande järnväg Ökad tillgänglighet för medborgare och näringsliv bidrar till regional utveckling
Finansiering	Medfinansiering 2015-2018 med 150 tkr/år från s.k. regionalpolitiska projektmedel, samt från 1:1 medel

Projekt	Atlantbanan
Projekt mål	Utveckla bansträckningen på stambanan Stockholm-Gävle-Ljusdal-Östersund-Trondheim. Elektrifiering av Meråkerbanan.
Finansiering	Finansiering Arbetstid från regionen. Under 2015 medfinansiering 75 tkr. För 2016 förbereds ett interreg projekt där Sör- och Nordtröndelags fylkeskommuner ingår.

Projekt	Funktionella Mittstråket
Aktivitetsmål	Åtgärda stora brister i infrastrukturen på både Mittbanan och E14
Nytta för regionen	Det ska ge ökat framkomlighet, snabbare tågtrafik och ökad trafiksäkerhet.
Finansiering	9800 tkr av 1:1 medel under projektiden 2016-2020, samt medel från LTP (Länstransportplanen)

Attraktion och Livsmiljö

Området ska under 2016 fortsätta bedriva ett strategiskt hållbarhetsarbete för att stärka regionens attraktionskraft och livsmiljö. Det sker via två personalgrupperingar; gruppen för Ekologisk hållbarhet och gruppen för Social välfärd/hållbarhet. Området ska ta en aktiv roll i arbetet med genomförandet av den regionala klimatstrategin; vara katalysator för ett proaktivt miljöarbete inom offentlighet och näringsliv. Vi ska också via en mångfald av sätt öka medvetenheten i regionen inom dessa områden.

Det utvecklingsarbete som området under senare år bedrivit inom social välfärdsområdet fortsätter och katalyseras via den FoU-verksamhet – FoU-Jämt – som finns i samverkan med andra kunskapsmiljöer i länet. De upparbetade samverkansarenorna vidareutvecklas. Det strategiska folkhälsoarbetet liksom ANDT-arbetet fortsätter. En kraftsamling sker inom området demografi och dess koppling till integration.

Arbetet inom ekologisk och social hållbarhet ska bidra till en ökad attraktionskraft och en positiv befolkningsutveckling som stärker det regionala skatteunderlaget.

Området har också det samordnade interna ansvaret för uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin samt även dess implementering hos övriga aktörer i regionen. Detta borde eventuellt flyttas till biträdande regiondirektörens avsnitt då det är så tydligt övergripande, då får meningen formuleras om

Regional utvecklingsprioritering **HÅLLBAR TILLVÄXT område Resurssnålare och effektivare**

Aktivitet	Vara en kompetent aktör för regionen inom hållbarhet utgående från Regionala Utvecklingsstrategins prioriterade områden
Aktivitetsmål	• Målet är att, tillsammans med andra regionala aktörer, verka för samordning och proaktivt regionalt arbete i hållbarhetsfrågor. • Delta i och/eller initiera nätverk på regional, nationell och internationell nivå, exempelvis ENCORE, Mittnorden • Arrangera och/eller delta i initiativ, seminarier, aktiviteter etc i regionen riktade mot olika berörda målgrupper och nätverk • Vara en resurs gällande internt miljöarbete i framkant • Verka för en fossilbränslefri och energieffektiv region • Verka för utbyte av farliga ämnen och ett kretsloppssamhälle • Utarbeta checklista utifrån hållbarhetskriterier för bedömning av projekt/stöd
Aktivitet	Klimatråd
Aktivitetsmål	Tillsammans med länsstyrelsen driva processer för medvetandegörande, klimatanpassning och utsläppsreduktioner i bred samverkan med näringsliv, myndigheter och civilsamhället

Projekt	PVC-fria blodpåsar
Projektmål	Projektet är ett samarbete mellan europeisk sjukvård och fyra europeiska företag för att främja utfasning av farliga ämnen. Målet är dels att tillverka en PVC-fri blodpåse som uppfyller en förankrad kravspecifikation inklusive CE-märkning och att öka efterfrågan för att underlätta introduktionen av de nya påsarna. Region Jämtland Härjedalen ansvarar för användartester och Karolinska Universitetssjukhuset utvärderar påsen.
Projekt	Regional utvecklingsledare
Projektmål	Samordning och kompetensutvecklande verksamhet med målet att den kommunala energi- och klimatrådgivningen ska utvecklas. Energikontoret ska vidare befästa och utveckla sin roll som kompetensresurs och pådrivare för den regionala utvecklingen inom energi och klimatområdet med följande projektmål: – Samordna bl a 4 nätverksträffar, och coacha länets energi- och klimatrådgivare (EKR) – Involvera EKR i Energikontorets projektverksamhet – Aktivt delta i utvecklingen av regional utvecklingsledare – Arbete med implementering av regionens nya klimatstrategi – Fortsätta utveckla samverkan med andra aktörer som universitet, näringslivsorganisationer, länsstyrelse m fl.
Aktivitet	Verka som energi- och klimatrådgivare i Krokom, Ragunda och Strömsunds kommuner inom områdena energieffektivisering och förnybar energi.
Aktivitetsmål	– 165 kontakter med privatpersoner, företag och organisationer – Deltagande i 6 mässor/marknader eller liknande.
Projekt	Regionala noder för energikartläggningsstöd (2015-2017)
Projektmål	Marknadsföra energikartläggningsstödet på ett regionalt plan och kvalitetshöja företagens energikartläggningar. som genomförs höjas, detta för att företagen på sikt ska börja arbeta systematiskt och strukturerat med att minska sin energianvändning. Mål: – Identifiera och kontakta minst 80 företag i syfte att marknadsföra och kommunicera energikartläggningsstödet. – Identifiera behovet av särskilda insatser per nod för att säkerställa att alla i målgruppen har samma förutsättningar att få tillgång till energikartläggningsstödet och det stöd regionala noderna erhåller. – Kommunicera nodens roll på ett sådant sätt att målgruppen känner till att den regionala noden kan stödja vid ansökan, beställning av energikartläggning samt rapportering. – Tre seminarieträffar med olika inriktning ska erbjudas de företag som söker, eller tidigare har sökt, energikartläggningsstöd. Effektmål:

	– Minst 24 företag ska ansöka om energikartläggningsstöd och genomföra en energikartläggning under perioden 2015-2020. Minst 23 av dessa ska genomföra en godkänd energikartläggning och få stödet utbetalat. – År 2016 ska minst 5 företag ha ansökt om energikartläggningsstöd och genomfört en energikartläggning. – Minst 60 % av den totala besparingspotentialen i energikartläggningen realiserar genom att åtgärder genomförs. – Energikartläggningarna leder till en genomsnittliga energieffektivisering hos deltagande företag på 12% av total energianvändning för hela programperioden – Minst 1 företag ska under perioden 2015-juni 2018 genomföra en miljöstudie.
Projekt	Energieffektiviseringsnätverk
Projektmål	Projektet ska skapa och driva ett eller flera nätverk för minst 8 st små och medelstora företag (SMF) med en energianvändning mer än 2 GWh per år. Syftet är att företagen ska uppnå effektivare energianvändning och ökad konkurrenskraft. Effektmål: 15 % energieffektivisering per nätverk. 15 % effektivare energianvändning för deltagande SMF 15 % effektivare elanvändning för deltagande SMF 25 % minskade CO₂ utsläpp för deltagande SMF 25 % minskad användning av fossila bränslen för deltagande SMF
Projekt	Zerooil - med biooil (2015-2016)
Projektmål	Skapa en regional samverkan kring leveranser av bioolja. Fortsatt erbjudande om enskild rådgivning avseende effektivisering och konvertering till förnybar energi även i annan form än bioolja. Ajourhållning av registret över antal och användningen av oljepannor Mål: – erbjuda enskild rådgivning gällande konvertering till bioolja samt en fördjupad projektering för 10 - 20 företag varav minst 5 ska utforma en plan för att ersätta eldningsolja med bioolja. – erbjuda enskild rådgivning till oljepanneinnehavare för att nå energieffektivisering och/eller konvertering från olja till förnybar energi (värmepump, pellets etc.) – genomföra en inventering av oljepannor som täcker <u>minst 95%</u> av den mängd eldningsolja som totalt levererades till Jämtlands län år 2015.
Projekt	Transition Management and Experimentation in Regions and Cities for a low carbon Economy (Interreg Europe 2016-2020 – ansökt)
Projektmål	– Ökad energieffektivitet samt ökad andel förnybar energi i offentliga byggnader – Fossilfria transporter med focus på allmänna kommunikationer

	– Policyarbete gällande koldioxidsnålt samhälle för jobb och tillväxt – Best Practice-utbyte (Projektägare: Aristotle University of Thessaloniki)
Projekt	Boosting low carbon innovative building rehabilitation in European regions (Interreg Europe 2016-2020 – ansökt)
Projektmål	– Energieffektivisering i byggnader i enlighet med behoven framställda i Kommissionens Energiunionen. – Bidra till implementeringen av nollenergistandarden för byggnader – Best Practice-utbyte (Projektägare: Andalusian Energy Agency)

Regional utvecklingsprioritering HÅLLBAR TILLVÄXT område Besöksnäring och attraktivitet

Projekt	Creative Region of Gastronomi
Projektmål	– Vidareutveckling av näringslivspotentialen i länets gastronomiska profil i samverkan med andra aktörer (Torsta AB projektägare) – Utveckla den potential som finns inom Creative City Network i ett bredare perspektiv än gastronomi (samverkan med Läns kulturen) – Genomföra, tillsammans med Östersunds kommun, nätverkets globala årskonferens 2016
Projekt	Integrating Ecosystem Services in regional policies and ESIF funding – ESS integration partnership (Interreg Europe 2016-2020 – ansökt)
Projektmål	– Integrering av ekosystemtjänster i regional fysisk planering kopplat till samhällsutveckling och ekonomiska aktiviteter – Ersättningsmodeller för ekosystemtjänster kopplat till landsbygdsutveckling – Värdering av ekosystemtjänster inom Natura 2000-objekt – Best Practice-utbyte (Projektägare: Regional Council of Kainuu)
Projekt	Craft Reach - The Économusée concept (Northern Periphery and Arctic programme 2016-2018 – ansökt)
Projektmål	– Affärsmodeller för småskalig hantverksproduktion i glesbygd – Funktionella e-handelsmodeller som överbygger avstånd och gleshet – Stimulera och informera yngre personer om affärsmöjligheterna med kvalitetsmässigt hantverk – Best Practice-utbyte (Projektägare: Royal Norwegian Society for Development)
Aktivitet	Regional kommersiell service

Aktivitetsmål	– Samordna genomförandet och utvärderingen av det regionala serviceprogrammets handlingsplan för 2016. – Stödja kommunerna i deras arbete med kommersiell service. – Verka för samverkan mellan länsstyrelse, kommuner – Sammankalla Serviceforum Z minst 4 gånger under året – Sammankalla partnerskapet minst 1 gång under året. – Eventuellt revidera det regionala serviceprogrammet

Regional utvecklingsprioritering TILLVÄXT FÖR ALLA område Socialt inkluderande och ett sunt liv

Aktivitet	Folkhälsopolitiskt arbete
Aktivitetsmål	Länets folkhälsopolicy omfattar ett antal aktiviteter som skall genomföras i regionens regi. Ett viktigt mål är vidmakthållandet av och administrationen av det regionala politiska nätverket samt motsvarande tjänstemannanätverk. Ett antal andra insatser omfattar att fortsätta utveckla kunskapen om att hälsa är en av länets viktigaste tillväxtfaktorer.
Aktivitet	Samordningen av länets Mobilisering mot droger utifrån regeringens samlade strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik Utvecklingsansvarig för Riskbruk inom primärvården, 100%ren idrott, SMADIT (polisen, socialtjänst och beroendevården) Insatser för barn till missbrukare (Fjärilen)
Aktivitetsmål	– Genomföra spridningskonferens, utifrån ekonomiska förutsättningar – Genomföra aktiviteter/projekt utifrån programförklaringen 2016, utifrån ekonomiska förutsättningar. – Regional drogvaneundersökning årsk 9 och årsk 2 gymnasiet. – Uppföljning av SMADIT (samarbete alkohol och droger i trafiken) – Patientundersökning om levnadsvanor (riskbruk) – Aktivitet 100%ren idrott samt utbildningsdag om doping.
Aktivitet	Samordning social välfärd
Aktivitetsmål	Social handläggare för social välfärd arbetar på uppdrag från länets kommuner, i samverkan med landstinget för att samordna och intressebevaka frågor inom socialtjänst, LSS och kommunal hälso- och sjukvård i länet. – Avtal gällande hemsjukvård mellan hälso- och sjukvården och länets kommuner ska vara klart den 31 mars 2016. – En gemensam plan för hela länet avseende social beredskap ska tas fram. – Verkställa intentionerna i utredningen gällande integrerad verksamhet.

Aktivitet	FoU Jämt
Aktivitetsmål	FoU Jämt är ett regionalt kunskapscentrum där utgångspunkten är verksamhetsnära lärande, delaktighet och tillgänglighet. FoU Jämt ska vara en öppen mötesplats, där olika aktörer kan utbyta erfarenheter, lära av varandra och utveckla processer som kan göra socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården mer kunskapsorienterad och kunskapsbaserad. FoU Jämt ska genom forskarstöd och praktikinära forsknings- och utvecklingsinsatser bidra till en långsiktig evidensbaserad kunskapsuppbyggnad inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. Avsikten är att få forskning och utvecklingsarbete som motsvarar kommunala behov integrerat i den ordinarie verksamheten. – Stödja/handleda minst tre lokala utvecklingsprojekt. – Stödja användning av Socialtjänstbiblioteket, med målet att samtliga kommuner i Jämtlands län är abonnenter. – Kontinuerligt erbjuda länets kommuner FoU-cirklar i evidensbaserad praktik; tre cirklar per halvår, målgrupp personal i socialtjänst och angränsande hälso- och sjukvård. – Erbjuder var och en av länets kommuner en workshop i evidensbaserad praktik; målgrupp förtroendevalda och medarbetare. – Öppna jämförelser: Ge länets kommuner regionalt stöd inom äldreområdet, social barn- och ungdomsvård samt personer med funktionsnedsättning. Stödet avser datainlämning/analys/förslag till förbättringsområden.
Aktivitet	Psykiatrisatsning
Aktivitetsmål	Staten avser fördela statliga medel i samma omfattning som tidigare år. Däremot är inriktningen av medlen mer styrda mot en bredare psykisk ohälsa, förebyggande insatser, effektivare samverkan och med ett tydligare focus på målgruppen barn/unga. Dock är även målgruppen vuxna med omfattande psykiska funktionsnedsättningar fortsatt prioriterad som en viktig målgrupp i den nationella satsningen. Huvudmål är fortsatt att alla kommuner erhåller psykiatrimedel från staten. Beroende på statens intentioner om hur medlen rekvideras för kommande verksamhetsår kan det regionala uppdraget även utvidgas till mer länssamverkan och även samverkan internt med kommunala verksamheter, där en samordning och samverkansprocess ska grundläggas utifrån organisationens förutsättningar och behov. Grunden för det regionala arbetet bygger även fortsättningsvis på gemensam Läns Överenskommelse psykiatri och den gemensamma länsövergripande Handlingsplanen psykiatri. Det lokala arbetet bygger vidare på den egna lokala Handlingsplanen psykiatri.

Aktivitet	Utvecklingsledaren inom Barn- och unga området har som uppdrag att bistå länets kommuner med arbetet att utveckla en evidensbaserad socialtjänst inom området barn, unga och familj.
Aktivitetsmål	– Jämtbus (överenskommelse och samverkansforum mellan länets kommuner och regionens hälso- och sjukvård gällande barn- och unga i Jämtlands län.) – Samordning ska ske av regionala Jämtbusmöten (samverkansgrupp med representanter från de lokala Jämtbusgrupperna) vid fyra tillfällen. – De lokala Jämtbusgrupperna erbjuds stöd i utarbetandet av lokala Jämtbusdokument. – Fortsatt spridningsarbete av delaktighetsmodell för barn och unga inom socialtjänsten och LSS ("Västernorrlandsmodellen"). – Samordning ska ske av ett regionalt arbete med utgångspunkt i "Stärkt skydd för barn och unga - Handlingsplan inom den sociala barn- och ungdomsvården" (SKL). Målet är att det regionala arbetet under året ska ha resulterat i en länsgemensam plan med gemensamma förbättrings-/utvecklingsmål. – Ett regionalt nätverk för första linjens arbetsledare inom Socialtjänstens Barn- och ungdomsvård bildades inom ramen för barn- och ungasatsningen under 2015. Målet under 2016 är att en samordning ska ske av regionala träffar vid två tillfällen per termin. – En samordning via ett regionalt arbete inom Öppna Jämförelser Barn och unga där kommunerna stöttas i ett fortsatt utvecklingsarbete – Kontinuerlig uppföljning och dialog mellan Familjehemscentrum och länets kommuner (länsgemensamt centrum för rekrytering, utbildning och utredning av familjehem) med stöd av den regionala stödstrukturen, en uppföljningsdag sker under året
Aktivitet	e-Hälsa
Aktivitetsmål	– Byta ut de resterande analoga trygghetslarmen mot digitala. • 100% - 2016-12-31 – Samordna HSA- och SITHS-kortsadministration (om möjligt). – Öka användandet av NPÖ. • >50% av alla behöriga gör slagningar i NPÖ varje månad. – Utredda om kommunerna ska/kan bli producenter i NPÖ (kostnadsfråga. Är det billigare i det nya NPÖ 2?). – Testa fler och nya e-hemtjänster (nattkamera etc.). – Definiera eHälsans intressen i den kommande organisationen för Regional samverkan i IT- och e-frågor. – Verka för mobil åtkomst till dokumentation för hemtjänst – Verka för att fler kommuner ansluter sig till den upphandlade e-tjänsteplattformen (i nuläget är det bara Östersund, Berg och Åre som är anslutna).
Aktivitet	Att bistå länets kommuner i arbetet med att utveckla en evidensbaserad en praktik inom området personer med funktionsnedsättning.

Aktivitetsmål	– att Delaktighetsmodellen ska implementeras i två - tre kommuner inom boende med särskilt stöd enligt LSS /Daglig verksamhet. – att två gånger per termin samordna LSS-chefsnätverk för länets kommuner – att LSS-chefsnätverket under 2016 ska upprätta rutiner för brukarmedverkan – att sju av åtta kommuner arbetar med öppna jämförelser enligt upprättad regional arbetsmodell – att två kommuner använder den s.k. Västernorrlandsmodellen i LSS-handläggning – att en enkätundersökning för att mäta barn och ungas delaktighet årligen genomförs vid barn- och ungdomshabiliteringen – att en till tre kommuner 2016 ska införa nya AID-koder för yrkestitlar inom området personer med funktionsnedsättning
Aktivitet	Äldre
Aktivitetsmål	Utvecklingsledare inom äldreområdet har i uppdrag att • samordna arbetet i den operativa arbetsgruppen, Ledningskraft • samordna aktiviteter utifrån länets handlingsplan Bättre liv för sjuka äldre • vara metodstöd för kommuner och relevanta delar av hälso- och sjukvården inom Region Jämtland Härjedalen när det gäller fortsatt implementering av systematiskt förbättringsarbete • följa länsutvecklingen med stöd av resultaten från aktuella kvalitetsregister • delta i relevanta nationella och regionala nätverk Handlingsplanen Bättre liv för sjuka äldre styr arbetet. Prioriterade områden: vårdpreventivt arbetssätt, god vård vid demenssjukdom och sammanhållen vård och omsorg. Inom samtliga områden ingår metodstöd i systematiskt förbättringsarbete Mål och mått utifrån handlingsplanen Bättre liv för sjuka äldre • Genomföra nattfastemätningar i SÄBO v 11 och v 40 • Stödja frivilligorganisationer och verksamheter i att delta i fallkampanj under Äldreveckan v 40 genom att anordna inspirationsdag • Kartlägga ansvaret för specialiserad demensvård • Uppföljning av samverkansdokumentet Demensvård • Ta fram stödmaterial, IT-stöd och revidera rutiner för samordnad individuell plan (SIP) • Utvärdering av det Geriatriska stödet till Fredagsgrupp/SVOM i maj 2016
Aktivitet	Vård- och omsorgscollege Jämtlands län
Aktivitetsmål	Vård- och omsorgscollege planerar under 2016 att fortsätta utveckla samverkan mellan arbetsgivare och utbildningsanordnare i syfte att kvalitetssäkra utbildningen och få anställningsbara undersköterskor till alla våra verksamheter. För att klara detta kommer vi att arbeta med processer runt språk och

	språkstöd till utlandsfödda som väljer en vårdutbildning. Skapa tydligare branschkrav till stöd för arbetsgivare och utbildare. Samt arbeta med rekryteringsproblematik och matchningsproblematik.

Regional utvecklingsprioritering TILLVÄXT FÖR ALLA område Demografiska möjligheter

Aktivitet	Demografi
Aktivitetsmål	Etablera en långsiktig modell för regionens arbete med demografi / inflyttning. Arbetet sker i nära samverkan med länets kommuner. – Etablera medflyttarservice tillsammans med näringslivet – Implementera delar av 2015 års framarbetade modell – Säkerställ kopplingarna mot integrationsarbetet

Jämställdhet

Aktivitet	Ökad jämställdhet i det regionala tillväxtarbetet
Aktivitetsmål	– Påbörja ett systematiskt arbete med jämställdhetsintegrering. – Implementering av Rutin för att bereda ett ärende med jämställdhets- jämlikhets- och barnrättsperspektiv. – Antal chefer som har använt framarbetat material om jämställdhet och jämlikhet på arbetsplatsträffar och planeringsdagar.

Länskulturn

Aktivitetsmål och uppföljning:

Aktivitet	
Aktivitetsmål	• Publik och deltagarantal som tagit del av kulturella upplevelser är minst i nivå med året innan, där minst 50 procent av scenkonstutbudet har riktats utanför Östersunds kommun. • Länets barn och unga har kunnat vara delaktiga i och fått ta del av det regionala utbudet av scenkonst. Minst hälften av utbudet har riktats till målgruppen 0 -25 år. • Kulturutbudet kännetecknas av förnyelse, hög kvalitet och variation. Minst 8 av 10 arrangörer/samarbetspartners nöjda. • Organisationslivet bidrar till demokrati och delaktighet, folkhälsa och hållbar utveckling samt det livslånga lärandet. • Samtliga verksamheter har genomfört insatser för enkelt avhjälpta hinder och tillgänglig webb enligt upprättade handlingsplaner. • Andel kvinnliga artister i skolkonserter uppgår till minst 45 %. • Samtliga verksamheter samverkar i enlighet med kulturplanen enligt förordningen KUR 2010:12. • Antal kulturföretag är minst i nivå med året innan. Fler kulturskapare startar företag och fler kan försörja sig på sitt kulturföretagande. • Upprätthålla och utveckla arenor/metoder som stöder processer utifrån regionens behov t.ex. insatser för integration. • Beakta de nationella minoriteternas kultur genom konkreta insatser och samråd. • Genomföra utbildningsinsatser för ett normkritiskt förhållningssätt och ökad medvetenhet om HBTQ. • Verka för interregionala och internationella samarbeten och utbyten. • Synliggöra sydsamisk kultur, språk och berättelser genom samproduktion scenkonst. • Utveckla referensgrupper inom scenkonsten för ökad delaktighet. • Genomföra Kultur i vården-program och särskilda programaktiviteter för seniorer. • Minnesträning på Jamtli. • Utveckla arbetet med volontärsarbete inom kulturarvsinstitutioner • Språkutvecklingssamarbete med barnhälsovården. • Utveckla det konstpedagogiska arbetet med ensamkommande barn.

	• Ta emot långtidspraktikanter som står långt från arbete och studier. • Genom överföring av regionens konsthandläggare till Bildkonsten ökar möjligheten att arbeta med regionens konst inom hälso- och sjukvården.

Prioriterade utvecklingsområden/aktiviteter 2016

I kulturplanen anges flera utvecklingsområden under programperioden. Särskilt fokus läggs på barn och unga, kvalitetshöjande insatser, internationellt och interkulturellt utbyte samt på de horisontella perspektiven och tillgänglighetsfrågorna. Nedan följer särskilda insatser för 2016 för att nå kulturplanens mål och prioriterade områden.

Aktivitet	Övergripande horisontella insatsområden inom samverkansmodellen
Aktivitetsmål	För att nå kulturplanens mål och prioriterade områden så kommer dessutom Region Jämtland Härjedalen göra följande insatser. För 2016 prioriteras att: • uppnå målet om ökad tillgänglighet genom enkelt avhjälpta hinder och tillgänglig webb • genomföra fortbildning inom normkritik och HBTQ • utreda förutsättningar för fristadsprogrammet i samarbete med Östersunds kommun • bidra till utveckling av arena för samisk konst och kultur i samarbete med Gaaltije • bidra till hembygdsrörelsens ungdoms- och integrationsprojekt • utveckla metoder för ung kultur och ungas delaktighet och inflytande • bidra till civilsamhällets ökade medverkan genom samverkan, stöd och bidrag • genomföra kulturkollo för unga med mål 50 % ensamkommande barn • påbörja insatser för kulturskolans utveckling • bidra till internationell forskningskonferens inom KKN i koppling till årskonferensen av UNESCO Creative Cities Network i september i Östersund • inrätta särskilda insatser/stöd för professionella kulturskapare

Aktivitet	Professionell teater, dans och musikverksamhet
Aktivitetsmål	Estrad Norr inom Region Jämtland Härjedalen har det regionala uppdraget inom musik, teater, musikteater och dans. För 2016 prioriteras att: • genomföra produktioner för förskola och mellanstadiet • rikta produktioner inom dans och musik mot skolan • genomföra en norrlandsturné med NMD produktion till skola mfl samproducera en teaterföreställning genom Teater Barda • skapa ett turnéstöd inom teater, Mer till fler i samarbete med norrlandslänen • påbörja Interregprojekt med Norska sameteatern • genomföra länsövergripande konsertsamarbeten • genomföra en skolproduktion i samarbete med Nord Tröndelag • utveckla internationellt kulturutbyte, Teater Barda

Aktivitet	Museiverksamhet
Aktivitetsmål	Stiftelsen Jamtli har det regionala museiuppdraget. För 2016 prioriteras att: • fortsatt driva arbetet med Nationalmuseum Norr samt en världsarvsansökan gällande Döda fallet i Ragunda • samverka med kommuner för utveckling av regionala besöksmål • bidra till kulturarvsbaserad öppen förskola i Strömsund • utveckla och stärka Nordiskt centrum för Kulturarvspedagogik och kulturarvspedagogikens roll i aktuella samhällsfrågor

Aktivitet	Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet
Aktivitetsmål	Regional biblioteksverksamhet inom Region Jämtland Härjedalen har det regionala biblioteksuppdraget samt det läs- och litteraturfrämjande uppdraget. För 2016 prioriteras att: • utveckla verksamhet utifrån framtagna regionala biblioteksplan • genomföra ett pilotprojekt med Bokstart i två kommuner • påbörja ett språkutvecklingssamarbete med barnhälsovården • erbjuda temadagar kring HBTQ, mångspråk och integration • genomföra förstudie kring en länsgemensam litteraturfestival

Aktivitet	Konst- och kulturfrämjande verksamhet
Aktivitetsmål	Bildkonsten inom Region Jämtland Härjedalen har konsulentuppdraget inom bildkonst och Riksteatern J/H har konsulentuppdrag inom främjande av scenkonst. För 2016 prioriteras att: • utveckla det konstpedagogiska arbetet mot skola och ensamkommande barn • tillhandhålla ett tydligt mångfaldsperspektiv bland workshopledare • utveckla ett regionalt samverkansforum för bildkonsten • bidra till samisk utställningsverksamhet • överföra Regionens konsthandläggartjänst till Bildkonsten • erbjuda kompetensutveckling till konstnärer • fortsatt driva kulturbussen för digitalt skapande bland barn och unga • nå minst 4000 barn med professionella scenkonstföreställningar • alla länets kommuner ska nås av scenkonstutbudet där hälften ska ges utanför Östersunds kommun • fortsätta arrangörsutvecklingsarbete och främja unga arrangörer • främja förmedling av dans

Aktivitet	Regional enskild arkivverksamhet
Aktivitetsmål	Föreningsarkivet i Jämtlands län har uppdrag att bedriva regional enskild arkivverksamhet. För 2016 prioriteras att: • utveckla skolprogram och stärka fritidsaktiviteter för barn och unga • genomföra läsprogrammet "Vargbröder" inom Skapande skola • utveckla nya program kring samer och samiskt kulturarv • utveckla medlemsaktiviteter och uppmuntra volontärarbete • påbörja ett projekt med Svenska litteratursällskapet i Finland • erbjuda särskilda programpunkter för ökat antal underrepresenterade grupper • i samarbete med universitetet inkludera kulturarvet i lärarfortbildningen

Aktivitet	Filmkulturell verksamhet
Aktivitetsmål	Filmpool Jämtland inom Region Jämtland Härjedalen har det regionala filmkulturella uppdraget. För 2016 prioriteras att: • stärka kvinnliga nätverk med målet att erbjuda 10 unga kvinnor coachning • erbjuda kommunerna filmpedagogik och Skapande skola-projekt • verka för integration av ensamkommande genom filmpedagogik • utveckla arbetet med seniorer och gentemot vårdinrättningar • handleda praktikanter från särskola, grundskola och gymnasieskola samt personer som står långt från arbetet och studier • verka för införande av film i kulturskolans utbud i två kommuner • genomföra arrangörsutbildning och stärka biografens roll som mötesplats • utveckla filmarbetarkompetens i mittnorden genom en Interregansökan • fortsatt driva kulturbussen för digitalt skapande bland barn och unga

Aktivitet	Främjande av hemslojd
Aktivitetsmål	Hemslöjden inom Region Jämtland Härjedalen har konsulentuppdrag inom hemslojd. För 2016 prioriteras att: • utveckla koncept och metoder inom slöjdområdet, genom Next Level Fridays för målgruppen unga och unga vuxna • starta 2-3 nya slöjdklubbar för barn/unga i Östersund samt 1-2 nya klubbar i länet och utbilda slöjdklubbsledare • utveckla verkstäder för barn och unga • genomföra utställning på Jamtli med nätverket Jamtform • genom internationellt projekt, Craft Reach, utveckla besöksmål inom hantverksnäringarna • delta i projekt "Trä och traditions-hantverk -Gränslös byggnadsvård" i samarbete med nationellt centrum för kulturhantverk

Aktivitet	Design
Aktivitetsmål	Designcentrum inom Region Jämtland Härjedalen har det regionala designuppdraget. För 2016 prioriteras att: • verka för ökad designmognad genom projektet Nästa steg upp – Design som strategiskt hjälpmedel, i samverkan med Design i Västernorrland • genomföra utbildningsdag i Design för hållbar utveckling • erbjuda fysiskt och digitalt showroom för synliggörande av idéer som utvecklar Jämtland Härjedalen • utveckla och samordna regionala designinitiativ med koppling till årskonferensen för Creative Cities Networks i Östersund 2016 • utveckla skapande lovverksamhet för barn och unga • erbjuda utställning om Jämtländska Designklassiker till mötesplatser för äldre • utveckla mötesplatser för kulturskapare genom Designcentrum

REGION
**JÄMTLAND
HÄRJEDALEN**

**Långsiktig utvecklingsplan för minskade
sjukskrivningar**

Version: 2

Ansvarig: Regionstyrelsen

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.	2015-06-15	Nyutgåva till Regiondirektörens ledningsgrupp för synpunkt		
2.	2015-06-24	Dokument överlämnat till Samordningskansliet		
3.	2015-08-25	Remissversion antagen	Regionstyrelse n	2015-08-25, § 184

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	5
2	INRIKTNING OCH MÅL	8
2.1	Inom 12 år ska Region Jämtland Härjedalen ha:	8
2.2	Inom 8 år ska Region Jämtland Härjedalen ha:	8
2.3	Inom 4 år ska Region Jämtland Härjedalen ha:	8
3	AKTIVITETER OCH GENOMFÖRANDE	10
3.1	Mål: Samma sjuktal som övriga landet	10
3.2	Mål: Brett politiskt samförstånd	11
3.3	Mål: En väl fungerande och jämställd sjukskrivningsprocess	11
3.4	Mål: Samordnad tidig rehabilitering	12
3.5	Mål: Hög kompetens inom försäkringsmedicin	12
3.6	Mål: Förbättra för personer med psykisk ohälsa med lindriga och medelsvåra besvär	13
3.7	Mål: Förbättra för personer med muskuloskeletala besvär	14
3.8	Mål: Minska sjukfrånvaron hos Region Jämtland Härjedalens medarbetare	14
4	BAKGRUND OCH PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	16
4.1	Demografi och några socioekonomiska faktorer	16
4.1.1	Befolkningsutveckling	16
4.1.2	Arbetsmarknad och inkomst	17
4.1.3	Försörjningsmått	21
4.1.4	Utbildningsnivå	21
4.1.5	Folkhälsa	22
4.2	Sjukpenningtal	23
4.2.1	Sjukskrivningar i olika yrken	25
4.3	Psykisk ohälsa	25
4.3.1	Stress vanligaste orsaken till sjukskrivning	27
4.3.2	Omfattande dubbelarbete ökar risken för sjukfrånvaro – även för pappor	27
4.3.3	Uttag av föräldrapeng	29
4.4	Jämställdhet	29
4.4.1	En jämställd sjukskrivningsprocess	30
4.4.2	Våld i nära relationer	31
4.4.3	Genushanden	32
4.5	Försäkringsmedicin	33

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

4.6	Samordnad tidig rehabilitering	34
4.7	Projekt, utredningar och statliga överenskommelser som påverkar arbetet	34
4.7.1	ESF-projekt Hälsofrämjande ledarskap.....	34
4.7.2	ESF-projekt Process för sänkta sjuktal	35
4.7.3	Rehabiliteringsgarantin.....	35
4.7.4	Sjukskrivningsmiljarden.....	36
4.7.5	Parlamentarisk utredning på remiss - En långsiktigt hållbar sjukförsäkring	37
4.7.6	Departementsskrivelse på remiss - Avskaffande av bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen ..	38
4.8	Regler för sjuklön	38
4.8.1	Sjuk- och aktivitetsersättning	38
4.9	Arbetsgivarens roll och ansvar	39
4.9.1	Rehabiliteringskedjan	39
5	UTVÄRDERING OCH REVIDERING AV PLANEN	41

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

1 INLEDNING

Jämtlands län skiljer sig från övriga riket när det gäller sjukskrivningar. Detsamma gäller Region Jämtland Härjedalen som arbetsgivare.

Invånarna i Jämtlands län har högst andel sjukpenningdagar i landet. I april 2015 hade Jämtlands län 13,0 sjukpenningdagar¹ vilket är 33 procent över riksgenomsnittet 9,8 dagar. För männen var sjukpenningtalet 8,9 dagar jämfört med riket 6,9 dagar. För kvinnorna var sjukpenningtalet 17,3 dagar jämfört med riket 12,8 dagar.

Region Jämtland Härjedalens medarbetare har högst sjukfrånvaro bland landets landsting och regioner. År 2014 hade Region Jämtland Härjedalen en sjukfrånvaro på 6,8 %, vilket är 21 procent över riksgenomsnittet 5,6 %. Även länets kommuner har sammantaget högst sjukfrånvaron bland sina medarbetare, om man jämför med övriga län. Inom länet är det dock stor skillnad mellan kommunerna.

Det är inte klarlagt i vilken grad avvikelsen i sjukpenningtal speglar det faktiska hälsoläget i befolkningen. Sannolikt är det fler faktorer än befolkningens hälsa som spelar in i de höga sjukpenningtalen. Kultur, läkarnas rutiner vid sjukskrivning, Försäkringskassans handläggning och arbetsmarknadsläget är några faktorer som brukar lyftas fram som förklaringsgrunder.

Utöver den rent mänskliga aspekten på sjukskrivningar medför länets höga sjukpenningtal stora ekonomiska påfrestningar för såväl individer, arbetsgivare som stat. Invånarna i Jämtlands län har, tillsammans med Gotland och Värmland, landets lägsta medelinkomst. Sänkt disponibel inkomst på grund av sjukfrånvaro är sannolikt kännbart för många.

I jämförelse med andra länder i Europa ligger den svenska sjukfrånvaron bland anställda på en genomsnittlig nivå, men så har det inte alltid varit. För tio år sedan hade Sveriges en sjukfrånvaro som var dubbelt så hög och då stack Sverige ut i jämförelse med de övriga länderna. Försäkringskassan förklarar i sina analyser att sänkningen i stor utsträckning beror på regeländringar, såsom inrättande av rehabiliteringskedjan och införande av maxtid i sjukförsäkringen. Även regeringens tydliga målsättning i början av 2000-talet om halverad sjukfrånvaro anses ha haft betydelse då det påverkade myndigheters handläggning.

Från år 2010 har sjukfrånvaron börjat öka igen i Sverige och det är främst den psykiska ohälsan som ökar. I augusti 2014 fattade politikerna i Jämtlands läns landsting ett beslut att utarbeta en långsiktig utvecklingsplan för att minska sjukskrivningarna och öka frisktalet för invånarna i Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalens medarbetare. Planen ska fastställas hösten 2015.

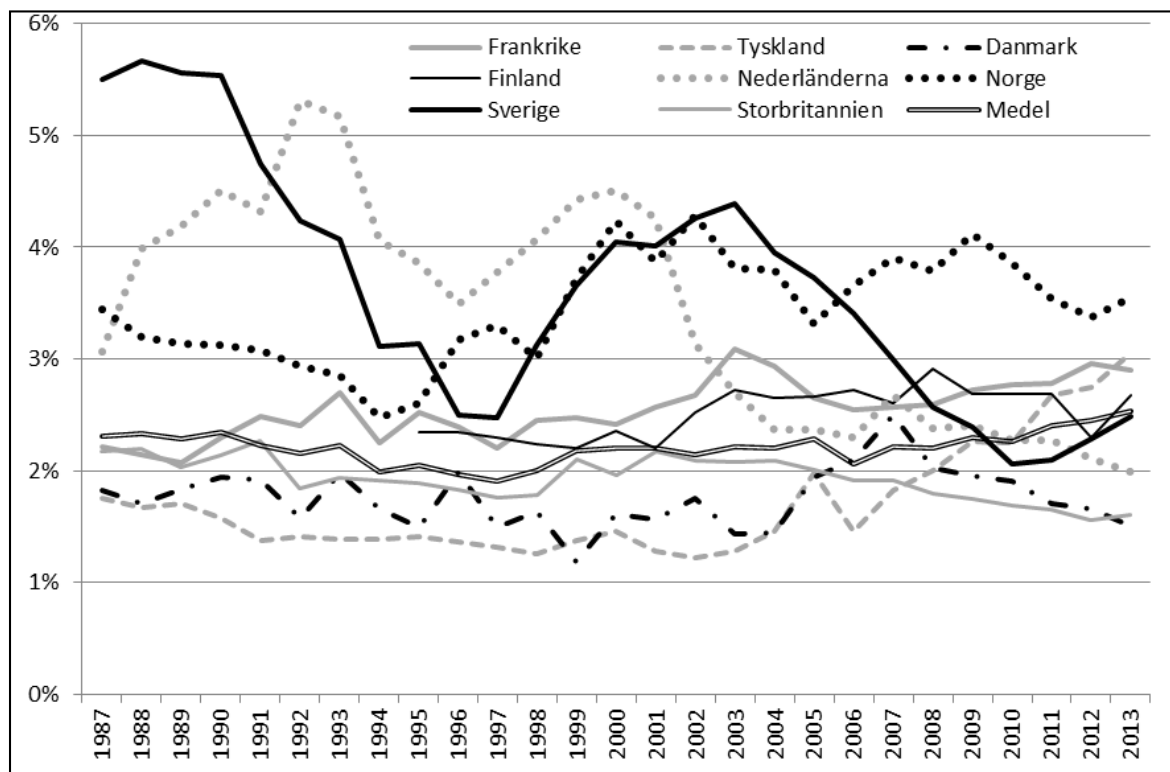
¹ Sjukpenningtalet är antalet nettodagar från sjuk- och rehabiliteringspenning dividerat med antalet inskrivna försäkrade minus antal personer med hel sjuk- eller aktivitetsersättning. Sjukpenningtalet anger antalet dagar per person om alla sjukpenningdagar under ett år slås ut på alla försäkrade individer.

Handläggare
Karin Jonsson

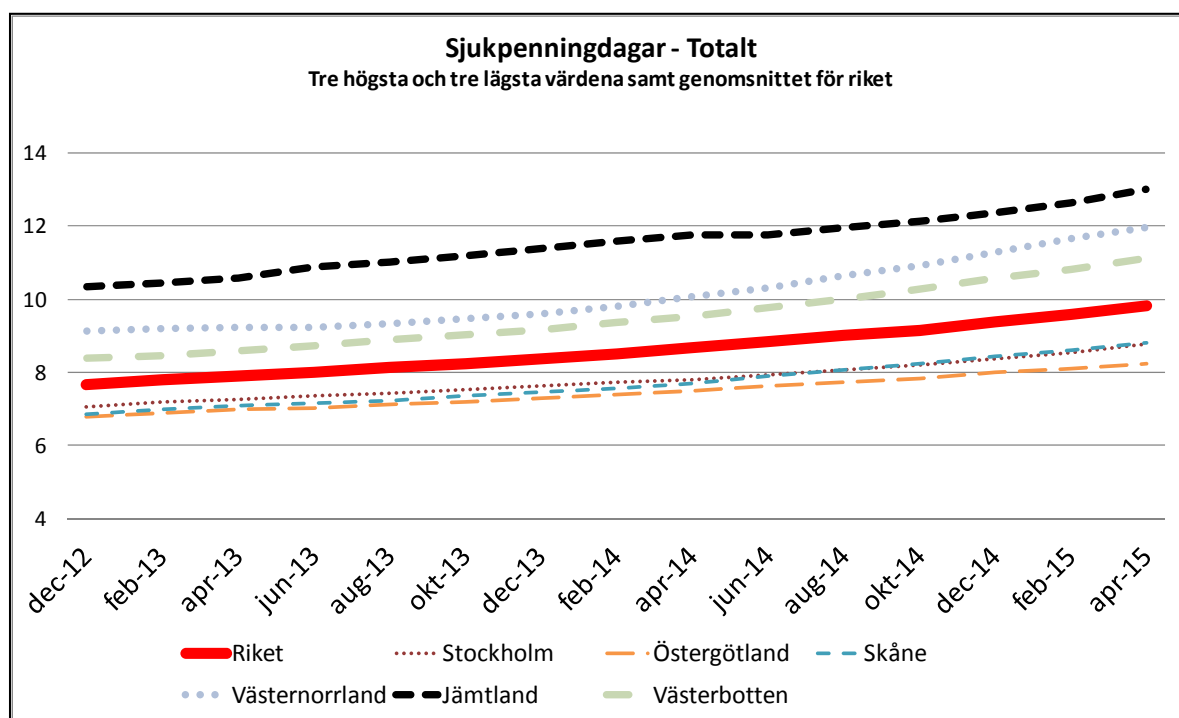
Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Sjukfrånvaron bland arbetande i åtta europeiska länder år 1987–2013 (procent av de arbetande)

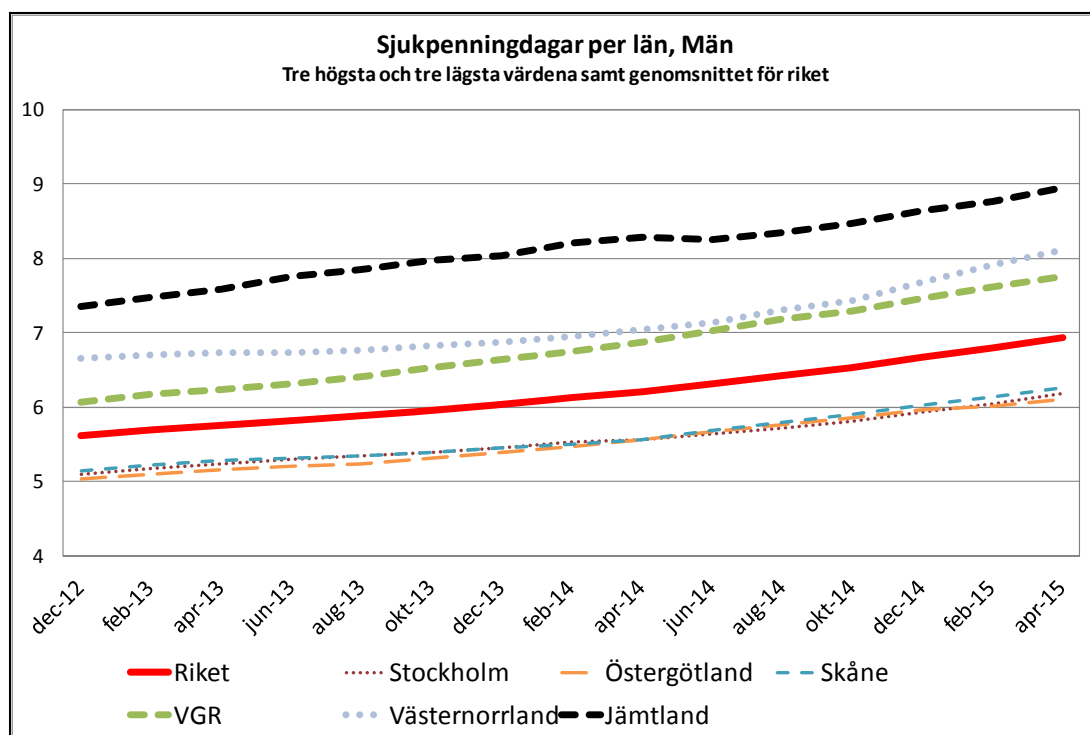
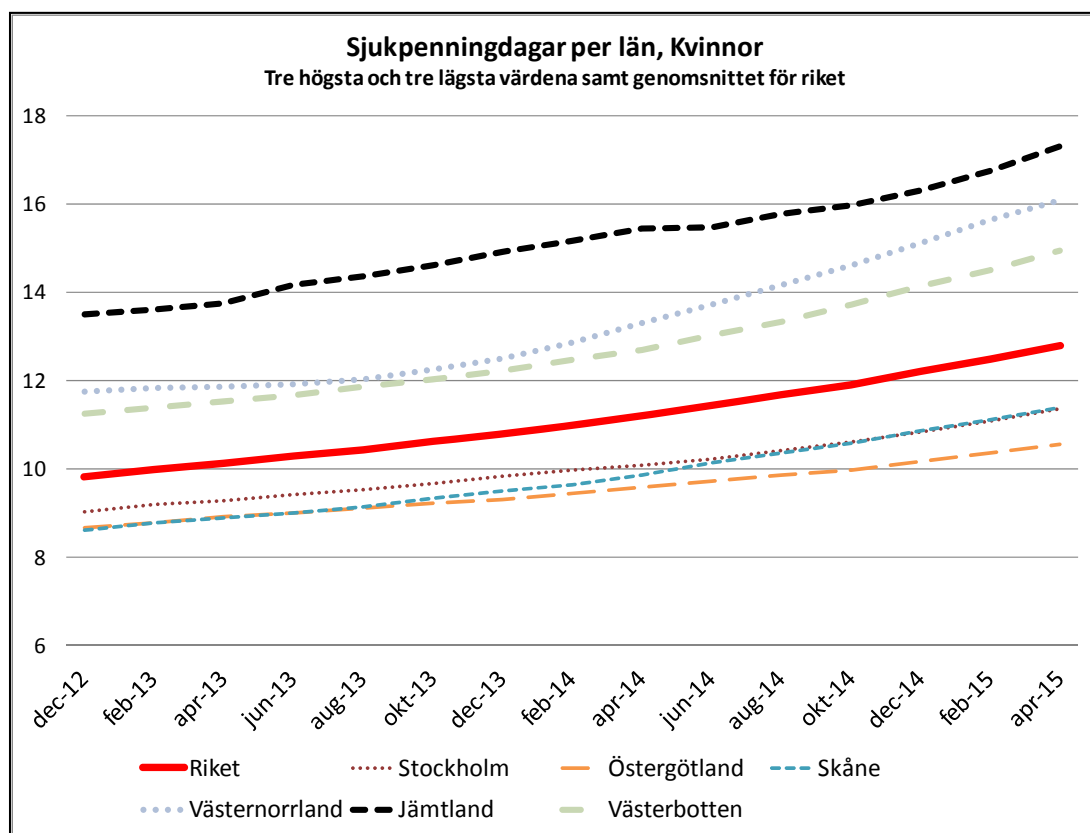
Sjukpenningdagar i Sverige, december 2012-april 2015

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

2 INRIKTNING OCH MÅL

Inriktningen för den långsiktiga utvecklingsplanen är att minska antalet onödiga – och onödigt långa – sjukskrivningstillfällen för invånarna i Jämtlands län och medarbetarna inom Region Jämtland Härjedalen. I arbetet ingår att kartlägga, analysera och föreslå åtgärder som leder i önskad riktning..

Hälso- och sjukvården ska i ökad grad bidra till att sjukskrivningsprocessen leder till återgång i arbete eller förhindrar sjukskrivning.

2.1 Inom 12 år ska Region Jämtland Härjedalen ha:

- Sjukpenningtal i länet som långsiktigt stabilt ligger i nivå med genomsnittet i riket.
- Sjukfrånvaro för medarbetarna som långsiktigt stabilt ligger i nivå med genomsnittet i riket.
- Bred politisk samverkan runt preciserade mål och utveckling.

2.2 Inom 8 år ska Region Jämtland Härjedalen ha:

- En väl fungerande och jämställd sjukskrivningsprocess i länet.
- Minskat differensen till genomsnittet för sjukpenningdagar i riket med två dagar jämfört med år 2014.
- Minskat differensen mellan sjukfrånvaron för Region Jämtland Härjedalens medarbetare och landstingens genomsnittliga sjukfrånvaro med 1,2 %-enheter jämfört med år 2014.

2.3 Inom 4 år ska Region Jämtland Härjedalen ha:

- Stabila och väl fungerande rutiner och arbetssätt för samordnad tidig rehabilitering i länet.
- Hög kompetens inom försäkringsmedicin² bland medarbetarna.
- Förbättrat för personer med psykisk ohälsa med lindriga och medelsvåra besvär.
- Förbättrat för personer med muskuloskeletala besvär
- Minskat differensen till riksgenomsnittet för sjukpenningdagar med en dag jämfört med år 2014.
- Minskat differensen mellan sjukfrånvaron för Region Jämtland Härjedalens medarbetare och landstingens genomsnittliga sjukfrånvaro med 1,0 %-enheter jämfört med år 2014.

---

² Det försäkringsmedicinska kunskapsområdet handlar bland annat om hur patientens resurser på bästa sätt kan tillvaratas trots sjukdom, hur patienter med självupplevd ohälsa utan påvisbar medicinsk orsak bäst kan bemötas och vem i vårdkedjan eller i patientens omgivning som är bäst lämpad när det gäller att vara ett stöd i rehabiliteringen.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Arbetet med att sänka sjuktalet ska bland annat ta utgångspunkt i:

- Kartläggning av statistik utifrån bl.a. kön, ålder, socioekonomiska faktorer och arbetsgivare.
- Kartläggning av pågående aktiviteter i riket, länet och av hur aktörerna samverkar.
- Kartläggning av sjukintyg med avseende på kvalitet och sjukskrivningslängder.
- Kartläggning av Försäkringskassans ledtider

Planen ska integreras med Region Jämtland Härjedalens projektansökningar till Europeiska socialfonden våren 2015, i samverkan med länets kommuner, Försäkringskassa, Arbetsförmedling och Mittuniversitetet.

Utifrån den långsiktiga utvecklingsplanen ska en detaljerad handlingsplan utarbetas som tydliggör vad som ska göras, när och av vem. Handlingsplanen följs upp av styrgrupp, under ledning av Regiondirektören.

I uppföljningen ska ingå att säkerställa att planens intentioner och mål uppnås samt att korrigerande åtgärder vidtas om önskat resultat uteblir.

Då arbetet har ett starkt jämställdhetsfokus kommer uppföljning och resultat att presenteras könsuppdelat där det är möjligt. I det långsiktiga arbetet ska koppling mellan sjukskrivning och våldsutsatthet samt jämställdhetsperspektivet belysas klarare och kopplingen till Försäkringsmedicin säkras och stärkas.

Avrapportering till politiken sker inom ramen för vad som beslutats i ledningssystemet.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

3 AKTIVITETER OCH GENOMFÖRANDE

För att åstadkomma en varaktig förändring i sjukskrivningstalen måste handgripliga aktiviteter genomföras. Några aktiviteter är nya medan andra redan påbörjats men behöver få ökat fokus i verksamheten.

Aktiviteter kopplas till de övergripande mål som beskrivs i kapitel 2.

3.1 Mål: Samma sjuktal som övriga landet

Jämtlands län har sjuktal som vida överstiger landet i övrigt. Kvinnors sjukfrånvaro är särskilt hög men även männen ligger klart över genomsnittet för riket. I vilken mån sjuktalet speglar det faktiska hälsoläget i befolkningen är inte klarlagt. Sannolikt spelar fler faktorer än befolkningens hälsa roll för de höga sjukpenningtalen såsom exempelvis kultur, läkarnas rutiner vid sjukskrivning, läget på arbetsmarknaden och Försäkringskassans handläggning. Socioekonomiskt har invånarna i Jämtlands län en sämre situation än landet i övrigt när det gäller medelinkomst, utbildningsnivå och nära tillgång till samhällsservice. Arbetsmarknaden i länet är i hög grad könsuppdelad och kvinnor har i länets samtliga kommuner en lägre inkomst än männen. I vilken omfattning dessa faktorer påverkar länets höga sjukpenningtal är inte utrett.

Aktivitet	Notering
Utveckla statistik som enkelt och regelbundet visar; - Sjukskrivningslängd i förhållande till nationella riktlinjer och riket i övrigt. - Andel förlängning av sjukskrivningar utan läkarundersökning/läkarkontakt. - Rehabiliteringsinsatser för män respektive kvinnor. - Sjuktalets förändring över tid. - Sjukskrivnas sysselsättningsgrad.	Könsuppdelad statistik bör i möjligaste mån finnas i Divern, tillsammans med övrig verksamhetsstatistik.
Kartlägg aktörer i länet som arbetar för sänkta sjuktal och ökad återgång i arbete.	Samlad bild saknas över resurser – såväl personella som ekonomiska.
Utarbeta förslag till utvecklad samverkansmodell inom länet för ökad genomförandekraft.	Flytta fokus från organisation och planer till verksamhet och resultat.
Utarbeta förslag till modell för ökad rörlighet i hela regionen.	Idag nyttjas möjligheten till tjänstledighet under sjukdom, dag 90-180, för att prova annat jobb hos annan arbetsgivare i ytterst begränsad omfattning.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

3.2 Mål: Brett politiskt samförstånd

Försäkringskassan prognostiserar kraftigt ökade kostnader som följd av den ökande sjukskrivningen. För att kunna möta detta skulle andra organisationer, exempelvis Hälso- och sjukvården, kunna vidta ytterligare åtgärder om finansiering kunde ordnas eller resurser omfördelas. Kreativa lösningar skulle ur ett samhällsperspektiv kunna bidra till sänkta sjuktal och sänkta sjuklönekostnader.

De medel som finns inom Region Jämtland Härjedalen för förebyggande folkhälsoarbete och hälso- och sjukvård bör värderas och prioriteras även utifrån utgångspunkten återgång i arbete och förhindrande av sjukskrivning.

Aktivitet	Notering
Utveckla modell för att samhällsekonomiskt beskriva nyttan av investeringar för sänkta sjuktal samt omfördelning av resurser.	Ibland hindras goda idéer av kortsiktigt organisatoriskt tänkande och ekonomistyrning. Satsningar inom en verksamhet kan ge ekonomisk nytta i annan verksamhet om medel omfördelas.

3.3 Mål: En väl fungerande och jämställd sjukskrivningsprocess

Sjukskrivningsepisoderna i Jämtland är generellt något fler och något längre än genomsnittet i landet. För att uppnå det nationella sysselsättningsmålet 80 % måste sjuktagen i Jämtland sänkas och fler komma i arbete. Nya rutiner och förändrat arbetssätt bedöms kunna bidra till detta.

Med dubbelt så höga sjuktal för kvinnor som för män är arbetet för en jämställd sjukskrivningsprocess viktigt. Jämställdhetsaspekten kommer att vara central vid genomförandet av planen.

Aktivitet	Notering
Genomför ESF-projektet Process för sänkta sjuktal. När processbeskrivningen är klar ska ett web-baserat utbildningsmaterial utarbetas för att kunna användas på arbetsplatserna.	Processbeskrivning och rutiner för uppföljning ska minska risken att invånarna i Jämtlands län av administrativa, kulturella och organisatoriska skäl är sjukskrivna oftare och längre än vad som är motiverat av medicinska skäl.
Ange mål för utbildning och användande av genushanden hos de enheter som arbetar i multimodala team. Målen ska följas upp och analyseras i relation till lokal sjukskrivningsstatistik	Inventering år 2014 visar på ett begränsat nyttjande av genushanden i verksamheten
Ange mål för implementering av rutindokumentet "Att ställa frågan om våld och hantera svaret". Patienter inom sjukskrivningsprocessen ska bli tillfrågade om våldsutsatthet och erbjudas stöd när det är påkallat.	Uppföljning 2014 visar att frågan ställs i begränsad omfattning. Regionövergripande handlingsplan mot våld i nära relation är övergripande styrdokument.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

3.4 Mål: Samordnad tidig rehabilitering

Samordnad tidig rehabilitering handlar om att i ett tidigt skede samverka kring individen i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen och att utveckla en funktion för koordinering.

Samverkan är avgörande för att få en helhetsbild av patientens behov av stöd och för att uppnå en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess. Hälso- och sjukvården får ofta tidigt, redan innan en sjukskrivning blir aktuell, kännedom om patientens behov och har därigenom goda möjligheter att tidigt samverka kring individen med andra aktörer, exempelvis Försäkringskassa, arbetsgivare, Arbetsförmedling och socialtjänst/kommun. Rehabkoordinatorer finns sedan några år som en viktig resurs i verksamheten för att bland annat fånga upp och stötta särskilt svåra individärenden.

Aktivitet	Notering
Tydliggör formerna för samarbete med övriga aktörer i länet.	Främst Försäkringskassa, arbetsförmedling, socialtjänst och arbetsgivare.
Tydliggör och stärk rehabkoordinatorernas roll på alla hälsocentraler och inom psykiatri.	Rollen har tydliggjorts under 2014 men kan ytterligare utvecklas.
Utred former för och synliggör nyttan med att sjukskrivande läkare regelbundet analyserar sina sjukskrivningslistor.	Sjukskrivningslistan visar hur många patienter respektive läkare har sjukskrivit mer än 28 dagar. 2014 användes sjukskrivningslistor vid knappt hälften av enheterna inom psykiatri, ortopedin och länets hälsocentraler.
Utveckla rutiner som säkerställer att multimodala teammöten genomförs varje vecka vid berörda enheter.	År 2014 genomförde knappt hälften av enheterna möten var 14:e dag.

3.5 Mål: Hög kompetens inom försäkringsmedicin

Det försäkringsmedicinska kunskapsområdet handlar bland annat om hur patientens resurser på bästa sätt kan tillvaratas trots sjukdom, hur patienter med självupplevd ohälsa utan påvisbar medicinsk orsak bäst kan bemötas och vem i vårdkedjan eller i patientens omgivning som är bäst lämpad när det gäller att vara ett stöd i rehabiliteringen. Kunskapen om försäkringsmedicin behöver fördjupas bland läkare och andra berörda yrkesgrupper.

Aktivitet	Notering
Genomför löpande och strukturerat fortbildning och handledning i försäkringsmedicin för läkare och andra berörda yrkesgrupper	Plan ska utarbetas och utbildningsinsats påbörjas. Fokus på undvikande av medikalisering av normala livshändelser

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

3.6 Mål: Förbättra för personer med psykisk ohälsa med lindriga och medelsvåra besvär.

Psykisk ohälsa är den största sjukskrivningsgrunden i Jämtlands län.

Andelen sjukdomsfall med diagnoserna Depressiv episod och Andra ångestsyndrom ligger i nivå med riket medan andelen sjukdomsfall med diagnoserna Anpassningsstörning och Reaktion på svår stress ligger över, för både kvinnor och män. Den enskilt största gruppen sjukdomsfall har diagnosen Reaktion på svår stress.

Det är inte klarlagt varför Jämtland har så höga siffror, men medikalisering av normala livshändelser brukar anges som en av förklaringarna. Utvecklingen oroar och då särskilt att kvinnor sjukskrivs i väsentligt högre grad än män.

Aktivitet	Notering
Utveckla system och rutiner för månadsvis uppföljning av följsamhet till Försäkringsmedicinskt beslutsstöd för personer med lindriga och måttliga psykiska diagnoser.	Då största antalet sjukskrivna finns inom dessa grupper är detta en prioriterad åtgärd.
Utveckla system och rutiner för att följa upp ålder- och könsfördelning av KBT/IPT-behandlingar. Detta för att säkra en jämn fördelning i befolkningen.	Antalet KBT/IPT-behandlingar minskade år 2014. Kvinnor 30-39 år med dessa diagnoser fick behandling i mindre utsträckning än övriga grupper.
Genomför värdeflödesanalys av vägen in i vården för patienter med lätt till medelsvår psykisk ohälsa.	Syftet är att spåra kvalitetsbrister som grund för förbättringsarbete.
Utveckla bedömningsstöd som särskilt uppmärksammar risken för medikalisering av vardagslivets problem vid diagnossättning	Ett stöd för sjukskrivande läkare.
Utveckla modell för samverkan som syftar till att underlätta för yngre personer med psykisk ohälsa att komma in på arbetsmarknaden.	Problem idag – vilken är Region Jämtland Härjedalens roll?
Utveckla bedömningsstöd för patienter med psykisk ohälsa med avseende på funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning.	Arbetet kopplas till sjukskrivningssituationen och bör ske i samverkan med företagshälsovården.
Utveckla och genomför utbildningsinsatser avseende HBTQ, främst riktad till halsocentralernas psykosociala enheter.	En grupp individer där hälso- och sjukvården behöver ökad kunskap.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

3.7 Mål: Förbättra för personer med muskuloskeletala besvär

Stor andel av länets sjukskrivna har långvarig diffus smärta i axlar nacke och rygg. Att samordna insatser för att hjälpa dessa personer att återgå i arbete eller att förebygga en sjukskrivning är prioriterat.

Aktivitet	Notering
Tydliggör former och syfte med fördjupade utredningar/bedömningar av patienter med diffusa smärtor i axlar nacke och rygg.	Avser MMR1 och MMR2. Syfte och mål kan behöva kommuniceras tydligare för såväl vårdpersonal som patient.
Utveckla system och rutiner för månadsvis uppföljning av följsamhet till Försäkringsmedicinskt beslutsstöd för personer med muskuloskeletala diagnoser.	Då ett stort antal sjukskrivna finns inom dessa grupper är detta en prioriterad åtgärd.
Utveckla system och rutiner för att följa upp ålder- och könsfördelning av MMR 1 och 2.	För att säkra en jämn fördelning i befolkningen.
Genomför värdeflödesanalys av vägen in i vården för patienter med muskuloskeletala besvär väg in i vården.	Syftet är att spåra kvalitetsbrister som grund för förbättringsarbete.
Utveckla bedömningsstöd för patienter med muskuloskeletala besvär med avseende på funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning.	Arbetet kopplas till sjukskrivningssituationen och bör ske i samverkan med företagshälsovården.

3.8 Mål: Minska sjukfrånvaron hos Region Jämtland Härjedalens medarbetare

Region Jämtland Härjedalen har sedan flera år högst sjukskrivningstal bland landets regioner och landsting. Det är stor spridning i sjuktal inom organisationen men kvinnor har generellt högre sjukfrånvaro än män och de enheter som har högst sjukfrånvaro har huvudsakligen kvinnor anställda. En sänkt sjukfrånvaro vid dessa enheter kommer på ett positivt sätt att bidra till att minska könsskillnaderna och närma kvinnors sjuktal till männens nivå.

Aktivitet	Notering
Tydliggör organisation och ansvarsfördelning för rehabiliteringsprocessen med avseende på Region Jämtland Härjedalens medarbetare.	Rehabprocessen inom Region Jämtland Härjedalen ska ses över hösten 2015. Chefernas roll och ansvar i rehabiliteringsprocessen behöver kommuniceras.
Utveckla system som möjliggör att löpande ta fram statistik som visar resultatet av rehabiliteringsprocessen, bland annat med avseende på rehabiliteringsinsatser och omplaceringar/avslut.	Statistiken kan då analyseras utifrån exempelvis kön, tjänst och organisatorisk tillhörighet.
Utred eventuella samband mellan enheters sjukfrånvaro och olika arbetsmiljöfaktorer såsom bemanningstal, modell för	Som underlag för eventuella beslut om organisatoriska eller verksamhetsmässiga förändringar.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

schemaläggning, dygnetruntverksamhet, rutiner vid vakanser, chefsspann etc.	
Arbeta för en positiv inställning och en ökad förståelse hos chefer om betydelsen av att främja återgång i arbetet.	En grundförutsättning för att kunna korta sjukskrivningsepisoder, där det är möjligt av medicinska skäl.
Genomför ESF-projektet Hälsofrämjande ledarskap	Tillsammans med 7 av länets kommuner.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

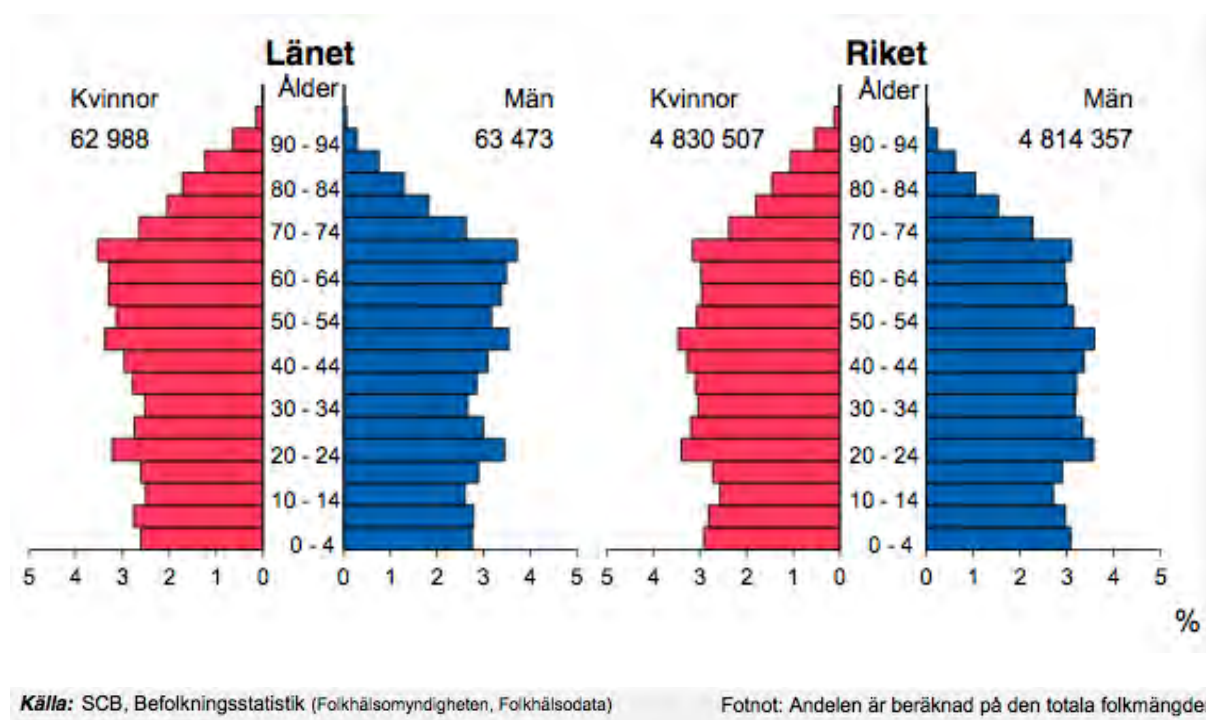
Dnr:RS/67/2015

4 BAKGRUND OCH PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

4.1 Demografi och några socioekonomiska faktorer

4.1.1 Befolkningsutveckling

Folkmängd 31 december 2013

Befolkningsstrukturen i Jämtlands län visar en något åldrande befolkning med fler kvinnor i de höga åldrarna även om det är något fler män totalt sett. Medellivslängden i Jämtlands län ökar för både män och kvinnor. I genomsnitt blir kvinnor i länet 83,2 år och män 79,3 år. Motsvarande siffror i riket är 83,5 år respektive 79,7 år.

Länets befolkning har minskat under en följd av år och det är främst de yngre, särskilt kvinnor, som flyttar till större orter i eller utanför länet. Andelen äldre ökar i befolkningen liksom andelen utrikes födda, den senare gruppen ligger dock fortfarande betydligt lägre än riksgenomsnittet.

Antalet förvärvsarbetare som uppnår pensionsåldern under den närmaste tioårsperioden är betydligt större än det antal unga som tillträder på arbetsmarknaden. Detta innebär att behovet av arbetskraft i framtiden är stort.

I Sverige har åldersgruppen 16-64 år ökat med 261 718 personer eller 4,5 % sedan år 2005. Under samma period har motsvarande grupp i Jämtlands län minskat med 3 378 personer eller -4,2 %. Endast Västernorrland och Gotland uppvisar en större procentuell minskning.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Befolkningsutveckling åldersgrupp 16-64 år					Förändring 2005-2014	
	År 2005	År 2008	År 2011	År 2014	Antal	%
Stockholms läns landsting	1 254 074	1 314 375	1 371 673	1 421 619	167 545	13,4%
Landstinget i Uppsala län	201 252	215 817	220 433	221 689	20 437	10,2%
Region Skåne	748 265	780 327	794 478	801 237	52 972	7,1%
Region Halland	177 920	183 197	185 574	186 468	8 548	4,8%
Västra Götalandsregionen	981 624	1 007 515	1 017 294	1 022 891	41 267	4,2%
Region Östergötland	265 266	270 773	272 624	273 719	8 453	3,2%
Region Kronoberg	112 054	114 934	114 698	114 589	2 535	2,3%
Region Jönköpings län	204 878	210 288	209 728	209 025	4 147	2,0%
Landstinget Sörmland	163 605	167 316	166 943	166 782	3 177	1,9%
Region Örebro län	173 494	175 772	175 144	175 774	2 280	1,3%
Västerbottens läns landsting	165 487	166 165	165 309	163 597	-1 890	-1,1%
Landstinget i Värmland	169 851	171 202	168 214	165 757	-4 094	-2,4%
Landstinget Blekinge	93 709	94 634	93 362	91 394	-2 315	-2,5%
Region Gävleborg	172 691	173 441	169 835	167 436	-5 255	-3,0%
Landstinget i Kalmar län	144 653	145 099	142 332	139 721	-4 932	-3,4%
Landstinget Västmanland	164 648	158 185	158 189	158 659	-5 989	-3,6%
Landstinget Dalarna	171 620	172 354	169 280	165 299	-6 321	-3,7%
Norrbottnens läns landsting	159 263	158 298	154 957	152 613	-6 650	-4,2%
Region Jämtland Härjedalen	79 493	79 678	77 919	76 115	-3 378	-4,2%
Landstinget Västernorrland	151 150	150 881	147 244	144 441	-6 709	-4,4%
Region Gotland	36 497	36 234	35 674	34 387	-2 110	-5,8%
SUMMA TOTALT	5 791 494	5 946 485	6 010 904	6 053 212	261 718	4,5%

4.1.2 Arbetsmarknad och inkomst

Andel arbetslösa i länet ligger i nivå med riket. Kvinnorna är i lägre grad arbetslösa medan männen ligger något över riket.

Inom flera sektorer finns ett arbetskraftsbehov, inte minst inom delar av vården. Andelen äldre ökar medan andelen i arbetsför ålder successivt minskar. Pågående urbanisering drabbar länets företag och organisationer då det huvudsakligen är människor i arbetsför ålder som lämnar länet. Ur arbetsmarknadsaspekt är det mycket angeläget att människor inte är sjukskrivna mer än vad som är motiverat av medicinska skäl. Långa sjukskrivningsepisoder har dessutom visat sig kunna vara direkt skadliga för individers hälsa då de kan föra med sig både en försämrad ekonomi och ett socialt utanförskap.

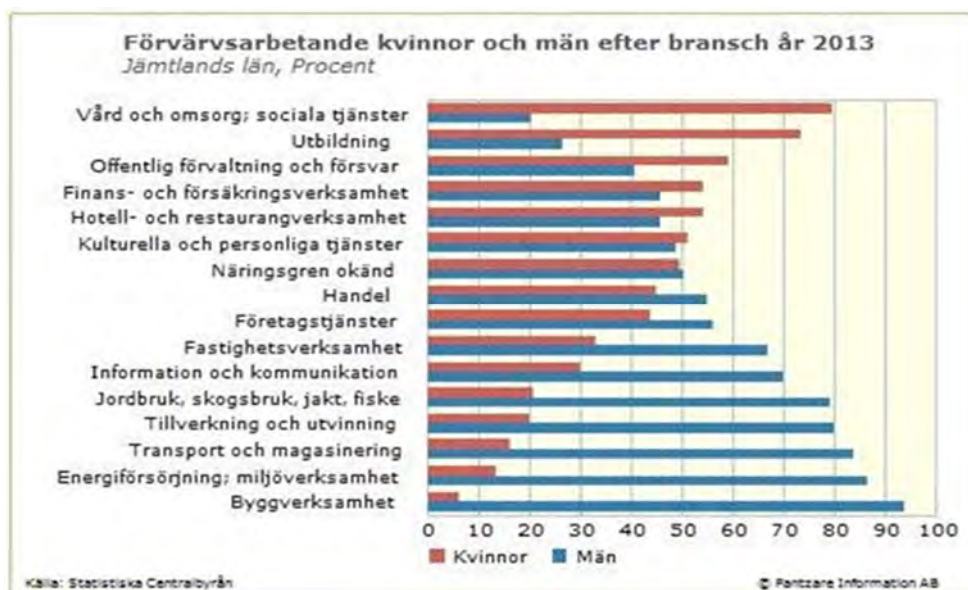
Arbetsstillfällena i mellersta norrland är huvudsakligen koncentrerade till ett fåtal näringar. Omkring hälften av alla arbetsstillfällen finns inom vård, skola och omsorg samt i bygg och tillverkningsindustrin. Inom dessa näringar är könssegregeringen tydlig. Det är en stor majoritet av män inom tillverkningsindustrin och byggsektorn medan vård- och omsorgssektorerna samt utbildningssektorn domineras av kvinnor, framför allt på grundskolenivå³.

³ Regional handlingsplan för Europeiska socialfonden 2014-2020

Handläggare
Karin Jonsson

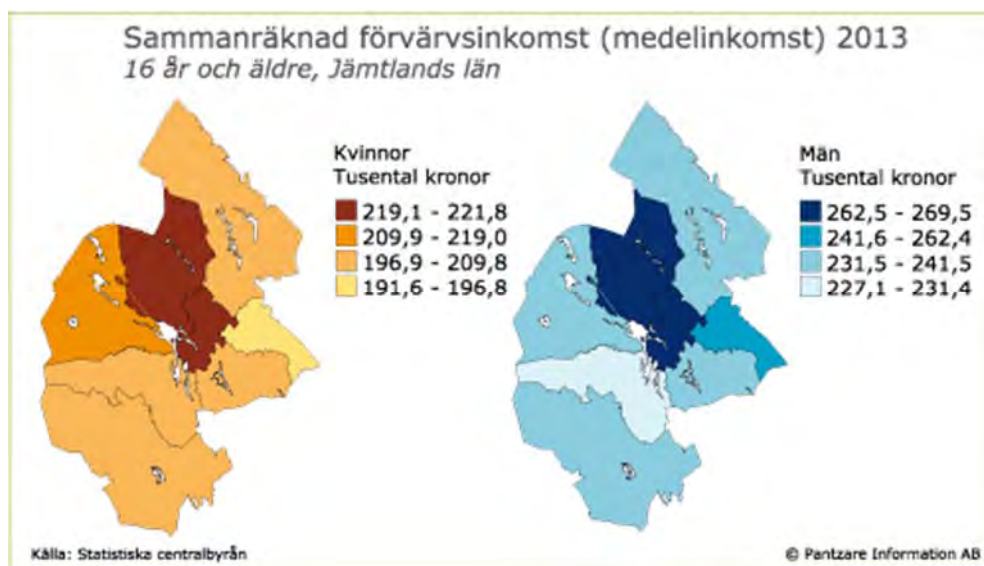
Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Kvinnor och män verkar även på olika nivåer i företag och organisationer. Män är i högre utsträckning ledare och chefer medan kvinnor verkar på lägre nivåer i organisationen. Större andel kvinnor arbetar deltid vilket får effekt på lönebildningen. Männens i Jämtlands län tjänade år 2013 i genomsnitt 46 513 kronor mer än kvinnorna.

I jämförelse med riket var medelinkomsten i Jämtlands län år 2013 den tredje lägsta i landet. Endast Gotland och Värmland hade lägre medelinkomst. Det är för männen som skillnaden är störst. Män i Jämtlands län hade näst lägst förvärvsinkomst i landet år 2013 och tjänade 45 299 kronor mindre än riksgenomsnittet för män. Kvinnorna tjänade 11 947 kronor mindre än riksgenomsnittet och hamnade med det på nionde plats av tjugo län.

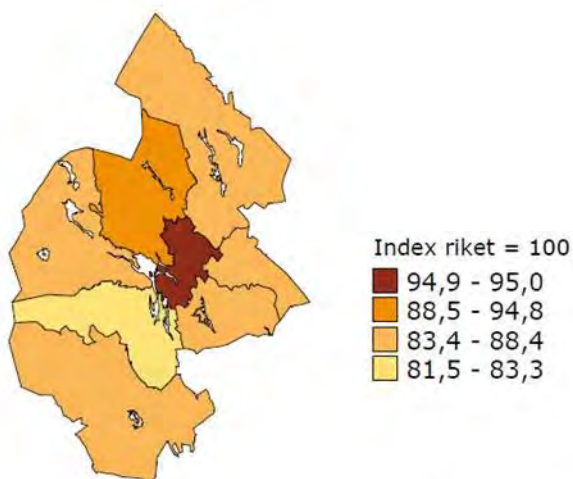
Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Kommunerna i Jämtlands län har sammantaget låg skattekraft och hög kommunalskatt. Inte i någon kommun når länet upp till medelskattekraften i riket.⁴

Skattekraft 2015 Jämtlands län

Källa: Statistiska Centralbyrån

© Pantzare Information AB

Arbetsförmedlingens rapport om arbetsmöjligheter i Jämtlands län 2015 berättar att arbetsmarknaden i Jämtlands län ger ganska goda möjligheter till jobb med sina små och medelstora företag, låga varsel, sjunkande arbetslöshet och lediga platser som fortsätter att strömma in. Arbetsgivarna är svagt positiva inför 2015, arbetslösheten förväntas fortsätta minska och sysselsättningen öka något.

Länet som helhet har aningen lägre andel inskrivna arbetslösa än riket i genomsnitt och för fem av lägets åtta kommunerna är arbetslöshetssiffrorna lägre än rikets. Endast Ragunda, Bräcke och Strömsund ligger över.

Trots detta finns ett orosmoln som handlar om svårigheter att ersätta pensionsavgångarna. I Jämtlands län är det många äldre som arbetar, ungefär 5 300 är mellan 60-64 år och förmodas gå i pension de närmsta åren. Många arbetsgivare vill ofta ha minst gymnasiekompetens, även om jobben inte har några krav på yrkesutbildning eller särskilda teoretiska kunskaper. Möjligheterna till arbete under 2015 är störst inom vård och omsorg, handel, hotell och restaurang.

Nedan visas hur alla anställda i Jämtlands län fördelar sig mellan olika yrkesområden. De flesta jobbar inom hälso- och sjukvård samt socialt arbete. Nästan lika många arbetar inom försäljning, hotell, restaurang och service. Trots stora naturresurser arbetar få med jord- eller skogsbruk.

⁴ Kommunalt skatteunderlag utgörs av beskattningsbar förvärvsinkomst för fysiska personer. Skattekraften beräknas som skatteunderlag i kronor per invånare vid taxeringsårets ingång

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Handläggare
Karin Jonsson

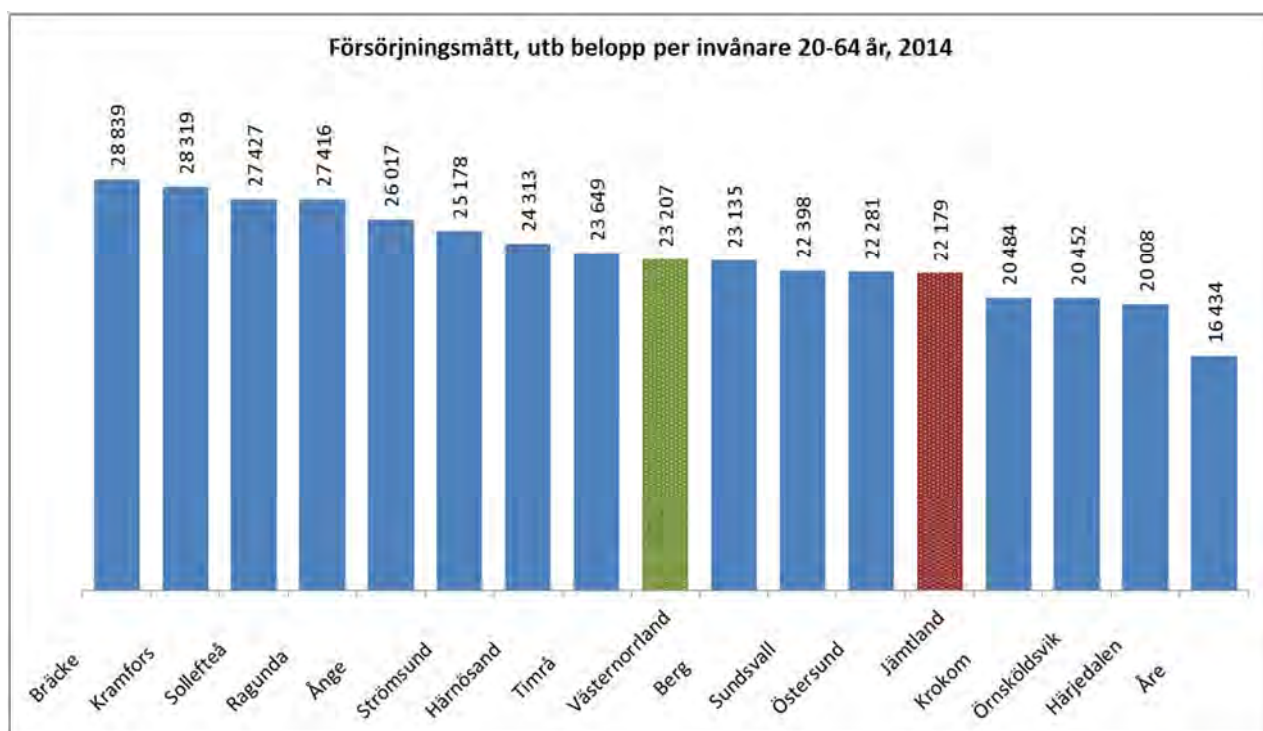
Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

4.1.3 Försörjningsmått

Försörjningsmåttet ger en samlad bild av kostnaderna för offentlig försörjning i en kommun på grund av medborgarnas ohälsa, arbetslöshet och sociala situation. Måttet fångar kostnaderna för Sjukpenning, Rehabiliteringsersättning, Sjuk- eller rehabiliteringsersättning, A-kassa, Aktivitetsstöd och Försörjningsstöd. Kostnaderna är nedbrutna i kronor per individ i arbetsför ålder, per kvartal och per 12-månadersperiod.

Nedan framgår försörjningsmåttet för Jämtlands och Västernorrlands län samt kommuner.

	Sjuk- penning	Sjuk- och aktivitets ersättning	Aktivitets stöd	A-kassa	Etablerings ersättning för nyanlända	Ekonomiskt bistånd	Totalt 12 månader
Jämtland	6557	8354	2449	2613	878	1328	22179
Västernorrland	6230	8188	3412	2916	732	1729	23207

4.1.4 Utbildningsnivå

Enligt Folkhälsomyndigheten finns ett starkt samband mellan utbildningsnivå och hälsa. Ohälsa i form av värk från rygg, nacke och leder eller besvär av ångslan, oro och ångest är betydligt vanligare bland lågutbildade än bland högutbildade. Störst är skillnaden mellan de som enbart har förgymnasial utbildning och de som har eftergymnasial utbildning. Liknande skillnader går även att se i dödlighetsrisker.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

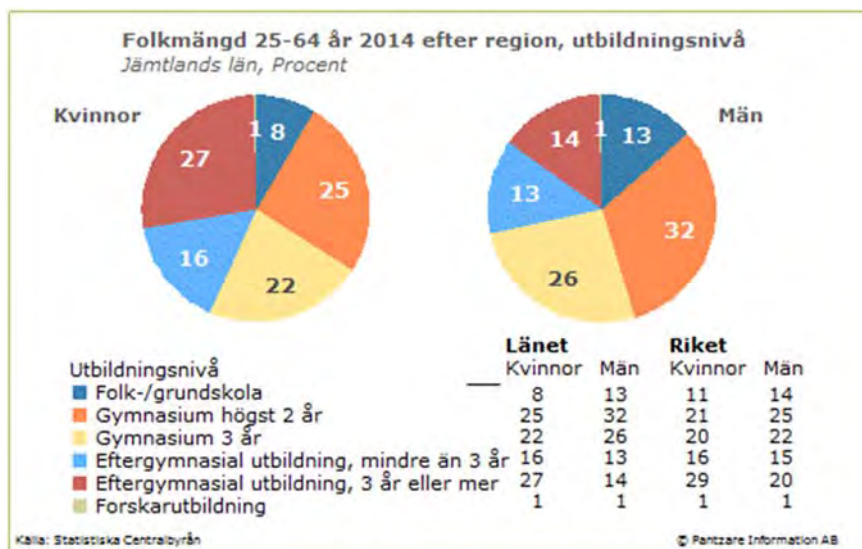
Dnr:RS/67/2015

Utbildning kan påverka hälsan på flera sätt, som lägre hälsorisker i arbetslivet, högre inkomster och mindre ekonomisk utsatthet och stress. Utbildning kan även påverka människors levnadsvanor och hälsorelaterat beteende. Högre utbildning kan alltså ge en bättre hälsa.

Få publicerade studier har kontrollerat om det är utbildningen i sig eller andra mekanismer som förklarar skillnader i hälsa. Forskningen som finns visar dock att utbildning ger individen ett antal samhälleliga fördelar på olika områden, som i sin tur kan förväntas ge en bättre hälsa. Utbildning ger möjlighet till bättre jobb och högre lön, vilket kan minska fysiska och psykosociala risker. Utbildning kan också ge människor bättre förmåga att skaffa, tolka och använda information om exempelvis hälsa och olika risker.

I Jämtlands län har kvinnor högre utbildningsnivå än män. Fler kvinnor än män har eftergymnasial utbildning. I jämförelse med riket är andelen kvinnor i Jämtlands län, med eftergymnasial utbildning, 2 procentenheter lägre än riket. För männen är skillnaden 8 procentenheter.

Inom länet är det stor variation på andelen med eftergymnasial utbildning:

Kommun	Andel över 16 år med eftergymnasial utbildning inkl. forskarutbildning
Ragunda	15,4%
Härjedalen	16,5%
Bräcke	17,2%
Strömsund	17,4%
Berg	18,4%
Krokom	27,0%
Åre	27,5%
Östersund	33,9%
Jämtlands län	26,9%
Riket	32,5%

4.1.5 Folkhälsa

I Folkhälsomyndighetens årsrapport 2014 framgår att trots att Sverige i ett internationellt perspektiv är ett relativt jämlikt samhälle vad gäller både hälsa och välfärdens fördelning, så är hälsan ojämlikt fördelad. Det finns tydliga skillnader mellan grupper med olika utbildningsbakgrund avseende livslängd, självskattad hälsa och förekomst av så gott som alla stora folksjukdomar. Kvinnor med endast grundskoleutbildning har sämre hälsoutveckling än andra grupper i samhället och det finns skillnader i dödlighet även bland barn vars mödrar har olika lång utbildning.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Av Hälsa på lika villkor, rapport för Jämtlands län 2014, framgår att närmare 70 procent av länets befolkning upplever att de har ett gott allmänt hälsotillstånd. Män rapporterar en bättre hälsa än vad kvinnor gör och personer med funktionsnedsättningar skattar sin hälsa lägre än övrig befolkning.

Sedan förra mätningen, år 2010, har folkhälsan i länet förbättrats inom ett flertal områden. Bland unga vuxna syns en positiv utveckling vad det gäller riskabel alkoholkonsumtion och för kvinnor i medelåldern har dagligrökningen minskat betydligt.

Genomgående visar resultatet att utbildningsnivå och ekonomiska förutsättningar spelar en betydande roll. I rapporten lyfts följande områden fram som fokusområden inom folkhälsoarbetet för invånarna i arbetsför ålder:

- **Förbättrat psykiskt välbefinnande för gruppen unga vuxna 16-29 år.** Unga vuxna kvinnor skattar en sämre psykisk hälsa och upplever stress i större utsträckning än tidigare. Som tänkbara bidragande orsaker lyfts den ökade individualiseringen i samhället samt en minskad framtidstro.
- **Minskat tobaksbruk samt minskad övervikt och fetma för gruppen 30-64 år.** Även om dagligrökningen minskar i länet, särskilt bland kvinnor, är det totala tobaksbruket högt. Högre andel än i riket snusar dagligen och andelen ökar. År 2014 är 57 procent av männen och 46 procent av kvinnorna i Jämtlands län överviktiga eller feta. Kvinnor i länet är överviktiga eller feta i högre utsträckning än i riket. Fetma och övervikt är vanligast i åldersgruppen 45-64 år, för både män och kvinnor.

4.2 Sjukpenningtal

Försäkringskassan har på regeringens uppdrag undersökt vilka faktorer som ligger bakom de stora variationerna i sjukpenningtal över tid. Studier av folkhälsan, med indikatorer från undersökningen om levnadsförhållanden (ULF) och Socialstyrelsens slutenvårds- och dödsorsaksregister, visar att det inte skett några förändringar i folkhälsa som kan förklara den stora variationen i sjukfrånvarons nivå. Andelen i befolkningen med en god eller mycket god hälsa har legat på en relativt stabil nivå och tycks inte samvariera med sjukfrånvarons utveckling.

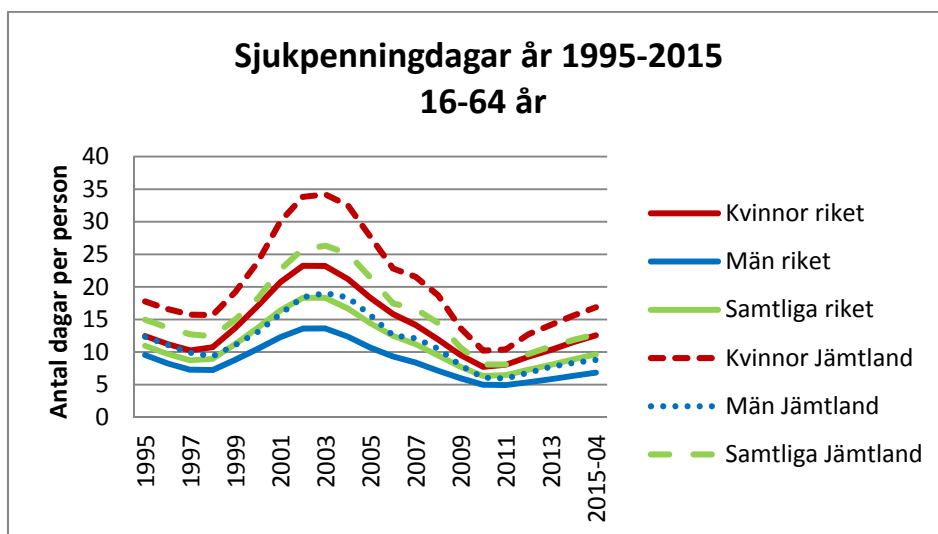
Ett omfattande arbete hos Försäkringskassan för att åstadkomma en mer rättssäker och effektiv handläggning bedöms däremot ha gett effekt. Införandet av det försäkringsmedicinska beslutsstödet och rehabiliteringskedjan har bidragit till att skapa en mer enhetlig och aktiv handläggning och studier tyder på att detta har hållit nere sjukfrånvaron.

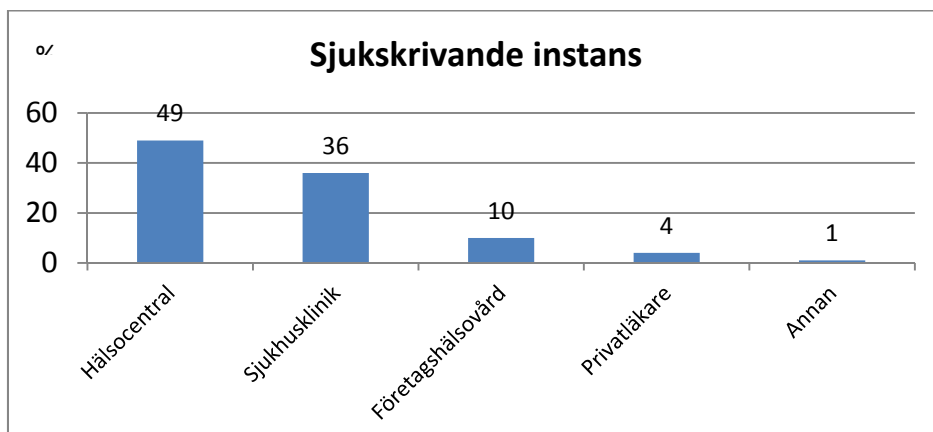
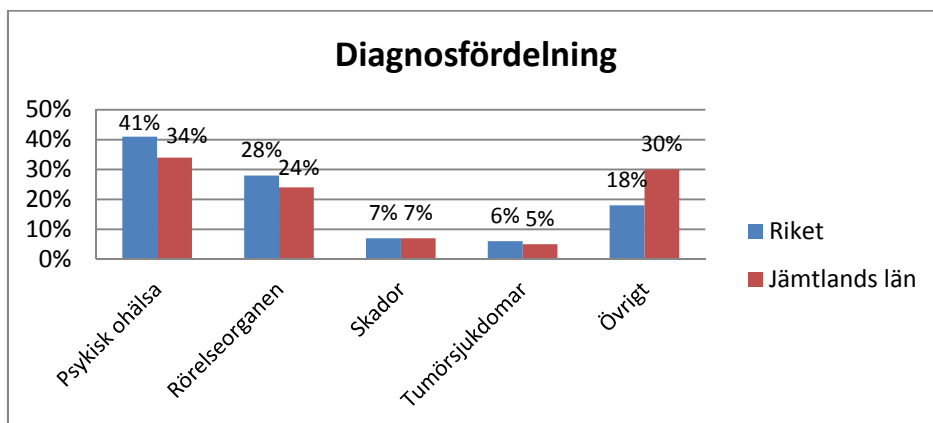
Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Sjukskrivningsorsakerna skiljer sig något åt i Jämtlands län jämfört med riket. Andelen som sjukskrivs med diagnosen psykisk ohälsa är något lägre än i riket medan gruppen "övrigt" är högre. I Jämtlands län saknas enligt Försäkringskassan uppgift om diagnos i 16 % av sjukfallen. Det är en högre siffra än för riket i övrigt. Som jämförelse är motsvarande siffra i Västernorrland 10%. Detta kan möjligen förklara den höga andelen i samlingsgruppen "övrigt" i tabellen nedan.

Handläggare
Karin Jonsson

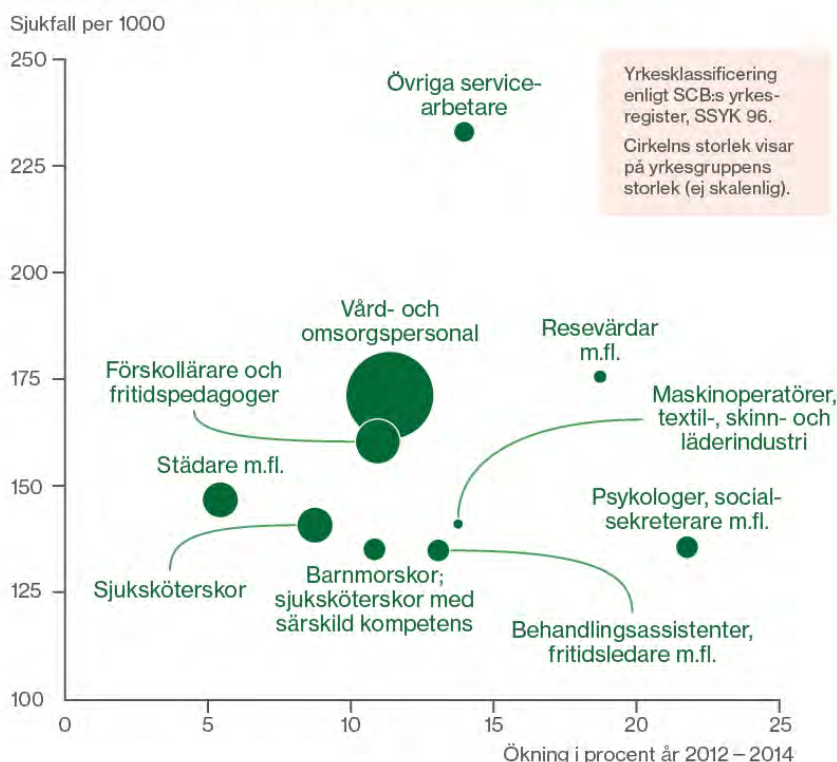
Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

4.2.1 Sjukskrivningar i olika yrken

År 2014 var antalet sjukfall för samtliga yrken i Sverige 103 per tusen anställda och ökningstakten mellan år 2012 och 2014 var 9,5 procent. Flest sjukfall återfanns inom vård- och omsorgsyren.

Tio yrken med störst antal sjukfall

4.3 Psykisk ohälsa

Psykiska problem står för en stor och växande andel av långtidssjukskrivningarna. En kunskapsöversikt från forskningsrådet Forte visar att det finns ett vetenskapligt samband mellan arbete, psykisk ohälsa och sjukskrivning. Riskfaktorer i arbetslivet är psykiskt ansträngande arbete, höga krav, låg kontroll, obalans mellan ansträngning och belöning samt rollkonflikter medan god kontroll och rättvisa ger minskad risk för sjukskrivning. Det vetenskapliga underlaget för vilken åtgärd som är mest effektiv vid återgång i arbete efter en sjukskrivning på grund av psykisk ohälsa är svagt. Det är dock tydligt att arbetsplatsen måste vara involverad för att medarbetaren ska komma tillbaka i arbete på ett bra sätt. Kunskapsöversikten visar att effekten på den psykiska hälsan är likartad när kvinnor och män utsätts för samma faktorer i arbetet.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Personer i befolkningen som lider av allvarlig psykisk sjukdom har inte ökat under senare år. Däremot ökar andelen personer som upplever olust, ångslan och oro. Detta gäller både personer med diagnostiserbar psykisk sjukdom, och personer med nedsatt psykiskt välbefinnande som inte klassificeras som sjukdom. Framförallt ökar den psykiska ohälsan bland ungdomar i övre tonåren och bland unga vuxna.

Andelen personer som upplever nedsatt psykiskt välbefinnande är relaterad till samhällsfaktorer, medan gruppen personer med psykiska sjukdomar påverkas mindre av förändringarna i samhället. Det är viktigt att notera att en person som har en psykisk sjukdom inte behöver sakna förmåga till arbete. Det finns inte något entydigt samband mellan den diagnos en person får och nedsättning av arbetsförmågan⁵.

Den största enskilda sjukskrivningsorsaken vid psykisk ohälsa är anpassningsstörningar och reaktioner på svår stress. I Jämtlands län visar statistiken att andelen sjukfall för depressiv episod och andra ångestsyndrom ligger i nivå med riksgenomsnittet medan anpassningsstörningar och reaktion på svår stress ligger över riksgenomsnittet, för både kvinnor och män. Det är inte klarlagt varför Jämtland har så höga siffror men medikalisering av normala livshändelser kan vara en förklaring.

Antal sjukintyg och arbetsdagar med sjukskrivning för psykiska diagnoser ökade i Jämtlands län under år 2014, framför allt för kvinnor. Antal kvinnor med sjukskrivning på grund av förstämningssyndrom minskade under året från 399 till 355 medan antalet män ökade svagt från 156 till 160. När det gäller ångest och stress ökade antalet sjukskrivna kvinnor från 444 till 523 och antalet sjukskrivna män från 133 till 192. Utvecklingen oroar och då särskilt allt att kvinnor sjukskrivs i mycket högre utsträckning än män. I handlingsplan skickad till SKL för sjukskrivningsmiljarden anges att det behövs ett omfattande förändringsarbete i Jämtlands län för att komma åt de höga sjukskrivningstalen för psykiska sjukdomar. Rehabkoordinatorernas arbetsrutiner och roll kan ytterligare utvecklas och stärkas med fokus på tidig samverkan och uppsikt på tidiga signaler.

Nedan visas Försäkringskassans karta över andel sjukfall i psykiska diagnoser i procent, per län, publicerad mars 2015.

⁵ Samordna rehabiliteringen - Stöd till utveckling av arbetsinriktad rehabilitering för personer med psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning (Skrift från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting)

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Län	Andel sjukfall i psykiska diagnoser (%)
Västra götaland	43
Dalarna	41
Jönköping	41
Halland	40
Kronoberg	40
Skåne	40
Värmland	40
Örebro	40
Kalmar	39
Stockholm	39
Södermanland	38
Västernorrland	38
Västmanland	38
Blekinge	37
Gotland	37
Gävleborg	37
Västerbotten	37
Uppsala	36
Jämtland	35
Norrbotten	34
Östergötland	34
Riket	40

4.3.1 Stress vanligaste orsaken till sjukskrivning

För tredje året i följd ökar antalet sjukfall med psykisk sjukdom i Sverige och 2014 var ökningen större än tidigare. I slutet av år 2012 hade Försäkringskassan 48 tusen pågående sjukfall i psykiska diagnoser. Motsvarande siffra år 2014 var 71 tusen, en ökning med 48 procent på två år.

Psykiska sjukdomar motsvarar 40 procent av alla sjukfall vid Försäkringskassan och den vanligaste diagnosen, Akut stressreaktion, svarar för 14 procent av alla sjukfall. Antalet personer med akut stressreaktion har ökat från 15 tusen år 2012 till 26 tusen år 2014.

Utbildningsnivå, inkomst, var man bor, yrke och arbetsgivare är faktorer som har visat sig ha betydelse för sjukfrånvaron över 14 dagar. Kvinnor som arbetar inom vård, skola och omsorg löper störst risk att bli sjukskrivna.

4.3.2 Omfattande dubbelarbete ökar risken för sjukfrånvaro – även för pappor

En studie vid Försäkringskassan visar att pappor som tar ett stort ansvar i hemmet och har en likvärdig ställning i arbetslivet som sin partner, löper större risk att bli sjukskrivna. Samtidigt minskar mammors risk att bli sjukskrivna när pappan tar ett större ansvar för hemarbetet⁶. Resultatet bygger på

⁶ Försäkringskassans studie, publicerad januari 2015, som är en fortsättning på en tidigare socialförsäkringsrapport.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

en studie av samtliga kvinnor och män som fick sitt första barn 2002 – 2009. I studien har samband mellan graden av jämställdhet mellan makarna i såväl hemmet som på arbetsmarknaden och risk för pappans sjukskrivning analyserats.

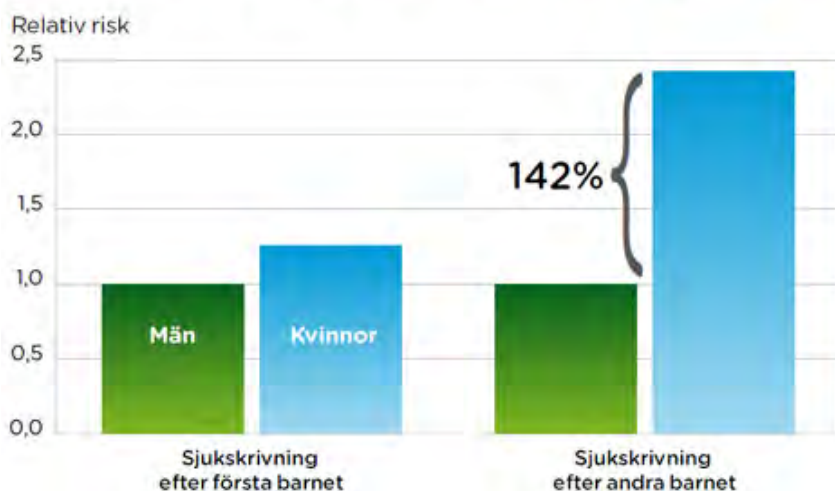
Kvinnor och män närmar sig den jämställda fördelningen från olika håll. Ökad jämställdhet innebär en utjämning av riskerna och därmed också ökad jämställdhet i sjukskrivningsrisker. En arbetsfördelning med mannen som huvudförsörjare och kvinnan som huvudansvarig för obetalt arbete i hemmet minskar mannens risk för sjukskrivning men begränsar möjligheterna att uppnå jämställdhet i arbets- och familjeliv.

Sjukskrivningarna är färre bland kvinnor med högre utbildning och inkomst. Kvinnor som gör karriär/ har en högre position i arbetslivet än mannen och som delar på ansvaret i hemmet löper störst relativ risk att bli sjukskriven. För att förstå resultatet behövs mer forskning men gruppen är förhållandevis liten.

Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män och sannolikheten att bli sjukskriven är 30 procent högre för kvinnor än män redan 2 år innan första graviditeten. Två år efter andra barnet är sannolikheten för sjukskrivning mer än dubbelt så hög för kvinnor som för män. När arbetsbördan hemma är som tyngst, kombinerat med ansvar på arbetsmarknaden, ökar kvinnors sjukskrivning markant.

Före första barnet är psykiska sjukdomar och rörelseorganens sjukdomar de vanligaste diagnoserna för både kvinnor och män. Efter första barnet är graviditetskomplikationer den dominerande diagnosgruppen för kvinnor. Efter andra barnet är det återigen psykiska sjukdomar som dominerar. För män förändras inte sjukskrivningspanoramats nämnvärt mellan det första barnet och ytterligare barn.

Risken för sjukskrivning (>14 dagar)

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

4.3.3 Uttag av föräldrapeng

Kön har visat sig vara viktigare än ekonomi vid uttag av föräldrapenning. En studie vid Försäkringskassan om de jämställda föräldrarna visar att sannolikheten för ett jämställt föräldrapenninguttag beror på om det är mammans eller pappans lön som utgör en majoritet av hushållets totala inkomst. När mamman har en hög inkomst och den utgör en majoritet av den totala hushållsinkomsten är det möjligt för familjen att avvara en betydande del av hennes lön för att hon ska vara hemma en längre tid. När papporna är i motsvarande situation är paren i lägre utsträckning beredda att avstå hans inkomst. Detta faktum ifrågasätter förklaringsmodellen om att det är mäns höga inkomster i sig som är anledningen till ojämlikt föräldrapenninguttag och kan delvis förklara varför politiska åtgärder som inkluderar ekonomiska incitament för att öka mäns uttag har haft svårt att uppnå önskad effekt. Studien bekräftar också delvis att de jämställda föräldrarna är högskoleutbildade som bor i landets storstadsregioner och ofta arbetar i offentlig sektor. Nytt i studien är vikten av att föräldrarna är jämngamla och den stora betydelsen av mammans utbildning. Sannolikheten för ett jämställt föräldrapenninguttag fördubblas om mammorna är höginkomsttagare, samtidigt som den minskar om det är papporna som är höginkomsttagare.

Utbildning och inkomst är de två mest betydelsefulla faktorerna. Trots detta delar 80 procent av paren där mamman har en längre högskoleutbildning inte jämställt på föräldrapenningdagarna. Detsamma gäller för 72 procent av paren där mamman är höginkomsttagare.

4.4 Jämställdhet

Jämställdhetsperspektivet handlar om att kvinnor och män ska kunna delta i samma utsträckning på alla områden, i privatlivet liksom i samhällslivet. Jämställdhet innebär även att det ska finnas en jämn fördelning av makt och resurser och ett delat ansvar mellan kvinnor och män i samhället. Det övergripande svenska nationella jämställdhetsmålet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

I Jämtlands län finns tydliga skillnader mellan könen vad gäller arbetsmarknad, sysselsättningsgrad, lönenivåer, utbildningsnivåer och inte minst sjuktal. Båda könen har höga och ökande sjukpenningtal men talen är särskilt höga för kvinnor som ligger drygt 30 % över riksgenomsnittet. Nästan 70 % av länets sjukskrivna är kvinnor.

Den långsiktiga utvecklingsplanen för minskad sjukskrivning ska mynna ut i en process som ger lika förutsättningar för män och kvinnor. Båda könen har höga sjuktal oröar men då sjuktalet är särskilt högt för kvinnorna kommer särskilt fokus att riktas mot den gruppen. Betydelsen av genuskunskap i arbetslivet är central. Sambanden mellan kvinnors höga sjuktal och den könsuppdelade arbetsmarknaden i länet är viktig att belysa liksom synen på kvinnors sjukdomstillstånd och de åtgärder som vanligen erbjuds.

Tillgänglighetsperspektivet är viktigt då det visat sig nationellt att arbetsinriktad rehabilitering och förberedande utbildning domineras av kvinnor medan män i större utsträckning får ta del av Arbetsförmedlingens insatser med olika lönestöd.

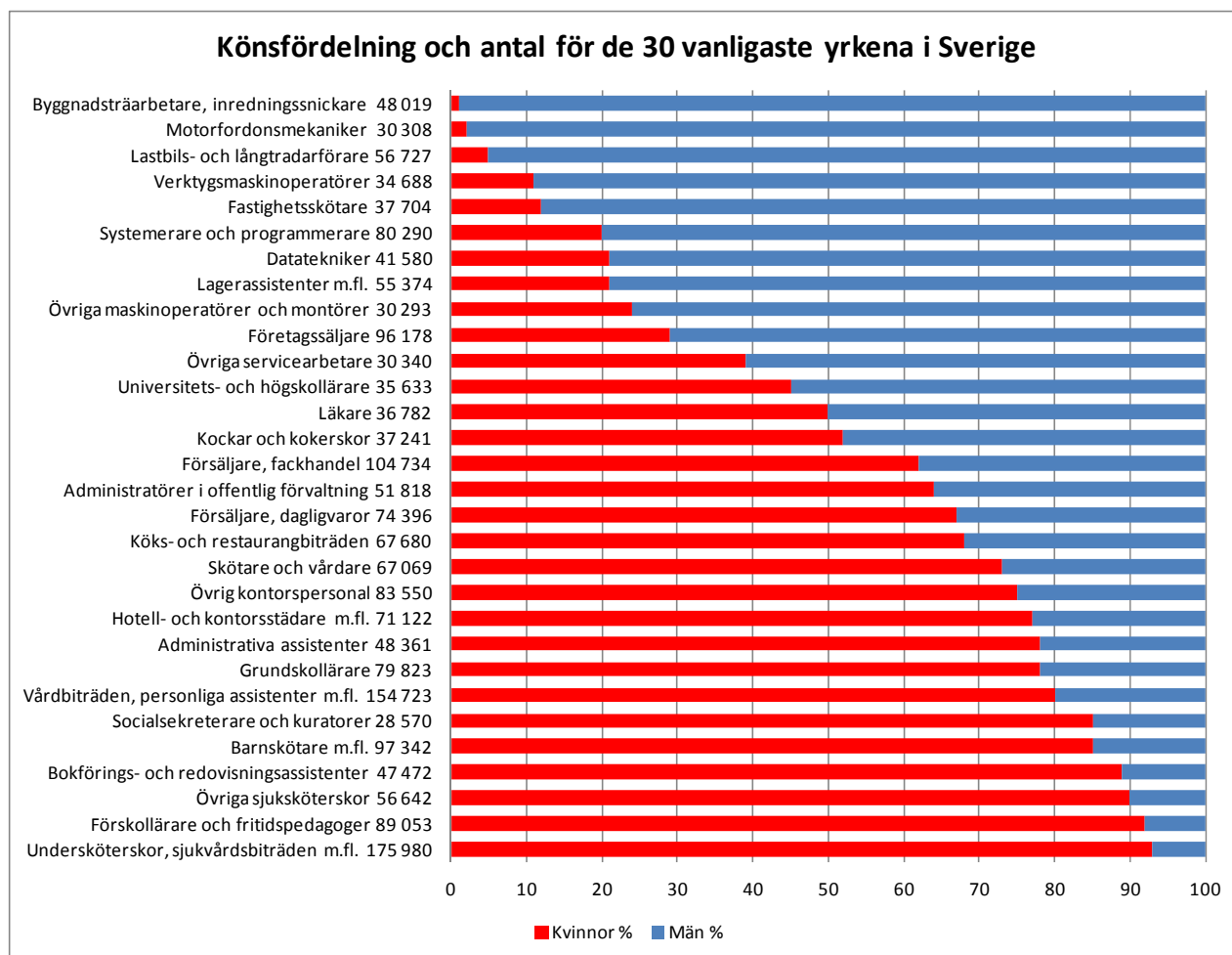
Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

I Arbetsmiljöverkets granskning maj 2015 visas att den svenska arbetsmarknaden är kraftigt könssegregerad. Endast 3 av de 30 vanligaste yrkena har jämn könsfördelning och det är läkare, kockar/kokerskor och universitets- och högskollärare.

Den könssegregerade arbetsmarknaden innebär att män och kvinnor arbetar med olika saker och utsätts för olika risker. Kvinnor dominerar avseende anmälda arbetssjukdomar medan männen oftare drabbas av arbetsolyckor och dödsfall på jobbet. Arbetsmiljöverket har under tre år utrett kvinnors arbetsmiljö och orsaker till att kvinnor skadas och blir sjuka av sina arbeten. Nu ska verket övergå till att studera bilden och betydelsen av manlighet för de arbetsmiljöfaktorer som män utsätts för. Det gäller exempelvis dödsolyckor på jobbet som nu ska granskas ur ett genusperspektiv.

4.4.1 En jämställd sjukskrivningsprocess

Ett viktigt steg i arbetet minskad sjukskrivning är att stödja arbetet med att höja kvaliteten för både kvinnor och män i sjukskrivningsprocessen. Ett SKL-lätt projekt *Jämt sjukskriven – ett genusperspektiv på sjukskrivningsprocessen* visar, som exempel, att det finns risk att depressioner missas på män, att kvinnors alkoholmissbruk inte tas på allvar och att mäns våld mot kvinnor inte upptäcks. Studien uppmärksammar också att kvinnor och män får olika långa sjukskrivningstider och att kvinnor och män hänvisas till olika typer av undersökningar och rehabilitering.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Sjukvården har ett dubbelt uppdrag i sjukskrivningsarbetet. Dels en medicinsk del som handlar om att utreda om sjukdom föreligger, fastställa diagnos och ge medicinsk behandling och rehabilitering. Dels en försäkringsmedicinsk del som handlar om att bedöma arbetsförmåga, prognostisera behov av åtgärder och tid för återgång i arbete samt utfärda medicinska underlag.

Långa sjukskrivningar kan enligt SKLs rapport vara skadliga och bidra till att kvinnor och män kan bli sjuka. En felaktig sjukskrivning kan ha lika starka biverkningar som ett felaktigt läkemedel. Om människor bedöms utifrån traditionella föreställningar om kvinnor och män finns en risk att det leder till felaktiga sjukskrivningar.

För åren 2014-2015 finns det ett villkor i den sk. Sjukskrivningsmiljarden att landstingen ska ta fram mål, indikatorer och implementeringsstrategier för en jämställd sjukskrivningsprocess som sedan ska följas upp i landstingens ledningssystem/uppföljningssystem för sjukskrivningsprocessen. Utöver detta ska landstingen ta fram riktlinjer och handlingsplaner inom ämnesområdet våld i nära relation. Våld i nära relation kan nämligen finnas som en bakomliggande orsak till en del långa sjukskrivningar, framförallt gällande kvinnor.

4.4.2 Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem som inbegriper såväl rättsliga som sociala och hälso- och sjukvårdsaspekter. Våldet är alltid en kränkning av de utsattas mänskliga rättigheter och alla som utsatts för våld i nära relationer har rätt till stöd och skydd från samhället.

Våldet drabbar framför allt kvinnor och utövaren är oftast en man. Trots likabehandlingsprincipen fokuserar, enligt Socialstyrelsen, både socialtjänstlagen och samhällets satsningar på våldsutsatta kvinnor. Våldsutsatta kvinnor finns överallt inom hälso- och sjukvården. Ett liv under förtryck leder till ohälsa på många sätt förutom kroppsskador efter fysiskt eller sexuellt våld. Våldsutsatta kvinnor har mer än dubbelt så ofta kroniska smärttillstånd och mag-tarmproblem och upp till fyra gånger så ofta ångest och depression jämfört med andra.

Att identifiera våld i nära relation är ofta svårt eftersom de utsatta kvinnorna sällan berättar spontant om sin situation. Endast en knapp fjärdedel söker vård efter den senaste fysiska misshandeln. Istället har kvinnan ofta utvecklat strategier för att dölja vad som försiggår. Många är inte heller själva medvetna om att symtom som magbesvär, ångest, depression och kroniska smärtor kan orsakas av att leva i ett förhållande där våld och hot förekommer. För att kunna erbjuda patienten god vård enligt hälso- och sjukvårdslagen måste man därför fråga om våldsutsatthet som en del i sjukhistorien.

Inom Region Jämtland Härjedalen pågår sedan många år ett strukturerat arbete för jämställdhet och mot våld i nära relationer. Arbetet leds av styrgruppen för jämställd och jämlik verksamhet och samrådsgruppen mot våld i nära relation. Sedan år 2012 finns en landstingsövergripande handlingsplan mot våld i nära relation som bland annat innehåller kompetenshöjande insatser riktade till vårdpersonal och information som riktar sig till allmänheten, bland annat i väntrummen. I handlingsplanen framgår även att chefer ska ställa frågan om våldsutsatthet till de egna medarbetarna.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Region Jämtland Härjedalen arbetar med att säkerställa att alla patienter inom sjukskrivningsprocessen faktiskt blir tillfrågade om våldsutsatthet och därtill erbjuds bra stöd och behandling, när detta är påkallat. Arbetet går långsamt framåt men fortfarande är rutinen långt ifrån färdigimplementerad.

4.4.3 Genushanden

Genushanden är en metod som tagits fram vid vårdcentralen i Skurup, Region Skåne, i syfte att öka kvaliteten i vården för kvinnor och män. Genom att granska journalhandlingar kunde de se att de, tvärtemot sina egna ambitioner, hade ställt helt olika frågor till män och kvinnor. De kunde även se att våld är ett stort ohälsoproblem som det sällan pratas om.

Region Jämtland Härjedalen har beslutat införa Genushanden som verktyg inom hälso- och sjukvården. Flertalet verksamheter säger att de har samma rutiner oavsett vem de möter men i verkligheten är det inte alltid så. Kön kan påverka vilka frågor och följdfrågor som ställs och hur svar tas emot. Vid varje möte med individer där det ska göras någon form av bedömning som ska leda till någon insats kan det vara fruktbart att tänka tvärtom vad det gäller kön. Genushanden hjälper verksamheten att få jämställda rutiner så att patienterna får samma frågor oavsett kön, och därmed likvärdig service. Handens fem fingrar symboliserar fem olika ingångar och uppmaningar:

Tumme	Kvinnor tillfrågas om sin familjesituation, men sällan männen. Tänk tvärtom – fråga mannen.
Pekfinger	Våld, hot och mobbing är en riskfaktor för exempelvis långvarig sjukskrivning. Mäns våld mot kvinnor dolt problem. Våga fråga, våga se.
Långfinger	Somatisk inriktning på mäns diagnoser och psykosomatisk inriktning på kvinnors diagnoser. Stor risk för att missa mäns depressioner. Risk för medikalisering hos kvinnan.
Ringfinger	Riskbruk och alkohol är mer skamligt för kvinnor. Fråga alltid och gör till rutin att kolla alla långtidssjukskrivna med prov.
Lillfinger	Män får tidigare specialistremisser och större stöd hos arbetsgivaren. Män rehabiliteras utifrån arbete medan risk för att kvinnor rehabiliteras utifrån sin sociala situation.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Illustration och beskrivande text: Region Skåne

4.5 Försäkringsmedicin

Försäkringsmedicin är ett kunskapsområde om hur funktionstillstånd, diagnostik, behandling, rehabilitering och förebyggande av sjukdom och skada påverkar och påverkas av olika sjukförsäkringars utformning samt därmed relaterade överväganden och åtgärder inom berörda professioner (Definition av Nationellt Försäkringsmedicinskt Forum 2011).

Det försäkringsmedicinska kunskapsområdet handlar bland annat om hur patientens resurser på bästa sätt kan tillvaratas trots sjukdom, hur patienter med självupplevd ohälsa utan påvisbar medicinsk orsak bäst kan bemötas och vem i vårdkedjan eller i patientens omgivning som är bäst lämpad när det gäller att vara ett stöd i rehabiliteringen.

Frågor kring sjukskrivning och rehabilitering är vanliga teman vid instruktion och handledning av AT och ST-läkare och kurs i försäkringsmedicin är obligatorisk för alla AT-läkare samt för ST-läkare i allmänmedicin, ortopedi och psykiatri. Samtliga läkare med utlandsutbildning bjuds också regelbundet in till utbildning i Försäkringsmedicin.

Det har framgått, bland annat vid analys av försäkringsmedicinska underlagen, att kunskapen om försäkringsmedicin behöver fördjupas bland Region Jämtland Härjedalens läkare och andra berörda yrkesgrupper. En försäkringsmedicinsk breddutbildning för läkare och andra vårdaktörer har inte genomförts på många år. Arbete pågår nu med att planera och genomföra försäkringsmedicinska utbildningar. Ett av fokusen på den utbildningen kommer att vara undvikande av medikalisering av normala livshändelser.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

4.6 Samordnad tidig rehabilitering

Samordnad tidig rehabilitering handlar om att i ett tidigt skede samverka kring individen i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen och att utveckla en funktion för koordinering.

Samverkan är avgörande för att få en helhetsbild av patientens behov av stöd och för att uppnå en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess. Hälso- och sjukvården får tidigt, redan innan en sjukskrivning blir aktuell, kännedom om patientens behov och har därigenom goda möjligheter att tidigt samverka kring individen i sjukskrivningsprocessen med andra aktörer, exempelvis Försäkringskassa, arbetsgivare, Arbetsförmedling och socialtjänst- kommun.

Samverkan kan ske genom att hälso- och sjukvården har en funktion för koordinering som utgör en länk inom sjukvården och mellan sjukvården och olika berörda aktörer. Syftet med denna funktion är att förbättra insatserna för individen, nå en hög effektivitet och förhindra onödigt långa ledtider och perioder av passiv väntan i individens sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess.

Regeringen fördelar årligen stimulansmedel till landstingen kring detta område för att utveckla den organisatoriska strukturen för samverkan och därmed säkra en långsiktighet.

Vid Krokoms hälsocentral drivs i projektform ett arbete med att ta fram en länsmodell för samverkan mellan hälso- och sjukvården, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och kommunens socialtjänst. Projektet pågår fram till våren 2016. En checklista har utarbetats för att tidigt fånga upp signaler från patienter där det finns risk för längre sjukskrivning. Tanken är att försöka förebygga eller åtminstone väsentligen förkorta en sjukskrivning. Checklistan är inte bara tänkt att fånga upp de som ringer och ber om sjukskrivning utan även de som har riskfaktorer för sjukskrivning samt att vara till vägledning för rehabkoordinators insatser. En utvärdering ska göras i projektet för att bedöma effekten av detta strukturerade arbetssätt, och revideringar ska göras vid behov, innan breddinförande.

4.7 Projekt, utredningar och statliga överenskommelser som påverkar arbetet

4.7.1 ESF-projekt Hälsofrämjande ledarskap

Detta projekt handlar om kompetensutveckling av första linjens chefer inom länets kommunala sektor i ett Hälsofrämjande ledarskap. Projektet riktar sig specifikt till chefer med hög sjukfrånvaro i sina arbetsgrupper. Arbetet kommer att inledas med en grundläggande kartläggning och analys av situationen på dessa arbetsplatser. Därefter genomförs en anpassad utbildningsinsats för cheferna med fokus Hälsofrämjande ledarskap och hälsofrämjande åtgärder på individnivå – något som forskning visat har positiv effekt på sjukfrånvaron i arbetsgrupper.

Var tredje sjukskriven i länet är anställd i Region Jämtland Härjedalen eller i någon av länets åtta kommuner. Beaktat att 23 procent av länets sjukskrivna är arbetslösa så är det tydligt att den kommunala sektorn står för en betydande andel av länets sjukskrivna. År 2014 hade Region Jämtland

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Härjedalen en sjukfrånvaro⁷ på 6,8 procent, vilket var högst i landet. Kommunerna i länet hade en sjukfrånvaro på 7,1 procent, vilket även det var högst i landet. Variationen inom länet är dock stor. Tre kommuner (Härjedalen, Strömsund och Åre) är bättre än riksgenomsnittet för kommunerna medan övriga fem kommuner ligger över.

Även om den höga sjukfrånvaron inte enbart är arbetslivets fel så är det något som arbetslivet måste hantera. Sänkt sjukfrånvaro är av stort värde för individen, länets kommunala sektor och för staten.

Projektet är särskilt angeläget ur ett jämställdhetsperspektiv eftersom huvuddelen av de anställda vid de aktuella enheterna kvinnor och det är kvinnor som har de högsta sjukpenningtalen i länet. Projektet ska bidra till att varaktigt sänka sjuktalen till riksgenomsnittet.

4.7.2 ESF-projekt Process för sänkta sjuktal

Jämtlands län har sjuktal som vida överstiger landet i övrigt men sambandet med det faktiska hälsoläget i befolkningen är inte klarlagt. Socioekonomiskt har invånarna i Jämtlands län ett svagare läge än landet i övrigt, exempelvis när det gäller medelinkomst, utbildningsnivå och nära tillgång till samhällsservice. Sannolikt spelar flera faktorer in i de höga sjukpenningtalen exempelvis kultur, läkarnas rutiner vid sjukskrivning, Försäkringskassans handläggning och arbetsmarknadsläget.

Detta projekt ska verka för att säkerställa att invånarna i Jämtlands län inte av administrativa, kulturella och organisatoriska skäl är mer sjukskrivna än vad som är motiverat av medicinska skäl.

I projektet ska en tydlig processbeskrivning för sjukskrivning utarbetas. Insatserna riktar sig främst till medarbetare inom Region Jämtland Härjedalen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Projektet ska bidra till att varaktigt sänka antalet sjukpenningdagar per länsinnevånare i Jämtlands län till riksgenomsnittet.

4.7.3 Rehabiliteringsgarantin

Rehabiliteringsgarantin är en överenskommelse mellan Sveriges kommuner och landsting och Regeringen som för år 2015 ger landstingen möjlighet att få del av 712 miljoner för genomförda insatser. Under år 2015 har regeringen för avsikt att göra en översyn av rehabiliteringsgarantin. Målet är ökad återgång i arbete och att förebygga sjukskrivning bland män och kvinnor i arbetsför ålder. Den nya patientlagen gäller även för rehabiliteringsgarantin. Rehabiliteringsgarantin ger möjlighet för kvinnor och män i åldern 16-67 år att, efter att vården gjort en medicinsk bedömning, få tillgång till:

- Kognitiv beteendeterapi (KBT) eller Interpersonell terapi (ITP) vid ångest, depression eller stress. Terapin inriktar sig på att påverka tankemönster, känslor och beteenden i en positiv riktning. Det finns ett flertal metoder varav några är utvecklade för att behandla

⁷ Sjukfrånvaron i Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner mäts som sjukfrånvarotid i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

ångesttillstånd. Behandlingen kan ske individuellt eller i grupp. För att få ersättning inom ramen för rehabiliteringsgarantin krävs att utredning och behandling genomförs av särskilt definierade yrkesgrupper.

- Multimodal rehabilitering (MMR) vid långvarig diffus smärta i axlar nacke och rygg. MMR innebär ett antal välplanerade och synkroniserade åtgärder under en längre tid, ofta fyra till åtta veckor. Insatserna kräver att personalen arbetar i team och är tränade att arbeta i team. Teamen består oftast av olika yrkesgrupper, exempelvis sjukgymnast, arbetsterapeut, beteendevetare och läkare. Insatserna utgår från nödvändigheten av att förstå och rehabilitera smärtans hela komplexitet och dess negativa konsekvenser. Ofta är det både effektivt och uppskattat av patienterna att i huvudsak genomföra MMR i grupper om 6-10 patienter.

Ovanstående sjukdomstillstånd ligger bakom drygt 60 % av alla sjukskrivningar över 14 dagar.

Landstingen ska tillhandahålla insatserna, i egen regi eller via privata utförare som landstingen har avtal med. Landstingen kan generellt inte få ersättning för både MMR och KBT för samma patient. Den ersättningen som utgår är:

- 12 tusen kronor för genomförd kognitiv behandlingsserie, 8-20 behandlingar.
- 25 tusen kronor alt. 45 tusen kronor för genomförd multimodal rehabiliteringsåtgärd (MMR1 och MMR2).

4.7.4 Sjukskrivningsmiljarden

Staten och Sveriges kommuner och landsting har för åren 2007-2013 träffat överenskommelser som ska stimulera hälso- och sjukvården till att utveckla arbetet med sjukskrivningsprocessen och minska ohälsan i respektive län. Avtalen har inneburit att regeringen lämnat särskilt statsbidrag på upp till 1 miljard kronor per år 2007–2013. För åren 2014–2015 har en tvåårig överenskommelse tecknats. Ersättningsmodellen är tvärdelad och består dels av en villkorad del kopplad till konkreta åtgärder, dels av en rörlig del kopplad till förändringar i sjukfrånvaron.

Maximalt 710 miljoner kronor utbetalas år 2015 som villkorat bidrag till landstingen. Bidraget är kopplat till sex villkor och den högsta ersättningen för varje uppfyllt villkor är länets befolkningsandel (för Jämtlands län 1,3 %) multiplicerat med villkorsbeloppet. De sex villkoren är:

- En jämställd sjukskrivningsprocess (50 miljoner kronor)
- Kompetenssatsningar i försäkringsmedicin (150 miljoner kronor)
- Tidig samverkan i sjukskrivningsprocessen (175 miljoner kronor)
- Psykisk ohälsa med fokus på lindriga och medelsvåra besvär (100 miljoner kronor)
- Utökat elektroniskt informationsutbyte (215 miljoner kronor)
- Utvecklingsmedel för stöd till rätt sjukskrivning (20 miljoner kronor), ett för Försäkringskassan och SKL gemensamt utvecklingsarbete

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

55 miljoner kronor reserveras till kostnader för medicinsk service och 230 miljoner kronor utbetalas som rörligt bidrag till landstingen beroende av hur det relativa antalet sjukpenningdagar i länet har förändrats under 2015. Endast sjukfall upp till 2,5 år inräknas.

I en aktuell studie från Karolinska institutet (KI) beskrivs att sjukskrivningsprocessen blivit en mer närvarande och aktuell fråga inom hälso- och sjukvården på samtliga ledningsnivåer. Sjukskrivningsfrågan är på väg att ses som en ordinarie del av patienters vård och behandling men det finns fortsatt utvecklingsbehov, bland annat när det gäller ledningssystem och kvalitetssäkring av sjukskrivningsprocessen, jämställd sjukskrivningsprocess, försäkringsmedicin samt utvecklad intern och extern samverkan med andra aktörer i sjukskrivningsprocessen.

Sjukfrånvaron minskade i samtliga landsting med i genomsnitt 31 procent under perioden 2006–2011, men har åter börjat öka från 2012. Ökningen gäller särskilt psykiska diagnoser, där den övervägande majoriteten är kvinnor. Det är fortsatt viktigt att jobba med tidiga insatser hos berörda aktörer i syfte att minska risken för långvarig sjukfrånvaro och att förebygga sjukskrivning, där så är möjligt.

4.7.5 Parlamentarisk utredning på remiss - En långsiktigt hållbar sjukförsäkring

Den parlamentariska socialförsäkringsutredningen "En långsiktigt hållbar sjukförsäkring" ligger ute på remiss i landet. Region Jämtland Härjedalen lämnar remissvar augusti 2015. Målen i utredningen är att få en långsiktigt stabil sjukfrånvaro i Sverige som är låg och i nivå med jämförbara länder.

Betänkandet föreslår en rad förändringar i sjukförsäkringen inklusive stödet för återgång i arbete, i arbetsskadeförsäkringen och i arbetslöshetsförsäkringen. Utredningen lämnar ett 50-tal förändringsförslag samt förslag till fortsatt reformarbete.

I utredningen ges hög prioritet åt att förbättra för sjukskrivna som har svårt att återgå i arbete. Stärkt standardtrygghet i socialförsäkringarna värnas och målsättningen är att de flesta sjukskrivna och arbetslösa ska få en inkomstrelaterad ersättning vid sjukdom och arbetslöshet.

En av de större förändringarna i förslaget är att Hälso- och sjukvården ska ha ansvar för samverkan kring individens återgång i arbete samt att upprätta rehabiliteringsplan. För detta utökade ansvar föreslås landstingen få förstärkta och permanenta resurser. Samtidigt förändras Försäkringskassans roll från samordningsansvar till att samverka kring individen och följa upp åtgärder och rehabiliteringsplan.

Om utredningens förslag går igenom kommer Region Jämtland Härjedalen att behöva tillskapa resurser, rutiner och arbetssätt för att hantera detta utökade ansvar. I det arbetet ingår en större utbildningsinsats för all berörd vårdpersonal.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

4.7.6 Departementsskrivelse på remiss - Avskaffande av bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen

I en departementsskrivelse 30 mars 2015 föreslås den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffas. Den bortre tidsgränsen innebär att en sjukskriven i normalfallet högst kan få sjukpenning enligt fortsättningsnivån i 550 dagar efter det att sjukpenning enligt normalnivån har lämnats i 364 dagar. Bestämmelsen om att sjukpenning i normalfallet inte lämnas för de tre första kalendermånaderna efter en period med sjuk- eller aktivitetsersättning föreslås också avskaffas. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

4.8 Regler för sjuklön

Den som är anställd för minst en månad eller har arbetat sammanhängande i 14 dagar hos samma arbetsgivare har rätt till sjuklön från arbetsgivaren under de första 14 dagarna av en sjukperiod. Den första dagen är en karensdag. Dag 2-14 är sjuklönen 80 procent av lönen. Är den anställda sjukskriven mer än sju dagar måste hon eller han visa ett läkarintyg för arbetsgivaren. I vissa fall kan arbetsgivaren eller Försäkringskassan begära ett läkarintyg redan från den första sjukdagen.

Den som är anställd och som är sjuk mer än 14 dagar kan ansöka om sjukpenning från Försäkringskassan från dag 15 i sjukfallet, det vill säga när sjuklöneperioden upphör.

Den som inte har någon arbetsgivare kan få sjukpenning från Försäkringskassan redan från dagen efter karensdagen. Det gäller den som är arbetslös, uppdragstagare eller egen företagare. Det gäller också den som är ledig med föräldrapenning eller graviditetspenning.

Försäkringskassan betalar sjukpenning på normalnivån i 364 dagar, därefter ytterligare 550 dagar på fortsättningsnivån – totalt 914 dagar. Om den försäkrade efter 914 dagar inte kan återgå i arbete erbjuds inskrivning på Arbetsförmedlingen för tre månaders arbetslivsintroduktion. Om den försäkrade insjuknar efter dessa 3 månader har hon eller han återkvalificerat sig till en ny ersättningsperiod med sjukpenning.

4.8.1 Sjuk- och aktivitetsersättning

Sjuktärsättning är ersättning till personer mellan 30 och 64 år som troligen aldrig kommer att kunna arbeta heltid på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Sjuktärsättning beviljas när Försäkringskassan bedömer att arbetsförmågan är stadigvarande nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom.

Arbetsförmåga är en tidsbegränsad ersättning vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom eller annan funktionsnedsättning. Ersättningen kan erbjudas unga människor från juli det år man fyller 19 år till månaden innan man fyller 30 år. Arbetsförmågan ska vara nedsatt under minst ett år. Beroende på hur mycket arbetsförmågan är nedsatt kan man få en fjärdedels, halv, tre fjärdedels eller hel aktivitetsersättning.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

4.9 Arbetsgivarens roll och ansvar

Arbetsgivaren betalar sjuklön under de första fjorton dagarna i en sjukperiod, karensdagen undantagen, om den anställda uppfyller villkoren i sjuklönelagen. Efter en veckas sjukfrånvaro ska den anställda lämna ett läkarintyg till arbetsgivaren. Arbetsgivaren avgör sedan om sjuklön kan betalas ut eller om andra tillfälliga arbetsuppgifter kan erbjudas.

Arbetsgivaren ansvarar för rehabiliteringsåtgärder på arbetsplatsen och Arbetsmiljölagen reglerar arbetsgivarens skyldighet att vidta åtgärder för att underlätta återgången i arbete.

Vid ett avstämningsmöte kan rehabiliteringsåtgärder diskuteras tillsammans med den anställda. Då träffas vanligtvis den anställda, Försäkringskassan, den sjukskrivande läkaren och arbetsgivaren. Även andra som har betydelse för rehabiliteringen kan delta. Arbetsgivaren kan i vissa fall få bidrag till arbetshjälpmedel.

4.9.1 Rehabiliteringskedjan

Rehabiliteringskedjan ingår i lagen om allmän försäkring, AFL, och är en bestämd tidsplan för hur rehabiliteringsarbetet ska gå till. Försäkringskassan prövar och avgör vid tre tillfällen om den som är sjuk kan återgå i arbete. Rehabiliteringskedjan gäller fullt ut bara för den som har en anställning. Egna företagares arbetsförmåga bedöms i förhållande till de vanliga arbetsuppgifterna fram till och med dag 180. Sedan bedöms arbetsförmågan i förhållande till sådant arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden. För arbetslösa bedöms arbetsförmågan i förhållande till arbeten som normalt förekommer på arbetsmarknaden redan från första dagen i sjukperioden.

Att olika aktörer känner till hur rehabiliteringskedjan fungerar ökar förutsättningarna för att patienten ska få rätt åtgärder i tid. Det underlättar även samarbetet mellan aktörerna i sjukskrivningsprocessen, till exempel läkaren, arbetsgivaren och Försäkringskassan.

Arbetsförmågan bedöms enligt rehabiliteringskedjan:

- Under de första 90 dagarna som individen är sjukskriven erhålls sjukpenning om individen inte kan utföra sitt vanliga arbete eller ett annat tillfälligt arbete hos sin arbetsgivare.
- Efter 90 dagar erhålls sjukpenning om individen inte kan utföra något arbete alls hos sin arbetsgivare.
- Efter 180 dagar erhålls sjukpenning om individen inte kan utföra sådant arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Detta gäller dock inte om Försäkringskassan bedömer att patienten med stor sannolikhet kommer att kunna gå tillbaka till ett arbete hos sin arbetsgivare före dag 366 eller om det kan anses oskäligt att bedöma patientens arbetsförmåga i förhållande till arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.
- Efter 365 dagar kan patienten bara få sjukpenning om han eller hon inte kan utföra sådant arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

Rehabiliteringskedjan

* Den sjukskrivne har rätt till tjänstledighet för att söka och pröva annat arbete

** Vid särskilda skäl eller om oskäligt kan detta gälla längre än 180 dagar.

*** Vid allvarliga sjukdomar eller om oskäligt betalas sjukpenning ut längre än 365 dagar.

Handläggare
Karin Jonsson

Datum
2015-08-25

Dnr:RS/67/2015

5 UTVÄRDERING OCH REVIDERING AV PLANEN

Den långsiktiga utvecklingsplanen för minskade sjukskrivningar bör revideras minst en gång var 4:e år, under första året av respektive mandatperiod. Den första revideringen ska ske under 2019, därefter vart 4:e år, under första året av respektive mandatperiod.

Inför första revideringen planeras dialog med Försäkringskassa och arbetsförmedling för att få in synpunkter på vad som är viktigast att fokusera på inom sjukskrivningsprocessen samt för att öka förankringen.

Mål och aktiviteter i planen ska preciseras i konkreta handlingsplaner enligt Region Jämtland Härjedalens styrmodell och följas upp löpande enligt gällande rutiner.

Regional utveckling,
Område Näringsliv och område Infrastruktur och
kommunikationer

RUN/1129/2015

Sven Winemark / Ruth Eriksson

E-post: sven.winemark@regionjh.se,
ruth.eriksson@regionjh.se

Information enligt uppsiktsplikten för delägda bolag

Allmänt

I nedanstående information rörande delägda bolag bygger de ekonomiska uppgifterna på föregående års bokslut – år 2014.

Torsta AB

Torsta AB ägs till 40 % av Region Jämtland Härjedalen.

Varför är vi delägare av bolaget -

Region Jämtland Härjedalen är delägare i bolaget för att via bolaget tillvarata och utveckla de möjligheter som finns i utvecklingen av landsbygden

Vad gör bolaget –

Bolaget skall erbjuda attraktiva, behovsanpassade och kostnadseffektiva utbildningar som syftar till att främja de gröna näringarna och landsbygden samt genomföra utvecklingsprojekt med samma syfte, bedriva annan verksamhet i anslutning till dessa verksamhetsområden och även främja utvecklingen av en kreativ och innovativ miljö som bidrar till att utveckla de gröna näringarna och landsbygden i Norrlands inland med fokus på Jämtland. Bolagets verksamhet skall bedrivas på ett sådant sätt att den främjar en hållbar utveckling.

Hur går det verksamhetsmässigt –

Lantbruket i sig själv befinner sig i ett akut krisläge. Antalet mjölkbönder minskar drastiskt. Behovet av att vidareutveckla kunskap inom de gröna näringarna är avgörande för att näringar skall klara sig in i framtiden om vi vill ha en levande landsbygd kvar. Samtidigt inom skogsbranschen så är behovet av kvalificerad arbetskraft mycket stort.

Torsta AB har under året utbildat både gymnasieelever och vuxna arbetssökande till skogsmaskinförare. Dessa har omedelbart efter utbildningen erbjudits arbeten till största del. Kurser och seminarier som erbjudits har varit efterfrågade. Särskilt uppskattat har projektet ”Kunskap för Företagande” varit, som har genomförts i samarbete med alla banker, ALMI och revisionsfirmor. Under ett antal år har antalet elever varit vikande

dock till terminsstarten ht -15 har det skett en liten ljusning. Totalt antogs 29 elever men antalet behöver ökas ytterligare för att få en stabil ekonomisk situation på bolaget.

Undervisningsjordbruket, liksom hela branschen, dras med vikande mjölkpriser. Investeringar i gårdsbruket behövs göras för att få en effektivare produktion.

Hösten 2016 kommer Torsta AB och JGY att starta en gymnasieutbildning med utgång renskötare.

Hur går det ekonomiskt –

Bokslutet för verksamhetsåret 2014 visar på rörelseintäkter om 45,0 mnkr. Rörelsekostnaderna uppgick till 46,16 mnkr och årets resultat -0,254 mnkr.

Omsättningen för verksamhetsåret 2015 är budgeterad till 40,7 mnkr och har under de första 8 månaderna uppgått till 25,6 mnkr. Kostnader har uppgått till 25,8 mnkr, vilket ger ett underskott om 0,16 mnkr. Prognosen för helåret är nu ett underskott på 0,9 mnkr och detta beroende på minskat elevantal, avhopp från gymnasieskolans utbildning och därmed lägre ersättning.

Naboer AB

Naboer AB ägs till 11,76 % (2/17) av Region Jämtland Härjedalen.

Varför är vi delägare av bolaget -

Bolaget skall ta till vara och utveckla banden mellan Jämtlands län och Trøndelag. Syftet med bolaget är att skapa gemensamma mervärden genom interregional utveckling.

Vad gör bolaget –

Bolagets verksamhet bygger ofta på genomförande av projekt. Bolagets roll i dessa projekt kan vara allt från att vara projektägare, projektledare, samverkanspartner eller som skapare/initierare av projekt åt andra organisationer. Naboer arbetar ofta som pådrivare genom att fånga upp goda idéer inom nätverken, behovspröva dem, agera katalysator, samla intressenter kring idén och utveckla den. Därefter har bolaget en viktig roll i att projektformulera, ordna finansiering, ansöka och oftast också att koordinera det slutliga projektet.

Exempel på projekt där Naboer har eller har varit engagerade är – St. Olovsleden, Nabotåget, Armfeldts Karoliner, Gränslös informationshantering, Festningsspillet Beleiringen, Hike & Bike, Markering 2005, North East Cargolink – västra delen, tre6ti (unga arrangörer), Rondell, Hållbar utveckling i gränsfjällen, Nya marknader för St. Olovslppet.

Hur går det verksamhetsmässigt –

2015 är ett s.k. mellanår för bolaget. Verksamheten bygger till mycket stora delar på att genomföra projekt och då strukturfonder/interreg ligger mer eller mindre nere så har verksamheten varit begränsad. Arbeten som Naboer genomför är framtagande av ett

projekt som handlar om Fjällkunskap och som skall starta jan 2016. Projektet skall förmedla kunskap om fjällen till den personal som arbetar i fjällvärlden eller i den direkta närheten. Bolaget har också under året varit involverat i framtagande av ansökningar i de olika tågprojekt som planeras mellan Trøndelag och Region Jämtland Härjedalen. Ett annat utvecklingsobjekt har varit deltagande i de förändringar som planeras i St Olovsloppet för att tävlingen skall få bättre förutsättningar.

Hur går det ekonomiskt –

Bokslutet för verksamhetsåret 2014 visar på rörelseintäkter om 3,02 mnkr. Rörelsekostnaderna uppgick till 3,1 mnkr och årets resultat 0,039 mnkr. Per den 31 juli 2015 visar verksamheten ett plus om 0,495 mnkr. Prognosen för året är ett nollresultat efter dispositioner

ALMI Företagspartner Mitt AB

Region Jämtland Härjedalen äger 24,5 % av bolaget

Varför är vi delägare av bolaget -

Region Jämtland Härjedalens ägande av ALMI bygger på att bolaget skall bidra till att länets företag får hjälp för att kunna växa och innovationsutveckling så att konkurrenskraftiga företag utvecklas.

Vad gör bolaget –

Bolagets verksamheter ska i enlighet med uppdraget, visionen och affärsidén vara inriktad på företagsutveckling genom rådgivning och utlåning till små och medelstora företag och bidra till tillväxt och innovation genom att förbättra möjligheterna att utveckla konkurrenskraftiga företag såväl nationellt som globalt.

Samverkan med kommersiella aktörer skall eftersträvas. Åtgärderna ska vara marknadskompletterande och utformas och tillämpas så att snedvridning av konkurrensen undviks.

Hur går det verksamhetsmässigt –

ALMI Mitt har haft en positiv start av verksamheten 2015. Bland annat har man per sista juli passerat 100 mnkr i utlåning som för helåret 2014 nådde 99 mnkr. I den tillväxtrådgivning som ALMI driver deltar drygt 60 företag. De uppsatta målen som finns för året bedömer ALMI att man skall nå med råge.

Hur går det ekonomiskt –

Bokslutet för verksamhetsåret 2014 visar på rörelseintäkter om 33,06 mnkr. Rörelsekostnaderna uppgick till 36,02 mnkr och årets resultat -1,7 mnkr. För första 6 månaderna 2015 har intäkterna uppgått till 16 623 tkr vilket är 1 929 tkr mer än budget för perioden. Kostnaderna har för samma period uppgått till 19 294 tkr vilket är 2 087 tkr mer än budgeterat. Totalt uppgår resultatet till – 671 tkr som är 158 tkr större minusresultat än budgeterat

Vattenbrukscentrum Norr AB

Region Jämtland Härjedalen äger 20 % av Vattenbrukscentrum Norr AB

Varför är vi delägare av bolaget -

Bolaget är viktigt för utvecklingen av vattenbruk/fiskodling i hela landet med inriktning mot röding och regnbåge och bolagets verksamhet gynnar därmed de företag som bedriver verksamhet i vår region.

Vad gör bolaget –

Företagets kärnverksamhet har varit och är att bedriva forskning och försök samt upplåta anläggningen till externa forskare framförallt från Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Det är forskarna från universiteten som leder och ansvarar för de flesta försök och vi stödjer och ansvarar för den dagliga driften. Anläggning som är unik i Sverige är byggd för försöksverksamhet. Försök har även utförts på uppdrag av kommersiella aktörer.

Vattenbrukscentrum Norr har numer även konsultverksamhet i sin verksamhet. Bolaget har via utökad kompetens skaffat sig möjligheter att göra ekonomiska beräkningar som är nödvändiga inför en etablering och arbetar även som konsulter. De ekonomiska beräkningsmodellerna ger användaren ett bra beslutsunderlag för att beräkna exempelvis kapitalbehov, förväntat resultat, behov av likvida medel.

Hur går det verksamhetsmässigt –

Det gångna året har verksamheten haft för lite tillgång till fisk (röding) vilket inneburit att man inte har kunnat möta upp den efterfrågan som varit och är. Konsekvensen blir mindre försäljningsintäkter.

Under året har omfattande investeringar gjorts i anläggningen. Bland annat har alla utomhusdammar stängslats in för att stoppa det tjuvfiske som skett. Vidare har man byggt om energisystemet för att få kostnadsbesparingar. Investeringen räknas hem på 3 års effektivisering.

Bolaget har under det gångna året, på uppmaning från departementet, deltagit aktivt i att ta fram en ny nationell livsmedelsstrategi där odlad matfisk lyfts fram.

Mycket tid har under året används för bearbetning av politiska företrädare, på olika nivåer, för att förankra vikten av medelstillgång för avelsprogrammen inom SLU, som är utförare av forskningsprojekten vid anläggningen.

Hur går det ekonomiskt –

Bokslutet för verksamhetsåret 2014 visar på rörelseintäkter om 7,5 mnkr. Rörelsekostnaderna uppgick till 6,6 mnkr och årets resultat 0,58 mnkr. För de första sju

verksamhetsmånaderna 2015 har intäkterna uppgått till 3,2 mnkr och kostnaderna 3,5 mnkr vilket ger ett underskott perioden om 0,3 mnkr.

Mid Sweden Science Park AB (MSSP AB)

Region Jämtland Härjedalen äger 15 % av MSSP AB

Varför är vi delägare av bolaget -

MSSP AB skall bidra till att utveckla innovationsarbetet och där näringslivet och universitetsvärlden skall ha lättare att mötas så att företagen kan utvecklas och därigenom stå starkare i konkurrensen.

Vad gör bolaget –

Mid Sweden Science Parks verksamhet/initiativ består för närvarande av Inkubtorsdrift samt projektet [Peak Innovation](#). Mid Sweden Science Parks uppdrag är – kortfattat – att stärka näringslivet och sysselsättningen genom att:

- stimulera uppkomsten av nya företag
- utveckla företag och organisationer som redan är igång
- få företag, kapital och människor att flytta till Jämtlands län
- bedriva inkubators – och innovationsverksamhet.

Hur går det verksamhetsmässigt –

Verksamheten har idag bestått av projektet PEAK Innovation III som drivs med full kraft och är finansierad med medel från Vinnova, Region Jämtland Härjedalen och kommuner. Även om projektet ligger under MSSP AB får man se denna verksamhet som en enskild verksamhet med sin egen ekonomi, kostnader och finansiering.

Inkubatorerna har varit igång men man får ändå konstatera att Inkubatorverksamheten varit begränsad då framtidsinriktningen av verksamheten och ägarförhållanden varit osäker. Diskussioner som förts mellan olika parter under det gångna året och efter diverse turer har företagsgruppering, Samling Näringsliv, tagit över kontrollen av MSSP AB då de köpte 55 % av aktierna från VTC och PEAK Business & Sport AB.

Med den förändrade ägarbilden kommer en extra bolagsstämma att hållas (20 nov -15) där ny styrelse om 9 personer kommer att utses, 5 representerade näringslivet och de 4 övriga det offentliga. Justering/förändringar kommer även att ske av bolagsordningen samt ägardirektiven.

Hur går det ekonomiskt –

Bokslutet för verksamhetsåret 2014 visar på rörelseintäkter om 18,25 mnkr.

Rörelsekostnaderna uppgick till 18,19 mnkr och årets resultat 0,02 mnkr. Fram tom med juli månad 2015 har omsättningen uppgått till 7,6 mnkr och kostnaderna 7,6 vilket ger ett nollresultat för de första 7 månaderna.

Länstrafiken i Jämtlands län AB

Länstrafiken ägs till 100 % av Region Jämtland Härjedalen.

Varför är vi ägare av bolaget

Region Jämtland Härjedalen är ensam ägare av bolaget sedan 2012, då en ny lag (SFS 2010:1065) om hur kollektivtrafiken i ett län ska organiseras började gälla. Lagen anger att det ska finnas en regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) i varje län/region. Sedan tidigare har verksamheten bedrivits i bolagsform, bolaget har behållits för den operativa delen av verksamheten.

Vad gör bolaget -

Länstrafikbolagets uppdrag är att operativt svara för de uppgifter som krävs för att upprätthålla en allmän kollektivtrafik i länet och till angränsande län ex vis upphandling, avtalsuppföljning, framtagning av tidtabeller, hantering av biljettintäkter, biljettmaskiner, hållplatser, marknadsföring statistik och bussgoods

Hur går det i verksamheten -

Trafikutbudet är stabilt, mindre justeringar har gjorts inför skolstart i slutet av augusti. Resandet inom tätortstrafiken i Östersund har ökat med ca 2 % jämfört med motsvarande period januari – augusti 2014. I landsbygdstrafiken noteras en motsvarande minskning av resandet – 2 %. Resor på Norrtåg med länstrafikens färdbevis har ökat och uppgick till 72 000 resor januari till augusti 2015, jämfört med 70 000 motsvarande period 2014.

Bussgoods har påbörjat ett åtgärdsarbete för att få resultatet i balans juni 2016.

Verksamheten har ett negativt resultat med fortsatt minskat antal fraktsändningar.

En ny webbsida ska lanseras under hösten.

Projekt Egen regi har startat.

Ett förslag till taxor och produkter från juni 2016 kommer under hösten från

Länstrafiken till RKM.

Hur går det ekonomiskt –

Vid delårsbokslutet januari-augusti 2015 visar på ett överskott, helårsprognosen är ca 700 000 kr. Intäkterna i landsbygdstrafiken är något lägre än budgeterat, i tätortstrafiken är intäkterna ca 2 mkr högre än budgeterat. Trafikkostnaderna har varit högre än budgeterat utom förstärkningskostnaderna som har varit ca 2 mkr lägre än budgeterat.

Norrtåg AB

Norrtåg AB ägs till 25 % av Region Jämtland Härjedalen, övriga delägare är Kommunalförbundet Norrbottens läns kollektivtrafikmyndighet och Kommunalförbundet kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlandslän, och Länstrafiken i Västerbotten AB, 25 % vardera.

Varför är vi delägare av bolaget -

Region Jämtland Härjedalen har uppdragit åt bolaget att bedriva persontågtrafik på dagtid i respektive län samt mellan länen och angränsade län enligt överenskommelse med staten/Trafikverket

Vad gör bolaget –

I samverkan med ägarna ska bolaget planera, upphandla och samordna persontrafik med hög kundtillfredsställelse. Arbetet ska ske i enlighet med avtalet med Trafikverket om utveckling av regiontågstrafiken i länen.

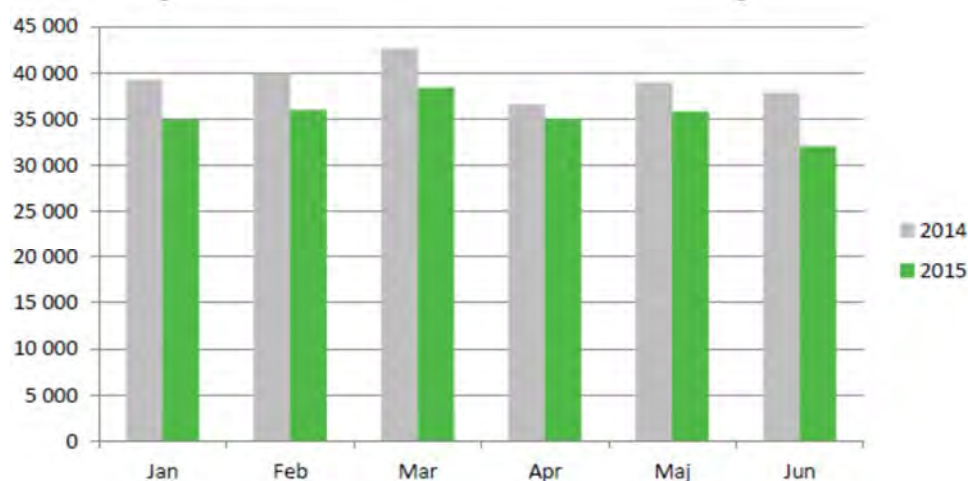
Trafik för arbetspendling är viktigt att tillgodose. Under 2016 kommer Norrtåg att följa upp att den nuvarande operatörens utvecklingsplan och den nye operatörens uppstartsplan för att säkerställa en smidig övergång av trafiken.

Hur går det i verksamheten –

Jämtlands län fick trafik i planerad omfattning först i december 2012. Trafikutvecklingen har därefter varit positiv. Tågresor är snabbare och bekvämare och möjliggör arbets- och studiependling över längre avstånd än motsvarande resor med buss.

De två större linjerna Umeå-Sundsvall och Sundsvall-Östersund-Storlien har ett bra resande, bra turtäthet och hög regularitet och punktlighet som bidrar till en positiv utveckling. I den norra delen av trafiksystemet bromsas utvecklingstakten framförallt av problem med infrastrukturen.

På linjen Sundsvall-Östersund-Storlien är resandet stabilt, det totala antalet resor är mindre än under 2014. Det beror bland annat på att skolkort endast gäller för 2 resor/vardag, vidare noteras minskat resande till/från Norge.

Hur går det ekonomiskt –

Trafixkostnaden för första halvåret 2015 har varit lägre än budgeterat. Den lägre kostnaden är främst hänförlig till en mindre hyreskostnad för fordon i trafik och reservfordon, som i sin tur bland annat beror på en senareläggning av upprustning av fordon. Ersättningsfordon har behövts i mindre omfattning. Elkostnaden fortsätter att vara låg, det ger en positiv effekt jämfört med budget.

Budget för 2016 har reviderats utifrån det nya trafikavtalet som träder i kraft 2016-08-20. En riskfaktor som finns kvar är statens medfinansiering för utvecklad trafik. I den reviderade budgeten har bolaget från och med 2016-08-01 tagit höjd för det preliminära förhandsbesked som lämnats, en statlig finansiering upp till 50 % med ett tak på 45 miljoner kr årligen. Trafikutbud är enligt den inlämnade tågplanen T16.

2015 -09- 25

Dnr. RUN. 1231 /2015

ANSÖKAN OM MEDFINANSIERING TILL PROJEKT

☐ EU Strukturfond ☐ Annat EU ☐ Interreg ☒ Regionalt

Projektnamn

Förstudie VM-regionen 2019

Projektperiod

Start (åååå-mm-dd)

2015-10-01

Slut (åååå-mm-dd)

2016-06-30

Sökt belopp

491 000

Uppgifter om sökanden

Sökande (organisationens namn)

Stiftaren 13899 AB (WCR2019 AB, under uppbyggnad)

Organisationsnr.

559013-1511

Adress

ÖSKvägen 7

CFAR-nummer

Postnr

83125

Ort

Östersund

Plusgiro

Telefon

Bankgiro

5947-8198

Har sökande rätt att dra av momsen för projektets verksamhet? (om nej, bifoga intyg från Skatteverket)

☒ Ja

☐ Nej

Län som omfattas av projektets verksamhet

Jämtlands län

Kommuner som omfattas av projektets verksamhet

samtliga kommuner i regionen

OBS! Bifoga registreringsbevis (Bolagsverket)

Underskrift

Undertecknad försäkrar, på heder och samvete, att de uppgifter som lämnas i ansökan inklusive bilagor är riktiga. Vidare intygas att inga andra offentliga stöd, utöver de i denna ansökan redovisade, kommer att sökas för detta projekts kostnader samt att lagen om offentlig upphandling har beaktats. Samtidigt medges att projektansökan får tas upp och diskuteras med berörda parter i regionen samt att sökandes kreditgivare och revisorer får lämna information som är nödvändig för bedömning av ansökan och den fortsatta hanteringen av projektstödet.

Datum

Behörig firmatecknare

Namn/förtydligande

1. Kontaktpersoner			
Kontaktperson hos sökanden Niklas Carlsson, Patrik Jemteborn		Kontaktperson ekonomi Martin Ohlsson	
Telefon nr 070 370 0138	Mobiltelefon nr 070 6712008	Telefon nr	Mobiltelefon nr 070 189 1419
e-postadress niklas.carlsson@skidor.com / patrik.jemteborn@skidskytte.se		e-postadress martin.ohlsson@skidskytte.se	
Projektledare Som vi avser upphandla			
Telefon nr		Mobiltelefon nr	
e-postadress			

2. Upphandling	
Omfattas sökanden av Lagen om Offentlig upphandling?	
☐ Ja	☒ Nej
3. Annat stöd (utöver medfinansieringen till denna ansökan)	
Har annat offentligt stöd sökts för detta projekt som inte anges i finansiering i denna ansökan	
☐ Ja	☒ Nej
Om Ja, ange nedan finansiär och belopp	
Finansiär	Belopp

Ta del av punkt 7 i projektansökan och handledning för ifyllande av projektansökan innan ni fyller i nedanstående punkter. Säkerställ att de horisontella kriterierna beaktas i både planering och beskrivning av projektet och att det tydliggörs i följande punkter i projektansökan.

4. Projektbeskrivning
4.1 Bakgrundsbeskrivning, skäl för projektet
4.2 Sammanfattande projektbeskrivning
4.3 Syfte med projektet
4.4 Projektets mål
4.5 Projektets målgrupp
4.6 Projektorganisationen
4.7 Arbetssätt och verksamhetsbeskrivning, inklusive beskrivning av de aktiviteter som tas upp under punkt 5
4.8 Projektavgränsning
4.9 Koppling till det regionala näringslivet
4.10 Koppling till andra projekt
4.11 Resultatspridning
4.12 Uppföljning/Utvärdering/Följeforskning

4.2 Bakgrundsbeskrivning (högst 4000 tecken)

I länets regionala utvecklingsstrategi utgör "besöksnäring och attraktivitet" en tydlig prioritering. I strategin anges bl.a. "I Jämtland/Härjedalen har besöksnäringen i flera decennier haft en roll som tillväxtmotor, den är sedan länge en basnäring i regionen och dess betydelse är helt avgörande för flera av länets destinationer och orter. Genomförande av stora evenemang är viktiga för länets besöksnäring och attraktionskraft.

År 2019 kommer världens blickar riktas mot Åre, Östersund, Jämtland och Sverige. Under några veckor arrangeras både Alpina VM och Skidskytte VM i Jämtland, vilket innebär fler besökare och TV-tittare från hela världen. Att en region får två världsmästerskap inom så stora vinteridrotter under samma år, är unikt, det har aldrig tidigare hänt att två så stora VM-evenemang legat så nära varandra i tid och rum, och de båda VM evenemangen skapar nya möjligheter för utveckling av regionen och dess näringsliv.

Att de båda mästerskapen i sig blir bra evenemang är viktigt men den stora utmaningen är att använda de båda evenemangen som en katalysator för tillväxt där näringslivet är motorn. Svenska Skidskytteförbundet och Svenska skidförbundet har därför bildat ett samägt bolag World Championship Region 2019 (WCR) som utgör en gemensam utvecklings- och marknadsplattform.

Bolagets ambition är att jobba strategiskt med näringslivet och andra relevanta aktörer inför, under och efter VM-tävlingarna för affärsutveckling och att attrahera fler investeringar, boende och besökare till regionen som stärker företagens konkurrenskraft.

Arbets sättet bygger på att förankra, engagera och mobilisera i syfte att lägga fast de konkreta planerna för det långsiktiga arbetet med VM Regionen 2019 och dess roll som katalysator för attraktivitet och tillväxt i regionen.

4.3 Syfte med projektet (högst 4000 tecken)

Att genomföra konkreta aktiviteter i enlighet med den regionala utvecklingsstrategin. Förstudien ska bidra till att utveckla kunskap och metoder för flernivåsamverkan vilket ska effektivisera det regionalt tillväxtarbetet. Vilka organisationer och personer bör och kan involveras för att stärka företagsnyttan inför, under och efter VM-tävlingarna?

4.4 Projektets mål (högst 4000 tecken)

En regionalt förankrad handlingsplan för hur regionens näringsliv tillsammans med länets kommuner och Region Jämtland Härjedalen ska jobba - inför, under och efter - VM-tävlingarna år 2019. Den regionala handlingsplanen ska innehålla tydliga mål och ev delmål samt aktiviteter som tydliggör det gemensamma samarbetet och de olika aktörernas roll och ansvar i det kommande arbetet.

Avseende INTERNATIONALISERING om en förstudien kan ge svar på:

- Om ett eventuellt projekt med VM 2019 som attraktion verkligen kan attrahera företag och intressenter att investera och/eller etablera sig i regionen fram till VM-vintern 2019 och därefter.
- Om och hur befintliga företag i regionen kan nå nya nationella och internationella marknader?
- Hur en sådan strategi med aktivitetsplan och kostnader för att nå nya marknader kan se ut?
- Om VM-regionen kan förstärka företagen/varumärket Jämtland/Härjedalen?
- Vilka effekter ett stort nätverk skapa samverkan mellan företag, offentliga organisationer, ideell och kulturella sektorn, över kommungränser och över branschgränser?
- Förstudien bör ge svar på vilka mässor, konferenser eller andra mötesplatser som vi bör delta i eller söka inspiration eller samverkan med för att stärka kompetensen för regionen avseende internationalisering.
- Förstudien ska ge förslag på hur vi via ett projekt kan ge svar på och mäta värdet av den PR och marknadsexponering som regionen får inför samt under hela VM-året 2019 (jan - dec).
- Hur ett eventuellt projekt kan samverka med SVID (Svensk industridesign) i syfte att kompetenshöja och utveckla närverkets företag och organisationer i syfte att öka försäljningen, inflyttningen, exponeringen och skapa konkreta tillväxtresultat med VMregionen som attrahent.

Avseende HÅLLBARHET om förstudien kan ge svar på:

- Hur aktivitetsplanen med tillhörande kostnadskalkyl som syftar till att företagen som engagerar sig i VM-regionen får ökad insikt och kunskap om fördelarna med att arbeta med hållbarhetsfrågor.
- Om förstudien kan ge en inriktning om det är möjligt att på någon nivå Hållbarhetscertifiera samtliga VM-partners eller på annat likvärdigt sätt motivera företagen till att aktivt bedriva en verksamhet som gynnar en hållbar utveckling.
- Om förstudien kan visa fördelarna med att hållbarhetscertifiera de kommande VM-arrangemangen 2019 i Åre och Östersund och då tillika ett underlag som visar på fördelarna med hållbarhetscertifiering för samtliga större arrangemang som kommer att hållas i regionen.

Avseende DIGITALISERING om en förstudie kan ge svar på:

- Om ett arbete kring VM-regionens attraktionskraft kan vara stor nog att utveckla exempelvis kompetens och tjänster/produkter inom energimätning och Virtuella HälsoRum?
- Hur möjligheterna ser ut att använda den kompetens och det nätverk som ännu finns till att lokalisera nya företag inom dessa områden?
- Hur en hållbar organisation för en sådan satsning kan se ut och hur den ska arbeta för att vara en dörröppnare som söker och aktivt lämnar anbud till större internationella företag och verksamheter?
- att med VM-regionen som attraktionskraft undersöka förutsättningarna för att skapa ett nationellt och nordiskt kompetens och utvecklingscentra för ovan beskrivna område samt hur man kan genomföra detta?

Slutligen vill vi att förstudien ger förslag på hur vi från nu men självklart även efter utvärderar effekterna av affärsnyttan med VM-regionen. Speciellt förslag på områden vid "sidan om själva idrottsevenemangen". Exempel antal nyetablerade företag, redan etablerade företags omsättning - om de ökade eller inte, PR-värdet för hela regionen, infrastrukturiella satsningar som beslutades eller genomfördes under projektiden, antal inflyttade till regionen under perioden etc.

5. Projektbeskrivning - Del 2/3

5.1 Projektets målgrupp (högst 4000 tecken)

Regionens näringsliv, länets kommuner, Region Jämtland Härjedalen och andra relevanta aktörer vilka identifieras löpande under förstudiens genomförande.

5.2 Projektorganisation (högst 4000 tecken)

Det gemensamma bolaget WCR 2019 AB som ägs av Alpina VM bolaget 2019 samt Biathlon Events är projektägare för förstudien och från dessa båda organisationer ska en styrgrupp om två personer vardera ingå. Representation enligt nedan.

Utöver det söker vi stöd för en projektledare för förstudien som i sin tur kan anlita expertkompetens inom områdena som förstudien ska svara på.

Styrgruppen föreslås bestå av:

Niklas Carlsson, VD Åre 2019

Karin Stolt Halvarsson, Koordinator Åre 2019

Ingemar Arwidson, VD Biathlon Events

Lisa Engman, Marknadschef Östersund 2019

Från den operativa organisationen:

Projektledare, som vi avser göra en förenklad upphandling och ställa frågan till minst 3 aktörer

5.3 Arbetssätt och verksamhetsbeskrivning för projektet (högst 4000 tecken)

Förstudien utgår från personliga möten och intervjuer med referenspersoner och organisationer som har fördjupad kunskap i de tre utpekade fokusområdena: Internationalisering - Hållbarhet, Digitalisering

Utgångspunkten för förstudien är att det är "now or never" för att ta reda på om en uppväxling av VM-effekten kan nås för länets utvecklingsarbete, och Jämtland/Härjedalen attraktionskraft. Evenemanget skapar förutsättningar för många konkreta samarbeten som skär över alla gränser, kommuner, branscher, ideell och privat sektor.

Förstudien genomför dialoger med experter, såsom möten, lokalt och regionalt, företagsbesök, och studiebesök på platser som utmärkt sig inom fokusområdena.

Dialogen kommer att omfatta representanter från privat, offentlig och ideell sektor från hela länet.

Enkätundersökningar komma att bli aktuella.

5.4 Resultatspridning (högst 4000 tecken)

Förstudien bör under hela tiden vara transparent där företrädare för ägarna till VM-regionen, tillväxtverket samt region J/H får insyn.

Delar av förstudien blir sedan officiell vid inlämnandet av en projektansökan.

Hela förstudien föreslås sedan presenteras för allmänheten via en Presskonferens e dyl vid avslutad projektperiod.

6. Projektbeskrivning - Del 3/3

6.1 Projektets avgränsning till ordinarie verksamhet och andra projekt som ni arbetar i (högst 4000 tecken)

Förstudien ska inte fördjupa sig i frågor utanför de tre fokusområdena men springer förstudien på intressanta spår bör dessa kommenteras.

6.2 Projektets koppling till och samarbete med andra projekt och insatser (högst 4000 tecken)

6.3 Hur projektet kommer att utvärderas/följas upp (högst 4000 tecken)

Egenutvärdering - i nära samarbete med projektets styr- och referensgrupp. Region Jämtland Härjedalen har en nyckelroll i utvärderingen och slutredovisningen ska innehålla Region Jämtland Härjedalens lärdomar och dess inverkan på det regionala tillväxtarbetet

7. Planerade aktiviteter

7.1 Tids- och aktivitetsplan för projektet

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Kostnad
Påbörjande av fakta via intervjuer och studiebesök.	20151001	20151231	218000
Studiebesök WCAlpint Åre, WC skidskytte Ösd	20151120	20151231	10000
Studiebesök Alpina WC finals St Moritz, skidskytteVM Oslo	20160201	20160331	70000
Redi-editering samt kompletterande intervjuer undersökningar	20160401	20160629	684000
Inlämnande av förstudie	20160630	20160630	0
Summa			982 000

Summan ska balansera mot kostnads- och finansieringsbudgeten

8. Offentligt stöd

8.1 Har sökanden fått annat offentligt stöd de senaste tre åren?

Nej

Finansiär	Tidpunkt	Belopp i SEK

9.1 Kostnadsbudget

9.2 Intäkter

9.3 Finansieringsbudget

[illegible]

Offentligt bidrag i annat än pengar	År 20	År 20	År 20	År 20	År 20	Totalt
Summa						

Privat bidrag i annat än pengar	År 20	År 20	År 20	År 20	År 20	Totalt
Summa						

9.4 Total offentlig och privat finansiering

982 000

Tänk på att kostnads- och finansieringsbudget ska stämma överens

10. Indikatorer

Med indikatorer avses hur ett projekt mäter och redovisar måluppfyllelsen för projektet. I ansökan ska den sökande ange indikatorer som visar hur de aktiviteter som genomförs i projektet leder till att målen uppfylls och vilka effekter som uppnås.

Vid behov kontakta ansvarig handläggare på Tillväxtverket för mer information (se www.tillvaxtverket.se)

Indikator	Kvinnor	Män	Antal

11. Konsekvenser för miljö, jämställdhet och integration

Vilken påverkan har projektet på miljön?

Bidrar till att förbättra miljön

Beskriv vilka konsekvenser projektet har för miljön och vilka aktiviteter som kommer att genomföras (högst 4000 tecken)

Vilken påverkan har projektet på jämställdheten?

Bidrar till att förbättra jämställdheten

Beskriv vilka konsekvenser projektet har för jämställdheten och vilka aktiviteter som kommer att genomföras (högst 4000 tecken)

Vilken påverkan har projektet på integrationen?

Bidrar till att förbättra integrationen

Beskriv vilka konsekvenser projektet har för integrationen och vilka aktiviteter som kommer att genomföras (högst 4000 tecken)

12. Kommentarer

12.1 Kommentar till indikatorerna (högst 4000 tecken)

Då förstudien fokuserar på Internationalisering Hållbarhet och Digitalisering (Tillgänglighet) är det en grundstomme för att avsevärt ha som mål att förbättra konsekvensområdena enligt ovan. Svenska Riksidrottsförbundet driver ett omfattande jämställdhetsarbete centralt, regionalt och lokalt ute i landets idrottsföreningar som kommer att tas tillvara i arbetet med ett jämställt evenemang. VM-regionen 2019 arbetar med värderingen där alla människor har samma värde oavsett kön, härkomst, religion, sexuell läggning samt ekonomi.

I nätverket WCR 2019 välkomnas människor från alla hörn av världen där ordet integration ska ses som ett aktivt verktyg. En förening av skilda delar blir en större helhet.

12.2 Effekter på lång sikt (högst 4000 tecken)

12.3 Verksamhet efter projekttiden (högst 4000 tecken)

Det ska förstudien ge svar på och rapporteras både muntligt och skriftligt i samband med slutredovisningen

12.4 Resultat efter projekttiden (högst 4000 tecken)

Förväntad effekt på sikt är att regionen inte bara stärkt sin position internationellt som värd- och arrangörsregion av världsklass med framför allt att företagen och kommunerna stärkt sin tillväxt och inflyttning. En vision som förstudien kan titta närmare på är om Region Jämtland Härjedalen kan vara en internationell förebildsmodell hur man att bygger hållbara, ekonomiska och inkluderande evenemang i världsklass.

12.5 Övriga resultat (högst 4000 tecken)

13. Bilagor och underskrift

13.1 Bilagor för en komplett ansökan

- ☐ Medfinansieringsintyg
- ☐ Underlag som styrker vem/vilka som har rätt att företräda den sökande
- ☐ Specifikation över kostnadsslag

13.2 Övriga bilagor

☐
☐
☐
☐
☐

13.3 Underskrift

Undertecknad försäkrar att de uppgifter som lämnas i ansökan, inklusive bilagor, är riktiga. Vidare försäkras att ingen finansiering utöver den i ansökan redovisade kommer att sökas för projektets kostnader.

Ort Östersund / Åre	Datum 20150930
Underskrift av person som har rätt att företräda sökanden	Namnförtydligande Niklas Carlsson Patrik Jemteborn

Ägaranvisning för Almi Företagspartner Mitt AB

Almi Företagspartner Mitt AB, nedan kallat bolaget, ägs av Almi Företagspartner AB (51 %), nedan kallat moderbolaget, av Region Jämtland Härjedalen (24,5 %) och av Landstinget i Västernorrlands län (24,5 %).

Ägarna tydliggör i dessa ägaranvisningar sina gemensamma intentioner avseende inriktningen av och mål för bolagets verksamhet

Dessa anvisningar är styrande för bolagets verksamhet i enlighet med beslut som fattats vid årsstämma under våren 2015.

1 Uppdrag

Almi ska bidra till hållbar tillväxt och innovation genom att förbättra möjligheterna att utveckla konkurrenskraftiga företag såväl nationellt som globalt.

2 Vision, affärsidé och värdegrund

Almis vision är att skapa möjligheter för alla bärkraftiga idéer och företag att utvecklas.

Almis affärsidé är att med finansiering och rådgivning erbjuda unika möjligheter under företagandets olika skeden med våra kunders framgång som mål.

Almis värdegrund består av att medarbetare känner glädje i arbetet och är flexibla i tanke och handling samt affärsmässiga i utförandet.

3 Riktlinjer för verksamheten

Bolagets verksamhet ska utgå från behoven hos företagen regionalt och i enlighet med uppdraget, visionen och affärsidén vara inriktad på företagsutveckling genom rådgivning och utlåning till små och medelstora företag.

Bolaget ska säkerställa en hög kännedom om Almis verksamhet och aktivt söka nya kunder i synnerhet med tillväxtpotential. Bolaget ska inrikta verksamheten mot tidiga skeden i företags livscykel samt tidiga skeden av produkt- eller tjänsteutveckling och förnyelseprocesser. Bolaget ska arbeta mot alla kunder i målgruppen men prioritera insatser mot företag med hög potential att växa medan övriga företag får ett mer begränsat utbud av insatser. Bolaget ska identifiera kundens behov, utvärdera kundens tillväxtpotential och som ett resultat av detta erbjuda kunden bolagets samtliga relevanta tjänster inom rådgivning och finansiering.

Samverkan med kommersiella aktörer ska eftersträvas även i de verksamheter där detta inte är ett krav. Bolaget ska därutöver samverka med ägarna och övriga aktörer som har till uppgift att stödja företagsutveckling och främja internationalisering av regionens näringsliv. Almis verksamhet ska utgöra ett komplement till den privata marknaden avseende företags behov av finansiering och rådgivning.

Bolaget ska följa koncernens riktlinjer för hållbarhet och mångfald.

Bolaget ska i kommission tillhandahålla samtliga de lån och garantier som ingår i koncernens produktutbud samt tillhandahålla Almis samtliga nationella kunderbudanden inom rådgivning.

Omfattningen av bolagets rådgivningsverksamhet, utöver vad som angivits i dessa anvisningar, avgörs av bolaget utifrån det identifierade behovet hos de små och medelstora företagen inom bolagets verksamhetsområde. Sådan verksamhet ska godkännas av bolagets styrelse som ska säkerställa att uppdragen ligger i linje med ägarnas syn på verksamhetens inriktning.

Bolaget ska erbjuda spetskompetens inom olika områden bl.a. genom att upphandla privata konsulter inom rådgivningsverksamheten.

Bolaget ska verka för att kvalitetssäkra nyföretagarrådgivningen i regionen bl.a. genom det avtal som tecknats mellan NFC och Almi som bl.a. syftar till att skapa ett välfungerande och långsiktigt samarbete inom nyföretagarområdet mellan parterna.

4 Mål och framgångsmått

Bolaget eftersträva att uppnå följande mål:

1. Bolagets kunders förädlingsvärde ska utvecklas bättre än hos jämförbara kunder i regionen.
2. Minst 90 % av bolagets kunder ska rekommendera Almi.
3. Andelen kvinnor och personer med utländsk bakgrund ska, avseende antal lån samt andel kunder inom rådgivningsverksamheten, vara högre än den procentuella andel som gäller för företagsstocken och nyföretagandet bland dessa grupper i regionen.
4. Medarbetarnas totalbetyg i den årliga medarbetarundersökningen avseende bolaget som arbetsplats ska vara minst 4,0 på en 5-gradig skala.
5. Bolaget ska sträva efter god mångfald bland medarbetarna. Detta uppnås bl a genom att mångfaldhetsperspektivet beaktas, som tillägg till de grundläggande kompetenskraven, vid varje nyrekrytering. Bolagets styrelse ska därför fastställa långsiktiga mångfaldsmål avseende medarbetarnas ålder, etnicitet och genus.
6. Andelen kundtid ska uppgå till minst 80 procent.
7. Bolagets styrelse ska fastställa mål avseende antal unika kunder och antal leveransmoduler inom affärsområde Råd samt antal lån och nyutlåningsvolym inom affärsområde Lån. Målen ska tas fram i samråd med ansvariga på moderbolaget. Fritt eget kapital i bolaget ska uppgå till en nivå som motsvarar 3 till 6 månaders driftskostnader.
8. Avkastningen i låneverksamheten ska under en period på rullande 12 kvartal vara 2 %.

5 Övriga anvisningar

Bolaget ska i övrigt

1. medverka inom den riskkapitalverksamhet som bedrivs inom dotterbolaget SamInvest AB
1. och andra offentligt finansierade aktörer inom företagsutveckling, (EEN)
2. aktivt arbeta för en närvaro i hela regionen,

6 Rapportering

1. Bolaget ska i samband med årsstämman till ägaran lämna dels en skriftlig rapport av hur målen har uppnåtts samt kommentera ev avvikelser, dels en skriftlig rapport av väsentliga insatser som bolaget vidtagit med anledning av denna ägaranvisning.
2. Bolaget ska tillställa ägarna kvartalsbokslut inklusive periodens rapport om framgångsmått.

7 Finansiering av verksamheten

Ägarna tillskjuter i relation till sin ägarandel driftsanslag för finansiering av bolagets verksamhet.

	Moderbolag	Jämtland	Västernorr	Summa
Driftsanslag	11 340 258	5 447 771	5 447 771	22 235 800
Tillväxtrådgivning	2 000 000	960 784	960 784	3 921 568
Total	13 340 258	6 408 555	6 408 555	26 157 368

Därutöver tillkommer medel för projekt och uppdrag, initierade av ägarna och som finansieras av ägarna gemensamt eller var och en för sig enligt särskilda överenskommelser. Sådana uppdrag kan tillkomma när som helst under verksamhetsåret och ska godkännas av bolagets styrelse i enlighet med vad som framgår av avsnitt 3 ovan. Anslagen kan komma att jämkas under året om bolaget inte når eller bedöms inte nå i verksamhetsplanen angivna mål.

Bolaget ska där så är möjligt komplettera finansieringen av verksamheten genom medel från bl a nationella och regionala aktörer eller EU.

Denna ägaranvisning, som ersätter tidigare utfärdade ägardirektiv, har upprättats i fyra originalexemplar varav parterna tagit var sitt och ett överlämnats till bolaget.

Östersund den 2015

Härnösand den 2015

Region Jämtland Härjedalen

Landstinget Västernorrland

Robert Uitto

Per Wahlberg

Stockholm den 2015

Almi Företagspartner AB

Göran Lundwall

**AKTIEÄGARAVTAL
UTKAST****Aktieägare**Firma
Org.nummer:**Östersunds Kommun**
212000-2528**Aktieägare**Firma
Org.nummer:**Krokoms Kommun**
212000-2478**Aktieägare**Firma:
Org.nummer**Åre Kommun**
212000-2494**Aktieägare**Firma:
Org.nummer:**Region Jämtland**
232100-0214**Aktieägare**Firma:
Org.nummer**Samling Näringsliv Jämt-
lands Län Ek.Förening**
769629-0340

Aktiebolagets firmanamn: Mid Sweden Science Park AB nedan kallat Bolaget
Organisationsnummer: 556730-0727.
Bolagets säte är Östersunds kommun.

Detta avtal ersätter tidigare aktieägaravtal daterat 16 mars 2010

Mellan undertecknade aktieägare i Bolaget har träffats följande avtal:

§ 1 Bolaget och dess verksamhet

Parterna har överenskommit att genom detta avtal reglera förhållandena dem emellan och gentemot Bolaget. Parterna skall därför framåt driva verksamheten i Bolaget i enlighet med såväl det i bolagsordningen angivna föremålet för verksamheten som föreskrifterna i detta avtal. Parterna är överens om att eventuella överskott skall användas i verksamheten och sålunda inte delas ut till aktieägarna.

Bolaget skall främja en hållbar tillväxt genom utveckling av en kreativ och innovativ miljö för utveckling av människor och företag. Bolaget gör det genom att stödja befintliga och nya företag samt aktivt arbeta för nya etableringar inom regionen. Bolaget ska verka för önskad kompetensförsörjning, en attraktiv bild av regionen som plats för att arbeta, bo och besöka samt för utbyggd infrastruktur. Bolaget skall ha fokus på att främja utvecklingen i Östersund-Krokom-Åre regionen samt övriga delar av Jämtlands län genom ett nära samarbete mellan näringslivet, universitetet och offentlig sektor. Bolaget ska sälja tjänster och produkter som är relevanta för regionens gemensamma innovationssystem där särskild fokus läggs på kunskaps- och forskningsbaserad verksamhet.

Parterna skall from detta avtals undertecknande och tills vidare äga aktierna i Bolaget som framgår nedan. Aktieägaravtalet omfattar parternas samtliga nuvarande och framtida aktier i Bolaget.

Vid detta avtals undertecknande ska Bolaget ägas av Parterna enligt följande fördelning:

Samling Näringslivet Jämtlands Län Ek. Förening	55,0 %
Östersunds Kommun	15,0 %
Region Jämtland	15,0 %
Krokoms Kommun	7,5 %
Åre Kommun	7,5 %

§ 2 Samråd före ordinarie årsstämma

Minst fyra veckor före ordinarie årsstämma, skall parterna sammanträda för diskussion om riktlinjerna för årsredovisningen och disposition av årets resultat samt samråda om ägardirektiv till Bolaget.

§ 3 Samråd före beslut i viktigare frågor

På parts begäran skall parterna samråda beträffande frågor som är av principiell karaktär eller av stor ekonomisk betydelse för Bolaget. Samrådet skall ske i god tid före frågans behandling på styrelsesammanträde eller årsstämma.

§ 4 Ägarnas och allmänhetens insyn

Parterna äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolagets och dess verksamhet. Detta gäller i den mån hinder inte möter på grund för av författningsreglerad sekretess. Parterna äger rätt att använda revisor eller annat biträde vid granskningen.

Allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet enligt tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:447)

§ 5 Styrelse och lekmannarevisor

Styrelsen skall bestå av 9 ledamöter och inga suppleanter såvida inte annat mellan parterna överenskommit.

Styrelsens ordförande och eventuell vice ordförande ska utses på årsstämman.

Som styrelsens beslut gäller den mening för vilken mer än hälften av de närvarande röstar eller vid lika röstetal, den mening vilken ordföranden företräder.

Vidare skall 1 person utsedd av Mittuniversitetet adjungeras till styrelsen. Den adjungerade har i styrelsen ingen rösträtt.

För samma period som bolagets styrelse skall en lekmannarevisor utses av Östersunds kommun

§ 6 Årsstämma

Styrelsens ordförande skall vara ordförande på årsstämma.

§ 7 Bolagsordning

Parterna är ense om att Bolagets bolagsordning skall ha lydelse enligt bilaga 1. Vid bristande överensstämmelse mellan bolagsordning och detta aktieägaravtal skall avtalets bestämmelser ha företräde.

§ 8 Tystnadsplikt

Aktieägarna förbinder sig att inte för utomstående avslöja konfidentiell information avseende innehållet i detta avtal eller förhållandena i övrigt rörande Bolaget, dess kunder och personal eller aktieägarna.

§ 9 Samtyckesförbehåll

Den som avser att överlåta en aktie genom försäljning, byte eller gåva skall ansöka om samtycke hos bolagets aktieägare. Frågan om samtycke skall prövas av årsstämman.

Av ansökan skall framgå vem som är tilltänkt förvärvare, och om överlåtaren vill att bolaget skall anvisa någon annan förvärvare om samtycke vägras. Överlåtaren skall då ange samtliga villkor för överlåtelsen.

Om aktieägare vägrar samtycke skall aktieägaren ange skäl för det, och om överlåtaren begär det, anvisa en annan förvärvare som är beredd att överta aktierna.

Aktieägare skall meddela beslut i fråga om samtycke inom tre månader från behörig ansökan om samtycke.

I det fall att samtycke lämnats i enlighet med detta avtal gäller inte hembudsklausulen i bolagsordningen

§ 10 Pant och deponering

Till säkerhet för sina förpliktelser enligt detta avtal skall samtliga nuvarande och tillkommande aktier deponeras hos Notarius Publicus med instruktion till denne att utlämna aktierna endast efter aktieägarnas gemensamma instruktion eller lagakraftvunnen dom. Bolagets aktiebok skall förvaras tillsammans med aktierna.

Aktie får inte pantförskrivas utan medgivande från övriga aktieägare.

§ 11 Hävning

Hävning av avtalet kan med omedelbar verkan ske gentemot aktieägare som gör sig skyldig till väsentligt avtalsbrott eller

- försätts i konkurs
- upptar förhandling om ackord
- på grund av utmätning, betalningsinställelse eller annan omständighet kan antas vara på obestånd, eller
- förfogar över sina aktier i strid med detta avtal

Hävning får inte ske om part efter skriftlig anmaning omgående vidtar rättelse.

Vid hävning av avtalet enligt denna paragraf har övriga parter rätt att lösa in felande parts aktier.

Vid inlösen skall bolagsordningens villkor i hembudsklausulen tillämpas.

§ 12 Skadestånd

Part, som gör sig skyldig till väsentligt avtalsbrott skall betala skadestånd till den skadelidande parten. Skadeståndet skall motsvara den skada den skadelidande parten åsamkats genom avtalsbrottet. Skadeståndet skall dock aldrig understiga ett belopp som motsvarar det vid avtalsbrottet gällande prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

§ 13 Ansvarsbefrielse

Part, vars aktier inlösts, skall befrias från borgen eller annan ansvarsförbindelse.

§ 14 Tvister

Twist angående tolkning eller tillämpning av detta avtal skall avgöras av svensk domstol.

§ 15 Avtalstid

Detta avtal träder i kraft dagen för undertecknandet och gäller tills vidare och upphör sex månader efter av part gjord uppsägning. Uppsägning skall ske skriftligen.

Bilaga

Bolagsordning

Underskrifter

Detta avtal har upprättats och undertecknats i 5 likalydande exemplar, av vilka parterna tagit var sitt.

Östersund den

Ort och datum

Krokom den

Namnteckning, Östersunds Kommun

Namnförtydligande

Namnteckning, Krokoms Kommun

Namnförtydligande

Åre den

Ort och datum

Östersund den

Ort och datum

Namnteckning, Åre Kommun

Namnförtydligande

Namnteckning, Region Jämtland

Namnförtydligande

Östersund den

Ort och datum

Namnteckning, Samling Näringsliv Jämtlands Län Ek. För.

Namnförtydligande

BOLAGSORDNING

§ 1 Firma

Bolagets firma är Mid Sweden Science Park AB, organisationsnummer 556730-0727.

§ 2 Styrelsens säte

Styrelsen skall ha sitt säte i Östersunds kommun.

§ 3 Verksamhet

Bolaget skall främja en hållbar tillväxt genom utveckling av en kreativ och innovativ miljö för utveckling av människor och företag. Bolaget gör det genom att stödja befintliga och nya företag samt aktivt arbeta för nya etableringar inom regionen. Bolaget ska verka för önskad kompetensförsörjning, en attraktiv bild av regionen som plats för att arbeta, bo och besöka samt för utbyggd infrastruktur. Bolaget skall ha fokus på att främja utvecklingen i Östersund-Krokom-Åre regionen samt övriga delar av Jämtlands län genom ett nära samarbete mellan näringslivet, universitetet och offentlig sektor. Bolaget ska sälja tjänster och produkter som är relevanta för regionens gemensamma innovationssystem där särskild fokus läggs på kunskaps- och forskningsbaserad verksamhet.

§ 4 Aktiekapital

Aktiekapitalet skall utgöra lägst 400.000 kronor och högst 1.600.000 kronor.

§ 5 Antal aktier

Antal aktier skall vara lägst 400 000 och högst 1 600 000 stycken.

§ 6 Styrelse

Styrelsen skall bestå av högst 9 ledamöter och lägst 3 ledamöter. Inga suppleanter
För samma period som bolagets styrelse skall en lekmannarevisor utses av Östersunds kommun

§ 7 Revisorer och lekmannarevisor

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning utse en revisor.
Revisors mandattid är ett år. Om revisor avgår innan mandattidens utgång får annan revisor väljas för den återstående tiden.

För samma period som bolagets styrelse skall en lekmannarevisor utses av Östersunds kommun

§ 8 Kallelse till årsstämma

Kallelse till årsstämman skall ske genom e-post eller brev med posten till aktieägarna tidigast sex veckor och senast två veckor före stämman.

Vid ordinarie årsstämma skall följande ärenden förekomma till behandling:

1. Val av ordförande vid stämman.
2. Upprättande och godkännande av röstlängd.
3. Godkännande av förslaget till dagordningen.
4. Val av en justeringsman.
5. Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad.
6. Framläggande av årsredovisning och revisionsberättelse
7. Beslut om
  - a. fastställande av resultaträkning och balansräkning
  - b. dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
  - c. beslut om ansvarsfrihet för styrelseledamöter och verkställande direktör.
8. Fastställande av arvoden för styrelsen och, i förekommande fall, revisorerna.
9. Val av styrelseledamöter och revisor.
10. Val av valberedning
11. Annat ärende som ankommer på stämman enligt Aktiebolagslag (2005:551) eller bolagsordningen.

§ 9 Räkenskapsår

Bolagets räkenskapsår skall vara 1/1-31/12.

§ 10 Ägarnas inflytande och insyn

Bolaget skall bereda delägarna i bolaget möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

Delägarna har rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder inte möter på grund av författningsreglerad sekretess.

§ 11 Allmänhetens insyn

Bolaget ska låta allmänheten ta del av bolagets handlingar enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet enligt 2 kap tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:447).

§ 12 Hembudsförbehåll

Har aktie övergått till annan, ska aktien genast hembjudas övriga aktieägare genom skriftlig anmälan hos bolagets styrelse. Åtkomsten av aktien skall styrkas samt, då aktien övergått genom köp, uppgift lämnas om den betingande köpeskillingen.

Ett erbjudande om hembud kan utnyttjas för ett mindre antal aktier än erbjudandet omfattar.

När anmälan gjorts om aktien övergång, ska styrelsen genast skriftligen meddela detta till varje lösningsberättigad, vars postadress finns införd i aktieboken eller annars är känd för bolaget. Lösningsberättigad ska anmodas att, om denne önskar begagna sig av lösningsrätten, skriftligen framställa lösningsanspråk hos bolaget inom två månader, räknat från anmälan till

styrelsen om aktiens övergång. Anmäler sig flera lösningsberättigade, ska företrädesrätten dem emellan bestämmas genom lottning, verkställd av notarius publicus. Om flera aktier utbjudits samtidigt ska dock aktierna först, så lång som möjligt, i proportion till tidigare innehav fördelas bland dem, som framställt lösningsanspråk.

Har aktien övergått genom köp, ska lösenbeloppet utgöras av köpeskillingen.

Tvist om lösningsrätt och om lösningsbeloppets storlek skall avgöras av allmän domstol. Talan skall väckas inom två månader från det att lösningsanspråket framställs hos bolaget.

Lösenbeloppet skall betalas inom en månad från den tidpunkt, då lösenbeloppet blev bestämt.

Om inte någon lösningsberättigad framställer lösningsanspråk inom stadgad tid eller lösen inte erläggs inom föreskriven tid, har den som gjort hembudet, rätt att bli registrerad för aktien.

Överlåtaren skall ha rätt att rösta för aktierna under hembudstiden.

Denna bolagsordning har antagits på ordinarie årsstämma den

Aktieägaravtal 2016-2019.**Bilaga 1.****Aktieägaravtal.**

Aktieägarna i Naboer AB har enligt protokoll och bilaga från årsstämma i Naboer AB 2015, beslutat för en period om fyra år hur kostnadsfördelningen ska utformas mellan ägarna för köp av tjänster från Naboer AB.

För perioden 2016-01-01 tom 2019-12-31 avtalar parterna om nedan angivna årliga kostnad för Naboer AB's tjänster. Ersättningen till Naboer AB faktureras aktieägarkommunerna i januari under åren 2016, 2017, 2018 och 2019. Fördelningen av kostnaderna för Naboers AB's tjänster enligt bifogad matris och det är oförändrade nivåer från perioden 2011-2015. Målsättningen är att alla avtal ska vara tecknade innan novembers utgång 2015.

Ny aktieägare.

Om ny aktieägare ska ansluta sig till bolaget inom gällande avtalsperiod, upprättas ett avtal med den aktieägaren som harmonierar med övriga avtal i tid och ersättning. Detta gäller även vid eventuell sammanslagning bland de offentliga ägarna, då gällande avtal omformuleras för att harmoniera med den nya ägarbilden.

Utträde som aktieägare.

Om aktieägare önskar begära utträde från sitt engagemang i Naboer AB, skall den aktieägaren framföra sitt önskemål samt sina skäl till övriga aktieägare senast vid tidpunkt för bolagsstämman året innan utträdet tänkt ske. Utträde kan endast ske i brytpunkten mellan ovan nämnda perioder för aktieägaravtal. Regler för hembud etc (tex förköpsrätt) finns angivet i bolagsordningen.

Överenskommelse

Denna överenskommelse upprättas i två identiska exemplar där parterna behåller var sitt avtal. XXXX kommun avser att som aktieägare betala YYYY SEK till Naboer AB för år 2016. Därefter indexuppräknas den rörliga delen av beloppet med svensk konsumentprisindex för åren 2017, 2018 och 2019. Baskostnaden förblir konstant dessa år. Bilagd matris visar fördelning mellan baskostnad och rörlig del. Parterna har tagit del av avtalets innebörd och godkänner det.

Ort/Datum:

Ort/Datum: Östersund

*För Ägar kommun
Namnförtydligande*

*För Naboer AB
VD Lennart Adsten*

Årlig fördelning av kostnader mellan aktieägare i Naboer AB för bolagets tjänster. (Valuta SEK)

Period 2016-01-01 – 2019-12-31. Rörlig del indexuppräknas med svenskt konsumentprisindex 2017-2019.

Ägare	Invånare antal		Baskostnad	Rörlig del	Total
			SEK	SEK	SEK
Holtålen kommun	2012		25000	7000	32000
Tydal kommun	854		25000	7000	32000
Meråker kommun	2543		25000	14000	39000
Inderøy kommun	6773		25000	14000	39000
Åre kommun	10448		25000	30000	55000
Verdal kommun	14779		25000	30000	55000
Krokom kommun	14678		25000	30000	55000
Levanger kommun	19291		25000	37000	62000
Stjørdal kommun	22810		25000	37000	62000
Trondheim kommun	182740		25000	86000	111000
Östersund kommun	60340		25000	86000	111000
Summa	337268				
Nord-Trøndelag fylkeskommun	135386		125 000		125000
Sör Trøndelag fylkeskommun	307481		125 000		125000
Region Jämtland Härjedalen	126604		125 000		125000
Summa	569471		650000	378000	1028000

Årlig baskostnad 25 000 SEK/kommun och
125 000 SEK/fylkeskommun och Region Jämtland Härjedalen.

Rörlig del för kommunerna, anpassad till befolkning.
Befolkningsstatistiken från senhöst 2014 och är
hämtad från SCB och SSB..
Rörlig del indexuppräknas med svenskt
konsumentprisindex under åren 2017-2019.

0-2499		7000
2500-7000		14000
7001-18500		30000
18501-25000		37000
25000 -		86000

Denna matris kopplas till aktieägaravtalen för perioden 2016-2019, som under hösten 2015 avses tecknas mellan Naboer AB och bolagets aktieägare.

PROTOKOLL

Årsstämma/generalforsamling för Naboer AB i Verdal, 2015-05-28

§1 Val av ordförande vid stämman

Kjetil Aarstad valdes som ordförande vid stämman och han hälsade alla välkomna.

§2 Upprättande och godkännande av röstlängd

Röstlängd upprättades enligt bilaga 2 och godkändes av årsstämman.

§3 Val av justeringsman och protokollförare

Anders Edvinsson valdes till justeringsman och till att föra protokoll utsågs Lennart Adsten.

§4 Prövande om stämman blivit behörigt sammankallad.

Stämman var enig om att den blivit behörigt sammankallad.

§5 Godkännande av dagordning

Dagordningen presenterades och därefter godkände årsstämman den.

§6 Presentation av verksamhetsåret 2014

VD Lennart Adsten redogjorde för de aktiviteter som genomförts verksamhetsåret 2014.

§7 Framläggande av årsredovisning och revisionsberättelse

VD Lennart Adsten presenterade styrelsens förslag av årsredovisning för 2014, samt revisionsberättelsen som lades fram för årsstämman.

§8 Beslut

Årsstämman fattade följande enhälliga beslut:

- a) fastställande av resultat och balansräkning för 2014
- b) att vinsten disponeras enligt fastställd balansräkning
- c) att ansvarsfrihet beviljas styrelseledamöter och verkställande direktör.

§9 Fastställande av arvoden

Årsstämman beslutade om ersättningar enligt följande:

Ordförande erhåller ett fast arvode på 20 000 SEK/år.

Ordinarie styrelserepresentanter (exkl. ordförande) eller ersättare erhåller en rörlig ersättning på 2 500 SEK /person och styrelsemöte.

Dessutom tillkommer ett fast arvode på 5 000 kr/år om man deltagit på minst hälften av styrelsemötena under året.

Suppleanter ersätts med 2500 SEK/person och styrelsemöte när de blivit inkallade och deltagit.

Resersättning utgår ej från bolaget utan där hänvisas i först hand till ägarna. Om styrelserepresentant eller ersättare ej får sina resersättningar täckta på något annat sätt, har Naboer AB möjlighet att kompensera denne för sina utlägg.

Ägarrepresentanter som deltar vid årsstämma och bolagsstämma får sina utgifter täckta av respektive aktieägare.

Revisor ersätts på löpande räkning.

§10 Val av styrelse

Valberedningens förslag lästes upp och styrelse valdes enhälligt av årsstämman enligt bilaga 3.

§11 Val av valgkomite/valberedning

Årsstämman valde enhälligt följande personer att ingå i en valberedning. För Nord-Trøndelag utsågs Ida Stuberg, för Jämtland Härjedalen Bo Danielsson samt för Sör-Trøndelag och sammankallande ledare valdes Kirsti Leirtrø.

Stämman beslutade att principen för valberedningens sammansättning är att representanterna ska vara politiker från aktieägarkollektivet.

§12 Aktieägaravtal 2016-2019

Frosta kommun lämnade över en skrivelse till årsstämman om att de ej längre önskade vara aktieägare i Naboer AB fr o m 2016-01-01 och att de avsåg att avyttra sitt aktieinnehav till någon av de övriga aktieägarna där det med största sannolikhet blir Sör-Trøndelag fylkeskommune som förvärvar dessa. Årsstämman godkände enhälligt dessa planer och uppmanade parterna att slutföra överlåtelsen samt rapportera till bolagets administration för justering i aktieboken.

Med justering att Frosta plockas bort från beräkningsmatrisen, beslutade årsstämman enhälligt att anta underlagen enligt bilaga 1, och att separata avtal i linje med förslaget upprättas med varje enskild aktieägare under 2015. VD får mandat av årsstämman att teckna Naboer AB i detta sammanhang.

§13 Övriga frågor :***Information om aktiviteter 2015***

VD gav en översikt vad som gjorts i verksamheten under 2015, och vad som är på gång.

§14 Mötet avslutas

Mötesordförande avslutade årsstämman genom att tacka för allas deltagande och välkomnade till 20 års jubileum efteråt.

Protokoll 2015-05-28

Mötesordförande

Lennart Adsten

Kjetil Aarstad

Protokollet justeras

Anders Edvinsson

Bilaga2. (Årsstämma 2015)

Röstlängd vid Naboer AB's årsstämma 2015-05-28, Verdal

Aktieägare	Representant	Antal aktier	Antal röster
Holtålen kommun	-	200	200
Inderøy kommun	-	200	200
Krokom kommun	Håkan Larsson	200	200
Meråker kommun	Bård Langsævd	200	200
Levanger kommun	Per Anker Johansen	200	200
Stjørdal kommun	Ole Hermod	200	200
Sör-Trøndelag fylkeskommun	Olav Huseby	200	200
Nord-Trøndelag fylkeskommun	May-Britt Lagesen	400	400
Trondheim kommun	Rune Harvard Kjenstad	200	200
Verdal kommun	Björn Iversen	200	200
Åre kommun	Can Savran	200	200
Östersund kommun	Anders Edvinsson	200	200
Region Jämtland Härjedalen	Bo Danielsson	400	400
Frosta kommun	Johan Petter Skogseth	200	200
Tydal kommun	John Lidvar Paulsby	200	200

3000 av 3400 aktier var representerade vid årsstämman.

Dessutom deltog som observatörer med yttranderätt:

Leif Roar Skogmo, Stjørdal kommune

Thomas Hägg, Region Jämtland Härjedalen

Randi Reese, Sör-Trøndelag fylkeskommune

Erling Bergh

Elsa Danielsson

Martin Stavrum

Sidsel Trönsdal, Interreg

Lennart Adsten, VD Naboer AB

Kjetil Aarstad, Verdal kommun

Lena Bengtsson

Johannes Sandstad

Bilaga 3. (Årsstämma 2015)

Val av Naboer AB's styrelse vid årsstämman 2015-05-28, Verdal

Representerar	Ordinarie ledamot	Ersättare
<i>Nord-Trøndelag fylke</i>		Ragnhild Kvalø, NTFK
Fylkekommunen N-T	May Britt Lagesen	
Kommunerna N-T	Kjetil Aarstad, Verdal kommune. (Ordförande)	
<i>Sör Trøndelag fylke</i>		Ola Huke, STFK
Fylkekommunen S-T	Randi Reese	
Kommunerna S-T	Heidi Horndalen. Tydal kommune	
<i>Jämtlands län</i>		Håkan Larsson, Krokom
Region J H	Robert Uitto, (Vice ordförande)	
Kommunerna J H	Mona Modin Tjulin, Östersunds kommun	
	6 st ordinarie	3 st ersättare

Maria Risemark
Kommunikationsstrateg
Tfn: 063-16 83 02
E-post: maria.risemark@regionjh.se

2015-08-31

RS/1384/2015

Varumärkespolicy för Region Jämtland Härjedalen

INLEDNING

Ett varumärke är den uppfattning som omvärlden har om en organisation, ett företag, en plats eller en person. Det är viktigt att skapa en tydlig och attraktiv bild av varumärket Region Jämtland Härjedalen för att få fler människor att flytta hit och börja arbeta här, samt för att få fler företagsetableringar och att öka antalet turister.

Varumärkespolicyn ska bidra till att skapa framtidstro, optimism och framåtrörelse. En gemensam policy för både Region Jämtland Härjedalen som organisation och platsen Jämtland Härjedalen ger goda förutsättningar att skapa ett starkt varumärke.

VÄRDERING

För att arbeta med att uppfylla Region Jämtland Härjedalens vision ska organisationens strategier, planer och utvecklingsarbeten utgå från varumärkespolicyn.

Ett varumärkes kärnvärden och positionering är medel för att nå visionen. Kärnvärdena är drivande för all verksamhetsutveckling. Positionering är central för kommunikationen och den kommunikativa motorn för att nå visionen.

Vision

En region att längta till och växa i

Visionen är den övergripande och långsiktiga målbilden för organisationen och Jämtland Härjedalen som plats. Fokus är attraktivitet och tillväxt - två viktiga utmaningar, nu och i framtiden.

Verksamhetsidé

Vi ska arbeta för utveckling och tillväxt i Jämtland Härjedalen, och erbjuda alla boende och besökare en hälso- och sjukvård av hög kvalitet.

Verksamhetsidén är en sammanfattning av organisationens uppdrag och ska besvara vem vi är till för och vad vi ska göra.

Kärnvärden

Kärnvärde 1 - Välkomnande

- Visar på öppenhet och lyhördhet
- Ett inkluderande kärnvärde som uppmuntrar till relationsskapande

Kärnvärde 2 – Handlingskraftig

- Ett aktivt och utvecklande kärnvärde
- Ett drivande kärnvärde som uppmuntrar till samverkan och medskapande

Kärnvärde 3 – Pålitlig

- Signalerar trygghet och ansvarstagande
- Stark koppling till kunskap och erfarenhet
- Markerar vikten av kontinuitet, stabilitet och hållbarhet

Kärnvärdena är ledstjärnor för alla medarbetare och för alla aktörer som på olika sätt marknadsför platsen Jämtland Härjedalen. Kärnvärdena är det som vi vill att omvärlden ska förknippa oss med och ska därför genomsyra allt vi säger och gör.

Positionering

En region i rörelse — A region on the move

Positionering handlar om att försöka ta en unik plats i våra målgruppers medvetanden, där vi särskiljer oss från konkurrerande organisationer och platser.

Vi ska arbeta för att omvärlden ska uppfatta oss som en region i rörelse, på väg framåt, mot det moderna och nytänkande.

Vikten av bevarandet av Estrad Norrs
namn, varumärke samt logga

Bakgrund

När den statliga Regionmusiken upphörde 1988 bildades Länsmusikstiftelser i samtliga län, utom Stockholm, med Landstingen som ensam stiftelsebildare.

De statliga medlen kanaliserades direkt till dessa stiftelser och var de första åren nästan till 100% finansierade av staten via kulturrådet.

Dåvarande TR (idag Svensk Scenkonst) och Symf (Sveriges yrkesmusikerförbund) förhandlade om särskilda kollektivavtal för regionmusiker, eftersom symfoniorkesteravtalet inte var tillämpligt i alla delar för Regionmusiken.

När man så bildade stiftelser fortsatte avtalet att gälla för Länsmusikverksamhet.

I Bohuslän blev det Musik i Väst, i Skåne Musik i Syd, och i Jämtland Länsmusiken Jämtland och i avtalen ändrades namnen.

Länsteatern Jämtland/Härjedalen som är en utav Sveriges yngsta länsteatrar bildades 1997.

Norrlands nätverk för musikteater och dans (NMD) är ett kommunalförbund och ett turnénätverk för att tillgängliggöra opera, musikteater och dans för en större publik i de fyra norrländska länen Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten.

Estrad Norr bildades 2005 genom en sammanslagning av länsmusiken, Länsteatern Jämtland/Härjedalen och NMD, med endast en chef, istället för tidigare två.

Tillgänglighet

Att behålla Estrad Norrs väl etablerade namn och logga hjälper scenkonsten i Jämtlands län att förbli tillgänglighetsanpassad. Loggan kan man känna igen oavsett ålder, läskunnighetsgrad, mentala funktionshinder eller modersmål. Ett tydligt exempel på det är att barn på länets förskolor och skolor tidigt lär sig sammankoppla vår logga (som syns på affischer, marknadsföringsmaterial samt när en Estrad Norr bil rullar in på skolgården) med musik-, dans- eller teaterföreställningar.

Estrad Norr har under lång tid arbetat upp epitet som kvalité, professionalism, tillgänglighet och öppenhet.

Det kan man som publik förvänta sig när man går och ser en föreställning/konsert. Men då behöver avsändaren förbli tydlig för att upprätthålla det upparbetade och inte tappa förtroende och antal besökare.

”Ni på Estrad Norr gör så bra grejer” – Citat från nöjd kund.

Även för Estrad Norrs samarbetspartners, t ex arrangörerna, kan ett eventuellt byte av varumärke/logga skapa förvirring: Är Region Jämtland Härjedalen en ny scenkonstverksamhet? Går det att beställa scenkonst genom Region Jämtland Härjedalen?

Estrad Norrs logga med dess färgsättning och design syns tydligt, både i litet format i en tidningsannons och även på långt håll på affischer och bilar.

Merarbete

Estrad Norr skulle behöva lägga mycket arbetskraft, tid och pengar om en ny logga skulle bli aktuell. Det tar tid att etablera en ny logga/ett nytt varumärke i publikens, arrangörernas, samverkanspartners samt artisters medvetande.

I Nätverket NMD (nätverk Norrlands musik- & dansteater) skulle ett byte av logga och namn betyda komplikationer för flertalet parter, då verksamheterna marknadsförs gemensamt på hemsidor och andra kanaler i de fyra Norrlandslänen. De övriga verksamheterna är Norrlands Operan, Piteå Kammaropera samt Norrdans.

I STIM-avtalen och i PISA-förordningen som reglerar pensionsvillkoren för statligt stödda kulturverksamheter och därmed hos SPV finns Estrad Norr.

Identitet

Estrad Norr med både namn och logga ger arbetsgruppen en identitet både internt och externt. Estrad Norr har arbetat ihop musik-, teater-, musikteater- och dans verksamheterna under samma namn och jobbar ofta över dessa gränser som arbetsgrupp och ser vinning i tid, pengar och i arbetsglädje.

Bland teater- och musikutövare är Estrad Norr ett vedertaget begrepp, ett begrepp som når utanför Jämtlands gränser. Vi ses även som en trygg och bra arbetsgivare. Många söker sig till oss tack vare vårt goda rykte.

Skulle Region Jämtland Härjedalen i framtiden ingå i storregion med Västernorrland (som också har scenkonstverksamhet) och Estrad Norr stå utan varumärke och logga, kan scenkonsten i Jämtland komma att bli helt anonym.

Bilden nedan visar Maher (från Senegal) och Sousou Cissoko som turnerade för Estrad Norr i Jämtlands läns skolor, under tre veckor hösten 2014. De spelade, sjöng och berättade om instrumentet kora och dess starka dragningskraft, hur det förde dem samman och kallade dem till ett livsäventyr. På sin facebooksida skrev de tillsammans med bilden: "To play for children in the schools of Sweden has never felt as important as today"

Ett exempel på hur Estrad Norr som namn och verksamhet lever utanför Jämtlands gränser.

Regional utveckling

KULTUR
Ingrid Printz
0703112424
ingrid.printz@regionjh.se

2015-09-21

Dnr: RUN/1155/2015

Remiss Sponsringspolicy (RS/248/2015)

Regionstyrelsen har, 2015-06-12, fastställt en remissversion av Sponsringspolicy för Region Jämtland Härjedalen (RS/248/2015.) Ärendet har remitterats till regionala utvecklingsnämnden för synpunkter, för att slutligt beslutas i styrelsen senast i december 2015 och i fullmäktige senast i februari 2016. Sponsring får inte utgöra ett otillåtet stöd till enskilt företag eller innebära att kravet på objektivitet kan ifrågasättas. Lagen om offentlig upphandling, skattelagstiftningen och marknadsföringslagen ska beaktas. Genom att regionen i huvudsak är finansierad med skatteintäkter krävs gemensamma regler för att inte riskera att förtroende och opartiskhet kan ifrågasättas. Nedan följer några synpunkter/förslag utifrån Sponsringspolicyns rubriker.

Värdering:

Policyn utgår från att sponsring är ett affärsmässigt samarbetsavtal och det nya förslaget innebär att regionen inte ska sponsra extern part eller själv ta emot sponsring. Policyn gäller för hela Region Jämtland Härjedalen inklusive helägda kommunala bolag och stiftelser som regionen ensam stiftat. Regionens delägda kommunala bolag och stiftelser som regionen stiftat tillsammans med någon annan eller föreningar som regionen är medlem i bör ha samma försiktighet och restriktiva inställning till sponsring.

Synpunkter/förslag: Regionala utvecklingsnämnden är positiv till att regionen tar fram en sponsringspolicy med grundregeln att regionen inte sponsrar extern part. Frågan om en restriktiv hållning till sponsring gällande kommunala bolag, föreningar eller stiftelser som regionen stiftat med någon annan, kan behöva särskild översyn. Ett exempel är de tillfällen där Jamtli ingått ett sponsringsavtal för utveckling av besöksmål. Ordet ”samma” försiktighet och restriktiva hållning, bör utgå.

Nämnden är positiv till att policyn ” Regler för gåvor och donationer (LS/324/1998) uppdateras efter det att sponsringspolicyn har fastställts. Ett tillägg till policyn vore önskvärd, om att ”Sponsringspolicyn omfattar inte regionens bidragsgivning till organisationer. Stöd och bidrag till externa organisationer regleras i Regler och villkor för bidrag till externa organisationer samt länskulturens övriga stödformer (LS/926/2014).”

Sponsring in till regionen:

Huvudregeln är att regionen inte låter sig sponsras av extern part. Undantag från regeln gäller Regionstyrelsen som kan anta samverkansregler som Sveriges kommuner och landsting rekommenderar mellan offentligt finansierad hälso- och sjukvård och läkemedelsindustri, medicinsk industri, laboratorieteknisk industri eller liknande.

Synpunkter/förslag: Ett undantag gällande Länstrafiken vore önskvärt under förutsättning att sponsringen kan anses vara lönsam och bidrar till en positiv utveckling för kollektivtrafiken, t.ex. när en busstillverkare vill testa fordon i samarbete med Länstrafiken. Ett undantag bör också kunna införas gällande sponsring för ex stiftelser, kommunala bolag som regionen stiftat med någon annan, se tidigare exempel Jamtli.

Sponsring ut från regionen:

Regeln är att regionen inte sponsrar extern part.

Synpunkter/förslag: Länstrafiken vill kunna pröva möjlighet till sponsring om sponsringen bidrar till att stärka Länstrafikens varumärke med fokus på kunder i regionen. Primära målgrupper är ungdomar och arbetspendlare.

Regionens uppdrag att främja utveckling och tillväxt:

I regionens uppdrag ingår att främja utveckling och tillväxt. Om regionen vill bidra ekonomiskt med anledning av ett större publikt evenemang med internationell och medial uppmärksamhet, kan det ses som en naturlig del av uppdraget. Regionen definierar inte detta som sponsring. Beslut om sådant stöd ska baseras på en skriftlig förfrågan och fattas av styrelse eller nämnd. Insatsen ska följas upp och utvärderas. Om regionen vill bidra ekonomiskt med anledning av ett större publikt evenemang (motsvarande VM/EM-status) med internationell och medial uppmärksamhet kan det ses som en naturlig del av uppdraget. Regionen definierar inte detta som sponsring. Om ett ekonomiskt stöd beviljas ska syftet alltid vara att det ska bidra till att regionens mål och visioner kan uppnås.

Synpunkter/förslag: En tydligare definition av och som vidgar begreppet ”ett större publikt evenemang med internationell och medial uppmärksamhet” är önskvärd för de evenemang som faller utanför den idrottsliga benämningen VM/EM-status. Unescokonferensen 2016 Creative Cities Network kan utgöra ett exempel på ett evenemang med internationell och medial uppmärksamhet.

Underlag inför beslut

Det krävs en noggrann bedömning innan skattemedel kan används för stöd till publika evenemang. Beslut ska fatta av styrelse eller nämnd utifrån en skriftlig begäran med relevanta underlag. Om stöd beviljas bör det framgå av beslutet hur insatsen ska följas upp och utvärderas.

Synpunkter: Regionala utvecklingsnämnden är positiv till policyns skrivning om att beslut fattas av styrelse eller nämnd utifrån en noggrann bedömning och med uppföljning, utvärdering av insatsens effekt.

N/A

Hälso- och sjukvårdens ansvar vid publika evenemang

Enligt hälso- och sjukvårdslagen har Region Jämtland Härjedalen ansvaret för att tillhandahålla sjukvård till alla som befinner sig inom regionens geografiska område. Vid större publika evenemang kan regionen tillfälligt förändra sin organisation för att på bästa sätt möta det vårdbehov som kan uppstå. Om personal vill ställa upp ideellt vid ett evenemang ska detta ske enligt regionens regler. Regionen kan välja att ta ett ”principalansvar” för egna anställda som utför volontärsupdrag som första hjälpare. Särskilt beslut fattas av hälso- och sjukvårdsdirektören.

Synpunkter: Regionala utvecklingsnämnden ser positivt på att regionen tillfälligt kan förändra organisationen för att på bästa sätt möta det vårdbehov som kan uppstå vid ett större publikt evenemang och att regionen har särskilda regler för ideella insatser, volontärsupdrag.

Ekonomistaben
Anneli Svensson
Tfn: 063-147661
E-post: anneli.svensson@regionjh.se

2015-08-13

RS/248/2015

Sponsringspolicy för region Jämtland Härjedalen

Inledning

Sponsring är ett affärsmässigt samarbetsavtal till ömsesidig nytta mellan två (eller flera) parter, där sponsorn lämnar ersättning i form av pengar, varor och/eller tjänster och den sponsrade parten som motprestation tillhandahåller tjänster som ger sponsorn reklam, stärker sponsorns varumärke eller är till annan nytta för sponsorn. Bidrag utan motsvarande motprestation är inte sponsring. Sponsring kan gå i två riktningar, in till organisationen och ut från organisationen.

Sponsring får inte utgöra ett otillåtet stöd till ett enskilt företag eller innebära att kravet på objektivitet kan ifrågasättas. Lagen om offentlig upphandling, skattelagstiftning och marknadsföringslagen ska beaktas.

Regionen är i huvudsak finansierad med skatteintäkter och det krävs gemensamma regler för att inte riskera att förtroende och opartiskhet kan ifrågasättas.

Värdering

Region Jämtland Härjedalens regel är att inte sponsra extern part eller att själv ta emot sponsring. Policyn gäller för hela region Jämtland Härjedalen inklusive helägda kommunala bolag och stiftelser som regionen ensam stiftat. Regionens delägda kommunala bolag och stiftelser som regionen stiftat tillsammans med någon annan eller föreningar som regionen är medlem i bör ha samma försiktighet och restriktiva inställning till sponsring.

Sponsring in till regionen

Huvudregeln är att regionen inte låter sig sponsras av extern part.

Undantag: Regionstyrelsen kan anta samverkansregler som Sveriges kommuner och landsting rekommenderar mellan offentligt finansierad hälso- och sjukvård och läkemedelsindustri, medicinsk industri, laboratorieteknisk industri eller liknande.¹

Sponsring ut från regionen

Regeln är att regionen inte sponsrar extern part.

Regionens uppdrag att främja utveckling och tillväxt

I Region Jämtland Härjedalens uppdrag ingår att främja utveckling och tillväxt. Om regionen vill bidra ekonomiskt med anledning av ett större publikt evenemang

---

¹ Nya samverkansregler tecknade från 2014 (LS/1659/2013).

(motsvarande VM/EM-status) med internationell och medial uppmärksamhet kan det ses som en naturlig del av uppdraget. Regionen definierar inte detta som sponsring. Om ett ekonomiskt stöd beviljas ska syftet alltid vara att det ska bidra till att regionens mål och visioner kan uppnås.

Underlag inför beslut

Det krävs en noggrann bedömning innan skattemedel kan användas för stöd till publika evenemang. Beslut ska alltid fattas av styrelse eller nämnd utifrån en skriftlig begäran med relevanta underlag. Om stöd beviljas bör det framgå av beslutet hur insatsen ska följas upp och utvärderas.

Hälso- och sjukvårdens ansvar vid publika evenemang

Enligt hälso- och sjukvårdslagen har Region Jämtland Härjedalen ansvaret för att tillhandahålla akut hälso- och sjukvård till alla som befinner sig inom regionens geografiska området. Det kan innebära att vården kan behöva dimensionera om befintlig sjukvårdsorganisation utifrån ett evenemang. Regionen har inte något ansvar att ställa någon särskild beredskap till förfogande för arrangörer.

Vid större publika evenemang kan regionen tillfälligt förändra sin organisation för att på bästa sätt möta det vårdbehov som kan uppstå. Om personal vill ställa upp ideellt vid ett evenemang ska detta ske enligt regionens regler.

Region Jämtland Härjedalen kan välja att på avtalsrättslig grund ta ett s k principalansvar² för egna anställda som utför volontäruppdrag som första hjälpare. Särskilt beslut måste då fattas av hälso- och sjukvårdsdirektören.

Relaterade dokument: *Regler och villkor för bidrag till externa organisationer samt läns kulturs övriga stödformer (LS/926/2014).*

---

² Principalansvar kan definieras som arbetsgivares ansvar för skador orsakade av arbetstagare.

1(2)

Ingrid Printz
Regional Utveckling
Kultur
070-3112424
Ingrid.printz@regionjh.se

2015-09-28
Dnr: RUN/1228/2015

Remissvar - Regler för spridning av information samt fotografering och inspelning i Region jämtland Härjedalens lokaler

Regionstyrelsen har fastställt nytt utgåva; Regler för spridning av information samt fotografering och inspelning i Region Jämtland Härjedalens lokaler. Beslut om remissversion av utgåvan fattas på Regionstyrelsen den 30 september. Regionala utvecklingsnämnden ombeds lämna eventuella synpunkter av utgåvan i koppling till ärendet om Sponsringspolicy(RUN/1155/2015). Regionstyrelsen fattar beslut om "Sponsringspolicyn" samt "Regler för spridning av information mm" senast i december och fullmäktige beslutar senast i februari 2016. Utgåvan slår fast att regionen har ett stort antal lokaler och passager som allmänheten har tillträde till. Regionen har ingen skyldighet att förmedla information från externa aktörer men kan upprätthålla informationsplats om syftet är lämpligt och har tydlig avsändare utifrån de regler som presenteras i utgåvan. Bedömningen är lämplighet.

Spridning av information:

Grundregeln är att informativa anslag och viktig samhällsinformation ska vara tillåten och tillgängliggöras på anvisade anslagsplatser. Detsamma gäller digital information. Avsändare kan vara regionen, annan myndighet, eller en ideell organisation där budskapet kan anses gynna patienter, anhöriga el besökare. Regionens information ska utgå från den grafiska profilen och inte blandas med extern information där avsändare tydligt ska framgå.

Otillåten information:

Information får inte strida mot regionens verksamhet eller ge reklam för metoder, läkemedel eller produkter och tjänster där regionen inte är intressent. Information får inte vara av religiös, facklig eller partpolitisk karaktär, undantaget landstingspolitik där avsändaren är gruppering med representation från majoritet och opposition.

Reklam:

Information med reklam – eller marknadsföringssyfte från externa näringsverksamheter är inte tillåten. Det gäller såväl trycksaker som information i digital form. Kollektivtrafiken är undantagen regeln där reklam på fordon och hållplatser är tillåten. Exempel på "kommersiell

information” som kan tillåtas i anslutning till mottagningar, avdelningar och väntrum är information om apotekets eller restaurangens öppettider, buss- och tågtider mm.

Skyltning/Utställningar:

Fastighetsenheten ansvar för skyltning av regionens lokaler och mark som organisationen äger. Utställningar i regionens allmänna lokaler ska vara godkända av ansvarig chef. Säkerhetsaspekter vid utställningar ska beaktas. Vid huvudentrén till Östersunds sjukhus finns inglasade ytor som kan användas för information, vilka bokas hos Kommunikationsstaben.

Uppträdanden/Evenemang:

Hänsyn ska tas till evenemangets art och om det kan påverka allmän ordning, trivsel. De riktlinjer som angetts för information gäller.

Fotografering, filmning och inspelning:

Fotografering, filmning och inspelning av ljud är i regel alltid tillåten på allmän plats. Grundprincipen är att patientens, kundens rättigheter och integritet ska skyddas och kravet på samtycke gälla. Lagen om sekretess ska följas. Frivilliga överenskommelser, mellan t.ex. en patient och en journalist, kan ske om samtycke finns och utan att påverka ordinarie verksamhet. Medverkande medarbetare och andra berörda ska informeras om inspelningen. Andra personer i lokalerna ska inte avbildas utan samtycke.

Regionala utvecklingsnämndens synpunkter/förslag:

Regionala utvecklingsnämnden vill påpeka att reglerna i stort utgår från en av regionens kärnverksamheter, Hälso- och sjukvård. Det är relevant att dokumentet redan inledningsvis tydliggörs att gälla även den andra kärnverksamheten, Regional utveckling. En helhetssyn bör genomsyra dokumentet.

Offentliga lokaler tillhandahålls genom kultur, folkhögskolor, mötesplatser som t.ex. designcentrum och andra allmänna platser. Designcentrum kan i likhet med kollektivtrafiken behöva ett undantag från regeln som gäller reklam. Designcentrum fungerar som mötesplats och ett visningsrum för design och formgivningsprodukter från regionalt och nationellt verksamma formgivare/företagare. Där kan syftet ibland vara svårt att särskilja från ett ”marknadsföringssyfte”.

Regionala utvecklingsnämnden föreslår även att vidga målgruppen i dokumentet, patienter/anhöriga/besökare till patienter/kunder/deltagare/besökare/samarbetspartners.

**Regler för spridning av information samt fotografering
och inspelning i Region Jämtland Härjedalens lokaler**

Version: 1

Beslutsinstans: Regionstyrelsen

Linda Henriksson
Kommunikationsstaben

2015-06-25

Dnr:RS/1140/2015

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av
1.		Nyutgåva	

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
1.1	Vem beslutar om vad som är tillåtet?	4
2	SPRIDNING AV INFORMATION.....	4
2.1	Bedömning av lämplighet.....	4
2.2	Basutbud av information	5
2.3	Kampanjer	5
2.4	Information från vårdenheter	5
2.5	Information från andra aktörer	5
2.5.1	Samhällsinformation – ja!	6
2.5.2	Reklam och kommersiell information – en gråzon	6
2.6	Digital information.....	6
2.7	Tidningar	7
2.8	Anslagstavlor	7
2.9	Skyltning.....	8
2.10	Utställningar.....	8
2.11	Snurrdörren vid entrén på sjukhuset	8
2.12	Uppträdanden och evenemang	8
2.13	Information till personal	9
3	FOTOGRAFERING OCH INSPELNING	9

1 INLEDNING

Inom Region Jämtland Härjedalens verksamheter finns ett stort antal lokaler och passager som allmänheten har tillträde till. Väntrum och entréer där besökare tillbringar tid i väntan på undersökning, behandling eller besked har en särskild roll. God medicinsk kvalitet och omsorg om individen börjar redan där.

Det är viktigt att informationsmaterial löpande rensas bort, så att utbudet är ständigt aktuellt. För många budskap vid receptioner, i väntrum eller på anslagstavlor begränsar informationens effekt. Därför ska inaktuella anslag alltid tas ner, oavsett vem som har satt upp dem.

Detta dokument innehåller även regler för vad som är tillåtet när det handlar om fotografering, filminspelning och ljudupptagning i Region Jämtland Härjedalens lokaler.

1.1 Vem beslutar om vad som är tillåtet?

Beslut som rör spridning av information samt filminspelning och fotografering sker i enlighet med Region Jämtland Härjedalens delegationsbestämmelser.

2 SPRIDNING AV INFORMATION

2.1 Bedömning av lämplighet

Väntrum, entréhallar, anslagstavlor och korridorer är ofta intressanta platser för företag, opinionsbildare och andra aktörer som vill sprida information och budskap. Region Jämtland Härjedalens lokaler ska så långt som möjligt hållas fria från ovidkommande information. Även information som kan *tyckas* vara harmlös bör ifrågasättas, eftersom den kan uppfattas som godkänd, eller till och med rekommenderad, av Region Jämtland Härjedalen utan att vara det.

Det är inte tillåtet att sätta upp, lägga ut eller visa material som:

- strider mot Region Jämtland Härjedalens verksamhet
- innebär reklam för metoder eller preparat som inte är förenliga med vetenskap och beprövad erfarenhet
- innebär reklam för receptbelagda läkemedel
- innebär reklam för produkter eller tjänster där Region Jämtland Härjedalen inte är intressent

Linda Henriksson
Kommunikationsstaben

- är av religiös, facklig eller partipolitisk karaktär¹
- har karaktären av namninsamling eller informerar om penninginsamling.
- syftar till försäljning av produkter eller tjänster, som inte bedrivs av Region Jämtland Härjedalen själv, Region Jämtland Härjedalens hyresgäster eller andra upphandlade avtalsparter.

Detta gäller oavsett om det är tryckt eller digital information.

2.2 Basutbud av information

Region Jämtland Härjedalens basutbud av informationsmaterial ska finnas i väntrummen. Det innehåller bland annat information om patienträttigheter, avgifter och patientnämndens verksamhet.

2.3 Kampanjer

Basutbudet kan kompletteras med informationsmaterial som ingår i kampanjer, som har Region Jämtland Härjedalen som avsändare. Det kan exempelvis handla om influensavaccination, egenvårdsråd eller andra speciella satsningar. Det innefattar även material från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), 1177 Vårdguiden eller olika nationella kampanjer.

2.4 Information från vårdenheter

Basutbud och kampanjer kan kompletteras med information från enskilda verksamheter (hälsocentraler, öppenvårdsmottagningar eller motsvarande) inom Region Jämtland Härjedalen, om exempelvis öppettider, vägbeskrivningar och kontaktinformation. Utformningen av sådan information ska alltid följa organisationens grafiska profil, och på så sätt ha Region Jämtland Härjedalen som tydlig avsändare.

2.5 Information från andra aktörer

Lokaler och mark som Region Jämtland Härjedalen äger är inte allmän plats, så det finns ingen skyldighet att förmedla information från externa aktörer där. Men visst sådant material kan ändå få förekomma – i begränsad omfattning – om innehållet bedöms som särskilt viktigt för patienter, anhöriga och besökare. I grunden handlar det om vem avsändaren är och att syftet stämmer med Region Jämtland Härjedalens regler, utifrån Bedömning av lämplighet. Enkelt uttryckt går skiljelinjen mellan vad som är samhällsinformation och vad som räknas som reklam.

¹ Undantaget är när det gäller landstingspolitik där grupperingar med representanter för både majoritet och opposition är avsändare. Fackföreningar som representerar Region Jämtland Härjedalens medarbetare är också undantagna från förbudet. Sjukhuskyrkans ekumeniska verksamhet är också tillåten.

Linda Henriksson
Kommunikationsstaben

Dnr:RS/1140/2015

2.5.1 Samhällsinformation – ja!

Det är tillåtet att sprida samhällsinformation i Region Jämtland Härjedalens lokaler. Dit räknas information från kommuner, försäkringskassan, socialstyrelsen eller andra myndigheter. Beroende på innehåll så *kan* även information från ideella organisationer (patientföreningar, anhörigorganisationer, kvinnojourer, brottsofferjourer, Bris och liknande) ingå i kategorin samhällsinformation.

Informationen ska gynna patienterna, anhöriga och besökare – och det får inte finnas några konkurrensaspekter eller liknande att ta hänsyn till. Samhällsinformationen ska inte heller blandas med Region Jämtland Härjedalens egen information, utan finnas tillgänglig i exempelvis en särskild pärm, i broschyrställ eller på anslagstavla – och det måste tydligt framgå vem som är avsändare. För material som visas på digitala skärmar, se punkt 2.6

Vid händelse av kris- eller katastrofläge har Region Jämtland Härjedalen rätt att ersätta befintlig information i lokalerna med egen krisinformation.

2.5.2 Reklam och kommersiell information – en gråzon

Kommuner och landsting ska bedriva sin verksamhet och förhålla sig på ett sådant sätt att allmänhetens förtroende för verksamheten upprätthålls. Mot bakgrund av det ska det vara reklamfritt i/på Region Jämtland Härjedalens lokaler/mark. Information från externa näringsverksamheter, med reklam- eller marknadsföringssyfte, får alltså inte spridas eller exponeras där. Det gäller både i skriftlig (trycksaker och liknande) och digital form (tv-skärmar och liknande). Undantag gäller för kollektivtrafiken, där det är tillåtet med reklam på fordon och vid hållplatser.

Det finns också en gråzon mellan vad som är reklam och vad som kan räknas som kommersiell information. Det är tillåtet med viss kommersiell information om *service* i anslutning till avdelningar/mottagningar, foajéer och väntrum. Till exempel om öppettider för apoteket, sjukhusrestaurang och kiosk eller sjukrese-, buss- och tågtider.

På vissa mottagningar kan det också vara relevant att informera om behandling och rehabilitering vid anläggningar som Region Jämtland Härjedalen samarbetar med, eller som patienter kan få ekonomiskt stöd till.

Kommersiell information ska alltid finnas på särskilt anvisad plats och inte blandas med information som har Region Jämtland Härjedalen som avsändare.

2.6 Digital information

I vissa väntrum, korridorer och foajéer finns tv-skärmar, där det är möjligt att visa information i form av både rörlig bild och bildspel med stillbilder. Motsvarande kan även visas på datorer, läs-

Linda Henriksson
Kommunikationsstaben

/surfplattor (tablets) eller liknande, som finns tillgängliga för patienter, anhöriga och besökare att söka information med. I de kanalerna gäller samma regler som för spridning av tryckt information: *Sambällsinformation – ja. Reklam – nej*. Tänk också på att information som hela tiden 'rullar' på en skärm kan upplevas som störande av patienter, anhöriga och besökare. Av det skälet måste informationen på skärmen alltid vara ljudlös. Om möjligt ska det också finnas ett område i väntrummet där patient, anhörig eller besökare kan befinna sig utan att se skärmarna.

Material som visas på digitala skärmar kan, av tekniska skäl, inte delas upp på två separata ytor. Därför ska istället en tydlig uppdelning ske genom att det framgår av den grafiska formgivningen vad som har Region Jämtland Härjedalen som avsändare och vilken information som kommer från annan tillåten avsändare.

Vid händelse av kris- eller katastrofläge har Region Jämtland Härjedalen rätt att ersätta befintlig information i lokalerna med egen krisinformation.

2.7 Tidningar

Vanliga dags- och veckotidningar är trevliga inslag för dem som tillbringar en stund i väntrummet. Gamla och slitna exemplar bör rensas ut, så att tidningshyllan alltid ger ett fräscht intryck. Många tidningar innehåller visserligen reklam, men den riktar sig sällan till patienter. Helt annonsfinansierade tidningar och tidningar som vänder sig direkt patienter/patientgrupper ska däremot inte finnas i väntrum och liknande.

2.8 Anslagstavlor

Om anslagstavlor innehåller information från Region Jämtland Härjedalen blandat med material från andra aktörer så kan det vara svårt för besökare att avgöra vem som står bakom materialet. Därför ska det finnas skilda, tydligt uppmärkta, anslagstavlor, så att det framgår vad som är från Region Jämtland Härjedalen respektive andra avsändare.

I reception i Regionens hus finns en anslagstavla som är märkt med 'Region Jämtland Härjedalens officiella anslagstavla'. Den är endast avsedd för att anslå protokoll och information från de politiska organen i Region Jämtland Härjedalen.

På anslagstavlor märkta med 'Information från Region Jämtland Härjedalen' får endast material som är godkänt av Region Jämtland Härjedalen förekomma – exempelvis information där organisationen själv är avsändare eller information om olika nationella kampanjer som organisationen är involverad i. Material från andra aktörer får endast förekomma på anslagstavlor märkta med 'Information från organisationer och föreningar'. Otillåtet innehåll ska plockas ned omedelbart då det upptäcks. Se stycket Bedömning av informationens lämplighet.

Utöver det ska alla anslagstavlor en gång i månaden rensas från inaktuell information. Information om att/när tavlan rensas ska finnas med i märkningen på tavlan, så att den som

Linda Henriksson
Kommunikationsstaben

2015-06-25

Dnr:RS/1140/2015

affischerar får upplysning om detta. I och med att anslagstavlor regelbundet rensas bör man alltid sätta upp kopior, och inte originaldokument, på tavlorna.

Affischering får aldrig förekomma på dörrar, glasrutor, målade/tapetserade väggar eller andra ytor som inte är avsedda för spridning av information.

2.9 Skyltning

Fastighetsenheten ansvarar för skyltning i Region Jämtland Härjedalens lokaler och på mark som organisationen äger. Alla skyltar ska vara utformade utifrån Region Jämtland Härjedalens skyltprogram och grafiska profil.

2.10 Utställningar

Region Jämtland Härjedalens lokaler får användas för utställningar under förutsättning att de är godkända av ansvarig chef eller, när det gäller allmänna utrymmen, av Region Jämtland Härjedalens kommunikationschef i samråd med fastighetschefen. Samma riktlinjer gäller som för skriftlig information i Region Jämtland Härjedalens lokaler, speciellt stycket [Bedömning av informationens lämplighet](#).

Med hänsyn till synskadade får inte utställningsmontrar eller bord med information lämnas obevakade. Däremot går det bra att vid särskilda tillfällen inrätta en utställning om någon ansvarig fysiskt finns på plats och informerar förbipasserande. Tänk ändå på säkerheten, exempelvis att nödutgångar och andra viktiga passager inte blir blockerade.

För riktlinjer om utställningar och demonstrationer som riktar sig till personal, se stycket Information till personal.

2.11 Snurrdörren vid entrén på sjukhuset

Vid huvudentrén på Östersunds sjukhus finns en snurrdörr med två inglasade ytor, som kan användas för information och mindre utställningar. Bokningslista för intressenter som vill använda utrymmet finns hos Kommunikationsstaben. Vilket innehåll som är tillåtet styrs av samma principer som för information i väntrummen. I samband med bokning får intressenten skriftlig information om förhållningsorder och förutsättningar.

2.12 Uppträdanden och evenemang

Vid förfrågningar om att få framföra någon form av uppträdande eller evenemang i Region Jämtland Härjedalens lokaler eller på Region Jämtland Härjedalens mark ska särskild hänsyn tas till hur det kan påverka den allmänna ordningen och trivselen. För innehåll och budskap gäller

samma riktlinjer som för övrig information i Region Jämtland Härjedalens lokaler, se stycket [Bedömning av informationens lämplighet](#). Utöver det ska hänsyn tas till risken för störningar på grund av ljudvolym.

2.13 Information till personal

Lokaler och områden där patienter och anhöriga befinner sig ska inte användas för information om personalaktiviteter eller facklig verksamhet. Dit räknas även utställningar som riktar sig till personalen. Personalutrymmen, matsalar och personalrestauranger kan vara lämpliga platser för den typen av information eller utställningar – men då tydligt markerat som sådant.

3 FOTOGRAFERING OCH INSPELNING

Den tekniska utvecklingen har gjort det enkelt att fotografera, filma och spela in ljud. Allt fler patienter och närstående väljer att dokumentera sina besök i vården – och både det och den bevakning som medier gör av Region Jämtland Härjedalens verksamhet kan ibland upplevas som känsligt för andra patienter, närstående och personal.

Dessa regler gäller oavsett om det är en privatperson (patient eller besökare), medarbetare, journalist, yrkesfotograf eller motsvarande som ska utföra fotografering, filminspelning eller ljudupptagning – och även (speciellt kravet på samtycke) oavsett om det är en privatperson eller medarbetare som ska medverka. Grunden är dock att patientens rättigheter och integritet alltid ska stå i centrum.

INGET GENERELLT FÖRBUD I REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Fotografering och filmning är i regel alltid tillåten på allmänna platser. Region Jämtland Härjedalens lokaler räknas inte som allmänna platser, men det finns för den skull inte något beslut om foto- eller filmningsförbud. Fotograferingen eller inspelningen får däremot aldrig röja patienters sekretess (utan samtycke) eller störa ordinarie verksamhet.

Om en tillfrågad patient är villig att ställa upp på en intervju, så är det en frivillig överenskommelse mellan patienten och journalisten. Däremot kan Region Jämtland Härjedalen bestämma att intervjun inte får ske i en lokal där patienter eller personal riskerar att fotograferas eller filmas utan sitt medgivande (samtycke). Intervjun kan då ske till exempel utomhus eller i ett rum utanför avdelningen.

All vård ska så långt som möjligt ske i samråd med patienten, med respekt för dennes självbestämmande och integritet. I lokaler där vård bedrivs (på mottagningar och avdelningar med tillhörande väntrum och korridorer) ska därför hälso- och sjukvårdspersonalen se till att bestämmelserna följs:

Linda Henriksson
Kommunikationsstaben

- Enligt offentlighets- och sekretesslagen får ingen vårdgivare, vare sig medvetet eller oaksamt, medverka till att någon fotograferas eller filmas mot sin vilja.
- Uppgifter om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden är skyddade enligt offentlighets- och sekretesslagen och patientdatalagen. Sekretessen är däremot inte absolut utan kan hävas, helt eller delvis, om den enskilde patienten själv godkänner det.
- När en patient ger samtycke, så ska personalen notera detta i patientens journal.
- Tänk på att patienten, i och med sitt vårdbehov, kan vara i ett underläge och i en beroendeställning. Se därför till att patienten verkligen förstår vad ett samtycke innebär.
- Om samtycke från patienten inte finns ska personalen se till att fotografering eller filmning inte sker.
- Personalen ska också se till att andra personer som vistas i lokalerna (och inte har givit samtycke) inte avbildas och i övrigt berörs så lite som möjligt.
- I händelse av att ovanstående inte respekteras så hanteras det på samma sätt som övriga ordningsstörningar i organisationen.
- Man får däremot aldrig ta kameror eller annan utrustning i beslag eller tvinga någon att radera material.

LJUDUPPTAGNING

Att patienter väljer att spela in samtal med vårdpersonal är oftast för att i lugn och ro, efter besöket, kunna lyssna på vilka besked och råd man fick.

- Enligt svensk lag är ljudupptagning alltid tillåten så länge den som spelar in själv också deltar i samtalet.
- Enligt lag ska patientens behov av trygghet stå i centrum. Vården ska vara tillgänglig, respektera patientens självbestämmande och integritet samt främja goda kontakter. Därför finns ingen grund för ett inspelningsförbud.
- Vill man spela in ljud är det ändå bra att först informera övriga som medverkar. Om personalen anser att det kommer påverka vårdssituationen negativt, är det lämpligare att kalla in annan personal än att förbjuda inspelningen.

Regional utveckling

Regionkulturen
Ingrid Printz
063-146700
ingrid.printz@regionjh.se

2015-09-18

Dnr: RUN/1190-2015

Ansökan om statliga medel för 2016 inom ramen för kultursamverkansmodellen

Region Jämtland Härjedalen har rollen som samordnare och utvecklingsledare för kultursamverkan i länet där samverkan sker med kommunerna, institutionerna, civilsamhället och det fria kulturlivet. Regionen har i sin kulturplan 2015- 2018 redovisat vilka sju statsbidragsberättigade verksamhetsområden som uppbär statligt stöd enligt samverkansmodellen samt aktuella utvecklingsområden, mål och prioriteringar för perioden. Prioriterade områden under perioden är kultur för alla, kulturskaparna - kärnan i kulturlivet och kulturdriven tillväxt. Kulturplanen följs årligen upp gällande utfall och effekter. Genom gemensam uppskrivning av nivåer från 2015 och genom önskvärd förstärkning av modellen, kan vi gemensamt verka för en dynamisk kulturutveckling i Jämtlands län.

Regionen ansöker om 32 157 tkr i statligt stöd för verksamhetsår 2016 utifrån preciseringar nedan. Kulturplanen är ett levande dokument som kan revideras eller kompletteras inför regionens årliga ansökan om statsbidrag. I den kvalitativa uppföljningen för 2014 redovisas regionens insatser gällande kvalitet, förnyelse och horisontella aspekter. Kompletteringar gällande planens prioriteringar för verksamhetsår 2016 i bilaga 1./

1. Befintliga (2015) regionalt fördelade statsbidrag

Efter återställning av innehållna statliga medel med 1,2 % i augusti 2015 uppgår det statliga anslaget år 2015 till 27 692 tkr. I budget 2016 gör regionen en uppräknings av bidraget till samverkansmodellens områden med **2,4 %**. Regionen föreslår att den statliga finansieringen räknas upp i samma omfattning, vilket innebär att det statliga anslaget ökas med **665 tkr**.

Totalt: 28 357 tkr (inklusive uppräknings med 2.4%)

2. Regional förstärkning inom kultursamverkansmodellen 2016

I kulturplanen anges flera utvecklingsområden som förutsätter ökad finansiering. Nedan anges regionens förstärkningsområden utöver de insatser som finansieras genom andra statliga medel och EU-medel. Insatserna rör museiverksamhet, arkivverksamhet, konstfrämjande verksamhet, filmkulturell verksamhet, litteraturområdet samt vissa särskilda insatser. Regionen föreslår att den statliga finansieringen räknas upp i samma omfattning, vilket skulle innebära att det statliga anslaget ökas med **3 300 tkr**.

Totalt: 31 657 tkr (inklusive ökning med totalt 3 300 tkr)

Interregional samverkan professionell scenkonst/teater

Norrlandslänen har i samarbete, under åren 2013-2015, utvecklat en modell för utveckling av turnéstöd teater, ”Mer till Fler”, enligt den modell som utarbetats genom NMD samarbetet, Norrlands nätverk för musikteater och dans.

Genom en förstärkning av ett turnéstöd från respektive landsting/region kan modellen permanentas. Region Jämtland Härjedalen förstärker området med **400 tkr** från 2016 genom en finansiell insats med 150 tkr och genom arbetsinsats med 250 tkr. Regionen äskar motsvarande ökning från staten.

Museiverksamhet/Jamtli

Stiftelsen Jamtli erhåller från 2013 regional förstärkning med **350 tkr** för *regional samverkan* i syfte att utveckla regionalt intressanta kulturarvssatsningar. Härjedalens Fjällmuseum, Teknikland samt Döda fallet är exempel på satsningar som utvecklats genom modellen. Regionen äskar motsvarande ökning från staten.

Jamtli erhåller från 2013 regional förstärkning med 500 tkr årligen till drift av NCK, *Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik*. Ett nationellt och nordiskt kunskapscentrum för forskning och förnyelse av kulturarvspedagogik. Regionen föreslår en ökning av det befintliga statliga bidraget om 200 tkr till NCK för nationellt övergripande arbete **med 300 tkr** motsvarande regionens stöd för långsiktig verksamhet.

Från och med 2016 tillskjuter regionen **200 tkr**, (130 tkr regionen och 70 tkr Östersunds kommun), för Jamtlis kostnadsökningar för kulturhus, energi och IT-digitalisering och äskar motsvarande ökning från staten. *Kommande år*: Vid en etablering av Nationalmuseum Norr utökas det regionala driftbidraget med 500 tkr vardera regionen och kommunen från 2017 alternativt 2018.

Regional arkivverksamhet

Föreningsarkivet i Jämtlands län arbetar för att tillgängliggöra samlingarna. Genom ny depå kan man upparbeta och tillgängliggöra arkivmaterial och utveckla pedagogisk verksamhet riktad till barn och unga. Regionen har från 2015 förstärkt det årliga anslaget till Föreningsarkivet **med 100 tkr** och äskar motsvarande ökning från staten.

Konstfrämjande verksamhet

Regionen förstärker den konstfrämjande verksamheten med **300 tkr** årligen från 2016 genom konstpedagogik i skolan och äskar motsvarande ökning från staten.

Litteraturområdet

I koppling till den regionala biblioteksverksamheten ingår läsfrämjande och litteratur. Inom litteraturområdet planeras insatser utifrån en kartläggning för att stärka området. Regionen förstärker litteraturområdet med **100 tkr** och äskar motsvarande ökning från staten.

Filmkulturell verksamhet

Inom filmområdet planeras insatser för kompetens- och talangutveckling i ett interregionalt samarbete med Västernorrland och Tröndelag. Regionen förstärker filmområdet med **150 tkr** under tre år och äskar motsvarande ökning från staten.

Särskilda insatser ung kultur

Regionen arbetar för att utveckla metoder för ungas delaktighet, inflytande och skapande på egna villkor. Utöver verksamhetsområdenas egna insatser avsätter regionen området med **200 tkr** och äskar motsvarande ökning från staten.

Särskilda insatser civilsamhället

För att stimulera civilsamhället till att stärka sin roll på kulturområdet avsätter regionen utöver organisationsbidragen **400 tkr** i fritt anslag för civilsamhällets aktörer och äskar motsvarande ökning från staten.

Särskilda insatser integration

Regionen stödjer Hembygdsrörelsens initiativ att utveckla insatser för barn och unga samt arbeta för ökad integration och **förstärker området med 100 tkr** under tre år inom projektet ”Så blir vi yngre” och äskar motsvarande ökning från staten

Särskilda insatser nationella minoriteter

Utöver verksamheternas insatser att arbeta för ökad medvetenhet om de nationella minoriteterna har regionens kulturplan ett särskilt fokus på den sydsamiska kulturen. Regionen förstärker området med **500 tkr** under åren 2016-2017, för att stärka det sydsamiska kulturcentrat Gaaltije samt utveckla en arena för samisk konst och kultur i samverkan med Gaaltije, och äskar motsvarande ökning från staten.

Särskilda insatser internationalisering

Regionen har i samarbete med Östersunds kommun uppdraget att arrangera det 10 årsmötet för UNESCOs ”Creative Cities Network i Östersund i september 2016 och anslutande forskarkonferens om kultur och kreativitetens betydelse för långsiktig regional utveckling. Regionen förstärker insatsen med **100 tkr** 2016 och äskar motsvarande ökning från staten.

Särskilda insatser professionella kulturskapare

Regionen inför ett nytt samverkansstöd för att stärka fria professionella kulturskapare om **100 tkr** och äskar motsvarande ökning från staten.

3. Administrativ förstärkning inom kultursamverkansmodellen 2016

Kultursamverkansmodellen har förändrat den kulturpolitiska kartan. För Region Jämtland Härjedalen, liksom för andra regioner, innebär arbetet ett regionalt ansvar att leda och samordna arbetet kring att ta fram, genomföra och följa upp den regionala kulturplanen med årlig redovisning till Kulturrådet. Arbetet är omfattande och har helt finansierats inom egen budget. Regionen föreslår att det statliga anslaget ökas med **500 tkr** för administrativa merkostnader.

Totalt: 32 157 tkr (inklusive ökning med totalt 500 tkr)

Sammanfattning:

Region Jämtland Härjedalens ansökan till Kulturrådet för 2016 omfattar en uppräknig av 2015 års anslag (om 27 692 tkr) med **665 tkr**, en ökning motsvarande den regionala förstärkningen med **3 300 tkr** samt förstärkning av administration med **500 tkr**. För 2016 ansöker regionen om **32 157 tkr** i statligt bidrag inom ramen för samverkansmodellen.

Anders Byström
Regiondirektör

Ingrid Printz
Kulturchef

Bilaga 1. Prioriteringar 2016.

I kulturplanen anges flera utvecklingsområden under programperioden. Särskilt fokus läggs på barn och unga, kvalitetshöjande insatser, internationellt och interkulturellt utbyte samt på de horisontella perspektiven och tillgänglighetsfrågorna. Aktuella mål för kulturplaneperioden är de nationella kulturpolitiska målen samt regionens tre övergripande mål;

- fler personer är aktiva och skapande i kulturlivet, särskilt barn och unga
- den ideella sektorn har stärkt sin roll i kulturlivet
- fler företag inom kulturella och kreativa sektorn stärker länets attraktionskraft

Nedan följer särskilda insatser för 2016 för att nå kulturplanens mål och prioriterade områden.

Professionell teater, dans och musikverksamhet

Estrad Norr inom Region Jämtland Härjedalen har det regionala uppdraget inom musik, teater, musikteater och dans. För 2016 prioriteras att

- genomföra produktioner för förskola och mellanstadiet
- rikta produktioner inom dans och musik mot skolan
- genomföra en norrlandsturné med NMD produktion till skola mfl samproducera en teaterföreställning genom Teater Barda
- skapa ett turnéstöd inom teater, Mer till fler i samarbete med norrlandslänen
- påbörja Interregprojekt med Norska sameteatern
- genomföra länsövergripande konsertsamarbeten
- genomföra en skolproduktion i samarbete med Nord Trøndelag
- utveckla internationellt kulturutbyte, Teater Barda

Museiverksamhet

Stiftelsen Jamtli har det regionala museiuppdraget. För 2016 prioriteras att

- fortsatt driva arbetet med Nationalmuseum Norr samt en världsarvsansökan gällande Döda fallet i Ragunda
- samverka med kommuner för utveckling av regionala besöksmål
- bidra till kulturarvsbaserad öppen förskola i Strömsund
- utveckla och stärka Nordiskt centrum för Kulturarvspedagogik och kulturarvspedagogikens roll i aktuella samhällsfrågor

Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet

Regional biblioteksverksamhet inom Region Jämtland Härjedalen har det regionala biblioteksuppdraget samt det läs- och litteraturfrämjande uppdraget. För 2016 prioriteras att

- utveckla verksamhet utifrån framtagna regional biblioteksplan
- genomföra ett pilotprojekt med Bokstart i två kommuner
- påbörja ett språkutvecklingssamarbete med barnhälsovården
- erbjuda temadagar kring HBTQ, mångspråk och integration
- genomföra förstudie kring en länsgemensam litteraturfestival

Konst- och kulturfrämjande verksamhet

Bildkonsten inom Region Jämtland Härjedalen har konsulentuppdraget inom bildkonst och Riksteatern J/H har konsulentuppdrag inom främjande av scenkonst. För 2016 prioriteras att

- utveckla det konstpedagogiska arbetet mot skola och ensamkommande barn
- tillhandhålla ett tydligt mångfaldsperspektiv bland workshopledare

- utveckla ett regionalt samverkansforum för bildkonsten
- bidra till samisk utställningsverksamhet
- överföra Regionens konsthandläggartjänst till Bildkonsten
- erbjuda kompetensutveckling till konstnärer
- fortsatt driva kulturbussen för digitalt skapande bland barn och unga
- nå minst 4000 barn med professionella scenkonstföreställningar
- alla länets kommuner ska nås av scenkonstutbudet där hälften ska ges utanför Östersunds kommun
- fortsätta arrangörsutvecklingsarbete och främja unga arrangörer
- främja förmedling av dans

Regional enskild arkivverksamhet

Föreningsarkivet i Jämtlands län har uppdrag att bedriva regional enskild arkivverksamhet.

För 2016 prioriteras att

- utveckla skolprogram och stärka fritidsaktiviteter för barn och unga
- genomföra läsprojektet "Vargbröder" inom Skapande skola
- utveckla nya program kring samer och samiskt kulturarv
- utveckla medlemsaktiviteter och uppmuntra volontärarbete
- påbörja ett projekt med Svenska litteratursällskapet i Finland
- erbjuda särskilda programpunkter för att öka antal underrepresenterade grupper
- i samarbete med universitetet inkludera kulturarvet i lärarfortbildningen

Filmkulturell verksamhet

Filmpool Jämtland inom Region Jämtland Härjedalen har det regionala filmkulturella uppdraget. För 2016 prioriteras att

- stärka kvinnliga nätverk med målet att erbjuda 10 unga kvinnor coachning
- erbjuda kommunerna filmpedagogik och Skapande skola-projekt
- verka för integration av ensamkommande genom filmpedagogik
- utveckla arbetet med seniorer och gentemot vårdinrättningar
- handleda praktikanter från särskola, grundskola och gymnasieskola samt personer som står långt från arbetet och studier
- verka för införande av film i kulturskolans utbud i två kommuner
- genomföra arrangörsutbildning och stärka biografens roll som mötesplats
- utveckla filmarbetarkompetens i mittnorden genom en Interregansökan
- fortsatt driva kulturbussen för digitalt skapande bland barn och unga

Främjande av hemslöjd

Hemslöjden inom Region Jämtland Härjedalen har konsulentuppdrag inom hemslöjd. För 2016 prioriteras att

- utveckla koncept och metoder inom slöjdområdet, genom Next Level Fridays för målgruppen unga och unga vuxna
- starta 2-3 nya slöjdklubbar för barn/unga i Östersund samt 1-2 nya klubbar i länet och utbilda slöjdklubbsledare
- utveckla verkstäder för barn och unga
- genomföra utställning på Jamtli med nätverket Jamtform
- genom internationellt projekt, Craft Reach, utveckla besöksmål inom hantverksnäringarna

- delta i projekt "Trä och traditionshantverk -Gränslös byggnadsvård" i samarbete med nationellt centrum för kulturhantverk

Design

Designcentrum inom Region Jämtland Härjedalen har det regionala designuppdraget. För 2016 prioriteras att

- verka för ökad designmognad genom projektet Nästa steg upp – Design som strategiskt hjälpmedel, i samverkan med Design i Västernorrland
- genomföra utbildningsdag i Design för hållbar utveckling
- erbjuda fysiskt och digitalt showroom för synliggörande av idéer som utvecklar Jämtland Härjedalen
- utveckla och samordna regionala designinitiativ med koppling till årskonferensen för Creative Cities Networks i Östersund 2016
- utveckla skapande lovverksamhet för barn och unga
- erbjuda utställning om Jämtländska Designklassiker till mötesplatser för äldre
- utveckla mötesplatser för kulturskapare genom Designcentrum

Övergripande horisontella insatsområden inom samverkansmodellen

För att nå kulturplanens mål och prioriterade områden så kommer dessutom Region Jämtland Härjedalen göra följande insatser. För 2016 prioriteras att

- uppnå målet om ökad tillgänglighet genom enkelt avhjälpta hinder och tillgänglig webb
- genomföra fortbildning inom normkritik och HBTQ
- utreda förutsättningar för fristadsprogrammet i samarbete med Östersunds kommun
- bidra till utveckling av arena för samisk konst och kultur i samarbete med Gaaltje
- bidra till hembygdsrörelsens ungdoms- och integrationsprojekt
- utveckla metoder för ung kultur och ungas delaktighet och inflytande
- bidra till civilsamhällets ökade medverkan genom samverkan, stöd och bidrag
- genomföra kulturkollo för unga med mål 50 % ensamkommande barn
- påbörja insatser för kulturskolans utveckling
- bidra till internationell forskningskonferens inom KKN i koppling till årskonferensen av UNESCO Creative Cities Network i september i Östersund
- inrätta särskilda insatser/stöd för professionella kulturskapare

Finansiering av reg. kulturverksamhet 2016¹⁹⁹

Område, Samverkansmodellen	Regional finans.*	Regional förstärkning	Statlig finans.**	Totalt	Verksamhet
Professionell teater-, dans- och musikverksamhet	11 560	150 (Teater Mer till fler)	15 757	27 467	Estrad Norr (uppdrag)
Museiverksamhet***	27 351	200 (kostnadsökningar)	8 448	35 999	Stiftelsen Jamtli (avtal)
Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet	2 831	100 (Litteraturfrämjande)	1 162	4 093	Regionalt biblioteksverksamhet (uppdrag)
Konst- och kulturfrämjande verksamhet	586 613	300 (Konstpedagog)	315 352	1 201 965	Bildkonsten, konstkonsulent (uppdrag) Riksteatern J/H, teaterkonsulent (avtal)
Regional enskild arkivverksamhet	1 408		292	1 700	Föreningsarkivet i Jämtlands län (avtal)
Filmkulturell verksamhet	1 278	150 (Projekt Mid Nordic Film)	760	2 188	Filmpool Jämtland (uppdrag)
Främjande av hemslöjd	939		606	1 545	Hemslöjdskonsulenter (uppdrag)
Summa	46 566	900	27 692	75 158	
Design	1 190			1 190	Regionalt Designcentrum (uppdrag)

* Inkl 2,4% regional uppräknings

** 0% statlig uppräknings. Beslutas efter årsskiftet.

*** Jamtli: Regional finansiering=region **17 594 tkr** och kommun **9 757 tkr**.

Välkommen till biblioteken – på väg mot en biblioteksverksamhet för ALLA!

Förslag till regional biblioteksplan för Region Jämtland Härjedalen 2016-2018

Utgångspunkter för den regionala biblioteksplanen

Uppdraget

Uppdraget att ta fram en regional biblioteksplan har getts den regionala biblioteksverksamheten via ett beslut i regionala utvecklingsnämnden i maj 2015, *"Regionala biblioteksverksamheten får i uppdrag att utforma ett förslag till regional biblioteksplan att gälla från 2016."*

Sedan januari 2015 är Region Jämtland Härjedalen, via Länskulturen, huvudman för den regionala biblioteksverksamheten. Detta enligt beslut i Regionstyrelsen 2014-06-16. Den regionala biblioteksverksamheten ingår i kultursamverkansmodellen och utgör där ett av de sju utpekade verksamhetsområdena: Regional biblioteksverksamhet, läsfrämjande och litteratur.

Den nya bibliotekslagen (SFS 2013:801), som trädde i kraft 1 januari 2014, har tydliggjort (§ 11) att varje landsting eller motsvarande ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet. Lagen har också tydliggjort (§ 17) att kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på området.

Den regionala biblioteksplanen ska vara styrande för den regionala verksamheten och för politiska beslut som rör biblioteksverksamhet på regional nivå. Den ska också vara stödjande för kommunala biblioteksplaner och inspirerande för andra aktörer som samverkar med den regionala biblioteksverksamheten, exempelvis den ideella sektorn.

Den regionala biblioteksplanen ska vara möjlig att följa upp, vilket innebär att målen ska kopplas till uppföljningsbara data.

Processen

Den regionala biblioteksverksamheten är ansvarig för processen. Arbetet med att ta fram en regional biblioteksplan för Region Jämtland Härjedalen inleddes vid en temadag med kommunernas bibliotekschefer under våren 2015. Temadagen, som leddes av Kungliga biblioteket, hade fokus på kvalitetsutveckling och biblioteksplaner i vid mening. En arbetsgrupp tillsattes med uppdraget att ta fram ett första diskussionsunderlag med bakgrund, förutsättningar, styrdokument, preliminär nulägesbeskrivning samt ett första förslag till prioriteringar av den regionala biblioteksverksamheten under perioden 2016-2018. Arbetsgruppen består av den regionala biblioteksutvecklaren samt en representant för de kommunala bibliotekscheferna.

Diskussionsunderlaget har skickas till samtliga kommunbibliotek där det diskuteras i respektive personalgrupp. Kommunernas bibliotekschefer har därefter behandlat förslaget, som reviderats och ändrats utifrån inkomna synpunkter. Det reviderade förslaget till regional biblioteksplan ska sedan skickas på remiss till länets kommuner. Efter att inkomna synpunkter tagits tillvara ska förslaget till regional biblioteksplan läggas fram för beslut i regionala utvecklingsnämnden i januari 2016.

Styrdokument

Bibliotekslagen (SFS 2013:801)

De offentligt finansierade biblioteken i landet regleras av Bibliotekslagen som i sin nya version (SFS 2013:801) ytterligare har stärkt bibliotekens demokratiska uppdrag och dess roll för bildning, kultur och kunskap samt främjare av litteraturens ställning.

Lagen säger att biblioteken ska "verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning". Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Detta att biblioteken ska vara tillgänglig för alla innebär en förstärkning av uppdraget, dels vad gäller fysisk tillgänglighet och dels vad gäller målgrupper. Alla avser alla som vistas i landet, oavsett svenskt medborgarskap eller folkbokföring. Tillgänglighet kan skapas på olika sätt beroende på förutsättningar - allt ifrån filialer, bokbussar, uppsökande verksamhet till digital service och andra tekniska lösningar.

Samtidigt som biblioteken ska finnas till för alla finns det också utpekade grupper med särskild prioritet. Särskild uppmärksamhet ska ägnas personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information. Nationella minoriteter och personer med annat modersmål än svenska, ska också prioriteras, bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken, på andra språk än svenska samt på lättläst svenska.

Bibliotekslagen fastställer att varje landsting eller motsvarande ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet. Exakt hur detta skall organiseras och genomföras anges inte i lagen, vilket istället bör anges i en regional biblioteksplan. Kompletterande medieförsörjning, som länge varit en prioriterad verksamhet på regional nivå, kan fortfarande vara viktig, men det regionala uppdraget är idag mer strategiskt inriktat.

Skollagen (SFS 2010:800)

Skollagen (SFS 2010:800) fastställer att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Med detta menas en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande. Skolbiblioteken ska vara en del av skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolinspektionen har preciserat hur denna bestämmelse ska tolkas.

Bibliotekens internationella manifest

1949 antogs på Unescos initiativ ett folkbiblioteksmanifest i samarbete med IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions). Världens länder gavs ett gemensamt uppdrag att tillhandahålla medborgarna fri tillgång till kunskap och information genom att bygga upp allmänna bibliotek. Sedan dess har IFLA tillsammans med nationella biblioteksföreningar fortsatt att utarbeta manifest för att tydliggöra de principer och värdegrunder bibliotekens verksamhet baseras på.

Ett av de manifest som antagits handlar om folkbiblioteken. Där anges att folkbibliotekets uppdrag är att verka för information, läskunnighet, utbildning och kultur genom att:

- skapa och stimulera läsvanor hos barn redan från tidig ålder
- ge stöd till såväl självstudier som formell utbildning på alla nivåer
- ge förutsättningar för personlig, kreativ utveckling
- stimulera fantasi och kreativitet hos barn och ungdomar
- stärka medvetenheten om kulturarv, konst, vetenskapliga rön och innovationer
- erbjuda tillgång till kulturella uttrycksformer inom alla typer av konstutövning
- verka för en kontakt mellan olika kulturer och stimulera kulturell mångfald
- stödja muntlig berättartradition
- garantera alla medborgares tillgång till all sorts samhällsinformation
- tillhandahålla adekvata informationstjänster för lokala företag, föreningar och intressegrupper
- underlätta utvecklingen av informationskompetens och datorkunskaper
- stödja och delta i läskunnighetsfrämjande aktiviteter och program för alla åldersgrupper, samt vid behov ta initiativ till sådan verksamhet¹

De nationella kulturpolitiska målen

De nationella kulturpolitiska målen, som beslutades av riksdagen 2009, styr den statliga kulturpolitiken men kan också vägleda den regionala och kommunala kulturpolitiken. I dess grundportal anges att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

Kulturplan Jämtland Härjedalen

Kultursamverkansmodellen (SFS 2010:2012) innebär att regional kulturverksamhet ges statsbidrag inom sju utpekade verksamhetsområden efter att respektive region antagit en kulturplan där regionens egna prioriteringar anges. Ett av de sju områdena är: regional biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet.

Jämtlands län gick in i kultursamverkansmodellen år 2012 och har nu antagit sin andra kulturplan i ordningen: *Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2015-2018*. I planen anges bakgrund och förutsättningar samt beslutade prioriteringar för perioden. Kulturplanen vilar på tre ben; kulturpolitik, konstpolitik samt regionalpolitik. Några av de mål som regionen satt inom dessa tre områden är:

-Ökad tillgång och tillgänglighet till kulturlivet

---

¹ Manifestet är utformat i samarbete med IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions). Omarbetades senast 1994. Se: Svensk biblioteksförening, *Bibliotekens internationella manifest*.

- Ett inkluderande kulturliv – nationella minoriteter
- Barn och ungas rätt till kultur – fler är aktiva och skapande
- Kultur är hälsa – förebygga och rehabilitera ohälsa genom kultur
- Förbättrade villkor för kulturskapare i länet
- Ökad samverkan mellan kultur och andra politikområden

Under verksamhetsområdet Bibliotek och litteratur finns sju utvecklingsområden angivna. Dessa skall inkluderas i den regionala biblioteksplanen.

- Utveckla lässtimulerande metoder för barn och unga och bredda samarbetet kring det läsfrämjande arbetet
- Genomföra ett språkstimulerande projekt tillsammans med barnhälsovården
- Utveckla biblioteket som mötesplats och kulturarena samt arbeta med bilden av biblioteket för ökad inkludering
- Kompetensutveckla bibliotekspersonal för att nå nya målgrupper och öka kunskapen om barn och ungas medievärldar
- Verka för att utveckla den digitala delaktigheten
- Utveckla bibliotekens gemensamma webbplats för medieförsörjning och information
- Stötta utveckling av litterära mötesplatser och initiativ för att stärka regional litteratur
- Öka kompetens och kunskap om fristadsprogrammet och långsiktigt verka för att regionen tar emot fristadsförfattare

Regional utvecklingsstrategi 2014-2030. Jämtland Härjedalen 2030. Innovativt & Attraktivt

Den regionala utvecklingsstrategin utgör den samlade strategin för regionens utveckling under de närmaste 15 åren. Det finns all anledning att koppla en regional biblioteksplan till detta dokument, inte minst för att den regionala utvecklingsstrategin ringar in gemensamma utmaningar och anger möjliga färdvägar för samhällsutvecklingen i stort. Bibliotekens verksamheter kan kopplas till många av regionens prioriterade områden, inte minst vad gäller kunskap och kompetens, vilket tydliggörs bland annat i den sammanfattande visionen:

”Jämtlands läns kunskap och kompetens är det främsta konkurrensmedlet i en allt mer globaliserad ekonomi. Satsningar som har högsta prioritet är ungdomars övergång till vuxenlivet, en god integration och ett bra utbildningssystem som bidrar till god utbildningsnivå för båda könen samt ett livslångt lärande. Övergångsnivån till högre utbildningar är i nivå med rikets. Allas kompetens, oavsett kön, ålder, funktionsförmåga och ursprung, tas tillvara.”

En viktig uppgift för den regionala biblioteksplanen blir därför att visa hur biblioteken och dess resurser kan bidra till regionens samlade utvecklingsstrategi. Flera av de prioriterade målen i utvecklingsstrategin har en tydlig koppling till bibliotekens uppdrag och verksamhet, vilket anges nedan:

Kompetens och kunskapsutveckling – prioriterade mål

- Fler i högre utbildning
- Livslångt lärande för tillväxt och personlig utveckling

Utbildning och arbete är en stark orsak till att unga väljer att flytta från länet. För biblioteken är människors livslånga lärande och deras behov av litteratur och information en kärnuppgift. Att bidra till att fler kan studera från sin hemort, att inspirera till läsning och bildning är därmed ett mycket viktigt uppdrag.

Besöksnäring och attraktivitet – prioriterade mål:

-Fler personer är aktiva och skapande i kulturlivet, särskilt barn och unga.

I samverkan med kommuner och den ideella sektorn stärks den kulturella infrastrukturen. Biblioteken fungerar som lokala kulturhus och har goda möjligheter att bli platser för möten mellan olika kulturverksamheter.

Infrastruktur och samhällsservice – prioriterade mål:

-En god service kan erbjudas alla invånare

I glesbygder är möjligheterna till kommersiell och offentlig service begränsade vilket ställer större krav på samordning av resurser. Bibliotek samordnas allt mer med andra samhällsfunktioner, som exempelvis turistinformation, samhällsinformation, digital service mm.

Social inkludering och ett sunt liv – prioriterade mål:

-Hälsa på lika villkor

-I Jämtlands län har alla lika förutsättningar oavsett funktionsförmåga

Jämtlands läns ska vara inkluderande – det vill säga att samhällets funktioner är för alla – oavsett genus, ålder, nationalitet, religion, sexuell läggning, etnicitet, funktionsnedsättning och socioekonomisk situation. Biblioteken ska enligt sitt lagstadgade uppdrag särskilt främja personer med funktionsnedsättning samt personer med annat modersmål än svenska.

Regional digital agenda 2015-2025: IT – för ett spirande Jämtland Härjedalen (remissutgåva)

I ett förslag till regionaldigital agenda för Region Jämtland Härjedalen 2015-2025 presenteras hur regionen ska kunna bidra till att förverkliga det nationella IT-politiska målet att "Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter." En regional digital agenda visar också hur digitaliseringen ska bidra till förverkligandet av målen i den regionala utvecklingsstrategin. Se "IT- för ett spirande Jämtland Härjedalen. Regional digital agenda 2015-2025".

Digital kompetens är en av åtta nyckelkompetenser som EU fastställt för det livslånga lärandet. Alla medborgare behöver digital kompetens för att kunna hantera informationssamhällets teknik, både i arbetet och på fritiden. Det innebär bland annat att kunna hantera en dator, läsplatta och mobiltelefon samt kunna använda grundläggande programvaror. Det innebär också kompetens för att kunna hantera Internet och interaktiva medier, att söka och bearbeta information samt att kunna ha ett kritiskt förhållningssätt med kunskap om yttrandefrihet, upphovsrätt och personlig integritet.

Alltfler tjänster, både offentliga och privata, digitaliseras vilket innebär att de som inte känner sig bekväma med den digitala tekniken tenderar att få ett utanförskap. För att kunna utträtta ärenden, kommunicera samt ta del av information krävs idag en digital kompetens.

Kommunbiblioteken utgör en mycket viktig digital resurs. Enligt Bibliotekslagen ska folkbiblioteken ”verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.” Redan idag vänder sig medborgarna till sitt lokala bibliotek med en mängd vardagsnära frågor rörande digital teknik. Det kan handla om nedladdning av e-böcker, hantering av läsplattor och smarta telefoner, användning av databaser och webbtjänster samt informationssökning via Internet. Alla kommunala bibliotek är försedda med lånedatorer, vilka är flitigt använda.

Det förslag om digitala servicecentra i kommunal regi som lades fram av Digitaliseringskommissionen (SOU 2015:28) har bejakats av den regionala biblioteksverksamheten. Genom att fortsätta utveckla biblioteken till digitala servicecentra skulle biblioteken kunna förstärka sin roll i det livslånga lärandet. Genom samverkan med andra lokala och regionala aktörer, exempelvis lärcentra, folkbildning, grundskola och gymnasieskola med flera, skulle ett digitalt servicecentra kunna skapa ytterligare mervärden.

Regional folkhälsopolicy

En folkhälsopolicy för Jämtlands län togs fram 2010 och gäller fram till 2015. I policyn, ”Vår hälsa – länets möjligheter”, anges fyra huvudsakliga insatsområden: trygga uppväxtvillkor, utbildning och arbete, hälsobefrämjande miljö samt delaktighet och inflytande. Denna folkhälsopolicy har kompletterats med ”Mål för gemensam hälso- och sjukvårdspolitik 2014-2025.” Visionen i detta dokument är *Hälsa på lika villkor för hela befolkningen för en hållbar utveckling i Jämtlands län*.

2012 beslutade landstingsfullmäktige att ge i uppdrag till Folkhälsocentrum att undersöka om kulturaktiviteter kan förebygga eller behandla fysisk och psykisk ohälsa. Detta bland annat mot bakgrund att psykisk ohälsa är ett stort och växande problem framför allt hos unga kvinnor. Dans och film kommer att testas som folkhälsometod.

Regionala förutsättningar och utmaningar

Globalisering, urbanisering, individualisering och digitalisering är några av de processer som präglar utvecklingen under 2010-talet. Oavsett om detta ses som möjligheter eller hot måste biblioteksverksamheten förhålla sig till dessa processer. Demografiska utmaningar präglar hela landet och även vår region. Jämtland Härjedalen har en gles, och i många delar av länet, minskande befolkning där antalet äldre ökar. Drygt 6 procent av länets befolkning är utrikes födda mot 15 procent i landet som helhet. De utrikes födda är en grupp som är viktig för länet av flera olika anledningar. Befolkningsutvecklingen pekar på vikten av att få fler att välja länet som bostadsort, utomnordisk inflyttning är också viktig ur ett mångkulturellt perspektiv.

Stora ytor – olika förutsättningar

Jämtland/Härjedalen utgör mer än tio procent av hela Sveriges yta. Knappt 1,5 procent av landets befolkning bor i länets åtta kommuner – totalt 126 765 personer 2014. Nära hälften bor i Östersunds kommun. Länet har landets lägsta befolkningstäthet samtidigt som befolkningen bor ”över hela länet”. De stora ytorna och den utspridda befolkningen ställer krav på fungerande kommunikationer, infrastruktur och service. Gapet mellan de kommuner som minskar sin befolkning och de som står still eller ökar tenderar att öka.

I glesa strukturer är det nödvändigt att finna innovativa lösningar för att matcha behovet av både utbildnings- och servicelösningar i hela länet.

Låg utbildningsnivå och höga ohälsotal

Generellt sett har länet en låg utbildningsnivå, 20 procent av befolkningen mellan 25 och 64 år har en eftergymnasial utbildning på tre år eller mer, vilket ska jämföras med rikssnittet som ligger på omkring 25 procent. För männen i länet ligger siffran så lågt som 14 procent.² Generellt sett har länet också höga ohälsotal, där kvinnor har högre ohälsa än män. Jämtlands län har landets högsta ohälsotal tillsammans med Norrbotten och Västernorrland.³ Jämtlands läns folkhälsoarbete ska utgå från att samhället ska vara inkluderande – det vill säga att samhället ska skapas för alla – oavsett kön, ålder, nationalitet, religion, sexuell läggning, etnicitet, funktionsnedsättning.

Nuläge: Biblioteksresurser i regionen⁴

Folkbibliotek och skolbibliotek

Region Jämtland Härjedalen har ett väl utbyggt nät av kommunala folkbibliotek. 2015 finns totalt 36 biblioteksenheter med huvudbibliotek och filialer, 23 av dessa fungerar också som integrerade skolbibliotek. För att öka bibliotekens tillgänglighet finns även mobila lösningar ute i kommunerna. Östersund och Krokom har bokbuss, Bräcke hyr in bokbusstjänster, Strömsund och Åre har bokbilsverksamhet. I Bräcke och Åre finns bokdepåer placerade i mindre bybibliotek, i Berg finns en mobil låneverksamhet via ”boksäckar” som är kopplade till orter i kommunen.

Särskilda skolbibliotek för grundskolan och gymnasiet finns i varierande omfattning vid enskilda skolor. I fem av länets kommuner är folkbiblioteken samtidigt integrerade skolbibliotek (Berg, Bräcke, Berg, Ragunda och Åre). I Östersund finns en skolbibliotekscentral, kopplad till Östersunds bibliotek, som servar kommunens grundskolor. Länets folkhögskolor – Birka, Bäckedal och Åredalen, har egna bibliotek, det senare fungerar som en filial till Årebiblioteken. Mittuniversitetet har ett bibliotek i Östersund.

Länets folkbibliotek är välbesökta. Sammanlagt gjordes över en miljon biblioteksbesök under 2014 (1 182 besök), vilket innebär 9,3 besök per invånare och år. Detta kan jämföras med genomsnittet för riket vilket ligger på 7,2 besök/invånare och år. I samband med dessa besök gjordes omkring 950 000 fysiska utlån, vilket motsvarar 7,5 lån per kommuninvånare och år. När det gäller utlånade e-medier gjordes drygt 25 000 nedladdningar under 2014. Trenden nationellt är att andelen fysiska utlån minskar till förmån för ett ökat användande av e-medier. I länets kommuner varierar lånestatistiken, men det finns tecken på att de fysiska lånen minskar. Utlåning i gruppen barn och unga (0-17 år) är betydligt högre, 17,7 utlån per barn. Genomsnittet för landet är 15,4 lån per barn, vilket innebär att regionen ligger bra till när det gäller barn och ungas lånevanor.

Alla biblioteksbesök leder inte till att medier lånas ut. Det finns många olika anledningar att besöka ett bibliotek – läsa tidningar och tidskrifter, använda lånedator, söka information via databaser, besöka kulturarrangemang, träffa vänner osv. Kanske handlar det helt enkelt om behov av en lugn och trygg plats där det är möjligt att gratis få sitta ned en stund. Bibliotek kan också ge service på

² Se Regionfakta: www.regionfakta.com.

³ Sveriges officiella statistik, Ohälsotal 2014. Se: www.forsakringskassan.se/statistik

⁴ Nuläget bygger främst på statistik hämtad Kungliga biblioteket (KB) och gäller för 2014.

andra områden än medier och litteratur. Bibliotekspersonal servar ofta med svar på en mängd frågor som är kopplade både till lokalsamhället och omvärlden. Biblioteken fungerar därmed som offentliga och tillgängliga vardagsrum.

Folkbiblioteken fungerar också som lokala kulturhus där en mängd olika kulturarrangemang sker. Sammanlagt arrangerade länets bibliotek 2 356 aktiviteter i egen regi under 2014, majoriteten av dessa var riktade till barn och unga (1599). Det handlar exempelvis om sagostunder (259), boksamtal (176), bildskapande (224), utställningar (225), med mera.

Tillgången till medier på minoritetsspråk och utländska språk är relativt låg nationellt sett. Enligt bibliotekslagen ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet prioritera personer som talar nationella minoritetsspråk, men 2014 utgörs endast 0,81 procent av titelbeståndet på biblioteken av de språken. I Jämtlands län finns totalt 2 408 titlar på minoritetsspråken, vilket motsvarar ungefär 0,4 procent. När det gäller titlar på utländska språk finns totalt 63 468 titlar i länet sammanlagt, vilket motsvarar drygt 10 procent.

Folkbiblioteken i regionen har sammanlagt 94 tjänster (75 årsverken) till sitt förfogande under 2014. I praktiken handlar det om alltifrån tre anställda i den minst kommunen (Ragunda), till drygt 30 anställda i den största kommunen (Östersund). Möjligheten att ha tjänster med särskilt ansvar för exempelvis barn-&unga, tillgänglighet eller integration är begränsade i de mindre kommunerna, vilket ställer höga krav på flexibilitet och samverkan. Behovet av samordnade lösningar och gemensamma utbildningsinsatser är särskilt viktigt för de mindre biblioteken.

FOLKBBLIOTEKEN – en översikt

Bibliotekstyp	Bräcke	Berg	Härjedalen	Krokom	Ragunda	Strömsund	Åre	Östersund	Summa
Huvudbibl.	3	1	1	1	1	1	1	1	10
Filialbibl.		3	5	5	2	4	5	2	26
Skolbibl.			1						1
-integrerat	3	4	5		2		5	2	23
-central								1	1
Bokbuss	(X)			X				X	2(3)
Bokbil						X	X		2
Bokdepå/ boksäck	X	X					X		3

Folkhögskolornas bibliotek

Länet har tre folkhögskolor varav två med Region Jämtland Härjedalen som huvudman - Birka och Bäckedal, samt Åredalens folkhögskola som är kopplad EFS.

Åredalens folkhögskola fungerar som en filial till Åre bibliotek och ingår i deras biblioteksdatasystem. Biblioteket, som är bemannat på 50 % av en utbildad bibliotekarie, har egna lokaler som är

tillgängliga för studenterna dygnet runt. Bokprat, utbildning i informationssökning med mera förekommer.

Birka folkhögskolas bibliotek har inga egna lokaler, men en egen mediebudget. Studie- och yrkesvägledaren är ansvarig för verksamheten. Via Östersunds bibliotek köper biblioteket in datasystemet Freelib.

Bäckedals folkhögskolas bibliotek har egna lokaler och en mediabudget. Verksamheten sköts av en lärare som har delar av sin tjänst förlagd till biblioteket. Biblioteksdatasystemet Freelib köps in via Östersunds bibliotek.

Medicinskt bibliotek

Det medicinska biblioteket finns vid Östersunds sjukhus och har som uppdrag att ge service till den egna personalen samt till studenter inom regionens medicinska utbildningsansvar. Det handlar om läkarstudenter samt studenter vid sjuksköterskeutbildningens termin 4. Biblioteksverksamheten riktad till patienter är nedlagd sedan 2010. Biblioteket ger undervisning i evidensbaserad informationssökning till läkarstudenter. Via det s.k. EIRA-samarbetet, där landets landsting och regioner ingår, finns tillgång till internationella forskningsresultat, e-tidskrifter samt övrigt kunskapsstöd.

Organisatoriskt är sjukhusbiblioteket sedan 2015 en del av FOU-enheten vid Region Jämtland Härjedalen. Tidigare ombesörjdes biblioteksverksamheten av Östersunds bibliotek via ett avtal med Östersunds kommun. Eftersom Medicinska biblioteket är relativt nytt i denna form pågår ett uppbyggnadsarbete. Biblioteket ser behov av ytterligare samarbeten, inte minst med Mittuniversitets bibliotek.

Universitetsbibliotek

Mittuniversitetets bibliotek i Östersund har stora lokaler mitt på campusområdet och fungerar som en egen enhet under Mittuniversitetet i samverkan med motsvarande bibliotek i Sundsvall och Härnösand. De tre biblioteken delar en databas "Primo", och har en gemensam webbportal under miun.se. Verksamheten är öppen och bemannad må-lö och dessutom finns ett lärande - och resurscentrum som är tillgängligt dygnet runt. Bibliotekspersonalen utbildar studenterna i informationssökning, databasanvändning m.m. Det finns också en chattservice och tjänsten "Boka en bibliotekarie". Biblioteket ger stöd och service till med Tillväxtverket och Folkhälsomyndighetens biblioteksfunktioner. Däremot finns för närvarande inget samarbete med Sjukhusbiblioteket, men en viss samverkan med Östersunds bibliotek.

Övriga bibliotek

Biblioteksresurser finns också på andra kulturinstitutioner samt hos myndigheter och arbetsplatser i regionen. Vissa av dessa resurser är också tillgängliga för allmänheten eller för särskilda målgrupper.

Vid Riksarkivet Landsarkivet Östersund finns ett referensbibliotek för Landsarkivets besökare och personal. Motsvarande referensbibliotek finns på Jamtli samt på Föreningsarkivet i Jämtlands län. Jamtlis bibliotek köper tjänster från Östersunds bibliotek när det gäller biblioteksdatasystemet

BOOK-IT och bibliografisk service. Landsarkivets boksamling består av böcker, tidskrifter, broschyrer/småskrifter och kartor – allt inom ämnesområden som historia, genealogi och topografi. Bokbeståndet består av ca 16 000 poster. En gemensam bibliotekskatalog (Micromarc) delas med alla bibliotek inom Riksarkivet. Ett visst samarbete med Östersunds bibliotek sker genom lån och inskanning av litteratur samt utbyte av information om kulturarrangemang, utställningar osv.

Vid Gaaltije, det sydsamiska kulturcentret i Östersund, finns ett referensbibliotek som omfattar samiskt språk och kulturhistoria. Biblioteket är tillgängligt för intresserade efter överenskommelse med personalen.

Vid Folkhälsomyndigheten finns ett bibliotek som är avsett för medarbetarna. Där finns även tillgång till referensdatabaser samt e-tidskrifter inom egna ämnesområden. Biblioteket deltar i fjärrlåneverksamhet, men tar i övrigt inte emot externa besök. Genom ett avtal med Mittuniversitetets bibliotek görs artikelbeställningar. Ytterligare samverkan med Mittuniversitetets bibliotek samt med Sjukhusbiblioteket skulle vara relevant och intressant för Folkhälsomyndigheten.

Regional biblioteksverksamhet

Den regionala biblioteksverksamheten har som uppdrag att vara en resurs för länets kommunbibliotek och skapa utveckling inom den samlade biblioteksverksamheten i regionen. Verksamheten servar bibliotekspersonalen med relevant information, rådgivning och stöd samt kompetens- och metodutveckling. Läsfrämjande projekt och insatser bedrivs, inte minst gentemot prioriterade målgrupper, vilket inkluderar barn och unga, äldre, nationella minoriteter samt utlandsfödda och personer med funktionshinder. Sedan 2015 innefattar uppdraget även uppgiften att främja det litterära området.

Den regionala biblioteksverksamheten genomgick en förändringsprocess under åren 2012-2014. Processen ledde till ett nytt huvudmannaskap från januari 2015, då Region Jämtland Härjedalen organiserar verksamheten inom Länskulturen, där även regional film, konst, hemslojd, scenkonst och allmänskultur har sin hemvist. Tidigare organiserades den regionala verksamheten via Östersunds bibliotek. Tanken på en omorganisation väcktes ursprungligen via en skrivelse från biblioteksansvariga för sju av länets åtta kommunbibliotek. En utredning visade på behov av att ge verksamheten en tydligare regional profil, gärna med en ökad samverkan med övriga regionala kulturinstitutioner. Vissa tjänster rörande gemensam webb och kompletterande medieförsörjning köps (2015) fortfarande in via avtal med Östersunds bibliotek. Den regionala biblioteksverksamheten samverkar med de övriga kulturverksamheter som ingår i Länskulturen – film, konst, hemslojd, design och scenkonst, men också med den regionala arkiv- och museiverksamheten.

Bibliotekssamverkan

På vilka sätt samverkar biblioteken i vårt län? Genom den regionala biblioteksverksamheten sker regelbundna träffar med folkbibliotekens personal med syftet att öka samverkan och skapa kvalitet och utveckling tillsammans. På ett antal områden har länets kommuner skapat gemensamma lösningar. Vissa samarbeten gäller hela länet och andra omfattar vissa kommuner. Personal vid övriga bibliotek – exempelvis folkhögskolor, arkiv- och museum, arbetsplatser osv – ingår inte i någon högre utsträckning i de aktuella samverkansformerna. Här finns med andra ord möjligheter att bredda samarbetet.

Den regionala biblioteksverksamheten har genererat ett antal samarbetsprojekt som bidragit till samordning av ett antal biblioteksfunktioner. Under åren 2009-2011 genomfördes exempelvis projektet "Ökad kommunsamverkan", vilket ledde till att den gemensamma webbplatsen *bibliotekmitt.se* kunde lanseras 2011. Här synliggörs mediebestånd och aktiviteter för respektive bibliotek samt läsfrämjande tips och service som är gemensamma för hela länet. Den regionala biblioteksverksamheten har avtalat med Östersunds bibliotek om drift, administration och utveckling av den gemensamma webben. På liknande sätt samverkar länets kommuner om kompletterande medieförsörjning via ett avtal mellan den regionala biblioteksverksamheten och Östersunds bibliotek. Det handlar om böcker på andra språk än svenska, e-boksavtal, bibliografisk service, lokala talboksinsläsningar, lokal litteratur osv. En gemensam fjärrlånepolicy har antagits.

Flera av länets kommuner samverkar i ett gemensamt biblioteksdatasystem, BOOK-IT, vilket innebär gemensam systemadministration, utbildning, användarstöd, dator drift och telefonsupport. Krokoms, Strömsunds och Bergs kommuner samt Jämtlands gymnasium köper dessa tjänster av Östersunds bibliotek. På liknande sätt samverkar Bräcke och Ragunda kommun i ett delat biblioteksdatasystem. Det finns också ett samarbete mellan Östersunds kommun och Krokoms, Strömsunds och Bergs kommuner vad gäller bibliografisk service och BURK-sök via ett avtal med BTJ.

Flera av länets gymnasieskolor samt två av folkhögskolorna köper in biblioteksdatasystemet Freelib via Östersunds bibliotek.

Bräcke bibliotek köper bokbusstjänster av Östersunds bibliotek, vilket möjliggör att bokbussen gör fem stopp på hållplatser i Bräcke kommun.

Interregional samverkan sker bland annat via årliga gemensamma konferenser med personal från biblioteken i Jämtlands och Västernorrlands län. På nationell nivå samverkar den regionala biblioteksverksamheten med Kungliga biblioteket, bland annat via dess strategigrupp för kvalitetsfrågor. Samverkan med övriga regionbibliotek i landet sker via föreningen Sveriges Länsbibliotekarier.

Sammanfattning av nuläge och förändringsprocesser

Nationell biblioteksstatistik har under ett antal år visat på vikande besökssiffror och minskade fysiska utlån, vilket delvis kompenseras av ett ökande intresse för e-medier. Samtidigt ökar bibliotekens allmänskulturella verksamhet och det ges en mängd olika aktiviteter för inte minst barn och unga på folkbiblioteken. För länets folkbibliotek ser besöksstatistiken relativt positiv ut.

Att fungera som ett modernt och tillgängligt bibliotek i ett glesbygdsland ställer höga krav på anpassning, samordning och nya lösningar. Små kommuner med ansträngda ekonomier har inte samma ekonomiska resurser att tillgå för utveckla sina bibliotek, men har samtidigt goda möjligheter att skapa mötesplatser och engagemang. Många skolor har inte lyckats prioritera tillräckliga resurser för att kunna ge sina elever en bra biblioteksservice. Det ökande flyktigmottagandet ställer höga krav på biblioteken att kunna tillhandahålla medier på andra språk än svenska.

En trend är att nationella biblioteksstödfunktioner har dragits tillbaka och förändrat sin roll. Inte minst gäller detta möjligheten att få hjälp och stöd när det gäller medier på andra språk. Större krav ställs därmed krav på de enskilda folkbiblioteken, samtidigt som dessa inte självklart ges förstärkta resurser. Den regionala biblioteksverksamheten i Sverige är inne i en period av förändring och utveckling inriktning. Inriktningen mot kompletterande medieförsörjning har tonats ned till förmån

för ett tydligare process- och utvecklingsarbete. Den förändrade organisation som länets regionala biblioteksverksamhet genomgick under 2014/2015 är ett uttryck för denna generella utveckling.

Medieutvecklingen påverkar bibliotekens demokratiska uppdrag. Över en miljon människor använder inte internet eller digitala tjänster, här finns ett digitalt utanförskap som inte minst drabbar den äldre befolkningen. Läsförståelsen minskar bland unga, kunskapsklyftorna i samhället växer och det livslånga lärande som eftersträvas är långt ifrån verklighet. Samtidigt finns stigande krav på att söka, välja och hantera information och kunskap i olika former, att ha förmåga till analys och kritiskt tänkande, att hantera integritet på nätet osv. Här finns stora utmaningar, men även rika möjligheter för länets folkbibliotek att göra stora och viktiga insatser.

Den regionala biblioteksverksamheten 2016-2018

Grundläggande syfte och mål

Grundläggande inriktning för all regional biblioteksverksamhet är, enligt bibliotekslagen, att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet för de folkbibliotek som är verksamma i länet. Detta genomför Region Jämtland Härjedalen genom att samordna möten, träffar, fortbildningstillfällen och projekt för kommunbibliotekens personal. Ibland sker det tillsammans med grupper som är viktiga samarbetspartners för folkbiblioteken: förskole - och skolpersonal samt aktörer inom folkbildning och föreningsliv.

Den regionala biblioteksverksamheten bidrar på olika sätt till att skapa samverkan mellan kommunbiblioteken, allt i syfte att skapa bästa möjliga kvalitet och så god tillgänglighet som möjligt. Verksamhetsutveckling bygger på omvärldsbevakning och syftar till en gemensam läroprocess där kommunerna lär av varandra och lyfter varandra.

Den regionala biblioteksverksamheten söker efter samförstånds lösningar och stimulerar till biblioteksutveckling genom olika stödåtgärder och initiativ.

Den regionala biblioteksverksamheten strävar efter att vara verksam och synlig i länets alla delar. Information sprids via nyhetsbrev, webbplatser samt sociala media.

Den regionala biblioteksverksamheten sprider information om biblioteken i lokala och regionala media i syfte att skapa synlighet och stärka bibliotekens roll i samhället.

Gemensamma satsningar görs ibland i samverkan med annan regional kulturverksamhet, ofta i syfte att nå prioriterade grupper: barn och unga, seniorer, personer med funktionshinder samt personer med annat modersmål än svenska.

Tvärsektoriell samverkan med övrig regional verksamhet sker där bibliotekens uppdrag sammanfaller med andra verksamheter, till exempel inom integration, hälsa, kompetensutveckling, turism, digital samordning osv. Samverkan med andra regionala kulturverksamheter sker fortlöpande, dels via särskilda projekt, dels via ett långsiktigt samarbete i Regionalt kulturforum, där regionens alla kulturverksamheter samordnar aktiviteter och program riktade till olika målgrupper.

Den regionala verksamheten ska vara stödjande och bidra till samverkan och synlighet.

Verksamhetsidé/vision för 2016-2018

Välkommen till biblioteken – på väg mot en biblioteksverksamhet för ALLA!

Ledord är: statushöjning, stärkt yrkesroll, lyhördhet, nyskapande och framtidstro.

Framgångsfaktorer är öppenhet och ökad samverkan med andra aktörer, vilket kan skapa en vidgad roll för biblioteken. En välkomnande och öppen verksamhet innebär att biblioteken möter sina besökare på deras villkor och på olika arenor i samhället.

Prioriterade mål 2016-2018:

-Bibliotek för demokrati och delaktighet

- Bättre möjligheter till läsande, skrivande och berättande
- Bibliotekssamverkan för en likvärdig service i hela länet
- Biblioteken för ökad folkhälsa

Genomgång och beskrivning av respektive mål

Bibliotek för demokrati och delaktighet

Målet är att kommunbiblioteken ska få bättre möjligheter att vara en kraft för demokrati, delaktighet och mångfald. Det handlar om att ge prioriterade grupper bättre tillgång till bibliotekens medier och övriga tjänster och verksamheter. Det handlar bland annat om skapa olika former av verksamhet där biblioteket möter sina besökare på nya platser; via föreningslivet, i hemmiljö, på arbetsplatser osv.

Detta genomförs genom att:

- Genomföra utbildningsinsatser för bibliotekspersonal i dess roll för flyktingar, nyanlända samt nya medborgare med annat modersmål än svenska.
- Bidra till samverkan mellan kommunbiblioteken och kommunernas SFI-undervisning, samt mellan kommunbiblioteken och frivilligorganisationer och folkbildning med verksamhet som riktar sig till flyktingar, nyanlända och medborgare med annat modersmål än svenska.
- Bidra till att kommunbiblioteken får bättre möjlighet att erbjuda medier på andra språk än svenska.
- Skapa språkpaket som riktar sig till samisktalande barnfamiljer.
- Stödja kommunbibliotek som vill skapa sagostunder på andra språk än svenska.
- Skapa projekt som ökar den digitala delaktigheten bland äldre.
- Genomföra utbildningsinsatser i medie- och informationskunnighet (MIK) för bibliotekspersonal.
- Genomföra utbildningsinsatser för bibliotekspersonal i syfte att stärka dess service gentemot personer med funktionshinder.
- Genomföra årliga temadagar som höjer kompetensen om normkritiska perspektiv inom biblioteksverksamhet.

Läsande, skrivande & berättande

Målet handlar om att utveckla och stärka intresset för läsning och för skrivande och berättande bland länets barn och unga samt bland barnfamiljer. Det handlar också om att utveckla och stärka det litterära området genom insatser för blivande och etablerade författare i länet. Bidra till att stärka sydsamisk språkutveckling.

Detta genomförs genom att:

- Initiera och samordna ett regionalt läsfrämjande projekt som samordnar insatser som görs i kommuner och inom folkbildningen. Målgrupper är barn och barnfamiljer.
- Bidra till att genomföra en regional skrivartävling för barn och unga.

- Starta ett pilotprojekt med Bokstart i samtliga kommuner i syfte att utveckla nya läsfrämjande metoder.
- Stärka och utveckla samarbete med barnhälsovården i syfte att arbeta med språkutveckling.
- Bidra till att skapa särskilda språkpaket som riktar sig till samisktalande barnfamiljer.
- Stödja kommunbibliotek som vill skapa sagostunder på andra språk än svenska.
- Inleda samverkan med Gaaltije i syfte att skapa bättre möjligheter att ta del av det sydsamiska språket.
- Genomföra en kartläggning av länets litterära resurser och infrastruktur.
- Erbjuda nätverk, stöd och fortbildning för länets författare via ett regionalt författarnätverk.
- Undersöka och utreda möjligheterna att skapa en länets egen litteraturfestival.

Bibliotekssamverkan för att nå likvärdig service i hela länet

Länets kommuner har olika förutsättningar och möjligheter att uppnå intentionerna i bibliotekslagen. Genom att fördela ansvarsområden och skapa gemensamma tekniska lösningar kan medieförsörjningen bli mer kostnadseffektiv.

Detta genomförs genom att:

- Samordna en process som skapar nya kommunöverskridande lösningar för mediasamverkan och kompletterande medieförsörjning.
- Undersöka möjligheterna och utreda förutsättningarna för ett gemensamt bibliotekssystem i länet.
- Verka för att "meröppet"⁵ införs och testas på några av länets biblioteksenheter och att verksamheten utvärderas.
- Genomföra utbildningsinsatser i medie- och informationskunnighet (MIK) för bibliotekspersonal.
- Verka för att biblioteken fortsätter att samordna sin service med andra samhällsfunktioner och att dessa verksamheter utvärderas. Det kan handla om att bibliotek kombineras med turistverksamhet, kommersiell service, digitala servicecenter eller medborgarkontor av olika slag. Redan existerande samverkansformer kan fungera som goda exempel.

Biblioteken för ökad folkhälsa

Utveckla verksamheter som undersöker litteraturens förmåga att skapa återhämtning, läkning, lust och inspiration i samverka med andra folkhälsoaktörer. Biblioteken kan bidra till människors hälsa och välbefinnande genom att vara en kunskapsbank, en inspirationskälla och en kreativ mötesplats.

Detta genomförs genom att:

- Samverka med andra folkhälsoaktörer i satsningar som undersöker litteraturens förmåga till lust och läkning. Undersöka möjligheterna att utveckla biblioterapi som metod för rehabilitering.

---

⁵ Meröppet innebär att bibliotek kan vara tillgängligt för besökare även när det är obemannat.

- Samverka med folkbildningen för att höja den digitala kompetensen hos den äldre befolkningen.
- Skapa projekt som samordnar informationsteknologi med kulturformer som slöjd och film.

Uppföljning och fortsatt kvalitetsarbete

Den regionala biblioteksplanen kommer varje år att kompletteras med en verksamhetsplan där aktiviteter och verksamheter kan beskrivas och planeras mer i detalj.

För att följa upp biblioteksplanen och årliga verksamhetsplaner kommer olika former av utvärderingar att genomföras. Kvantitativ uppföljning kommer ske för att kartlägga antalet aktiviteter, besök, handlednings- och utbildningstillfällen samt samordningsmöten. Kvalitativ uppföljning kommer att ske dels via en årlig brukarenkät som riktas dels till länets kommunbibliotek, dels till länets författare, via nätverket Författare i Jämtland-Härjedalen. Dessutom kommer mål och insatser att bedömas utifrån kvalitativa bedömningar som beskriver och analyserar i vilken grad målen har genomförts. Dessa utvärderingar, kvantitativa och kvalitativa, kommer också att ligga till grund för den rapportering som årligen sker till Kulturrådet.

Hålland 2015-08-05

REGION
JÄMTLAND HÄRJEDALEN

2015 -08- 12

Dnr...../...../20.....

Skrivelse till Regionala utvecklingsnämnden för Region Jämtland Härjedalen

Folkhögskolorna är en nationell utbildningsform som är en viktig del av folkbildningen och samhällsutvecklingen. I länet finns tre folkhögskolor varav Åreðalens folkhögskola är ensam som rörelsedriven skola. Åreðalens folkhögskola har betytt och betyder mycket för regionens utveckling utifrån de utbildningar som erbjuds men också genom att många av deltagarna väljer att bosätta sig i länet efter en tid på skolan.

Vi vill med denna skrivelse göra nämnden uppmärksam på den obalans som råder vad gäller de ekonomiska förutsättningarna för Åreðalens folkhögskola jämfört med de skolor som Region Jämtland Härjedalen är huvudman för. Alla tre skolorna får statsbidrag för sin verksamhet. För 2015 uppgår detta bidrag till 1 540 kr/deltagarvecka. Utöver detta bidrag ger Region Jämtland Härjedalen bidrag till de tre skolorna. Några siffror som visar fördelningen:

	Birka	Bäckedal	Åreðalen
Antal deltagarveckor	7 041	4 000	5 580
Statsbidrag	11 513 140	6 830 000	9 263 000
Regionalt bidrag	10 608 000	7 284 000	1 250 000

Åreðalens folkhögskola erhåller inget bidrag från sin huvudmannorganisation. Som tabellen visar är skillnaden mellan Åreðalens folkhögskola och Regionens egna skolor mycket stor. Om Åreðalen skulle få lika mycket per deltagarvecka som övriga skolor blir nivån 8 400 000 istället för 1 250 000. Detta tillsammans med det faktum att rörelsefolkhögskolor måste betala moms för alla inköp leder till att förutsättningarna för skolorna inte är jämlika. De knappa resurserna leder till mindre lärartäthet, sämre möjligheter till utvecklingsinsatser, sämre villkor för anställd personal, lägre investeringsnivåer mm men framförallt olika förutsättningar utifrån ett deltagarperspektiv.

I Sverige har vi en lagstadgad likställighetsprincip som innebär att kommuner och landsting skall behandla medborgarna lika. Vi menar att denna princip inte följs när Regionens egna folkhögskolor får ca 7 gånger mer i bidrag.

Vårt förslag är:

- Att Region Jämtland Härjedalen tillämpar en jämlik fördelning av sitt bidrag till länets tre folkhögskolor för att därmed skapa likvärdiga förutsättningar.

Jan-Olof Hemmingsson
Ordförande, Åreðalens folkhögskoleförening

Ingemar Forss
Rektor, Åreðalens folkhögskola

2015 -04- 21

Dnr. RUN 830 /2015

----- Vidarebefordrat meddelande -----

Från: Ingrid Printz <ingrid.printz@regionjh.se>

Datum: 21 april 2015 14:26

Ämne: Re: Organisations- verksamhetsbidrag Sámiij áhpadusguovdásj

Till: registrator@regionjamtland.se, Per-Stefan Labba <per-stefan.labba@samernas.se>Kopia: hakan.lundmark@regionjh.se, Utvecklings Nämnden <regionalutveckling@regionjh.se>

Hej Per-Stefan!

Tack för information om Samernas utbildningscentrum och Er omfattande verksamhet.

Du ställde i telefon frågan om regionens organisationsbidrag kunde vara en ingång för Samernas utbildningscentrum gällande den sydsamiska språkvarianten. I vår region ligger dock folkhögskolorna vid sidan av organisationsbidragen så jag ser inte någon lösning här. Jag tar med mig frågan vidare till Regionens utbildningsansvarige.

För att kunna bereda frågan vidare behöver vi en formell ansökan.

Bästa hälsning Ingrid Printz

Ingrid Printz
Kulturchef
Region Jämtland Härjedalen
Box 377, 831 25 Östersund
063- 14 67 00
070-311 24 24

Den 21 april 2015 10:37 skrev Per-Stefan Labba <per-stefan.labba@samernas.se>:

Hej Ingrid!

Ref. till vårt telefonsamtal, idag tisdag 21 maj.

Vi hade ett trevligt samtal bl.a. om möjligheterna för vår skola Sámiij áhpadusguovdásj (Samernas utbildningscentrum) att söka och erhålla ett årligt verksamhetsbidrag.

I bilagda dokument (pdf) finns lite information om oss och vår verksamhet.

Dearvvuođat - hälsningar

Per Stefan Labba

[+46971 44004](tel:+4697144004)[+467252 70701](tel:+46725270701)[Sámiij áhpadusguovdásj](#)

2015-04-21

SámiJ åhpadusguovdásj

Bakgrund och verksamhet

Per-Stefan Labba, per-
stefan.labba@samernas.se

Sámij áhpadusguovdásj

Bakgrund och verksamhet

Sámij áhpadusguovdásj - Samernas utbildningscentrum

Verksamhetens mål

”Sámij áhpadusguovdásj skall bedriva utbildning i Duodji, rennärning, samiska samt vara en kulturell mötesplats.”

Kort om vår skola

Sámij áhpadusguovdásj har ett direkt bidrag från Utbildningsdepartementet för sin verksamhet. Vår huvudsakliga verksamhet är att erbjuda den utbildning som våra huvudmän prioriterar för vår målgrupp. Huvudmännen är de samiska organisationerna Svenska Samernas Riksförbund och Same Ätnam samt Jokkmokks kommun. Innevarande läsår, läsåret 2014-2015 har vi långa utbildningar i Duodji (Samiskt hantverk), samiska språk och rennäringsskolor. Vi har även kortkursverksamhet inom vårt verksamhetsområde. I vår verksamhet ingår även att erbjuda uppdragsutbildningar inom samisk kultur, samhälle och språk.

Utöver utbildning har vi en omfattande projektverksamhet och som en kulturell mötesplats har vi olika möten, konferenser och seminarier.

Sámij áhpadusguovdásj rekryterarelever från hela Sápmi, såväl från svensk, finsk och norsk sida. De flesta eleverna, innevarande läsår 75 elever, kommer från svensk sida från Gáresavvon (Karesoando) i norr till Idre - Bienjedaelie (Funäsdalen) i söder.

Våra utbildningar

På utbildningssidan satsar vi stora resurser för att utveckla Duodji - det samiska hantverket utifrån det traditionella med stor vikt på duodjis speciella variationer vad gäller ortskaraktär. Denna medvetna satsning kräver stora resurser, såväl ekonomiska som personella. I duodji/vätnoe har vi utbildning i mjuk- och hårdslöjd. Inom mjukslöjden (skinn och textil) har vi tre inriktningar: nord, lule och syd.

Det samiska språket är viktigt i vår verksamhet. Vi har utbildningar i tre samiska språk vid skolan; nord-, lule- och sydsamiska. Eleverna på duodjiutbildningen har samiska i sin undervisning. Därutöver erbjuder vi distansutbildning inom dessa tre samiska språk. Distansutbildningarna vill vi utveckla med mentorverksamhet.

En utveckling av språkutbildningarna är även att kunna erbjuda helfartsutbildning. Detta skulle kunna realiseras etappvis med satsningar på ett samiskt språk det första året för att därefter kunna erbjuda helfartsutbildning på ytterligare samiska språk. Vår vision är att läsåret 2016-2017 kunna erbjuda heltidsstudier vid vår skola i Jáhkkamáhkke på alla samiska språk, dvs. på nord-, lule- och sydsamiska.

Sámij áhpadusguovdásj har under ett antal år erbjudit utbildningar inom samiska näringar med renskötarutbildning i första hand. De fyra senaste läsåren har vi erbjudit blockkurser om fyra till sex

veckor på ett läsår. Denna form av kurser är speciellt anpassade för de som är verksamma inom rennäringen eller för dem som vill satsa på renskötelsen som huvudsaklig sysselsättning.

Projektet Bibmomet (Samisk mat- och kompetenscentrum) som avslutades under verksamhetsåret 2014 visar de behov och intresse som finns för vidareutveckling av utbildningssatsningar inom samisk mat. Projektet presenterade en utbildningssatsning som samisk mathantverkare. En ansökan om en Yh-utbildning kommer att inlämnas under hösten 2015. Ett positivt besked av en sådan ansökan kan resultera i en utbildning för samisk mathantverkare fr.o.m. hösten 2016.

Vår kortkursverksamhet inom språk och duodji bedrivs i samverkan med de samiska organisationerna.

Vi riktar oss till kommuner, landsting och andra intressenter för uppdragsutbildningar inom samisk kultur, samhälle och språk. Vår personal tillsammans med vårt breda nätverk har den fulla kompetensen för att t.ex. att skräddarsy fortbildningspaket för lärare inom grund- och gymnasieskola, sjukvårdspersonal inom de olika landstingen med inriktning ökad kulturell förståelse.

Eventuellt verksamhetsbidrag

Sámij áhpadusguovdásj har idag ett riktat bidrag från Utbildningsdepartementet. Därutöver har vi ett verksamhetsbidrag årligen från Norrbottens Läns Landsting och Jokkmokks kommun.

Vårt rekryteringsområde täcker hela Sápmi – med den viktigaste elevrekryteringen på svensk sida.

Sámij áhpadusguovdásj förstår att vår verksamhet är viktig för utveckling av språk, duodji/vätnoe och i övrigt de samiska näringarna. Vår kunskap som utbildningsinstitution inom samisk kultur, samhälle och språk är ett viktigt kompetenscentrum för samhället i gemen för att öka kunskapen inom detta område.

Kontakter etc.

Hemsida: www.samernas.se

Rektor: [Britt-Inger Tuorda](#), tel +46971 44002

Utbildningskonsulent: Per Stefan Labba, +46971 44004

2015-04-29

Dnr: RUN 830 / 2015

Dnr: 2015-04-28, sid 1 (4)

Till

Region Jämtland Härjedalen
registrator@regionjh.se

ANSÖKAN VERKSAMHETSBIDRAG
Sámij åhpadusguovdásj – Samernas utbildningscentrum

Bakgrund och verksamhet

Verksamhetens mål

"Sámij åhpadusguovdásj skall bedriva utbildning i Duodji, rennärning, samiska samt vara en kulturell mötesplats."

Kort om vår skola

Sámij åhpadusguovdásj har ett direkt bidrag från Utbildningsdepartementet för sin verksamhet. Vår huvudsakliga verksamhet är att erbjuda den utbildning som våra huvudmän prioriterar för vår målgrupp. Huvudmännen är de samiska organisationerna Svenska Samernas Riksförbund och Same Ätnam samt Jokkmokks kommun. Innevarande läsår, läsåret 2014-2015 har vi långa utbildningar i Duodji (Samiskt hantverk), samiska språk och rennäringsskolor. Vi har även kortkursverksamhet inom vårt verksamhetsområde. I vår verksamhet ingår även att erbjuda uppdragsutbildningar inom samisk kultur, samhälle och språk.

Utöver utbildning har vi en omfattande projektverksamhet och som en kulturell mötesplats har vi olika möten, konferenser och seminarier.

Sámij åhpadusguovdásj rekryterar elever från hela Sápmi, såväl från svensk, finsk och norsk sida. De flesta eleverna, innevarande läsår 75 elever, kommer från svensk sida från Gáresavvon (Karesoando) i norr till Idre - Bienjedaelie (Funäsdalen) i söder.

Dnr: 2015-04-28

Våra utbildningar

På utbildningssidan satsar vi stora resurser för att utveckla Duodji - det samiska hantverket utifrån det traditionella med stor vikt på duodjis speciella variationer vad gäller ortskaraktär. Denna medvetna satsning kräver stora resurser, såväl ekonomiska som personella. I duodji/vätnoe har vi utbildning i mjuk- och hårdslöjd. Inom mjukslöjden (skinn och textil) har vi tre inriktningar: nord, lule och syd.

Det samiska språket är viktigt i vår verksamhet. Vi har utbildningar i tre samiska språk vid skolan; nord-, lule- och sydsamiska. Eleverna på duodjiutbildningen har samiska i sin undervisning. Därutöver erbjuder vi distansutbildning inom dessa tre samiska språk. Distansutbildningarna vill vi utveckla med mentorverksamhet.

En utveckling av språkutbildningarna är även att kunna erbjuda helfartsutbildning. Detta skulle kunna realiseras etappvis med satsningar på ett samiskt språk det första året för att därefter kunna erbjuda helfartsutbildning på ytterligare samiska språk. Vår vision är att läsåret 2016-2017 kunna erbjuda heltidsstudier vid vår skola i Jáhkâmáhkke på alla samiska språk, dvs. på nord-, lule- och sydsamiska.

Sámij áhpadusguovdásj har under ett antal år erbjudit utbildningar inom samiska näringar med renskötarutbildning i första hand. De fyra senaste läsåren har vi erbjudit blockkurser om fyra till sex veckor på ett läsår. Denna form av kurser är speciellt anpassade för de som är verksamma inom rennäringen eller för dem som vill satsa på renskötelsen som huvudsaklig sysselsättning.

Projektet Bibmomet (Samisk mat- och kompetenscentrum) som avslutades under verksamhetsåret 2014 visar de behov och intresse som finns för vidareutveckling av utbildningssatsningar inom samisk mat. Projektet presenterade en utbildningssatsning som samisk mathantverkare. En ansökan om en Yh-utbildning kommer att inlämnas under hösten 2015. Ett positivt besked av en sådan ansökan kan resultera i en utbildning för samisk mathantverkare fr.o.m. hösten 2016.

Vår kortkursverksamhet inom språk och duodji bedrivs i samverkan med de samiska organisationerna.

Vi riktar oss till kommuner, landsting och andra intressenter för uppdragsutbildningar inom samisk kultur, samhälle och språk. Vår personal tillsammans med vårt breda nätverk har den fulla kompetensen för att t.ex. att skraddarsy fortbildningspaket för lärare inom grund- och gymnasieskola, sjukvårdspersonal inom de olika landstingen med inriktning ökad kulturell förståelse.

Dnr: 2015-04-28

Verksamhetsbidrag

Sámij áhpadusguovdásj har idag ett riktat bidrag från Utbildningsdepartementet. Därutöver har vi ett verksamhetsbidrag årligen från Norrbottens Läns Landsting och Jokkmokks kommun.

Vårt rekryteringsområde täcker hela Sápmi – med den viktigaste elevrekryteringen på svensk sida.

Sámij áhpadusguovdásj förstår att vår verksamhet är viktig för utveckling av språk, duodji/vätnoe och i övrigt de samiska näringarna. Vår kunskap som utbildningsinstitution inom samisk kultur, samhälle och språk är ett viktigt kompetenscentrum för samhället i gemen för att öka kunskapen inom detta område.

Under de senaste åren har vi utökat våra utbildningar inom duodji/vätnoe (samisk hantverk) och språk. Inom duodji/vätnoe har vi på skinn- och textilinriktningen intag för elever på tre varianter d.v.s. nord-, lule och syd. På trä- och horn linjen har vi ett intag med elever från alla varianter. Eleverna har möjlighet att gå två läsår på hantverkslinjen inom respektive. Under utbildningstiden får eleverna en gedigen utbildning inom samiskt hantverk. Förutom hantverket har eleverna även undervisning i samiska språk, historia och samhälle.

På hantverkslinjerna, trä-och horn samt skinn- och textil har vi under pågående läsår, läsåret 2014-2015, 10 elever från regionen Jämtland-Härjedalen. Elevantalet har varit konstant de senaste tre åren när vi även har haft en sydsamisk variant inom skinn- och textillinjen. Vi ser av intresset inför kommande läsår att elevantalet kommer att vara i samma nivå.

Språkutbildningarna vid skolan som vi bedriver som nätutbildningar har c:a 40 elever årligen. Av dessa läser c:a 15 elever sydsamiska.

En viktig utbildningsinsats som vi erbjuder till intresserade speciellt på svensk sida är rennäringskurser. Dessa erbjuds i olika block som i tid är anpassade efter renskötselåret. Under dessa kurser har vi även under det senaste läsåret haft elever från Er region.

Sámij áhpadusguovdásj har förutom de långa utbildningslinjerna även uppdragsutbildningar i speciellt samiska språk och samisk kultur, historia och samhälle. Vi förstår att från Er region kan det också vara intressant att i en nära framtid ha en samverkan med vår skola ibland annat kompetenshöjande utbildningar inom

Dnr: 2015-04-28

samisk kultur, historia och samhällsliv med bakgrund i Ert fina engagemang och samverkansavtal med [SANKS](http://www.finnmarkssykehuset.no/sanks/category10180.html) (<http://www.finnmarkssykehuset.no/sanks/category10180.html>) på norsk sida.

Ekonomisk kalkyl

Budgeten för verksamhetsåret 2015 omsluter

c:a	11,2 milj.kr
- Bidrag UTB.departementet	9, 4 milj kr
- Jokkmokks kommun	120 000 kr
- Norrbottens Läns Landsting	600 000 kr
- Elevavgifter c:a	250 000 kr
- Budgeterat underskott	600 000 kr

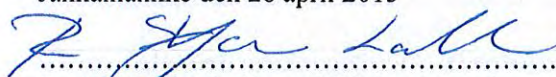
Ansökt belopp

Sámij áhpadusguovdásj – Samernas utbildningscentrum ansöker från Region Jämtland Härjedalen 300 000 kr för verksamhetsåret 2015.

*Kontakter etc.*Hemsida: www.samernas.seRektor: [Britt-Inger Tuorda](#), tel +46971 44002

Utbildningskonsulent: Per Stefan Labba, +46971 44004

Jåhkåmåhkke den 28 april 2015

.....
Eu. Per Stefan Labba, utbildningskonsulent

1(8)

Protokoll**Organ:** BUZ – Barn och Utbildning Jämtlands län**Tid och plats för sammanträdet:** 7 september 2015, 13.00-16.00. Videokonferens**Förtroendevalda:**

Niklas Daoson, ej närvarande	Östersund
Anton Waara, ej närvarande	JGY
Jörgen Persson	Bräcke
Jenny Palmquist, ej närvarande	Ragunda
Gunnar Hedin	Härjedalen
Mikael Abramsson	Berg
Karin Wallén	Krokom
Lena Johansson	Strömsund
Andreas Sivhonen	Åre

Deltagare:

Birgitta Lundgren	Krokom
Annika Källgård	Östersund
Nils Broman	Strömsund
Karin Holmqvist	Strömsund
Catarina Juhlin Nygren	Bräcke
Tomas Blom	Ragunda
Carina Nilsson	Härjedalen
Lottie Corrias Näslund, ej närvarande	Åre
Anneli Olofsson	Berg
Mikael Cederberg	JGY

Föredragande:

Håkan Lundmark	Region Jämtland Härjedalen
Martin Björnwall	Elevhälsan Östersund
Erich Bieber	Region Jämtland Härjedalen
Lena Stigh	Region Jämtland Härjedalen
Ida Sjölund	Region Jämtland Härjedalen
Sven Olofsson	Region Jämtland Härjedalen

Ordförande: _____
Jörgen Persson

Justerare: _____
Karin Wallén

Sekreterare: _____
Magdalena Risselhorn

Innehållsförteckning

- § 32 Sammanträdet öppnas
- § 33 Genomgång av föredragningslistan och genomgång av föregående protokoll
- § 34 Val av justerare
- § 35 Förtydligande mötestider
- § 36 De prioriterade insatsområdena
- § 37 Växa för framgång, Konferens för huvudmän om nyanlända elevers lärande, Skolverket
- § 38 Information om pågående och kommande projekt
- § 39 Bättre stöd för barn/unga med språkproblematik i regionen
- § 40 Giftfria förskolor
- § 41 Regional forskarskola
- § 42 Övriga frågor
  - Science Center
  - Gemensamt journalsystem
  - Avgifter Z-online
  - Region politiker i BUZ
- § 43 Avslut av möte

§32 Sammanträdet öppnas

Ordförande öppnar dagens möte och hälsar alla välkomna.

§33 Genomgång av föredragningslistan och genomgång av föregående protokoll.

Föredragningslistan går igenom med tillägg: Science Center, Gemensamt journalsystem, kostnader förenade kring z-online och Region politiker i BUZ.

§ 34 Val av justerare

Karin Wallén utses att justera dagens protokoll.

§ 35 Förtydligande av mötestider

19 oktober 2015, 13-16, tjänstemän.

7 december 2015, 9-16, Politiker och tjänstemän. Skolverkets utbildningsdag, Växa för framgång, Konferens för huvudmän om nyanlända elevers lärande. Inbjudan kommer.

§ 36 De prioriterade områdena

Områdena är identifierade. Under mötet förs en diskussion kring de prioriterade områdena.

- Kompetensförsörjning

Studie- och yrkesvägledningarna är en viktig grupp, det är många projekt kopplat till studie och yrkesvägledningen.

Det är vi som är utbildningsbranschen. Skapa attraktivitet.

Skapa en positiv bild av läraryrket.

De pedagoger som inte arbetar som lärare? Hur lockas de tillbaka?

De som inte har full behörighet, kan de få upp sin behörighet?

De nyanlända med pedagogutbildning, hur stannar de i länet?

Hur förhåller vi oss i konkurrensen? Hur förhåller vi oss till varandra, mellan kommunerna?

Ett länsprojekt, en länsfråga inte enbart en kommunal fråga. Det är länet i förhållande till Sverige.

Gentlemans agreement, att inte ringa upp och uppvakta. Ligger även på rektorsnivå.

Krav på rekryteringsplan inför lågstadiesatsningen, kan kommunerna dela med varandra?

Facken måste vara med på tåget. En gemensam syn.

Vilka ska delta i denna grupp? Annika Källgård, Mikael Cederberg, Anneli Olofsson anmäler intresse.

lea JP

- Skolstrukturfrågor

Helena Larsson, Härjedalen driver denna fråga och har lagt fram ett förslag till hur detta arbete skulle kunna börja. Ordförandena i länets skolnämnder är oerhört intresserad.

Beslut:

BUZ vill med stöd av RUN, Regionala Utvecklings Nämnden, göra en skrivelse till Utbildningsdepartementet och Skolverket för stöd i denna fråga.

- Kvalitetsarbete och måluppfyllelse, ligger tillsvidare vilande.
- Nyanlända och integration, nästa BUZ blir en heldagsutbildning kring detta prioriterade område. Utbildningen sker den 7 december, heldag. Separat inbjudan kommer.

Håkan Lundmark, Region Jämtland Härjedalen anser att detta arbete ska ske i projektform, att utarbeta handlingsplaner till områdena.

Beslut:

Politikerna i BUZ ger uppdrag att leda detta arbete framåt, att organisera arbetet på bästa sätt.

§ 37 Växa för framgång, Konferens för huvudmän om nyanlända elevers lärande, Skolverket

7 december 2015 anordnar Skolverket tillsammans med Mittuniversitetet konferensen Växa för framgång i Östersund. Det är en dag då fokus ligger på kommande lagförändringar, organisation för mottagande och kartläggning, allmänna råd, systematiskt kvalitetsarbete, forskning om nyanlända elevers lärande och skolverkets insatser. Målgruppen är skolhuvudman, förvaltningschefer, utvecklingsledare, verksamhetschefer och rektorer. Inbjudan och anmälan kommer i separat utskick.

Beslut:

Denna dag blir en utbildningsdag kring det prioriterade området Nyanlända/integration.

§ 38 Information om pågående och kommande projekt

Håkan Lundmark Region Jämtland Härjedalen, informerar projekt som precis har startat.

UVAS, unga som varken arbetar eller studerar fokus på det kommunala aktivitetsansvaret. Projektet leds av Bodil Englund, Region Jämtland Härjedalen. Plug In 2.0, Strömsund, Åre, Ragunda och Östersund är med. Ewa Westman Magnusson leder projektet.

len JP

Lär om, studie och yrkesvägledning, målet att skapa regionala huvudmannaplaner. Mats Berglund leder projektet.

Integration Jämtland Härjedalen, samtliga kommuner är med. Projektet startar i oktober 2015 och rekrytering av projektledare pågår.

JGY ansöker tillsammans med Berg och Härjedalen en fortsättning på Vinna.

§ 39 Bättre stöd för barn/unga med språkproblematik i regionen

Erich Bieber, Region Jämtland Härjedalen och Martin Björnwall, Östersunds kommun, informerar om "Bättre stöd för barn/unga med språkproblematik i regionen".

I arbetet har hänsyn tagits till brukaren och aktuell lagstiftning, dvs hälso- och sjukvårdslagen och skollagen. Nästa steg blir att genomföra en regions övergripande samverkansdokument. Syftet med dokumentet är att tydliggöra glappen och vem gör vad?

Det saknas resurser och kompetens för detta arbete. BHU resurs behöver öka, bilda ett nytt team. Frågan aktualiseras i Region Jämtland Härjedalen.

Se bilagor för ytterligare information, en rapport om arbetet samt presentation.

§ 40 Giftfria förskolor

Lena Stigh och Ida Sjölund, Region Jämtland Härjedalen presenterar idéerna kring projektet Giftfri förskola. Vad kan projektet bidra med? Det är tre områden som belyses:

- Kunskap, i form av föreläsningar, utbildningar, ta fram rutiner. Kunskap om hur man ska arbeta och även varför är denna fråga viktig?
- Verktyg som ex; handlingsplan, webbsida, IT-verktyg, miljöbedömning. Lättillgänglig information.
- Samarbete mellan ex upphandlingskontoret, länsstyrelsen och kommuner och förskolor.

Det finns behov. Intresse finns om finansiering löses?

Projektet ska vara organiserat som ett smörgåsbord, det ska vara lätt att få hjälp med det man behöver.

Det som presenteras är ett första förslag. Förslaget går att förändra, utifrån behov.

Finansieringsfrågan är inte löst? Hur?

Se även medföljande bilaga.

Beslut:

Varje enskild kommun får ta tillbaka frågan för diskussion hemmavid och anmäla intresse. Återkoppling av frågan sker den 19 oktober 2015.

ka JP

§ 41 Regional forskarskola

Sven Olofsson Mittuniversitet informerar angående det arbetet som skett med Regional forskarskola. En diskussion förs angående följande frågeställningar:

En regional forskarskola för pedagoger? Skulle det vara intressant? Hur får vi kompetens att stanna kvar i regionen?

Mittuniversitetet är intresserad om finansiering är löst, samt att man söker in på forskarskola på samma premisser.

Vad anser skolhuvudmännen om detta? Förankringen har tagit tid.

Det är finansieringen som är en svårighet men även på kompetens i kommunen.

Pedagogen behövs i undervisningen samtidigt som det behövs möjligheter till karriärvägar inom yrket.

Det går att ansöka om medel ifrån Skolforskningsfonden.

Beslut:

BUZ beslutar att ta tillbaka frågan för diskussion och för att ge ett mer tydligt besked vid nästa träff efter den 19 oktober.

Se bilaga.

§ 42 Övriga frågor

Science Center

Magdalena Risselborn, Region Jämtland Härjedalen informerar kort om det fortsatta arbetet kring Science Center. En projektansökan angående en förstudie är inlämnad, samt att det planeras en seminarie dag tillsammans med NT utvecklarna som kommer att ske under våren 2016.

Gemensamt journalsystem

Via mejl får skolcheferna information av Annika Källgård, Östersunds kommun. Sammanfattningsvis bör en upphandling dras igång med målsättning att ha nytt avtal på plats för införande from årsskiftet. De kommuner som är intresserade får omgående höra av sig omgående till Christina Larsson, biträdande chef för elevhälsan Östersund.

Beslut:

Kontakta omgående Christina Larsson för gemensam upphandling.

Avgifter Z-online, funktion zappa

Bengt Pettersson, Region Jämtland Härjedalen informerar om kostnader för Zappa projektet. Komplexiteten i Zappa projektet och de utökade tekniska behoven har bidragit till att kostnaderna stigit i förhållande till det ursprungliga tidsestimatet.

Detta kan sammanfattas med följande orsaker:

- Automatiseringen av integrationer till respektive skolhuvudmans källsystem.
- Integrationer till alternativa målsystem, istället för GAFE, där varje part har krävt en specifik integration till Office 365 och mot annan domän.

kan 3P

- Varje huvudman har unik lösning för AD-koppling.
- Placering av den centrala infrastrukturen hos Region Jämtland Härjedalen (fd landstingets datahall).
- Placering av servrar hos varje huvudman.
- Framtagande av säkra lösningar för inloggning och autentisering.
- Anslutning till olika skolfederationstjänster (ett arbete som ännu inte är påbörjat).

En diskussion förs kring hur de ökade kostnaderna ska hanteras? Samtliga är eniga om att detta är en kommungemensam fråga och inte enbart en skolfråga.

Region Jämtland Härjedalen fakturerar kommunerna och det är upp till varje enskild kommun hur kostnaderna fördelas.

IT cheferna är informerade i ärendet.

Regionens politiker

Jörgen Persson, Bräcke ställer frågan till BUZ om regionens politiker ska delta i BUZ?

Det tas inget beslut i frågan utan vi återkommer i ärendet.

§ 43 Avslut av möte

Ordförande avslutar dagens möte.

ka JP

Regional utveckling
Ruth Eriksson
Tfn: 063-146561
E-post: ruth.eriksson@regionjh.se

2015-10-06

Reviderad version efter arbetsutskottet - se röd markering sida 2

Trafikutbud och budget 2016, Länstrafiken AB och Norrtåg AB

Inledning

Region Jämtland Härjedalen är regional kollektivtrafikmyndighet (RKM). Region Jämtland Härjedalen äger Länstrafiken i Jämtlands län AB (Länstrafiken) och Norrtåg AB (Norrtåg) som är de instanser som operativt verkställer beslut om allmän trafik. Tidtabeller publiceras för ett år i taget, skiftet görs samtidigt med tågtrafik och annan allmän kollektivtrafik i landet, den andra söndagen i december. Kommande tidtabellperiod, trafikåret 2016, omfattar tiden 2015-12-13 – 2016-12-10. Regionala utvecklingsnämnden, i egenskap av RKM, har att besluta om budget och trafikutbud för 2016, utifrån verksamhetsplan 2016.

Resande- och trafikutveckling

Sedan december 2012 utföres den regionala tågtrafiken i Norrtågs regi i planerad omfattning. Trafikutbud med buss i stråk som är parallella med tågtrafik har minskats ner. Resandeutvecklingen har varit positiv.

Under 2013 gjordes 2 114 000 resor i landsbygdstrafiken samt 70 000 resor med länstrafikens färdbevis på Norrtåg. I tätortstrafiken i Östersund gjordes 3 140 000 resor. Under 2014 var motsvarande siffror 2 175 000 resor i landsbygdstrafiken och 122 000 resor med länstrafikens färdbevis i Norrtågstrafik. I tätortstrafiken i Östersund gjordes 3 258 000 resor.

T o m juli 2015 är resandet i Länstrafiken något lägre än motsvarade period 2014, resandet på Norrtåg med Länstrafikens färdbevis har ökat och uppgick till 64 000 (61 000 föregående år). Inom tätortstrafiken i Östersund har resandet ökat något ca 2 %.

Fr o m höstterminen 2015 har alla ungdomar 7-19 år i alla kommuner utom Strömsunds ett s k ungdomskort. Kommunerna köper ungdomskorten. Korten berättigar till fritt resande i länstrafikens och tätortstrafikens trafik, inte på Norrtåg. Ungdomskorten förväntas ge ett ökat resande. Förhoppningen är att även vuxna/föräldrar ska resa mer eftersom det inte tillkommer någon biljettkostnad för barnen.

Ekonomi

Kostnadsutveckling Länstrafiken och Norrtåg

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kommuner	68,9	77,1	80,6	77,1	90,0		
Landstinget							
Länstrafiken	59,1	70,0	70,2	64,7	57,5	166,9	169,5
Landst Norrtåg	5,0	7,1	10,1	13,6	14,8	17,0	18,3
Summa	133,0	154,2	160,9	155,4	162,3	183,9	187,8

ANM: budget 2015 Skatteväxling 103,2 mkr kommunerna och 63,7 mkr regionen, Trafikutbudet med Norrtåg utföres enligt planerad omfattning från december 2012.

Utfall för 2014 var något under budget. Från 2015 har kollektivtrafikens skatteväxlats. Region Jämtland Härjedalen har hela ansvaret för Länstrafikens och Norrtågs verksamhet i länet. Norrtåg AB ägs av Region Jämtland Härjedalen sedan våren 2015.

Budget 2015

T o m juli 2015 är resultatet enligt budget, årsprognosen är ett litet överskott ca 700 000 kr. Både intäkter och trafikknostnader är lägre än budgeterat. För bussgods är resultatet t o m juli 2015 – 1,6 mkr, vilket stämmer väl med budgeterat resultat.

Trafikutbud 2016

I regionalt trafikförsörjningsprogram beskrivs trafikutbudet och dess utveckling, arbets- och studiependling utgör basen i trafikutbudet. Trafikutbudet förändras endast lite mellan åren. Större förändringar sker främst i samband med att ett nytt trafikavtal börja gälla, efter beslut om allmän trafikplikt.

Trafikutbudet med tåg är oförändrat Sundsvall-Östersund 9 dubbelturer Måndag - Fredag, 2,5 dubbelturer Lördagar och Söndagar, och på sträckan Östersund-Duved 5 dubbelturer Måndag-fredag och 2,5 dubbelturer Lördagar och Söndagar. Ett nytt trafikavtal börjar gälla i augusti 2016, beslut om allmän trafikplikt fattades av Regionstyrelsen 2014-09-08 § 101. Ny operatör är Svenska Tågkompaniet AB.

Från trafikåret 2016 börjar ett nytt avtal att gälla för trafik inom Ragunda kommun och Kälarne – Stugun resp Hammarstrand. Trafiken överensstämmer med beslut om trafikplikt Regionstyrelsen § 102 den 8 september 2014, med följande undantag. Med undantag för linje 132 Hammarstrand-Stugun-Östersund där samtliga turer trafikerar hela sträckan Östersund-Hammarstrand och linje 231 Kälarne-Stugun som behåller sitt nuvarande trafikutbud under 2016. Trafikutbudet på linje 231 fortsätter att vara 3 dubbelturer M-F, det motiveras med ökat resande och att en bra trafiklösning erhålls. Den upphandlade trafiken är i överensstämmelse med beslut om trafikplikt, Regionstyrelsen § 102 den 8 september 2014.

I juni 2016 börjar ett nytt trafikavtal att gälla för tätortstrafiken i Östersund, enligt beslut om allmän trafikplikt RUN 2015-03-03 § 32.

Löpande under året gör Länstrafiken ändringar i trafikutbudet ex vis justerar tider, förändra linjesträckningar, anpassa kapacitet och överför turer med svagt resande till anropsstyrd trafik.

Utöver mindre trafikförändringar som Länstrafiken gör löpande föreslås följande förändringar, från tidtabellperiod 2016. Förändringarna ryms inom ram för Länstrafikens budget.

- En ny tur inrättas Östersund-Gällö(-Bräcke) för tidig arbetspendling ankomst i Bräcke ca 6.50. Turen kompenserar att Norrtågs tidiga tur från Östersund (f n kl 4.57) inte längre är ett alternativ för pendling till Gällö-Bräcke.

- Nattbusstrafiken Duved-Åre-Järpen-Mörsil F och L som endast utföres under säsong ~~tas bort helt~~ ~~utgår~~, trafiken har svag efterfrågan. I stället utökas trafiken Duved-Åre-Järpen-Mörsil dagtid L och S under säsong.

- Linje 231 Kälarne-Stugun utökas med en dubbeltur M-F.

Utdrag till

Länstrafiken i Jämtlands län AB, Norrtåg AB

Linjeförteckning 2015

Linje Relation

Interregional trafik

Tåg	Umeå – Sundsvall – Ånge – Bräcke – Östersund – Duved - Trondheim
26	Ånge – Ytterhogdal – Sveg
30	Hammarstrand – Bispgården – Sundsvall
39	Hoting – Backe – Ramsele – Sollefteå
40	Örnsköldsvik – Sollefteå – Hammarstrand – Östersund
41	(Hoting) – Backe – Junsele
45	Gällivare – Storuman – Dorotea – Östersund (ansluter till linje 63 Dorotea - Umeå)
45	Mora – Sveg – Östersund
47	Dorotea – Hoting
56	Sveg – Kårböle – Ljusdal

Stomlinjetrafik

127	Bräcke – Gällö – Östersund
132	Hammarstrand – Stugun – Östersund
142	Hoting – Strömsund – Hammerdal – Östersund
150	Krokom – Dvårsätt – Östersund
151	Aspåsnalet – Aspås – Krokom – Östersund
153	Valsjöbyn – Åkersjön/Skärvangen – Föllinge – Östersund
154	Rönnöfors – Ånge – Östersund
155	Mattmar – Ytterån – Östersund
156	Järpen – Mattmar – Trångsviken – Krokom – Östersund
157	Duved – Åre – Järpen – (Östersund)
161	Svenstavik – Hackås – Orrviken – Östersund
162	Höglekardalen – Hallen – Myrviken – Brunflo/Orrviken – Östersund
163	Svenstavik – Hackås – Brunflo – Östersund
164	Funäsdalen – Åsarna – Östersund
231	Kälarne – Stugun (Östersund)
425	Gäddede – Lövberga/Alavattnet – Strömsund
631	Funäsdalen – Vemdalen – Sveg

Lokala linjer

- 1 Odenskog – Körfältet – Centrum – Valla
- 2 Lugnvik – Centrum Jvstn – Odensala – (Torvalla – Ängsmon)
- 3 Frösö läger – Frösö kyrka – Valla C – Centrum – (Palmerantzskolan)
- 4 Ängsmon – Centrum – Härke – (Frösö kyrka – Frösö läger)
- 5 Frösö Zoo – Centrum
- 6 Solliden – Norr – Centrum – Torvalla C – (Ängsmon)
- 8 Tegelman – Centrum – Norr – Solliden
- 9 (Valla C) – Lövså – Centrum – Jvstn – Odenskog – Körfältet
- 14 (Lugnvik ind område) – Norr – Centrum – Torvalla C – Ängsmon
- 15 Lugnvik – Centrum
- 21 Nattbuss: Centrum – Lövså – Valla C – Härke – Frösö kyrka
- 22 Nattbuss: Centrum – Lugnvik – Centrum
- 24 Nattbuss: Centrum – Ängsmon
- 31, 32 Sön- och helgdagstrafik
- 94 Flygbuss
- 91 Nattbuss Östersund – Krokom – Näliden
- 92 Nattbuss Östersund – Lit – Hågenås
- 93 Nattbuss Östersund – Brunflo – Marieby
- 98 Nattbuss Mörsil – Järpen – Åre – Duved
- 108 Brunflo-Torvalla
- 109 Brunflo – Odenskog – Östersund
- 110 Brunflo – Ope – Östersund
- 111 Brunflo – Marieby – Östersund
- 112 Grytan - Östersund
- 115 Loke – Tandsbyn – Östersund
- 116 Börön – Brunflo
- 118 Bodal – Brunflo
- 140 Lit – Östersund
- 141 Högarna – Jämtl Nyby – Lit
- 143 Hågenås – Lit – Österund
- 144 Munkflohögen – Norderåsen – Hågenås – Lit
- 145 Husås – Lit
- 159 Ås – Östersund
- 211 Sidsjö – Bodsjö – Revsund – Gällö
- 212 Åsgård – Rissna – Gällö
- 213 Ede – Samsta – Marsätt – Fanbyn
- 215 Sörböle – Höviken – Rensved – Hållborgen – Pilgrimstad
- 221 Ocksjön – Våle – Bräcke
- 222 Sörbygden – Bräcke
- 223 Löningsberg – Bensjö – Bräcke
- 224 Kälarne – Gimdalen – Nyhem – Sösjö – Bräcke
- 228 Ljungå – Sörbygden – Kälarne
- 233 Kälarne – Hammarstrand
- 311 Överammer – Färsån – Hammarstrand

312	Brännana – Bispgården – Ragunda – Hammarstrand
315	Hammarstarand – Bispgården
321	Borgvattnet – Mårdsjön – Stugun
322	Boberg/Köttsjön – Överammer – Stugun
323	Brynjegård – Torsgård – Stugun
413	Fyrås – Hammerdal
414	Yxskaftkälen – Gåxsjö – Sikås – Hammerdal
421	Vängel – Backe – Hoting
422	Hoting – Backe – Strömsund
427	Postviken – Äspnäs – Strömsund
428	Öhn – Strömsund
429	Svaningen – Hillsand – Strömsund
431	Strömsund – Laxsjö - Föllinge
444	Norråker – Kyrktåsjö – Hoting
445	Norråker – Lövvik – Tåsjö – Kyrktåsjö (- Hoting)
472	Ankarede – Stora Blåsjön – Gäddede
521	Änge – Landön – Rönnöfors – Änge
522	Valla – Oxböle – Änge
530	Rödön – Frösön – Östersund
531	Tängtorpet – Dille – Kännåsen – Östersund
532	Näliden – Alsen – Änge
533	Alsen – Näliden
541	Välje – Hallen – Järpen
542	Mattmar – Offne – Mattmar
543	Hammarnäs – Mattmar
544	Hammarnäs – Sundsbacken – Hallen
551	Kallsedet – Järpen
553	Huså – Järpen
561	Edsåsdalen – Undersåker
562	Vålådalen – Ottsjö – Undersåker – Järpen
571	Storlien – Enafors – Ånn – Duved
572	Skalstugan - Duved
601	Fåker – Orrviken
602	Klocksåsen – Lerån – Fåker
603	Norderön – Orrviken
608	Vattjom – Orrviken – Myrviken
609	Hackås – Myrviken
610	Matnäset – Funäs – Oviken
611	Oviken – Myrviken – Vigge – Svenstavik
612	Vigge – Dalåsen – Myrviken
613	Ljungdalen – Åsarna – Svenstavik
614	Klövsjö – Åsarna – Svenstavik
615	Handsjöbyn – Råtan – Svenstavik
616	Dödre – Gillhov – Svenstavik
620	Funäsdalen – Ljungdalen

621	Messlingen – Mittådalen – Funäsdalen
622	Ramundberget – Bruksvallarna – Funäsdalen
623	Fjällnäs – Tänndalen – Funäsdalen
633	Funäsdalen – Tännäs – Lofsdalen – Linsell – Sveg
634	Östansjö – Lillhärdal – Herrö – Sveg
636	Vemdalen-Lofsdalen
639	Ytterhogdal – Älvros – Ytterberg – Sveg

Utöver dessa linjer finns anropsstyrda linjer och närtrafik, se www.ltr.se

2015-09-28

Utskottet för hållbar omställning

§ 30 Förnybara bränslen till länstrafiken

Ärendebeskrivning

Den regionala utvecklingsstrategin för Jämtland Härjedalen har målsättningen att bussflottan ska vara fossilbränslefri år 2025. Med nuvarande minskningstakt av utsläppen kommer inte detta mål att nås.

Beslutsunderlag

För nu gällande upphandling av länstrafikens bussar finns krav om en viss procent RME. En möjlighet har uppkommit från nuvarande utförare, Centrala Buss, att under 2016 övergå till HVO₁₀₀ som bränsle, dvs en syntetisk diesel baserad på slaktavfall och skogsrester. CO₂-reduktionen jämfört med fossil diesel blir 80-90% vilket är ca dubbelt så mycket som dagens RME-mix ger. Ett skifte till detta bränsle innebär en merkostnad om ca 500 000 kr/år. Centrala Buss har bjudit in till en diskussion kring detta och då HVO₁₀₀ är en bristvara finns optionen just nu. Samma ärende har diskuterats i Utskottet för infrastruktur och kommunikationer och de har uttryckt mycket stort intresse av att få detta skifte att ske.

Förslag till beslut på mötet

Utskottet för hållbar omställning ansluter sig till Utskottet för infrastruktur och kommunikationers ställningstagande att tillsammans med det ”fortsätta arbeta för att hitta en finansiering av förslaget om att kollektivtrafiken ska övergå till HVO₁₀₀ enligt förslag från Centrala Buss och att frågan hanteras av Regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott.”

UTSKOTTET FÖR HÅLLBAR OMSTÄLLNINGS BESLUT

Utskottet för hållbar omställning ansluter sig till Utskottet för infrastruktur och kommunikationers ställningstagande att tillsammans med det ”fortsätta arbeta för att hitta en finansiering av förslaget om att kollektivtrafiken ska övergå till HVO₁₀₀ enligt förslag från Centrala Buss och att frågan hanteras av Regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott.”

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande

2015-09-22

Utskottet för infrastruktur och kommunikationer

§ 27 Fossilfri kollektivtrafik (RUN/1239/2015)

Ärendebeskrivning

Regionala kollektivtrafikmyndigheten (RKM) har fått ett erbjudande från Central Buss i Jämtland Härjedalen AB (CB), som under åren 2016-2018 kommer att utföra allmän kollektivtrafik i hela länet, att köra ca 80 % av trafiken på HVO (hydrerade vegetabiliska oljor). Det skulle innebära en radikal sänkning av CO₂ utsläppen från länets kollektivtrafik, uppåt 80 %. Praktiskt måste då "farmatankar" placeras i alla länets kommuncentra. CB skulle också kunna erbjuda andra intresserade att köpa HVO-diesel. Merkostnaden har CB uppskattat till ca 500 000 kr/år. Intresset för detta är mycket stort.

UTSKOTTET FÖR INFRASTRUKTUR OCH KOMMUNIKATIONERS BESLUT

Utskottet beslutar att tillsammans med utskottet för hållbar omställning fortsätta arbeta för att hitta en finansiering av förslaget om att kollektivtrafiken ska övergå till HVO enligt förslag från CB och att frågan får hanteras av regionala utvecklingsnämndens arbetsutskott.

Utdrag till

Regionala utvecklingsnämnden

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande

REGION
JÄMTLAND HÄRJEDALEN

2015 -06- 03

Dnr. RS / 1071 / 2015**Motion****Inrätta ett miljöpris i Region Jämtland Härjedalen**

"Vi är alla en del av lösningen" är budskapet från FN:s Generalsekreterare Ban Ki-moon inför Världsmiljödagen den 5 juni 2015.

Region Jämtland Härjedalen uppmuntrar engagerade medborgare och föreningar genom exempelvis kulturpris och stipendiet. Detta delas ut för att stimulera och främja kulturen och utövare i Region Jämtland Härjedalen.

På motsvarande sätt vill vi i Centerpartiet uppmuntra medborgare, företag och föreningar att ta ett ökat ansvar för miljö, klimat och/eller naturvård genom inrättandet av regionens miljöpris. Miljöpriset bör delas ut för särskilt förtjänstfull insats inom miljöområdet, dock inte arbetsmiljöområdet.

Insatsen ska leda till en bättre miljö. Exempelvis genom att förebygga miljöfarlig verksamhet, innovativt arbete eller samhällsekonomiska vinster.

Vi vill att förslag till miljöpristagare kan lämnas av regionens invånare, företag eller organisation. Miljöpriset bör tilldelas en enskild person boende i regionen, personal i offentlig verksamhet, en förening, organisation eller ett företag verksamt i Region Jämtland Härjedalen och delas ut vid ett av regionfullmäktiges sammanträden.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar Centerpartiet följande:

- att Region Jämtland Härjedalen ska inrätta ett miljöpris som årligen delas ut exempelvis till en medborgare, personal i offentlig verksamheten, en förening eller ett företag som är verksam inom regionen för förtjänstfulla insatser inom miljöområdet

- att stadgar för ett miljöpris tas fram och fastställs av regionfullmäktige

Herrö 1 juni 2015

Elin Lemon

Jan Molde / Ulf von Sydow
Regional Utveckling
Jan.molde@regionjh.se
Ulf.von.sydow@regionjh.se

Dnr: RUN/1088/2015

YTTRANDE ÖVER BETÄNKANDE FRÅN BOSTADSPLANERINGSKOMMITTÉN SOU 2015:59

Region Jämtland Härjedalen har fått möjlighet att yttra sig över Bostadsplaneringskommitténs betänkande ”En ny regional planering – ökad samordning och bättre bostadsförsörjning”, SOU 2015:59.

Yttrande i sammanfattning

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom förslagen om en fysisk regional planering och att den aktör som har det regionala utvecklingsansvaret bör ges ansvaret för detta.

Denna regionala planering bör ha fokus på de områden i regionen som har tydliga funktionella samband och där därför behovet av samordnad planering är som störst.

Yttrande

Region Jämtland Härjedalen delar i stort den problembeskrivning som redovisas i betänkandet. De problem som redovisas finns också i stor utsträckning också i vår region. På en punkt gäller dock inte problembeskrivningen för vår region. I betänkandet anges att kommuner ofta planerar områden som inte marknaden och byggbranschen är intresserad av. Så är inte fallet i Jämtlands län. Ingen av länets åtta kommuner har haft vare sig intresse eller resurser att ta fram sådana planer. Tvärtom har de små kommunerna i länet inte tillräckliga resurser att bedriva fysisk planering i den utsträckning som behövs, ofta utifrån det starka trycket på fritidsbebyggelse i fjällvärlden, vilket accentueras i de västra länsdelarna.

Vi vill också komplettera problembeskrivningen på några punkter. De länsplaner för transportinfrastruktur som tas fram i vår region har inte den stora betydelse som betänkandet ger sken av. Orsaken är att de medel som ställs till regionens förfogande är så starkt begränsade att

de inte räcker till annat än mycket små förbättringar av redan befintligt vägnät. Orsaken till de begränsade medlen är den modell för fördelning av medel till de regionala planerna som Näringsdepartementet använder sig av. Denna modell bygger till helt övervägande del på folkbokförd befolkning. Den tar inte tillräcklig hänsyn till vare sig antal mil statlig väg (vilket i sin tur är en avspeglning av ytor, avstånd och bebyggelsestruktur) eller den trafik som bedrivs på vägnätet med för Jämtlands del betydande turisttrafik och transittrafik till Norge. Med en mer rimlig modell för regional fördelning av medel till Länstransportplanerna kan de få den betydelse de bör ha för regional utveckling.

Ett annat problem när det gäller transportinfrastrukturen är de samhällsekonomiska modeller som används som underlag vid prioritering av olika objekt i den nationella planen. Dessa modeller fångar inte de dynamiska effekter som kan bli följden av investeringar i transportinfrastruktur vilket är något som kommittén vidimerar att så sker. Den strikta uppdelningen mellan en nationell och 21 länsplaner kan också medföra att prioriteringen inom de samlade medlen i de bägge planerna inte blir optimal.

Region Jämtland Härjedalen delar som sagt den problembild som redovisas med ökande skillnader mellan administrativa indelningar och funktionella regioner. Beskrivningen av den nya ekonomiska geografin, där t ex läns- eller kommunadministrativa gränser minskar i betydelse är verklighet i ett glesbygdslän som Jämtland. Detta förhållande är särskilt tydligt i ett stråk mellan Östersund och Åre innefattande delar av kommunerna Åre, Krokom och Östersund. Detta stråk har numera en till stor del gemensam arbets- och bostadsmarknad. Det är också detta stråk som över tid växer befolkningsmässigt i vårt län. Här är behovet av samordnad planering stort. Av det skälet bedrivs ett särskilt projekt, med stöd från Tillväxtverket och Boverket, för att utveckla former för samordnad planering. Den föreslagna regionala fysiska planeringen med regionalt utvecklingsansvarigt organ som ansvarig skulle ge tydliga former och ett tydligare mandat för denna form av samordnad planering.

Kommittén lyfter också upp långsiktiga tendenser i samhällsutvecklingen med urbanisering som sker i olika skalor. Över lång tid har de redan glesa delarna av länet, inklusive dess tätorter, tappat befolkning. Region Jämtland Härjedalen instämmer i konstaterandet att även minskande befolkning ställer krav på god planering och detta bör ske i en samordnad form då regionförstoringen skär över de glesa kommunernas gränser.

Samtidigt vill vi peka på riskerna med förslaget att lagstadga att det ska tas fram ett regionalt fysiskt program med länet som indelningsgrund. Det viktiga är att fokusera på de områden som funktionellt hänger samman. Idag har vi 21 län. Det arbete som pågår utifrån regeringens direktiv om ny indelning av län och landsting (dir 2015:77) kan komma att leda till att antalet län inom överskådlig tid inte ens uppgår till hälften av nuvarande antal. Är det då fortfarande

relevant att göra en fysisk plan för ett sådant stort län? I vår del av landet är då sannolikt de funktionella sambanden mycket svaga.

Att lagstadga om en regional fysisk plan för hela län kan komma att leda till både onödigt arbete och bristande legitimitet för dessa frågor. Region Jämtland Härjedalen föreslår därför att regionerna ska ges frihet att själva välja ut de områden i regionen för vilka regionala fysiska program ska tas fram. Dessa program kan då vara av olika karaktär för olika delar, beroende på vad som utmärker de strukturella sambanden. Valet av detta görs bäst av regionalt utvecklingsansvarig i samråd med berörda kommuner.

Kommittén uppskattar kostnaden för en regional fysisk planering till 50 miljoner kronor för landstingen och samverkansorganen samt för kommunerna med 26 miljoner kronor. Att detta, nedbrutet till Jämtlands län, som omfattar 12% av landets yta, skulle klaras inom befintliga budgetar är inte en acceptabel ståndpunkt. Kommittén skriver att det är ”en ringa kostnad sett till landstingens totala budget”, detta är provocerande i en tid då vart tredje landsting redovisade underskott 2014 och landstingens kostnader för hälso- och sjukvård är ökande. Region Jämtland Härjedalen anser att finansieringsprincipen om kompensation för ökade kostnader för genomförande av obligatoriska uppgifter från staten ska efterlevas.

Region Jämtland Härjedalen menar att de förslag som redovisas i betänkandet, med de modifieringar som föreslagits ovan, kan bidra till bättre planeringsunderlag och en bättre bostadsförsörjning. Förslagen är dock långt ifrån tillräckliga. De andra åtgärder som kan behövas handlar bland annat om att försöka lösa problemen med de stigande produktionskostnaderna i byggbranschen kopplat till branschstrukturen och ett i vissa sammanhang för enhetligt regelverk.

Östersund 13 oktober 2015

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN
Regional utveckling

Robert Uitto
Ordförande
Regionala utvecklingsnämnden

Anders Byström
Förvaltningschef